

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten och till lagar om ändring av fängelselagen och av vissa andra lagar om verkställighet av påföljder

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en ny lag om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten. Samtidigt upphävs den gällande lagen. Enligt propositionen ändras bestämmelserna om behandling av personuppgifter så att de är förenliga med Europeiska unionens allmänna dataskyddslagstiftning.

Dessutom föreslås det i propositionen ändringar i fängelselagen, häktningsslagen, lagen om verkställighet av samhällspåföljder, lagen om övervakad frihet på prov, lagen om verkställighet av kombinationsstraff och strafflagen. I lagarna görs närmast ändringar som gäller bestämmelser om förfaranden. Målet är att förenkla och förtydliga förfarandena för verkställighet av påföljder.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 maj 2021.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	5
1 Bakgrund och beredning	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Beredning	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget	6
2.1 Behandlingen av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten	6
2.1.1 Nuläge	6
2.1.2 Bedömning av nuläget	9
2.2 Tillämpning av förvaltningslagen vid verkställighet av påföljder	10
2.3 Inledande av verkställigheten av samhällspåföljder	11
2.3.1 Nuläge	11
2.3.2 Bedömning av nuläget	12
2.4 Beviljande av betalningstid för böter i ett fängelse	13
2.5 Planering av strafftiden	14
2.5.1 Nuläge	14
2.5.2 Bedömning av nuläget	15
2.6 Disciplinärt förfarande och brott mot skyldigheter	15
2.6.1 Nuläge	15
2.6.2 Bedömning av nuläget	17
2.7 Kontroll av drogfrihet	18
2.7.1 Nuläge	18
2.7.2 Bedömning av nuläget	19
2.8 Användning av maktmedel	20
2.8.1 Nuläge	20
2.8.2 Bedömning av nuläget	21
2.9 Utredning av förutsättningarna för placering i övervakad frihet på prov	22
2.10 Beslutanderätt	23
2.10.1 Nuläge	23
2.10.2 Bedömning av nuläget	23
2.11 Bestämmelser om ändringssökande	24
2.11.1 Nuläge	24
2.11.2 Bedömning av nuläget	25
2.12 Övriga ändringar	26
3 Målsättning	26
3.1 Behandlingen av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten	26
3.2 Ändringar i bestämmelserna om förfaranden	26
3.3 Ändringar i bestämmelserna om beslutanderätt och ändringssökande	27
4 Förslagen	27
4.1 Behandlingen av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten	27
4.2 Tillämpning av förvaltningslagen	28
4.3 Inledande av verkställigheten av samhällspåföljder	28
4.3.1 De viktigaste förslagen	28
4.3.2 Lagstiftning i andra nordiska länder	30

4.4	Betalning av böter i ett fängelse.....	30
4.4.1	De viktigaste förslagen.....	30
4.4.2	Alternativa handlingsvägar	31
4.4.3	Lagstiftning i andra nordiska länder	31
4.5	Planering av strafftiden	32
4.6	Disciplin och brott mot skyldigheter.....	32
4.6.1	De viktigaste förslagen.....	32
4.6.2	Lagstiftning i andra nordiska länder	33
4.7	Kontroll av drogfrihet	33
4.7.1	De viktigaste förslagen.....	33
4.7.2	Lagstiftning i andra nordiska länder	34
4.8	Användning av maktmedel	35
4.8.1	De viktigaste förslagen.....	35
4.8.2	Lagstiftning i andra nordiska länder	35
4.9	Utredning av förutsättningarna för övervakad frihet på prov.....	36
4.9.1	De viktigaste förslagen.....	36
4.9.2	Alternativa handlingsvägar	36
4.10	Beslutanderätt.....	36
4.11	Ändringssökande.....	37
4.12	Övriga viktiga förslag	38
5	De huvudsakliga konsekvenserna.....	39
5.1	Ekonomiska konsekvenser.....	39
5.2	Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	40
5.3	Konsekvenser för ställningen för fångarna och dem som dömts till samhällspåföljder	40
5.4	Konsekvenser i fråga om dataskydd	40
6	Remissvar	40
7	Specialmotivering.....	41
7.1	Lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten	41
7.2	Lag om ändring av fängelselagen	71
7.3	Lag om ändring av häktningsslagen	88
7.4	Lagen om verkställighet av samhällspåföljder.....	89
7.5	Lag om ändring av lagen om övervakad frihet på prov	101
7.6	Lag om ändring av lagen om verkställighet av kombinationsstraff.....	108
7.7	Lag om ändring av 8 kap. i strafflagen	111
7.8	Lag om ändring av 16 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet	112
7.9	Lag om ändring av 16 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen ...	112
7.10	Lag om ändring av lagen om Enheten för hälso- och sjukvård för fångar	112
8	Bestämmelser på lägre nivå än lag	112
9	Ikraftträdande.....	113
10	Verkställighet och uppföljning	113
11	Förhållande till andra propositioner.....	113
11.1	Samband med andra propositioner.....	113
12	Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	113
12.1	Lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten	113

12.1.1 Skydd av personuppgifter och bestämmelser om detta	113
12.1.2 Förhållandet mellan offentlighetslagstiftningen och den föreslagna lagen	115
12.1.3 Förutsättningar för behandling av personuppgifter	115
12.1.4 Den registrerades rättigheter och rättsskydd	117
12.2 Begynnelse tidpunkten för övervakning som förenats med villkorligt fängelse	117
12.3 Precisering av bestämmelserna om förfarande och om sökande av ändring i fråga om verkställighet	119
12.4 Bemyndiganden att utfärda förordning och meddela föreskrifter	120
LAGFÖRSLAG	121
1. Lag om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten	121
2. Lag om ändring av fängelselagen	138
3. Lag om ändring av häktningsslagen	154
4. Lag om ändring av lagen om verkställighet av samhällspåföljder	164
5. Lag om ändring av lagen om övervakad frihet på prov	173
6. Lag om ändring av lagen om verkställighet av kombinationsstraff	180
7. Lag om ändring av 8 kap. i strafflagen	186
8. Lag om ändring av 16 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet	187
9. Lag om ändring av 16 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen	188
10. Lag om Enheten för hälso- och sjukvård för fångar	189
BILAGA	191
PARALLELLTEXTER	191
2. Lag om ändring av fängelselagen	191
3. Lag om ändring av häktningsslagen	218
4. Lag om ändring av lagen om verkställighet av samhällspåföljder	235
5. Lag om ändring av lagen om övervakad frihet på prov	256
6. Lag om ändring av lagen om verkställighet av kombinationsstraff	270
7. Lag om ändring av 8 kap. i strafflagen	280
8. Lag om ändring av 16 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet	282
9. Lag om ändring av 16 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen	283
10. Lag om Enheten för hälso- och sjukvård för fångar	283

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Vid Brottspåföljdsmyndigheten inleddes 2011 ett projekt för utveckling av verksamheten och informationssystemen. År 2013 fick det namnet Rotiprojektet. Inom ramen för Rotiprojektet upprättas för Brottspåföljdsmyndigheten ett gemensamt informationssystem som förenar det nuvarande fängdatasystemet och informationssystemet för samhällspåföljder (Tyyne).

Rotiprojektet är inte bara ett informationssystemprojekt, utan också ett projekt för utveckling av verksamheten, vilket innebär att också förfarandena vid Brottspåföljdsmyndigheten utvecklas i samband med projektet. Avsikten är att det nya informationssystemet ska tas i bruk i maj 2021.

I takt med att projektet framskridit har det konstaterats att man i samband med att informationssystemen och förfarandena ändras också måste bedöma behoven av lagändringar. För detta ändamål tillsattes vid justitieministeriet en arbetsgrupp i anslutning till projektet. Arbetsgruppen hade till uppgift att behandla de behov av lagändringar som framkom under projektets gång och att vid behov bereda förslag till ändring av bestämmelserna.

1.2 Beredning

Justitieministeriet tillsatte 2016 en arbetsgrupp med uppgiften att bedöma behoven av lagändringar i samband med Rotiprojektet. Medan Rotiprojektet framskred utarbetade arbetsgruppen ett utkast till regeringsproposition med förslag till lagändringar i anslutning till ibruktagandet av informationssystemet. Propositionen innehåller ett förslag till en ny lag om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten samt flera förslag som syftar till att uppdatera och förenhetliga de bestämmelser om förfarandena som gäller påföljdssystemet.

I propositionen har dessa förslag delats in i avsnitt enligt de viktigaste tematiska helheterna. Den föreslagna lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten behandlas i separata avsnitt. I övrigt har avsnitten i de följande kapitlen grupperats tematiskt. I varje avsnitt behandlas ändringsbehoven för temat i fråga i fängelselagen (767/2005), häktningsslagen (768/2005), lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015), lagen om övervakad frihet på prov (629/2013), lagen om verkställighet av kombinationsstraff (801/2017) och delvis också strafflagen (39/1889).

De viktigaste tematiska helheterna är förhållandet mellan förvaltningslagen (434/2003) och lagarna om verkställighet av påföljder, planeringen av strafftiden, disciplinärt förfarande och brott mot skyldigheter, kontroll av drogfrihet, användning av maktmedel, bestämmelser om beslutanderätt och bestämmelser om ändringssökande. Helheter som hänför sig till enskilda lagar är betalning av böter i ett fängelse, inledande av verkställigheten av samhällspåföljder och beredning av övervakad frihet på prov.

Dessutom innehåller propositionen andra enstaka lagändringar.

Utkastet till proposition har varit på remiss. Information om remissbehandlingen finns på adressen

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=4794d05f-6d59-4bb0-b55e-6166b6e66657> (på finska)

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Behandlingen av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

2.1.1 Nuläge

Den allmänna dataskyddslagstiftningen och lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

Lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015) är från 2015. I lagen föreskrivs det om förande av sådana personregister som behövs för skötseln av verkställighet av straff och andra uppdrag som hör till Brottspåföljdsmyndigheten samt om annan behandling av personuppgifter. Lagen innehåller bestämmelser om Brottspåföljdsmyndighetens personregister, principerna för behandling av uppgifter, den registrerades rättigheter samt datasäkerhet och bevaring av uppgifter.

Sedan lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten utfärdades har dataskyddslagstiftningen ändrats. Ny lagstiftning som har trätt i kraft är Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, dataskyddslagen (1050/2018) och lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018), nedan *dataskyddslagen avseende brottmål*. Den lagstiftningen tillämpas också på behandlingen av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten till den del något annat inte föreskrivs i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten. Lagen är en speciallag också i förhållande till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Den viktigaste nya författningen med tanke på Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet är dataskyddslagen avseende brottmål, som trädde i kraft i februari 2019. I samband med att den lagen stiftades gjordes de ändringar i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten som var nödvändiga med anledning av genomförandet av dataskyddsdirektivet.

Brottspåföljdsmyndighetens personregister

Med stöd av lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten förs följande fem riksomfattande personregister: verkställighetsregistret, som används i uppgifter som hänför sig till så kallad formell verkställighet, samhällspåföljdsregistret, som används i uppgifter som hänför sig till verkställighet av samhällspåföljder, övervaknings- och verksamhetsregistret, som används i uppgifter som hänför sig till verkställighet av fängelsestraff och häktning, säkerhetsregistret, som används i uppgifter som hänför sig till förebyggande av brott under fängelsestraffet och upprätthållande av anstaltssäkerheten, samt besökarregistret över personer som besöker fångar och häktade.

Som ett särskilt register kan också nämnas det klientregister för socialvård som avses i 6 § 4 mom. och 7 § 3 mom. i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten. Det är fråga om mycket känsliga uppgifter som fåtts av socialmyndigheterna, såsom uppgifter om personers behov av socialvård och användning av socialservice.

Principer för behandling av uppgifter

I 4–12 § i dataskyddslagen avseende brottmål finns bestämmelser om principerna för behandling av personuppgifter. I 4 § föreskrivs det om kravet på laglig behandling, enligt vilket personuppgifter får behandlas endast om det behövs för att en behörig myndighet ska kunna utföra en i lag angiven uppgift som exempelvis hör till området för verkställighet av straffrättsliga påföljder. Personuppgifter ska behandlas på ett korrekt och omsorgsfullt sätt. I 5 § föreskrivs det om ändamålsbegränsning, vilket innebär att den personuppgiftsansvarige får samla in personuppgifter endast för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte får behandla dem på ett sätt som står i strid med dessa ändamål.

I 6 § i dataskyddslagen avseende brottmål föreskrivs det om relevanskravet. Enligt detta krav ska de personuppgifter som behandlas vara adekvata och behövliga med hänsyn till ändamålet med behandlingen och får inte vara för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Obehövliga personuppgifter ska utplånas utan obefogat dröjsmål. Personuppgifter som möjliggör identifiering av den registrerade får inte lagras under en längre tid än vad som behövs med hänsyn till ändamålet med behandlingen. Behovet att bevara uppgifterna ska bedömas med minst fem års mellanrum, om inte något annat föreskrivs om bevaringstiderna någon annanstans.

I 7 § i dataskyddslagen avseende brottmål förutsätts det att personuppgifterna är korrekta, exakta och aktuella. Enligt 8 § ska det så långt det är möjligt göras åtskillnad mellan personuppgifter som avser registrerade i olika ställning. Vidare ska alla rimliga åtgärder vidtas för att skilja personuppgifter som grundar sig på fakta från personuppgifter som grundar sig på personliga bedömningar. Lagens 9 § gäller säkerställande av kvaliteten på personuppgifter som överförs eller görs tillgängliga, 11 § gäller förutsättningar för behandling av särskilda kategorier av personuppgifter och 12 § gäller behandling av personbeteckningar.

I 11 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten föreskrivs det att den personuppgiftsansvarige och den enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten som har fört in en uppgift i registret svarar för att uppgiften är riktig. I 12 § finns bestämmelser om behandling av känsliga uppgifter. Det är bland annat fråga om uppgifter om kriminella gärningar och påföljder för brott och om socialvård. Med stöd av 12 § 4 mom. är det möjligt att med den registrerades uttryckliga samtycke samla in också andra sådana känsliga uppgifter som är nödvändiga med tanke på registrets användningsändamål än sådana uppgifter som avses i 1–3 mom.

I 13 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten finns bestämmelser om behörighet att behandla uppgifter. Huvudregeln är att tjänstemännen vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att behandla uppgifter i den utsträckning som de behöver det för att sköta sina tjänsteuppgifter. Särskilda begränsningar av behandlingen gäller uppgifter i klientregistret för socialvård, som endast får behandlas av personer som deltar i skötseln av uppgifter inom socialvården, samt uppgifter i säkerhetsregistret, som endast får behandlas av sådana tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten som särskilt utsetts av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

I 14–26 § i den gällande lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten finns detaljerade bestämmelser om utlämnande av uppgifter ur Brottspåföljdsmyndighetens personregister till bland annat förundersökningsmyndigheter, Rättsregistercentralen, åklagare, domstolar, utskökningsmyndigheter, migrationsmyndigheter och Folkpensionsanstalten. I lagen finns exakta bestämmelser om vilka uppgifter som får lämnas ut till vilka myndigheter eller andra instanser och för vilka ändamål. Bestämmelserna om utlämnande av uppgifter ur

säkerhetsregistret har förslagit att ändrats i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om effektivare förhindrande av kriminalitet under fängelsetiden och effektivare upprätthållande av anstaltssäkerheten (RP 6/2020 rd) så att polisen och andra förundersökningsmyndigheter bättre än tidigare av Brottspåföljdsmyndigheten kan få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av deras uppgifter.

I 28 och 29 § i den gällande lagen finns bestämmelser om Brottspåföljdsmyndighetens rätt att få uppgifter av andra myndigheter och uppgiftsskyldiga. Det är fråga om uppgifter från bland annat polisen, Rättsregistercentralen, domstolarna, de kommunala social- och hälsovårdsmyndigheterna och migrationsmyndigheterna.

Den registrerades rättigheter

I 22–30 § i dataskyddslagen avseende brottmål finns bestämmelser om de registrerades rättigheter, bland annat om dataskyddsbeskrivning och information om registrering, om de registrerades rätt till insyn, om inskränkningar i rätten till insyn och om rättelse och utplåning av personuppgifter och begränsning av behandlingen.

I lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten finns särskilda bestämmelser om information om behandling av uppgifter, inskränkningar i rätten till insyn och utövande av rätten till insyn. Enligt 30 § i den lagen får undantag göras från skyldigheten att informera om behandlingen av uppgifter, om det är nödvändigt för ordningen och säkerheten i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten. Enligt 31 § får den registrerades rätt till insyn begränsas, om utövande av rätten till insyn på sannolika grunder kan leda till ett allvarligt hot mot ordningen och säkerheten i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller mot säkerheten för en person. Rätten till insyn gäller inte uppgifter i säkerhetsregistret eller uppgifter om målsägande, när det exempelvis är fråga om en anmälan om att en fånge har frigivits. I 32 §, som gäller utövande av rätten till insyn, föreskrivs det att den registrerade personligen ska kontrollera sina uppgifter vid en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten och styrka sin identitet. Lagen innehåller dessutom en bestämmelse om bevaring av uppgifter som konstaterats vara oriktiga, om det behövs för att trygga rättigheterna för den registrerade, någon annan part eller en anställd vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Datasäkerhet och bevaring av uppgifter

Dataskyddslagen avseende brottmål innehåller bestämmelser om skydd av personuppgifter. Enligt 31 § i den lagen ska den personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträdet genom tekniska och organisatoriska åtgärder se till att personuppgifterna är tillräckligt skyddade med hänsyn till den risk för den registrerades rättigheter som behandlingen medför. Lagen innehåller också bestämmelser om skydd av personuppgifter vid automatiserad behandling och om den personuppgiftsansvariges och personuppgiftsbitrådets skyldighet att informera om personuppgiftsincidenter.

I 34 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten finns bestämmelser om granskning av uppgifter och gallring av uppgifter ur register. Den maximala bevaringstiden för uppgifter som gäller verkställighet av påföljder och verkställighet av häktning är tio år från det att avtjänandet av den sista påföljden har slutförts. Behovet av dessa uppgifter ska granskas vart tredje år. Uppgifterna i säkerhetsregistret ska raderas senast tio år efter den sista anteckningen, och behovet av dem ska granskas minst en gång om året. Uppgifterna om besökare raderas fem år efter tidpunkten för besöket eller efter det att ett besöksförbud upphört. Behovet av besökaruppgifter ska granskas minst vartannat år.

I 35 § föreskrivs det om registrering och dokumentation av överföring av personuppgifter. Lagens 36 § gäller varaktig bevaring av uppgifter.

2.1.2 Bedömning av nuläget

Brottspåföljdsmyndighetens personregister

Brottspåföljdsmyndighetens personregisterhelhet och lagstiftningen om den har i huvudsak varit fungerande. Ändringarna i den allmänna dataskyddslagstiftningen och vissa ändringar i Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet kräver att det görs en del ändringar i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Vid övergången till ett nytt informationssystem är det system i enlighet med den gällande lagen som baserar sig på separata register inte lika ändamålsenligt som det att uppgifterna samlas in i form av separata datamängder i ett enda register. Det kan dock anses ändamålsenligt att säkerhetsregistret, som innehåller väldigt exceptionella och känsliga uppgifter, är ett separat register.

I praxis vid behandlingen av de uppgifter om socialvård som avses i 6 § 4 mom. och 7 § 3 mom. i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten har det i viss mån varit oklart vilka uppgifter som ska föras in i denna del av registret och vilka arbetsuppgifter tjänstemännen vid Brottspåföljdsmyndigheten ska ha för att ha rätt att behandla dessa uppgifter. Att klarlägga dessa omständigheter är nödvändigt.

I den gällande lagstiftningen finns ingen bestämmelse om behandling av personuppgifter som gäller personer som uträttat ärenden i fängelset. I det praktiska arbetet har det dock konstaterats att dessa uppgifter behöver kunna registreras för att man på behörigt sätt ska kunna konstatera vem som har besökt fängelset och i vilket ärende.

Principer för behandling av uppgifter

Den gällande lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten kan konstateras uppfylla kraven på laglig behandling, ändamålsbegränsning, korrekthet, åtskiljande av vissa personuppgifter från varandra och säkerställande av kvaliteten på personuppgifterna.

Den gällande lagens 12 § innehåller bestämmelser om behandling av känsliga uppgifter. I paragrafens 3 mom. föreskrivs det om behandlingen av uppgifter som hänför sig till socialvård, och liksom konstateras ovan finns det skäl att utfärda närmare bestämmelser än för närvarande om behandlingen av dessa uppgifter. Med stöd av 4 mom. är det möjligt att med den registrerades uttryckliga samtycke samla in också andra sådana känsliga uppgifter som är nödvändiga med tanke på registrets användningsändamål än sådana uppgifter som avses i 1–3 mom. Insamling av uppgifter på basis av samtycke kan inte anses vara adekvat enligt den gällande dataskyddslagstiftningen.

Den gällande lagens bestämmelser om utlämnande av uppgifter ur Brottspåföljdsmyndighetens personregister kan i huvudsak anses vara adekvata. I det praktiska arbetet har några enstaka ändringsbehov konstaterats, såsom att Brottspåföljdsmyndigheten på eget initiativ till utskökningsmyndigheterna bör kunna lämna ut uppgifter om inledande och avslutande av fängelsestraff eller häktning och om ekonomiska förmåner som betalas till fångar eller häktade, för att tjänsteutövningen vid utskökningsmyndigheterna ska kunna skötas på behörigt sätt.

Bestämmelserna om Brottspåföljdsmyndighetens rätt att få uppgifter av andra myndigheter och uppgiftsskyldiga är i huvudsak adekvata. Vissa preciseringar behöver göras, till exempel så att Brottspåföljdsmyndigheten också kan få uppgifter om de social- och hälsovårdstjänster som den som avtjänar påföljden anlitar. I den gällande lagen finns en sådan möjlighet när det gäller att få uppgifter om brottsmisstänkta.

Den registrerades rättigheter, datasäkerhet samt bevaring av uppgifter

I 22–30 § i dataskyddslagen avseende brottmål finns bestämmelser om de registrerades rättigheter, bland annat om dataskyddsbeskrivning och information om registrering, om de registrerades rätt till insyn, om inskränkningar i rätten till insyn och om rättelse och utplåning av personuppgifter och begränsning av behandlingen. I lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten finns särskilda bestämmelser om information om behandling av uppgifter, inskränkningar i rätten till insyn, utövande av rätten till insyn och bevaring av uppgifter som konstaterats vara oriktiga. Dessa bestämmelser motsvarar kraven i den allmänna dataskyddslagstiftningen och kraven på Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet.

Med stöd av kraven i den nya dataskyddslagstiftningen, i synnerhet relevanskravet enligt 6 § i dataskyddslagen avseende brottmål, kan tiderna för bevaring och granskning av uppgifter i Brottspåföljdsmyndighetens personregister anses vara rätt långa. De kan delvis anses vara långa också med tanke på Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet, eftersom till exempel planeringen av strafftiden ska grunda sig på personens aktuella situation och uppgifter som är äldre än exempelvis fem år då inte nödvändigtvis behövs i situationer där personen under dessa fem år inte har avtjänat en brottspåföljd. Till övriga delar kan den gällande lagens bestämmelser om datasäkerhet och bevaring av uppgifter anses vara adekvata.

2.2 Tillämpning av förvaltningslagen vid verkställighet av påföljder

Enligt 2 § 1 mom. i förvaltningslagen innehåller lagen bestämmelser om grunderna för god förvaltning och om förfarandet i förvaltningsärenden. Enligt 2 § 2 mom. tillämpas lagen hos statliga myndigheter. Enligt 5 § ska, om det i någon annan lag finns bestämmelser som avviker från förvaltningslagen, de bestämmelserna iakttas i stället. Förvaltningslagen tillämpas således också på verkställighet av fängelsestraff, häktning och samhällspåföljder, om inte det i fängelselagstiftningen särskilt föreskrivs om undantag från förvaltningslagen. Vid behandlingen av regeringens proposition med förslag till lagstiftning om verkställighet av fängelsestraff och häktning (RP 263/2004 rd) påpekade grundlagsutskottet (GrUU 20/2005 rd) på tal om garantierna för en god förvaltning att förvaltningslagen också tillämpas på fängelsemyndigheter, om inte något annat sägs i exempelvis fängelselagen eller häktningsslagen.

I 1 kap. 7 § i fängelselagen föreskrivs det att en fånge med iakttagande av 34 § i förvaltningslagen ska höras när beslut om boende, placering i fängelset och i sysselsättning och disciplin samt andra beslut som gäller honom eller henne fattas. I samband med riksdagsbehandlingen av bestämmelsen ansåg grundlagsutskottet att det var oklart om bestämmelsen om hörande är avsedd att utgöra ett undantag från de hörandeskyldigheter som föreskrivs i förvaltningslagen. Lagutskottet konstaterade i sitt betänkande (LaUB 10/2005 rd) att bestämmelsen om hörande av fången enligt uppgift syftar till att styra praxis bland de tjänstemän som ansvarar för verkställigheten och till att betona vikten av hörandet. I detta syfte var det enligt lagutskottets åsikt motiverat att bibehålla bestämmelsen i fängelselagen. Utskottet formulerade dock bestämmelsen så att dess ordalydelse inte kan tolkas som ett undantag från förvaltningslagen.

Fängelselagen och de andra lagarna som gäller verkställighet av påföljder innehåller flera bestämmelser som förutsätter att förvaltningsbeslut fattas skriftligen eller som i övrigt till sitt innehåll motsvarar bestämmelserna i förvaltningslagen. Delvis innehåller fängelselagen bestämmelser om undantag från de bestämmelser om förfarandena som finns i förvaltningslagen och i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Detta gäller i synnerhet förfarandet för ändringssökande, som till vissa delar avviker från de allmänna bestämmelserna.

Hur fängelselagen och de andra lagarna som gäller verkställighet av påföljder förhåller sig till förvaltningslagen är inte till alla delar klart. För det första hänvisas det i lagarna endast till förvaltningslagens bestämmelse om hörande, trots att även andra bestämmelser i förvaltningslagen ska iakttas vid beslutsfattande som gäller fångar, personer som avtjänar samhällspåföljder och häktade. För det andra förutsätts det i vissa enskilda bestämmelser i fängelselagen att ett skriftligt beslut fattas, även om skyldigheten att fatta ett skriftligt beslut följer direkt av förvaltningslagen.

Vid riksdagens justitieombudsmans laglighetskontroll har det ofta upptäckts brister i iakttagandet av förvaltningslagens bestämmelser om förfarandena. I avgöranden om laglighetskontroll har uppmärksamheten regelbundet fästs vid bland annat motiveringen till beslut och hörandet av fångar. I sitt avgörande EOAK/6065/2016 fäste biträdande justitieombudsmannen uppmärksamhet vid tillämpningen av förvaltningslagen vid beslutsfattandet om placering på avdelning. Enligt avgörandet har det i fängelserna förekommit oklarheter om huruvida de skyldigheter enligt förvaltningslagen som gäller registrering och beslut ska tillämpas, eftersom fängelselagen inte innehåller några särskilda bestämmelser om sådana skyldigheter när det gäller placering på avdelning.

Med stöd av det som konstaterats ovan är det motiverat att precisera förhållandet mellan förvaltningslagen och lagstiftningen om verkställighet av påföljder så att det i fängelselagstiftningen föreskrivs om administrativa förfaranden endast om avsikten är att bestämmelsen ska utgöra ett undantag från förvaltningslagen.

2.3 Inledande av verkställigheten av samhällspåföljder

2.3.1 Nuläge

Påbörjande av verkställigheten

År 2018 avtjänade i genomsnitt 2 959 personer per dag samhällspåföljd. Ungefär 1 000 personer per dag utförde samhällstjänst och ungefär 700 personer hade ställts under övervakning som en tilläggsuppföljd i samband med villkorligt fängelse. Varje dag avtjänade 33 personer övervakningsstraff och 8 personer ungdomsstraff. Resterande ca 1 000 personer hade ställts under övervakning i samband med villkorlig frihet.

Enligt 14 § 1 mom. i lagen om verkställighet av samhällspåföljder ska Brottsförmyndigheten utan dröjsmål utarbeta en preciserad plan för strafftiden för den som dömts till samhällspåföljd, när straffet har vunnit laga kraft. Enligt 16 § i den lagen får verkställigheten inledas på grundval av tingsrättens dom redan innan domen har vunnit laga kraft, om den dömde har nöjt sig med domen i fråga om samhällspåföljden och skriftligen samtyckt till verkställigheten.

Enligt 17 § 2 mom. börjar avtjänandet av samhällstjänst och övervakningsstraff den dag då det första övervakarmötet ordnas, den första arbetstjänstdagen infaller, deltagandet i annan verk-

samhet inleds eller annan övervakning som hänför sig till samhällspåföljdens verkställighet inleds i enlighet med den preciserade planen för strafftiden. Avtjänandet av sådan samhällstjänst som den dömden i påföljdsutredningen konstaterats vara lämpad för med hjälp av stödåtgärder och avtjänandet av ungdomsstraff inleds den dag då den dömden och övervakaren möts första gången efter det att domen blivit verkställbar. I praktiken börjar avtjänandet alltså vid den första sammankomsten i anslutning till verkställigheten av påföljden.

Med avvikelse från detta börjar övervakningstiden för villkorligt fängelse som förenats med övervakning löpa då den dömden har gett sitt samtycke till att verkställigheten av övervakningen inleds eller då domen har vunnit laga kraft till den del den gäller övervakningen. Begynnelse-tidpunkten för övervakningen avviker således från begynnelse-tidpunkten för de övriga samhällspåföljderna.

Enligt 17 § 1 mom. i lagen om verkställighet av samhällspåföljder ska verkställigheten av samhällspåföljden påbörjas utan ogrundat dröjsmål och avtjänas inom ett år och tre månader från det att domen blivit verkställbar. När flera samhällspåföljder verkställs är tidsfristen emellertid ett år och sex månader räknat från den sista domen som blivit verkställbar.

I 19 § föreskrivs det om förfarandet för förlängning av tidsfristen på ett år och tre månader. Om påföljden inte har kunnat verkställas inom den tidsfrist som föreskrivs i 17 §, ska Brottspåföljds-myndigheten underrätta tingsrätten om saken. Tingsrätten kan enligt prövning förlänga tidsfristen för avtjänande, förvandla den icke avtjänade delen till fängelsestraff eller betrakta påföljden som avtjänad. År 2019 lämnades det in totalt 641 ansökningar om förlängning av tidsfristen för verkställighet.

Uppskov och avbrott

I 18 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder föreskrivs det om uppskov med och avbrott i verkställigheten. I paragrafens 1 och 2 mom. föreskrivs det om de grunder på vilka verkställigheten får skjutas upp eller avbrytas. Sådana grunder är bland annat en sjukdom som inte är kortvarig, deltagande i missbrukarrehabilitering och verkställighet av fängelsestraff. I dessa situationer får uppskovet eller avbrottet fortgå i högst ett år.

I 18 § 4 mom. föreskrivs det om uppskov eller avbrytande för tiden för en utredning på grund av ändrade förhållanden eller för en utredning av brott mot skyldigheter. I dessa fall får uppskovet eller avbrottet fortgå i högst en månad. I lagens 26 § föreskrivs det dessutom att Brottspåföljdsmyndigheten ska förbjuda påbörjandet av verkställighet eller avbryta verkställigheten, om den dömdes misstänkta grova brott mot skyldigheter har förts till åklagarens och domstolens behandling.

År 2019 fattades ca 750 beslut om uppskov med eller avbrott i verkställigheten. Av dessa fattades ca 230 på grund av sjukdom och resten av andra orsaker.

2.3.2 Bedömning av nuläget

Bestämmelserna om inledande av verkställigheten av samhällspåföljder avviker från bestämmelserna om inledande av verkställigheten av fängelsestraff. I lagen om verkställighet av samhällspåföljder föreskrivs det till exempel inte om beslut om tidpunkten för strafftidens början, som i fängelselagen. Bestämmelserna om uppskov med och avbrott i verkställigheten har delvis genomförts på ett annat sätt än i fängelselagen. Vid beräkningen av tidsfristerna iakttas delvis

allmänna bestämmelser om beräkning av tidsfrister, till skillnad från i fängelselagen, enligt vilken strafftiden beräknas i dagar. Oklarheterna i bestämmelserna har försvårat uppkomsten av enhetlig praxis. Det är alltså motiverat att förenhetliga bestämmelserna om verkställighet av påföljder till denna del.

Övervakningstiden för villkorligt fängelse som förenats med övervakning börjar enligt de gällande bestämmelserna löpa redan när domen har vunnit laga kraft. I praktiken kan det första övervakarmötet ändå sällan genomföras snabbt efter det att domen har vunnit laga kraft. Till skillnad från andra samhällspåföljder hinner en del av straffet således löpa utan att övervakning kan ordnas. I ungefär 10 procent av fallen avslutas övervakningen utan att det ordnats ett enda övervakarmöte med den övervakade. Det är därför motiverat att förenhetliga begynnelse tidpunkten för övervakning med begynnelse tidpunkten för andra samhällspåföljder, så att Brotts påföljds myndigheten också bestämmer begynnelse tidpunkten för övervakning som förenats med villkorligt fängelse.

För verkställigheten av samhällspåföljder har det föreskrivits en mycket schematisk tidsfrist på ett år och tre månader. Yrkande om förlängning av denna tid ska framställas hos tingsrätten. Det är inte ändamålsenligt att domstolen behandlar sådana frågor om verkställighetens längd som inte är förenade med exempelvis misstanke om brott mot skyldigheter. Det är därför motiverat att ändra bestämmelserna så att Brotts påföljds myndigheten mer flexibelt än för närvarande i enstaka fall kan besluta om tidtabellen för verkställighet av samhällspåföljder.

I praktiken har det också förekommit dröjsmål i fråga om hur uppgifter om den utdömda samhällspåföljden har kommit från domstolen till Brotts påföljds myndigheten. Det är motiverat att även till denna del förtydliga bestämmelserna för att säkerställa att domarna verkställs på ett jämligt sätt och utan dröjsmål.

2.4 Beviljande av betalningstid för böter i ett fängelse

Förvandlingsstraff för böter verkställs i ett fängelse, om inte den bötfällde betalar beloppet av de böter som förvandlats till fängelse. Det är fortfarande möjligt att betala böterna i fängelset. Enligt 2 kap. 8 § i fängelselagen har den bötfällde ännu fem vardagar på sig att betala böterna efter det att verkställigheten av förvandlingsstraffet inletts, varvid verkställigheten av förvandlingsstraffet förfaller. När förvandlingsstraff verkställs kan den som redan avtjänar något annat straff i fängelset med stöd av 2 kap. 7 § i fängelselagen beviljas uppskov med betalningen av böter i högst två månader.

År 2019 var antalet fångar som avtjänat endast förvandlingsstraff för böter ca 1 400. Av dessa betalade ungefär 450, alltså ca 30 procent, böterna inom betalningstiden på fem dagar.

År 2019 avtjänade ungefär 1 000 personer förvandlingsstraff för böter utöver övriga straff. Drygt 500 fångar fick två månader tid på sig för att betala böterna och ungefär 250 fångar betalade böterna under betalningstiden.

Under de senaste åren har man strävat efter att förenkla systemet med förvandlingsstraff för böter. Till exempel förutsatte riksdagen i sitt uttalande (RSv 363/2014 rd) att regeringen utan dröjsmål skulle utreda möjligheterna att införa ett lättare och enklare förfarande för förvandlingsstraff för böter och de faser som föregår detta.

Det är möjligt att betala böterna också när verkställigheten i fängelset redan har inletts. Även i dessa situationer tillämpas två olika betalningstider beroende på om den dömde redan befinner sig i fängelse eller om den dömde kommer till fängelset för att avtjäna förvandlingsstraff. I

domstolspraxis har det i vissa fall varit oklart hur bestämmelserna om betalningstider ska tillämpas. Därför finns det orsak att bedöma hur bestämmelserna kan förenklas.

2.5 Planering av strafftiden

2.5.1 Nuläge

Verkställighet av fängelsestraff

Enligt 4 kap. 6 § i fängelselagen ska det för varje fånge utarbetas en individuell plan för avtjänandet av straffet, frigivningen och den villkorliga friheten. Med stöd av paragrafens 2 mom. ska planen i god tid innan fången sannolikt friges kompletteras med en frigivningsplan och en övervakningsplan. När frigivningsplanen utarbetas ska i behövlig utsträckning fångens förutsättningar att klara sig i frihet och behovet av tjänster utredas.

Enligt paragrafens 2 mom. omfattar planen för strafftiden placeringen av fången, verksamheten under strafftiden, den övervakade friheten på prov och den villkorliga frigivningen samt en permissionsplan. Enligt 3 mom. beaktas i innehållet och omfattningen av planen för strafftiden längden av fångens strafftid, tidigare fängelsestraff, fångens arbets- och handlingsförmåga samt uppgifter som fått om hans eller hennes person, brottslighet och förhållanden. Närmare bestämmelser om innehållet i planen finns i 15 § i statsrådets förordning om fängelse (548/2015).

I 4 kap. 7 § i fängelselagen föreskrivs det om förfarandet vid utarbetandet av planen. Planen för strafftiden ska utarbetas i bedömningscentrumet eller i någon annan enhet som svarar för inledandet av verkställighetsåtgärderna. Planen preciseras i det fängelse i vilket fången i fråga placeras. Planen ska beredas i samarbete med fången och vid behov i samarbete med bland annat socialvårdsmyndigheterna. Genomförandet av planen ska följas, och planen ska med stöd av 16 § i statsrådets förordning om fängelse granskas minst tre gånger om året.

För häktade utarbetas ingen plan för strafftiden. Med stöd av 4 kap. 3 § i häktningsslagen kan man under häktningstiden med den häktades samtycke börja utarbeta en sådan plan för strafftiden som avses i 4 kap. 6 § i fängelselagen och som gäller avtjänandet av straffet samt den villkorliga friheten.

Verkställighet av samhällspåföljder

Med stöd av 10 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder ska åklagaren eller domstolen be Brottspåföljdsmyndigheten utarbeta en påföljdsutredning när det brott den misstänkte åtalas för är ett brott för vilket samhällstjänst eller övervakningsstraff eller, för den som hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet, villkorligt fängelse förenat med övervakning sannolikt kommer att dömas ut. Enligt 11 § i den lagen ska en plan för strafftiden fogas till påföljdsutredningen, om Brottspåföljdsmyndigheten anser att den misstänkte är lämpad att avtjäna samhällstjänst, övervakningsstraff, villkorligt fängelse förenat med övervakning eller ungdomsstraff, eller om åklagaren eller domstolen särskilt begär det.

I 11 § 1 mom. föreskrivs det om innehållet i planen för strafftiden. Planen ska innehålla uppgifter om 1) den dömdes skyldigheter, 2) avlönat eller oavlönat arbete, rehabilitering och utbildning eller övrig verksamhet som hör till verkställigheten samt övervakarmötena, 3) övervakningssätten samt övriga detaljer i fråga om övervakningen, och 4) stödåtgärder som fogas till verkställigheten och främjar den dömdes livshantering och avtjänandet av straffet.

Planen ska utarbetas i samarbete med den misstänkte, och vid behov ska stödåtgärderna för att främja den dömdes livshantering kartläggas i samarbete med social- och hälsovårdsmyndigheterna. Bestämmelser om förfarandet för utarbetande av planen och om innehållet i planen finns också i statsrådets förordning om verkställighet av samhällspåföljder (551/2015).

Enligt 14 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder ska Brottspåföljdsmyndigheten utan dröjsmål utarbeta och fastställa en preciserad plan för strafftiden när den dom genom vilken samhällstjänst, övervakningsstraff, villkorligt fängelse förenat med övervakning eller ungdomsstraff dömts ut har vunnit laga kraft eller blivit verkställbar enligt 16 § eller när Brottspåföljdsmyndigheten har ställt en fänge som ska frigges villkorligt under övervakning enligt 70 §. Planen ska innehålla mer detaljerade uppgifter om verkställigheten av samhällspåföljden än vad som föreskrivs i 11 §. I 46 § föreskrivs det särskilt om innehållet i den preciserade planen för strafftiden för ett övervakningsstraff till den del det avviker från bestämmelserna i 14 §.

Enligt 15 § får Brottspåföljdsmyndigheten ändra planen för strafftiden, om förhållandena förändras väsentligt eller det finns någon annan därmed jämförbar godtagbar orsak till det.

Verkställighet av övervakad frihet på prov

I 14 § i lagen om övervakad frihet på prov föreskrivs det om innehållet i planen för strafftiden för övervakad frihet på prov. Bestämmelserna motsvarar i stor utsträckning 14 och 46 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

Enligt 14 § 2 mom. i lagen om övervakad frihet på prov ska planen för strafftiden innehålla uppgifter om hur den som placerats i frihet på prov försörjer sig ekonomiskt under friheten på prov.

Enligt 15 § i den lagen fastställer fängelsedirektören eller, i fråga om livstidsfångar, Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet planen för strafftiden. Till planen ska fogas samtycke till övervakad frihet på prov av den som förordnats frihet på prov samt samtycke av de i samma bostad boende personer som uppnått myndighetsåldern till att friheten på prov verkställs i bostaden.

Med stöd av 16 § kan planen för strafftiden ändras om förhållandena förändras eller det finns någon annan jämförbar grundad anledning.

2.5.2 Bedömning av nuläget

Fängelselagens bestämmelser om planen för strafftiden har varit i kraft sedan 2006. Bestämmelserna motsvarar inte längre till alla delar nuvarande praxis på bästa möjliga sätt. Det är därför motiverat att bedöma behoven av att ändra bestämmelserna.

Bestämmelserna om planen för strafftiden i fråga om fängelse avviker delvis från motsvarande bestämmelser i fråga om samhällspåföljder, bland annat när det gäller bestämmelsernas exakthet och författningsnivå. Det är motiverat att förenhetliga regleringen till denna del.

2.6 Disciplinärt förfarande och brott mot skyldigheter

2.6.1 Nuläge

Verkställighet av fängelsestraff

I 15 kap. i fängelselagen föreskrivs det om disciplinen i fängelser. Enligt 15 kap. 3 § kan som ordningsförseelse behandlas bland annat ett misstänkt brott som begåtts i ett fängelse och som kan leda till bötesstraff, ett brott mot de villkor som ställts för permission eller ett brott mot fängelsets ordningsstadga.

Enligt 9 § i det kapitlet ska ordningsförseelser utredas utan dröjsmål. Efter att en ordningsförseelse ägt rum, ska en opartisk och objektiv utredning genomföras, varvid förseelsen utreds på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver. De som har del i saken och vid behov även andra personer ska höras. Utredningen ska genomföras så att ingen blir grundlöst misstänkt. Med stöd av 11 § ska fången höras när en ordningsförseelse utreds. Fången ska ges möjlighet att förbereda sitt försvar och presentera bevis till stöd för sin utredning. Enligt 12 § ska det föras protokoll över utredningen av ärendet. Med stöd av 14 § kan en fånge under vissa förutsättningar hållas avskild från övriga fångar medan ärendet utreds.

I 10 § föreskrivs det om i vilket fängelse en ordningsförseelse ska behandlas.

I 15 § föreskrivs det om den egentliga behandlingen vid disciplinstraff. Ett ärende som gäller disciplinstraff ska enligt bestämmelsen behandlas vid muntligt förfarande i närvaro av fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, fången och ett ojävigt vittne. Vid förfarandet kan videolänk användas. Fången ska ges tillfälle att lägga fram en egen utredning samt bevis till stöd för den. Med stöd av 12 § ska det föras protokoll också över behandlingen av disciplinärenden.

Enligt 16 § utövas beslutanderätten i disciplinärenden av fängelsedirektören. Beslut om utredning av ett ärende och om tillrättavisning av fången i utredningsskedet samt om avskildhet medan ärendet utreds fattas av en säkerhetsansvarig.

Med stöd av 18 § utfärdas närmare bestämmelser om utredning och antecknande av ordningsförseelser genom förordning av statsrådet. I 51 och 52 § i statsrådets förordning om fängelse föreskrivs det om vilka uppgifter som ska antecknas om utredningen av disciplinärenden och om behandlingen vid disciplinstraff.

I häktningslagen finns motsvarande bestämmelser om disciplin som i fängelselagen.

Verkställighet av samhällspåföljder

I fråga om verkställighet av samhällspåföljder avviker bestämmelserna om brott mot skyldigheter från fängelselagens bestämmelser om disciplin. I 21 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder föreskrivs det om de allmänna skyldigheterna för den som dömts till samhällspåföljder, såsom skyldigheten att fullgöra sin verksamhetsskyldighet och skyldigheten att hålla kontakt med sin övervakare. I de kapitel i lagen som gäller enskilda samhällspåföljder finns bestämmelser om särskilda skyldigheter i anslutning till varje påföljd.

I 25 § föreskrivs det om förfarandet vid brott mot skyldigheter. Enligt paragrafen ska Brottspåföljdsmyndigheten utreda misstankar om brott mot skyldigheter, om det inte är fråga om ett sådant grovt brott mot skyldigheter som avses i 26 §. Om den dömde på grundval av utredningen konstateras ha brutit mot sina skyldigheter, kan den dömde få en varning eller, om brottet är ringa, en anmärkning.

I 74 § föreskrivs det om ett särskilt förfarande, om den som har ställts under övervakning av villkorlig frihet bryter mot de läkemedelsbehandlingsskyldigheter som ålagts honom eller henne. Med stöd av bestämmelsen ska den dömde uppmanas att iaktta sina skyldigheter. Om

den dömden trots uppmaningen bryter mot sina skyldigheter, behandlas ärendet som ett sådant grovt brott mot skyldigheter som avses i 26 §.

I 26 § finns bestämmelser om grovt brott mot skyldigheter. Det är fråga om grovt brott mot skyldigheter, om den dömden inte börjar avtjäna sin påföljd eller avbryter avtjänandet och det inte finns någon godtagbar orsak till detta, eller om den dömden trots en skriftlig varning på nytt eller annars uppsåtligen och grovt bryter mot de skyldigheter som föreskrivs i 21, 22, 38, 49, 72 eller 73 §. Med stöd av bestämmelsen ska saken i dessa fall föras till åklagarens och domstolens behandling. Brottspåföljdsmyndigheten ska förbjuda påbörjandet av verkställigheten eller avbryta verkställigheten, om det är fråga om samhällstjänst, övervakningsstraff, ungdomsstraff eller övervakning av villkorligt fängelse för den som hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet.

I 26 § 2 och 3 mom. föreskrivs det om förfarandet vid behandling i domstol av grovt brott mot skyldigheter.

Med stöd av 27 § utfärdas närmare bestämmelser om utredning och registrering av ordningsförelser genom förordning av statsrådet. I 27 § föreskrivs det om registrering av brott mot skyldigheter och om registrering av hörande av den dömden.

Verkställighet av övervakad frihet på prov

I 27 § i lagen om övervakad frihet på prov finns i stor utsträckning motsvarande bestämmelser om utredning av brott mot skyldigheter som i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

Enligt 26 § i lagen om övervakad frihet på prov kan den övervakade friheten på prov återkallas, om den som har placerats i frihet på prov gör sig skyldig till ett brott eller grovt och uppsåtligen bryter mot sina skyldigheter enligt den lagen. Om den som har placerats i frihet på prov handlar i strid med sina skyldigheter enligt lagen på något annat sätt, ska han eller hon ges en muntlig anmärkning, eller om en sådan inte anses tillräcklig, en skriftlig varning.

Verkställighet av kombinationsstraff

Även i lagen om verkställighet av kombinationsstraff finns bestämmelser om brott mot skyldigheter, som i huvudsak motsvarar bestämmelserna i lagen om verkställighet av samhällspåföljder och lagen om övervakad frihet på prov.

2.6.2 Bedömning av nuläget

Bestämmelserna om disciplinärt förfarande i fängelselagen är delvis onödigt komplicerade och mångtydiga. Det disciplinära förfarandet och utredningen av brott mot skyldigheter i enlighet med fängelselagen avviker delvis från de förfaranden som gäller vid samhällspåföljder. Skillnaderna beror delvis på påföljdernas olika karaktär men är inte till alla delar motiverade. Till exempel används olika begrepp i olika lagar, såsom tillrättavisning och anmärkning. Det är motiverat att förtydliga regleringen.

Också bestämmelserna om brott mot skyldigheter och disciplinärt förfarande bör förtydligas i förhållande till bestämmelserna i förvaltningslagen. Det är motiverat att i lagarna föreskriva om förfarandet endast till den del det avviker från vad som föreskrivs i förvaltningslagen.

2.7 Kontroll av drogfrihet

2.7.1 Nuläge

Verkställighet av fängelsestraff

Enligt 16 kap. 6 a § i fängelselagen är det förbjudet att i fängelset framställa och använda alkohol och andra berusningsmedel samt sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen.

I 16 kap. 7 § i fängelselagen föreskrivs det om kontroll av drogfrihet i fängelser. Enligt paragrafens 1 mom. får det av en fånge tas urin-, saliv- eller utandningsprov, om det finns skäl att misstänka att fången är påverkad av alkohol, något annat berusningsmedel eller ett sådant dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen. Med stöd av 3 mom. kan kontroll av drogfrihet också utföras, om det till exempel för permission eller andra tillstånd har ställts krav på drogfrihet. Då kan kontroll av drogfrihet utföras för att kontrollera att fången iakttar villkoren för tillståndet.

Med stöd av 2 mom. behöver det inte tas något urin-, saliv- eller utandningsprov, om berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar och fången inte själv kräver att det tas ett prov. Enligt 9 § ska observationer om berusning och genomförande av säkerhetskontroll under transport antecknas på en blankett enligt ett formulär som fastställts av Brottsföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

Enligt 7 § 4 mom. kan det bestämmas att blodprov ska tas på en fånge som utan giltig orsak vägrar lämna urin-, saliv- eller utandningsprov.

I 11 kap. i häktningslagen finns bestämmelser med motsvarande innehåll.

Verkställighet av samhällspåföljder

Enligt 38 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder får den dömda, när verkställigheten av samhällstjänst har inletts, inte använda narkotika som avses i 3 § 1 mom. i narkotikalagen (373/2008). Den dömda får inte vara påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel på platsen för arbete, rehabilitering, utbildning eller någon annan verksamhet som hänför sig till samhällstjänstens verkställighet, eller under sådana sammankomster som verkställigheten kräver.

Enligt 49 § får den som dömts till övervakningsstraff under den tid verkställigheten pågår inte använda narkotika som avses i 3 § 1 mom. i narkotikalagen, alkohol eller annat berusningsmedel eller vara påverkad av berusningsmedel.

Enligt 61 § får den som har dömts till villkorligt fängelse förenat med övervakning inte vara påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel under övervakarmötena eller under den verksamhet eller de sammankomster som verkställigheten av övervakningen förutsätter. Det samma gäller enligt 65 § den som har dömts till ungdomsstraff och enligt 72 § den som har ställts under övervakning av villkorlig frihet.

Bestämmelser om kontroll av kravet på drogfrihet i samband med samhällspåföljder finns i 22 §. Enligt paragrafens 1 mom. ska den dömda på uppmaning lämna utandningsprov för kontroll av

drogfriheten. Den som avtjänar samhällstjänst, övervakningsstraff eller villkorligt fängelse för-
enat med övervakning ska på uppmaning lämna urin- eller salivprov. Den dömda kan också
förpliktas besöka en enhet inom hälso- och sjukvården för att lämna urinprov.

I 22 § 2 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i fängelselagen att ett prov inte behöver tas,
om berusningstillståndet av yttre tecken att döma är uppenbart och den dömda inte kräver att ett
prov tas. På motsvarande sätt som i fängelselagen föreskrivs det i paragrafens 3 mom. att det,
om den dömda utan giltig orsak vägrar lämna utandnings-, urin- eller salivprov, kan bestämmas
att blodprov ska tas på honom eller henne.

I 22 § 4 mom. föreskrivs det om förfarandet efter ett positivt testresultat. Med stöd av bestäm-
melsen ska Brottpåföljdsmyndigheten då inleda ett förfarande enligt 25 och 26 § för utredning
av brott mot skyldigheter. Resultatet av urin- eller salivprovet ska dock verifieras av ett labora-
torium innan åtgärder vidtas.

Verkställighet av övervakad frihet på prov

Enligt 18 § i lagen om övervakad frihet på prov får den som har placerats i frihet på prov inte
under den övervakade friheten på prov använda narkotika som avses i 3 § 1 mom. i narkotika-
lagen, alkohol eller andra berusningsmedel eller sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 §
i strafflagen eller vara påverkad av ett berusningsmedel.

I 19 § föreskrivs det om kontroll av drogfrihet i samband med övervakad frihet på prov. Be-
stämelsen motsvarar i stor utsträckning 22 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

Verkställighet av kombinationsstraff

Enligt 5 § i lagen om verkställighet av kombinationsstraff får den övervakade inte vara påverkad
av alkohol eller något annat berusningsmedel under övervakarmötena eller på platsen för arbete,
rehabilitering, utbildning eller någon annan verksamhet som hänför sig till verkställigheten av
övervakningstiden eller under sådana sammankomster som verkställigheten förutsätter. Under
övervakningstiden får den övervakade inte använda narkotika som avses i 3 § 1 mom. i narko-
tiklagen.

I 13 § i lagen om verkställighet av kombinationsstraff föreskrivs det om kontroll av drogfrihet
under övervakningstiden i kombinationsstraffet. Bestämelsen motsvarar i stor utsträckning
22 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

2.7.2 Bedömning av nuläget

Liksom framgår ovan skiljer sig bestämmelserna om kontroll av drogfrihet från varandra vid
verkställigheten av olika påföljder. Det är motiverat att bestämmelserna är så enhetliga som
möjligt.

Vid verkställigheten av samhällspåföljder har det i praktiken visat sig vara oklart när kontroll
av drogfrihet kan vidtas. Med stöd av 22 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder kan
kontroll av drogfrihet användas för att kontrollera den dömdes drogfrihet. Kravet på drogfrihet
är dock olika omfattande i fråga om olika påföljder. Det är motiverat att precisera bestämmel-
serna i fråga om när kontroll av drogfrihet kan användas i samband med olika påföljder.

Fängelselagen innehåller inga bestämmelser om vilket förfarande som ska iakttas vid kontroll av drogfrihet. När det gäller samhällspåföljder innehåller lagen enskilda bestämmelser exempelvis om hur resultatet av ett drogtest ska verifieras. Det förfarande som ska iakttas vid kontroll av drogfrihet i fängelserna har behandlats av riksdagens justitieombudsman i avgörandet dnr 645/2/13 och av biträdande justitieombudsmannen i avgörandet EOAK/6034/2016. I sina avgöranden påpekade de att det inte finns några bestämmelser alls om förfarandet vid kontroll av drogfrihet. De överförde på justitieministeriet att bedöma om bestämmelserna borde preciseras.

2.8 Användning av maktmedel

2.8.1 Nuläge

I 18 kap. 6 § i fängelselagen föreskrivs det om användning av maktmedel. Enligt bestämmelsen får maktmedel användas exempelvis för att förhindra att en fånge rymmer eller avlägsnar sig utan tillstånd, för att bryta ner motstånd och för att vidta de övervaknings-, gransknings- och säkerhetsåtgärder som avses i kapitlet eller i 16 kap. Maktmedlen ska vara behövliga och försvarliga med hänsyn till omständigheterna. När försvarligheten bedöms, ska hänsyn tas till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, de resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen. Maktmedelsredskap får endast användas av en tjänsteman som fått behörig utbildning. I lagen finns inga särskilda bestämmelser om användning av skjutvapen.

Med stöd av 18 kap. 9 § utfärdas närmare bestämmelser om maktmedelsredskap genom förordning av statsrådet och om användning av maktmedel och utbildning i hur maktmedel ska användas genom föreskrifter av Brottspåföljdsmyndigheten. I 59 § i statsrådets förordning om fängelse definieras som maktmedelsredskap skyddssköld, batong eller teleskopbatong, gassprej, elpistol och pistol. I 60 och 61 § i förordningen finns bestämmelser om bärande och förvaring av skjutvapen. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet har utfärdat en föreskrift där det bestäms bland annat om den utbildning som användningen av maktmedel förutsätter, om ordnandet av utbildningen och om förvaring, underhåll och bärande av maktmedelsredskap.

Häktningsslagen och statsrådets förordning om häktning (549/2015), som utfärdats med stöd av den lagen, innehåller bestämmelser med motsvarande innehåll.

Enligt 31 § i lagen om övervakad frihet på prov har en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten vid utförandet av ett tjänsteuppdrag i anslutning till övervakningen av övervakad frihet på prov rätt att använda maktmedel i syfte att avvärja brott mot liv eller hälsa eller en gärning eller en händelse som äventyrar någon annans hälsa, i syfte att gripa den som har placerats i frihet på prov, förpassa honom eller henne till fängelse, utföra övervaknings- och kontrolluppdrag samt avlägsna övervakningsanordningar. Maktmedlen ska vara behövliga och försvarbara med tanke på omständigheterna. Vid bedömningen av försvarbarheten ska hänsyn tas till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, vilka resurser som står till buds samt andra faktorer som påverkar helhetsbedömningen av situationen. Med stöd av 41 § utfärdas närmare bestämmelser om maktmedelsredskap genom förordning av statsrådet. I 21 § i lagen om verkställighet av kombinationsstraff finns en bestämmelse med motsvarande innehåll.

Enligt 12 § i statsrådets förordning om övervakad frihet på prov (1076/2013) är maktmedelsredskap handbojor, knippförband av plast för fängelse av en person, teleskopbatong och gassprej. Vid verkställighet av övervakad frihet på prov får skjutvapen inte användas som maktmedel.

I 18 kap. 2 § i fängelselagen föreskrivs det om de situationer där en fånges omedelbara rörelsefrihet får begränsas med handbojor, knippförband av plast, skydd som förhindrar spottning eller

andra motsvarande medel. I lagen om övervakad frihet på prov och lagen om verkställighet av kombinationsstraff finns inga bestämmelser om fängsel.

Lagen om verkställighet av samhällspåföljder innehåller inga bestämmelser om användning av maktmedel.

2.8.2 Bedömning av nuläget

Bestämmelserna om användning av maktmedel i fängelselagstiftningen skiljer sig från motsvarande bestämmelser i polislagen (872/2011). I 2 kap. 17 § i polislagen föreskrivs det om förutsättningarna för användning av maktmedel och om de omständigheter som ska beaktas vid användning av maktmedel. I 18 § föreskrivs det om beredskap för och varning om användning av maktmedel. I 19 § finns särskilda bestämmelser om användning av skjutvapen. Det har föreskrivits en högre tröskel för användning av skjutvapen än andra maktmedel, och beslut om användningen fattas i regel av en polisman som hör till befälet. I förarbetena till polislagen (RP 224/2010 rd, s. 25–26) konstaterades det att bestämmelser om de omständigheter som hänför sig till de nya 18 och 19 § tidigare fanns i inrikesministeriets förordning om polisens användning av maktmedel (979/2004). På grund av bestämmelsernas betydelse i sak var det enligt förarbetena motiverat att i lag föreskriva om bland annat användningen av skjutvapen.

Till bestämmelserna om polisens användning av maktmedel fogades vid revideringen av polislagen också förtydligande bestämmelser om förhållandet mellan polisens användning av maktmedel och nödvärn. Enligt 2 kap. 17 § 2 mom. i polislagen har en polisman i tjänsteutövning dessutom rätt till nödvärn enligt vad som föreskrivs i 4 kap. 4 § i strafflagen. I sådana fall av nödvärn handlar polismannen under tjänsteansvar. Vid bedömningen av om nödvärn kan försvaras ska de krav beaktas som kan ställas på polismannen med beaktande av dennes utbildning och erfarenhet.

I förarbetena till polislagen (RP 224/2010 rd, s. 23–26) ingick en omfattande behandling av frågan om polisens rätt till nödvärn. I den nya bestämmelsen togs det in att en polisman uttryckligen har rätt till nödvärn i enlighet med 4 kap. 4 § i strafflagen, när det vid avvärjningen av obehörigt angrepp inte är fråga om användning av maktmedel som avses i polislagen. Dessutom ansågs det motiverat att i lagen lyfta fram att en polisman som i sin tjänsteutövning utövar nödvärn handlar under tjänsteansvar även i nödvärnssituationen och att det vid bedömningen av det berättigade i att en polisman använder maktmedel i en nödvärnssituation med fog kan ställas högre krav på en polisman än på en vanlig medborgare.

Bestämmelserna om användning av maktmedel i gränsbevakningslagen (578/2005), tullagen (304/2016) och lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) motsvarar bestämmelserna i polislagen.

Det är därför motiverat att till ovannämnda delar ändra bestämmelserna om användning av maktmedel i fängelselagen, häktningslagen, lagen om övervakad frihet på prov och lagen om verkställighet av kombinationsstraff så att de motsvarar bestämmelserna om andra säkerhetsmyndigheters användning av maktmedel. I synnerhet för användning av skjutvapen bör det på lagnivå föreskrivas en högre tröskel än den nuvarande.

I lagen om övervakad frihet på prov och lagen om verkställighet av kombinationsstraff föreskrivs det inte alls om fängsel, utan användningen av fängsel har ansetts vara en del av användningen av maktmedel. Exempelvis i fängelselagen och polislagen har användningen av fängsel dock avskilts från användningen av maktmedel som en separat självständig befogenhet. Således

är det motiverat med särskilda bestämmelser om användningen av fängsel också i lagen om övervakad frihet på prov och i lagen om verkställighet av kombinationsstraff.

2.9 Utredning av förutsättningarna för placering i övervakad frihet på prov

Med stöd av 2 c kap. 8 § i strafflagen kan en fånge placeras i övervakad frihet på prov tidigast sex månader före den villkorliga frigivningen. I 3 § i lagen om övervakad frihet på prov föreskrivs närmare om de förutsättningar som ska uppfyllas för att en fånge ska kunna placeras i övervakad frihet på prov. Några av förutsättningarna för frihet på prov är att det utifrån uppgifterna om fångens beteende under strafftiden kan anses vara sannolikt att fången iakttar villkoren för frihet på prov, att fången förbinder sig att under friheten på prov avstå från berusningsmedel och att fången till sitt förfogande har en bostad som lämpar sig för verkställigheten av friheten på prov.

I lagen finns för närvarande särskilda bestämmelser om vad fången ska förbinda sig till eller samtycka till i fråga om den övervakning som frihet på prov förutsätter, läkemedelsbehandling, att Brottspåföljdsmyndigheten står i kontakt med andra myndigheter och sammanslutningar för att utreda förutsättningarna, skyldigheten att hålla kontakt och skyldigheten att stanna i bostaden, drogfrihet samt utredning av bostadens lämplighet. I 10 § föreskrivs det dessutom att fången ska lämna dessa utfästelser och samtycken skriftligen.

Bestämmelserna avviker till denna del från lagen om verkställighet av samhällspåföljder. Med stöd av 10 § 4 mom. i den lagen klarläggs i påföljdsutredningen den misstänktes samtycke till att samhällstjänst eller övervakningsstraff döms ut och verkställs. I fråga om övervakningsstraff förutsätts det i 44 § dessutom att den misstänkte samtycker till att Brottspåföljdsmyndigheten står i kontakt med andra myndigheter och sammanslutningar för att utreda förutsättningarna.

I praktiken har utredningen av de många olika utfästelserna och samtyckena orsakat oklarheter. Det är därför motiverat att bestämmelserna om givande av samtycke och utfästelser i anslutning till övervakad frihet på prov förenhetligas i förhållande till verkställigheten av samhällspåföljder.

Enligt 9 § i lagen om övervakad frihet på prov ska fångens förutsättningar för övervakad frihet på prov redas ut i fängelset i tillräckligt god tid före den eventuella placeringen i övervakad frihet på prov, om det inte med tanke på straffets kortvarighet är uppenbart onödigt. I 11 § i den lagen finns särskilda bestämmelser om att förutsättningarna för frihet på prov ska utredas på ansökan av fången, även om frihet på prov inte ingår i fångens plan för strafftiden. Fångens ansökan behöver inte behandlas på nytt förrän två månader har förflutit sedan föregående beslut, om inte någon väsentlig förändring har skett i fångens arbets-, bostads- eller familjeförhållanden eller i andra motsvarande förhållanden.

Med stöd av 40 § 1 mom. 1 punkten har en fånge rätt att söka ändring i ett beslut som gäller fångens i 11 § avsedda ansökan om placering i frihet på prov. Lagen innehåller inga bestämmelser om rätt att söka ändring i beslut om placering i övervakad frihet på prov som fattats med stöd av 9 §.

I praktiken har det visat sig vara oklart om förutsättningarna för övervakad frihet på prov kan börja redas ut redan före den dömdes ankomst till fängelset. Enligt ordalydelsen i lagen ska förutsättningarna redas ut i fängelset.

Dessutom har det visat sig vara oklart när det ska fattas ett negativt beslut om placering i övervakad frihet på prov. I lagen föreskrivs det om rätt att söka ändring bara i beslut som gäller en

fånges ansökan enligt 11 §. Med stöd av bestämmelserna är det oklart om ett negativt beslut fattas också i fråga om en utredning av förutsättningarna enligt 9 § och om fången har rätt att söka ändring i ett sådant beslut.

Vidare är det oklart om fången kan åläggas kontroll av drogfrihet redan när förutsättningarna för frihet på prov utreds.

Med stöd av det som konstaterats ovan är det motiverat att precisera bestämmelserna om förutsättningarna för placering i övervakad frihet på prov och om utredning av förutsättningarna.

2.10 Beslutanderätt

2.10.1 Nuläge

Verkställighet av fängelsestraff

Fängelselagen och häktningsslagen trädde i kraft 2006, då en totalreform av lagstiftningen om verkställighet av fängelsestraff och häktning genomfördes. Reformen medförde många ändringar i lagarnas bestämmelser om befogenheter och beslutanderätt. De exaktare bestämmelserna om befogenheter och beslutanderätt ökade inte bara fångarnas och de häktades, utan också personalens rättsskydd.

I samband med reformen överfördes befogenheter inom förvaltningen nedåt närmare fången. Beslutanderätten överfördes från ett centralt ämbetsverk till fängelserna och i fängelserna vidare från direktören till andra tjänstemän. I synnerhet i beslut om enskilda fångar överfördes beslutanderätten från det centrala ämbetsverket till fängelserna.

För att främja fångarnas rättsskydd har fängelsedirektören getts befogenheter särskilt i vissa situationer som gäller användningen av säkerhetsåtgärder.

Verkställighet av samhällspåföljder, övervakad frihet på prov och kombinationsstraff

Bestämmelserna om beslutanderätt har i fängelselagen och häktningsslagen specificerats enligt tjänstebenenämning i varje bestämmelse som gäller befogenheter att fatta beslut. Detta har bedömts vara nödvändigt på grund av mångfalden av ärenden. I lagen om övervakad frihet på prov, lagen om verkställighet av samhällspåföljder och lagen om verkställighet av kombinationsstraff finns det däremot en enda bestämmelse om beslutanderätt i vardera lagen.

I 30 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder, 32 § i lagen om övervakad frihet på prov och 29 § i lagen om verkställighet av kombinationsstraff finns detaljerade bestämmelser om vilka tjänstemän vid Brottsförvaltningsmyndigheten som har befogenhet att fatta beslut i vilka ärenden.

2.10.2 Bedömning av nuläget

Till Brottsförvaltningsmyndighetens uppgifter hör många olika typer av administrativt beslutsfattande och faktisk förvaltningsverksamhet. När det gäller fängelselagen och häktningsslagen ledde en revidering av bestämmelserna om ändringssökande år 2015 till att det blev tydligare när det är fråga om administrativt beslutsfattande och när det handlar om faktisk förvaltningsverksamhet. I fråga om samhällspåföljder, övervakad frihet på prov och kombinationsstraff är

det däremot fortfarande i viss mån oklart när det är fråga om förvaltningsbeslut, då förvaltningslagens krav på beslutsfattandet ska iakttas, och när det är fråga om faktisk förvaltningsverksamhet.

Det är motiverat att förenhetliga de olika lagarnas beslutanderättsnivåer. Vid förenhetligandet bör bestämmelserna om befogenheter såväl i fängelselagen och häktningsslagen som i lagen om verkställighet av samhällspåföljder, lagen om övervakad frihet på prov och lagen om verkställighet av kombinationsstraff beaktas. Det är även motiverat att förenhetliga bestämmelsernas språkdräkt, eftersom det till och med inom fängelselagen har använts flera olika formuleringar i beslutanderättsnivåerna.

Till vissa delar är det också motiverat att bedöma om beslutanderätten kan överföras till en lägre tjänstemannanivå.

I alla de lagar som ses över finns det också helheter där beslutanderätt i ärendet saknas eller där beslutanderätten är oklar och lämnar rum för tolkning. I fråga om fängelselagen och i tillämpliga delar häktningsslagen är det fråga om sådana åtgärder utom tjänstetid som förutsätter beslutanderätt och som gäller permission av viktiga skäl, återkallande av permission, förflyttning och avskildhet för fångar. Dessutom finns det inga bestämmelser om beslutanderätt i fråga om eget arbete, verksamhet utanför fängelset och förvägran att använda telefon.

I vissa bestämmelser om beslutanderätt har befogenheterna getts till en lägre tjänstemannanivå, om saken inte tål uppskov. Alla beslut i fråga om vilka det finns sådana bestämmelser är dock inte sådana att de inte kan fattas på lägre tjänstemannanivå också utan något krav på brådska. Detsamma gäller utöver de föreskrivna befogenheterna även det föreskrivna kravet på förordnande från direktören för utövande av beslutanderätten.

I lagen om övervakad frihet på prov, lagen om verkställighet av samhällspåföljder och lagen om verkställighet av kombinationsstraff finns det alltså en enda bestämmelse om beslutanderätt i vardera lagen. Detta eftersom de helheter som gäller administrativt beslutsfattande i fråga om dessa påföljder inte är lika varierande som i fängelselagen och häktningsslagen, varför bestämmelserna om beslutanderätt har kunnat samlas i en enda paragraf. Också i fråga om dessa lagar har det framkommit ett behov av att bedöma om det administrativa beslutsfattandet och regleringen av beslutanderätten är tillräckliga.

Fängelselagens och häktningsslagens bestämmelser om beslutanderätt i fråga om kontroll av drogfrihet avviker från bestämmelserna i lagen om verkställighet av samhällspåföljder, lagen om övervakad frihet på prov och lagen om verkställighet av kombinationsstraff när det gäller huruvida det specificeras om beslutanderätten gäller annan kontroll av drogfriheten eller beslut om blodprov. Skillnaderna kan inte motiveras med skillnader i påföljderna. Det är således motiverat att förenhetliga bestämmelserna också till denna del.

2.11 Bestämmelser om ändringssökande

2.11.1 Nuläge

Verkställighet av fängelsestraff

Bestämmelserna om ändringssökande i fängelselagen och häktningsslagen reviderades i sin helhet 2015. Syftet var att trygga rätten att söka ändring i administrativa beslut på det sätt som

förutsätts i 21 § i grundlagen. Genom ändringarna ville man på lagnivå precisera vilka av fängsvårdsmyndigheternas avgöranden som gäller fångarnas rättigheter eller skyldigheter på det sätt som avses i 21 § i grundlagen. Inom förvaltningsprocessen bygger rätten att söka ändring på en indelning i faktisk förvaltningsverksamhet och överklagbara förvaltningsbeslut.

Oklarheten vid gränsdragningen mellan faktisk förvaltningsverksamhet och förvaltningsbeslut i vilka ändring kan sökas har berott och beror i viss mån fortfarande delvis på den utgångspunkt i fängselagstiftningen enligt vilken exakta bestämmelser om beslutanderätten i fråga om utövandet av befogenheterna finns i fängselagen. Många av befogenheterna enligt fängselagen är, trots en exakt reglering av beslutanderätten, faktisk förvaltningsverksamhet.

När fängselagens och häktningens bestämmelser om ändringssökande reviderades motiverades ändringarna också med att de bestämmelser i lagarna som då var i kraft inte heller helt undanröjde behovet av att överklaga direkt med stöd av 21 § i grundlagen, vilket inte är motiverat med tanke på förutsägbarheten i fångarnas rättsskydd och systemets allmänna tydlighet. Också med tanke på likabehandlingen av fångarna är det problematiskt om det ankommer på förvaltningsdomstolen att fastställa innehållet i rätten att söka ändring i enskilda fall. Överklaganden direkt med stöd av grundlagen går dessutom dåligt ihop med omprövningsförfarandet.

Att bestämmelserna om förfarandet vid ändringssökande är exakta omfattas också av kravet på rättssäkerhet enligt 21 § i grundlagen. Därför ansågs det att det fanns behov av att precisera bestämmelserna om förfarandet för sökande av ändring så att ordningen vid sökande av ändring är entydig och förenlig med grundlagen och förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Verkställighet av samhällspåföljder, övervakad frihet på prov och kombinationsstraff

I lagen om verkställighet av samhällspåföljder och lagen om övervakad frihet på prov föreskrivs det endast om beslut i vilka ändring kan sökas, på motsvarande sätt som i fängselagen och häktningenslagen innan bestämmelserna om ändringssökande i dessa lagar reviderades 2015. Bestämmelserna om ändringssökande i fråga om samhällspåföljder och övervakad frihet på prov trädde i kraft innan bestämmelserna om ändringssökande i fängselagen reviderades, och behovet av att ändra dem granskades inte i det sammanhanget och har inte heller bedömts senare.

I motiveringen till den paragraf i lagen om verkställighet av samhällspåföljder som gäller rätten att söka ändring konstateras det att möjligheten att söka ändring gäller de beslut som regleras i den föreslagna lagen där avgörandet påverkar den dömdes rättsställning på ett sådant sätt att det anses motiverat att det ska kunna sökas ändring i beslutet. Beträffande sådana ärenden där det inte finns möjlighet att söka ändring i beslutet är det enligt motiveringen emellertid möjligt att anföra förvaltningsklagan. När det gäller bestämmelsen om rätt att söka ändring i fråga om övervakad frihet på prov har saken inte motiverats närmare.

2.11.2 Bedömning av nuläget

Bestämmelserna om ändringssökande i fängselagen och häktningenslagen reviderades 2015, och i fråga om dessa bestämmelser har det inte framkommit något behov av att bedöma behovet av att ändra bestämmelserna, utom i fråga om enskilda ärendegrupper.

Varken lagen om verkställighet av samhällspåföljder eller lagen om övervakad frihet på prov innehåller några bestämmelser om förbud mot att söka ändring. Därför är det motiverat att också i fråga om dessa lagar bedöma behovet av att föreskriva om förbud mot ändringssökande samt

huruvida det har föreskrivits tillräckligt exakt om i vilka beslut ändring kan sökas, med beaktande av motsvarande utgångspunkter som låg till grund för revideringen av bestämmelserna om ändringssökande i fängelselagen och häktningsslagen 2015. Vidare bör det bedömas om bestämmelserna om ändringssökande är enhetliga i fängelselagen, häktningsslagen, lagen om verkställighet av samhällspåföljder, lagen om övervakad frihet på prov och lagen om verkställighet av kombinationsstraff. Lagen om verkställighet av kombinationsstraff trädde i kraft 2018. Lagen innehåller bestämmelser både om beslut i vilka ändring kan sökas och om beslut i vilka ändring inte kan sökas.

När man granskar de beslut som fattas med stöd av lagen om verkställighet av samhällspåföljder och lagen om övervakad frihet på prov och bestämmelserna om sökande av ändring i dessa beslut, kan det konstateras att de beslut i vilka ändring kan sökas i hög grad motsvarar det som föreskrivs i fängelselagen och häktningsslagen. När det gäller de beslut i vilka ändring kan sökas finns det således inget behov av en mer omfattande bedömning, men vissa enstaka preciseringar behöver göras i bestämmelserna. Motsvarande kan konstateras i fråga om kombinationsstraff.

2.12 Övriga ändringar

Utöver de ändringsbehov som behandlas ovan i avsnitt 2.1–2.11 har det i samband med projektet framkommit behov av flera enstaka lagändringar. Det är fråga om ändringar av delvis teknisk natur eller ändringar som hänför sig till enskilda bestämmelser om förfaranden. Dessa ändringar behandlas närmare nedan.

3 Målsättning

3.1 Behandlingen av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

Ett av syftena med propositionen är att mer detaljerat än tidigare beakta kraven i den ändrade allmänna dataskyddslagstiftningen. Det handlar främst om att de tider inom vilka uppgifter ska raderas förkortas så att de uppfyller det relevanskrav som ställs på uppgifterna.

Ett annat syfte är att beakta de förändringar som har skett och som sker i Brottspåföljdsmyndighetens verksamhetssätt. Nya arbetssätt införs i och med att Brottspåföljdsmyndighetens nya informationssystem tas i bruk. Det är till exempel fråga om att göra registerhelheten tydligare och om att närmare än tidigare definiera vissa uppgiftshelheter. Ett tredje syfte är att rätta till vissa detaljer i regleringen, såsom aspekter som hänför sig till säkerställandet av informationsutbytet mellan myndigheterna.

3.2 Ändringar i bestämmelserna om förfaranden

Ett av syftena med propositionen är att förenkla och förtydliga bestämmelserna om förfarandena vid verkställigheten av påföljder. Den tydligare regleringen leder till bättre rättsskydd både för dem som avtjänar sitt straff och för personalen och främjar lagenligheten i verkställigheten av påföljderna.

Ett annat syfte är att förenhetliga bestämmelserna om olika påföljder, vilket leder till mer enhetliga förfaranden vid all verkställighet av påföljder. I synnerhet strävar man efter att förenhetliga bestämmelserna i olika lagar när det gäller inledande av verkställigheten, planering av strafftiden, kontroll av drogfrihet, disciplin och brott mot skyldigheter samt användning av maktmedel.

3.3 Ändringar i bestämmelserna om beslutanderätt och ändringssökande

Ett syfte med propositionen är att förenhetliga lagarnas bestämmelser om beslutanderätt och ändringssökande, med beaktande av särdragen i respektive lag. Ett ytterligare syfte är att tekniskt förtydliga i synnerhet fängelselagens och häktningens bestämmelser om beslutanderätt.

Vidare är ett syfte att i alla lagar heltäckande föreskriva om både beslut i vilka ändring kan sökas och beslut i vilka ändring inte kan sökas. Målet är att på lagnivå precisera vilka avgöranden som på det sätt som avses i 21 § i grundlagen gäller rättigheterna eller skyldigheterna för den som har förordnats till övervakad frihet på prov eller som avtjänar samhällspåföljd, så att det ska föreskrivas om rätten att söka ändring i beslutet.

4 Förslagen

4.1 Behandlingen av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

I denna proposition föreslås det att det ska utfärdas en ny lag om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten. Jämfört med den gällande lagen föreslås så pass många ändringar att det för tydlighetens skull är motiverat att utfärda en helt ny lag. Det föreslås att lagens registerstruktur ändras så att största delen av uppgifterna finns i ett enda register, som är indelat i funktionellt definierade helheter, det vill säga datamängder. I innehållet i dessa datamängder görs de tillägg och preciseringar som det i Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet har konstaterats att behövs. Det handlar till exempel om att uppgifter om häktningsarrest och förstärkt reseförbud, som börjat användas som alternativ till häktning, fogas till uppgifterna om häktning. Nya datamängder som ska kunna föras in i registret är uppgifter om personer som utträtt ärrenden i fängelset samt uppgifter om skriftligt samtycke eller uttryckt åsikt av dem som bor i samma bostad som den som avtjänar övervakningsstraff eller är i övervakad frihet på prov när det gäller att en brottspåföljd avtjänas i bostaden.

I propositionen föreslås det att behandlingen av uppgifter som Brottspåföljdsmyndigheten fått av social- och hälsovårdsmyndigheterna preciseras. Rätten att behandla uppgifterna begränsas till yrkesutbildade personer inom socialvården samt föredragande och beslutsfattare i fråga om beslut som gäller en brottsmisstänkt, dömd, fånge, häktad eller person som avtjänar samhällspåföljd.

I propositionen föreslås det att man i fråga om utlämnande och erhållande av uppgifter ska stödja sig på tryggheten av utbyte av uppgifter mellan myndigheterna inom tillämpningsområdet för dataskyddslagen avseende brottmål. Det handlar om erhållande av information till exempel i uppgifter som gäller förebyggande, avslöjande och utredning av brott, åtalsprövning, domstolsbehandling och verkställighet av påföljder. Till övriga delar innehåller den föreslagna lagen på samma sätt som den gällande lagen detaljerade bestämmelser om vilka uppgifter som får lämnas ut, till vilken instans och för vilka användningsändamål.

I propositionen föreslås det att uppgifternas bevaringstider förkortas. Det handlar om att relevanskravet för uppgifterna ska uppfyllas. Uppgifterna om verkställigheten av en brottspåföljd ska raderas senast fem år efter det att avtjänandet av den senaste påföljden slutförts. Den maximala bevaringstiden för uppgifter om så kallad formell verkställighet ska dock fortfarande vara tio år. Lagen ska fortsättningsvis innehålla särskilda bestämmelser om granskning av om uppgifterna behövs.

4.2 Tillämpning av förvaltningslagen

I 1 kap. 7 § i fängelselagen och 1 kap. 6 § i häktningsslagen finns en hänvisningsbestämmelse till bestämmelsen om hörande i 34 § i förvaltningslagen. Regleringstekniken är inte den tydligaste, eftersom utgångspunkten är att förvaltningslagen tillämpas i sin helhet också vid verkställighet av fängelsestraff och häktning. I tillämpningspraxis för bestämmelserna har det på det sätt som beskrivs ovan uppstått oklarhet om när bestämmelserna i förvaltningslagen ska tillämpas.

Således föreslås det att 1 kap. 7 § i fängelselagen upphävs. I fängelselagen upphävs också andra bestämmelser som överlappar förvaltningslagen och lagen om rättegång i förvaltningsärenden. I fängelselagen kvarstår endast sådana bestämmelser som utgör ett undantag från förvaltningslagen eller som utgör en precisering av bestämmelserna i förvaltningslagen med beaktande av fängelseförhållandena.

Vid beredningen av propositionen har det bedömts om fängelselagen bör innehålla en informativ hänvisning till förvaltningslagen. I princip är en sådan bestämmelse inte nödvändig, eftersom förvaltningslagen tillämpas som allmän lag. Det kan dock fortfarande anses motiverat att betona vikten av att förvaltningslagen tillämpas och att styra praxis bland tjänstemännen genom att det till fängelselagen fogas en hänvisningsbestämmelse enligt vilken förvaltningslagen tillämpas. Till skillnad från i nuläget gäller den föreslagna hänvisningen dock förvaltningslagen i sin helhet. Med stöd av hänvisningen blir det också på lagnivå klart att förvaltningslagen tillämpas vid verkställighet av straff.

Motsvarande ändringar föreslås i häktningsslagen, lagen om övervakad frihet på prov, lagen om verkställighet av samhällspåföljder och lagen om verkställighet av kombinationsstraff.

4.3 Inledande av verkställigheten av samhällspåföljder

4.3.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att den maximitid för verkställighet på ett år och tre månader som föreskrivs i lagen om verkställighet av samhällspåföljder ska slopas. Samtidigt slopas också domstolsbehandlingen av förlängningen av tidsfristen. I stället för tidsfristen föreslås det i lagen bestämmelser om att verkställigheten ska påbörjas och domen verkställas utan obefogat dröjsmål.

På motsvarande sätt som i fängelselagen ska det i lagen om verkställighet av samhällspåföljder också föreskrivas att Brottsförvaltningsmyndigheten ska bestämma när verkställigheten ska påbörjas. I den preciserade planen för strafftiden fastställs på det sätt som beskrivs nedan också en tidtabell för verkställigheten. Genom dessa bestämmelser säkerställs det att verkställigheten sker snabbt.

Förslagen förenhetligar förfarandet för inledande av verkställigheten i förhållande till verkställigheten av fängelse. Förslagen ökar Brottsförvaltningsmyndighetens prövningsrätt när det gäller enligt vilken tidtabell samhällspåföljder verkställs. Detta är motiverat eftersom förhållandena hos enskilda dömda då smidigare än tidigare kan tas i beaktande redan när tiden för inledande av verkställigheten och tidtabellen för verkställigheten bestäms. Det är inte heller ändamålsenligt att det behandlas i domstol hur sådana omständigheter ska påverka verkställighetens längd. Det är mer motiverat att Brottsförvaltningsmyndigheten som svarar för verkställigheten av straff beslutar om tidtabellen för verkställigheten.

Utgångspunkten är fortsättningsvis att domarna ska verkställas utan obefogat dröjsmål. Tydliga bestämmelser om bestämmandet av tiden för inledande av verkställigheten och om tidtabellen för genomförandet bidrar till att trygga att verkställigheten sker snabbt. Om den dömde låter bli att inleda eller avbryter verkställigheten, kan ärendet fortfarande föras till domstol för behandling som grovt brott mot skyldigheter.

I sista hand bestäms maximitiden för verkställigheten enligt de förfallotider som föreskrivs i strafflagen.

Dessutom föreslås andra enstaka ändringar i bestämmelserna om inledande av verkställigheten.

För det första ska verkställigheten av samhällspåföljder i fortsättningen inte ens med den dömdes samtycke kunna inledas innan domen har vunnit laga kraft. I fortsättningen ska verkställigheten inledas först när domen har vunnit laga kraft eller blivit verkställbar på samma sätt som en lagakraftvunnen dom. I praktiken har inledandet av verkställigheten med den dömdes samtycke närmast gällt situationer där den tid som reserverats för missnöjesanmälan eller anförande av besvär är oavslutad eller åklagaren har anfört besvär över domen. Att besvärstiden löper fördröjer inte verkställigheten av samhällspåföljden i en sådan utsträckning att det finns behov av verkställighet på basis av samtycke. Det kan också överlag anses vara problematiskt att verkställigheten av domen inleds, om åklagaren söker ändring i domen.

För det andra föreslås det att Brottspåföljdsmyndigheten ska fastställa tidpunkten för när den övervakning som förenats med villkorligt fängelse ska inledas, på samma sätt som i fråga om andra samhällspåföljder. För närvarande är begynnelse tidpunkten för övervakning som förenats med villkorligt fängelse den dag då domen har vunnit laga kraft. Den nuvarande regleringen avviker från regleringen om de övriga samhällspåföljderna i och med att Brottspåföljdsmyndigheten inte har bestämt när övervakningen inleds. I praktiken inleds verkställigheten av en lagakraftvunnen dom inte omedelbart. Enligt statistiken genomfördes år 2019 det första mötet med övervakaren i cirka 30 procent av fallen mer än en månad efter det att den verkställbara domen inkommit till Brottspåföljdsmyndigheten. I de övervakningsfall som avslutades 2019 hade cirka 10 procent av de övervakade inte haft något möte alls med övervakaren.

För att säkerställa likabehandlingen av de dömda är det motiverat att verkställigheten av övervakningen inleds vid en tidpunkt som Brottspåföljdsmyndigheten bestämmer och inte när domen vunnit laga kraft. Ändringen innebär att övervakningen också de facto omfattar hela året och tre månader och genomförs på basis av planen för strafftiden på samma sätt som verkställigheten av andra samhällspåföljder. På detta sätt kan man också säkerställa att det i praktiken inte uppstår fördröjningar i inledandet av övervakningen exempelvis på grund av att den dömde inte kan nås.

Tidpunkten för när prøvotiden för villkorligt fängelse börjar löpa ska fortsättningsvis fastställas med stöd av 2 b kap. 3 § i strafflagen. Prövotiden ska börja löpa från det att domen avkunnas. Prövotiden och övervakningen inleds därmed vid olika tidpunkter. Tidpunkten för när prøvotiden avslutas ska inte heller påverka hur länge övervakningen varar, som i nuläget.

Strafflagen innehåller för närvarande inga bestämmelser om när den övervakning som förenats med villkorligt fängelse förfaller. Eftersom det i propositionen föreslås ändringar i tidpunkten för inledande av övervakningen och bestämmelserna om verkställighetens maximilängd upphävs, behöver det föreskrivas om när övervakningen förfaller. Verksamheten av övervakningen förfaller med stöd av den föreslagna 8 kap. 12 b § i strafflagen tre år efter det att den lagakraftvunna domen gavs.

För det tredje föreslås det att strafftiden och andra tidsfrister vid verkställighet av samhällspåföljder ska beräknas enligt antalet dagar på motsvarande sätt som i fråga om fängelse. I lagen om verkställighet av samhällspåföljder föreslås en bestämmelse med stöd av vilken de tider som avses i lagen beräknas så att ett år är 365 dagar och en månad är 30 dagar.

För det fjärde preciseras bestämmelserna om uppskov och avbrott.

4.3.2 Lagstiftning i andra nordiska länder

I Norge beslutar brottspåföljdsmyndigheten om begynnelse tidpunkten för verkställigheten av samhällspåföljder. Bestämmelser om när verkställigheten ska inledas finns inte i lag. Planen för strafftiden görs upp i samarbete med den dömden, och den tid som den dömden lägger på detta ingår i tiden för verkställigheten av samhällspåföljden. Man strävar efter att planera verkställigheten så att den dömden vid behov kan fortsätta arbeta eller studera. Brottspåföljdsmyndigheten kan kalla den dömden till ett samtal och ställa nya villkor för verkställigheten av samhällspåföljden, om den dömden uppsåtligen eller av oaktsamhet har brutit mot de villkor som ställts för honom eller henne. I de allvarligaste fallen kan brottspåföljdsmyndigheten avbryta verkställigheten av samhällspåföljden, om den dömden bryter mot villkoren. Ärendet kan då föras till domstol för avgörande. Om den dömden under verkställigheten av samhällspåföljden gör sig skyldig till ett nytt brott eller misstänks för ett sådant, kan domstolen förvandla samhällspåföljden till fängelsestraff.

I Sverige ansvarar brottspåföljdsmyndigheten för att verkställigheten av samhällspåföljden inleds så snart som möjligt efter det att domen har blivit verkställbar, dock senast inom åtta veckor. Tillsammans med den dömden utarbetas en arbetsplan för verkställigheten av samhällspåföljden. Samhällspåföljden ska avtjänas inom den tid då det fängelsestraff som skulle dömas ut för gärningen skulle ha avtjänats. En dom där en samhällspåföljd har dömts ut kan upphävas och en ny dom kan meddelas i ärendet, om inte den dömden fullgör sina skyldigheter i anslutning till samhällspåföljden.

I Island kan en person som dömts till fängelse i högst tolv månader enligt lag avtjäna sitt straff som samhällstjänst, om inte denna form av avtjänande av straff strider mot allmänintresset. Beslut om längden på samhällstjänst fattas av brottspåföljdsmyndigheten, men samhällstjänsten är enligt lag i minst två månader lång. Samhällstjänsten består av allmännyttigt arbete, men brottspåföljdsmyndigheten kan besluta att högst en femtedel av straffet avtjänas i form av studier eller rehabilitering. Brottspåföljdsmyndigheten strävar i samarbete med den dömden efter att hitta ett arbete som lämpar sig för honom eller henne. Innan verkställigheten inleds bedöms den dömdes lämplighet för samhällstjänst. Verktälligheten inleds omedelbart när den dömden har godkänt villkoren för samhällstjänst.

4.4 Betalning av böter i ett fängelse

4.4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att bestämmelserna om betalning av böter i ett fängelse ändras. Enligt förslaget ska alla som avtjänar förvandlingsstraff ges fem vardagar på sig att betala beloppet av de böter som förvandlats till fängelse. För närvarande har de som anländer till ett fängelse fem dagar på sig att betala, men de som redan befinner sig i ett fängelse när de döms till förvandlingsstraff kan beviljas två månaders betalningstid.

Förslaget förenklar behandlingen av förvandlingsstraff i fängelset, eftersom det för alla dömda direkt med stöd av lag ska reserveras fem dagar för betalning av böter. Brottspåföljdsmyndigheten behöver då inte separat fatta beslut om beviljande av betalningstid, eftersom betalningstiden fastställs direkt med stöd av lag.

Trots att förslaget förkortar tiden för betalning av böter i ett fängelse, tryggar det ändå fångarnas möjlighet att betala böter i fängelset. Detta är motiverat, eftersom flera av dem som dömts till förvandlingsstraff betalar böterna ännu efter att de anlänt till fängelset, i enlighet med vad som beskrivs ovan.

Dessutom bör det beaktas att 36 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) vid ingången av 2019 ändrades så att Rättsregistercentralen också efter domen om förvandlingsstraff kan bevilja den som dömts till förvandlingsstraff sex månader tid för betalning av böterna. Genom ändringen förlängdes den bötfälldes möjlighet att betala böterna innan förvandlingsstraffet verkställs i fängelset. Sett till helheten har den bötfällda alltså större möjligheter än tidigare att betala böterna, även om möjligheten att betala böterna i fängelset förkortas.

4.4.2 Alternativa handlingsvägar

Vid beredningen av propositionen har man också bedömt alternativa bestämmelser om när böterna senast ska betalas.

Till exempel föreslog en utredare tillsatt av justitieministeriet i sin rapport 2013 att den sista tidpunkten för betalning av böter skulle vara den tidpunkt då verkställigheten av förvandlingsstraffet inleds i fängelset.

Utredarens förslag skulle innebära att böter inte längre kan betalas i ett fängelse efter det att verkställigheten av förvandlingsstraffet har inletts. Förslaget förtydligar gränsdragningen mellan egendomspåföljd och fängelse och undanröjer missförhållandet i det nuvarande systemet att den bötfällda kan bli tvungen att avtjäna en del av förvandlingsstraffet i fängelse, men ändå betala böterna i sin helhet. Förslaget strider mot det ovannämnda målet att öka möjligheterna att betala böter och kan i viss mån öka antalet förvandlingsstraff som avtjänas i fängelse. I kombination med de övriga förslagen i rapporten skulle dock dessa negativa effekter bli små.

Utredaren konstaterade ändå att det inte är motiverat att den sista betalningstidpunkten skulle vara tidigare än den föreslagna, eftersom konsekvenserna för antalet bötesstraff som verkställs som förvandlingsstraff då skulle öka i jämförelse med nuläget.

Utredarens förslag är det alternativ som skulle bidra mest till att förenkla systemet. Det görs ändå fortfarande många betalningar i fängelset, och i början av 2021 kommer antalet förvandlingsstraff för böter att öka ytterligare på grund av de lagändringar som gjorts i fråga om böternas förvandlingsbarhet. Slopandet av betalningsmöjligheten för bötfällda som redan kommit till fängelset skulle således kunna öka antalet fångar som avtjänar förvandlingsstraff för böter. Det är också fortsättningsvis motiverat att sträva efter att så många böter som möjligt de facto betalas. Av dessa skäl har man gått in för det förslag som beskrivs ovan.

4.4.3 Lagstiftning i andra nordiska länder

I Norge kan böter som förvandlats till fängelse betalas ännu efter att den dömda har anlänt till fängelset. Det finns inga bestämmelser om betalningstiden. Den dömda friges från fängelset omedelbart efter det att han eller hon har betalat sina böter. År 2019 möjliggjordes också förvandling av böter till samhällstjänst, vilket förutsätter att den dömda ansöker om förvandling.

I Sverige kan böter som förvandlats till fängelse betalas ännu efter att den dömden har anlänt till fängelset. Brottsförvaltningsmyndigheten fattar då beslut om återkallande av förvandlingen av böter. Det finns inga bestämmelser om betalningstiden.

I Island kan böter som förvandlats till fängelse betalas ännu efter att den dömden har anlänt till fängelset. Det finns inga bestämmelser om betalningstiden.

4.5 Planering av strafftiden

I propositionen föreslås det att bestämmelserna i fängelselagen om innehållet i planen för strafftiden och om förfarandet vid utarbetande av planen preciseras. I lagen ska det noggrannare än för närvarande föreskrivas om det som ska beaktas i planen. Det föreslås att man slopar utarbetandet av en separat frigivningsplan. Beredningen av frigivningen ska ske på samma sätt som hittills, men planen ska i fortsättningen göras upp som en del av preciseringen av planen för strafftiden.

I propositionen föreslås också ändringar i bestämmelserna om planen för strafftiden i lagen om verkställighet av samhällspåföljder. Ändringarna gäller i synnerhet innehållet i den preciserade planen för strafftiden. Det föreslås att bestämmelserna om planens detaljerade innehåll stryks ur lagen och i stället tas in på förordningsnivå. Dessutom slopas den separata fastställelsen av planen, liksom också skyldigheten att delge planen personligen. Innehållet i planen ska ändå fortsättningsvis gås igenom med den dömden på ett ändamålsenligt sätt.

Genom de föreslagna ändringarna förenhetligas de bestämmelser i fängelselagen och i lagen om verkställighet av samhällspåföljder som gäller innehållet i planen för strafftiden och förfarandet vid utarbetande av planen.

Också fastställandet av planen för strafftiden för övervakad frihet på prov slopas.

4.6 Disciplin och brott mot skyldigheter

4.6.1 De viktigaste förslagen

Verkställighet av fängelsestraff

Det föreslås att fängelselagens bestämmelser om disciplinärt förfarande förtydligas. Onödiga överlappningar i bestämmelserna slopas, och kapitlets struktur förenklas.

Innehållsmässiga ändringar som föreslås är att tillrättavisningen i den gällande lagen slopas och ersätts med en sådan anmärkning som används vid verkställigheten av samhällspåföljder. I lagen föreslås också tydligare bestämmelser än för närvarande om att behandlingen av ordningsförseelser kan avslutas redan i samband med utredningen, antingen genom att fången ges en anmärkning eller för att det inte är motiverat att föra ärendet till disciplinbehandling till exempel på grund av att det saknas bevis.

Den egentliga behandlingen av disciplinärenden ska fortsättningsvis vara muntlig. Med stöd av de gällande bestämmelserna ska fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, fången och ett ojävigt vittne vara närvarande vid den muntliga behandlingen. I propositionen föreslås det att bestämmelsen om vilka personer som ska vara närvarande vid behandlingen stryks ur lagen. Detta är motiverat eftersom det är fråga om ett administrativt disciplinärt förfarande och det inte är nödvändigt att i lag föreskriva om de närvarande. En fånge har rätt att söka ändring i ett disciplinärt

beslut, och därför är det inte heller med tanke på fångens rättsskydd nödvändigt att föreskriva om de närvarande.

Motsvarande ändringar föreslås i häktningslagen.

Verkställighet av samhällspåföljder, övervakad frihet på prov och kombinationsstraff

Det föreslås också att bestämmelserna om brott mot skyldigheter förtydligas i lagen om verkställighet av samhällspåföljder, lagen om övervakad frihet på prov och lagen om verkställighet av kombinationsstraff. I lagarna föreslås särskilda bestämmelser om utredning av brott mot skyldigheter och om möjligheten att avbryta verkställigheten för den tid utredningen pågår. Dessutom görs tekniska ändringar i bestämmelserna.

4.6.2 Lagstiftning i andra nordiska länder

I Norge används disciplinärt förfarande som straff i fängelser, om fången uppsåtligen eller av oaktsamhet stör friden, ordningen och disciplinen i fängelset eller bryter mot de krav och villkor som anges i lag. Detta omfattar brott mot skyldigheter under permission eller fängstransport. Beslutet om disciplinärt förfarande fattas av den myndighet som svarar för verkställigheten av straff.

I Sverige kan disciplinstraff påföras både den som dömts till ovillkorligt fängelse och den som dömts till samhällspåföljd, om den dömd bryter mot villkoren i anslutning till straffet. Disciplinären ska behandlas skyndsamt. Det disciplinära beslutet meddelas skriftligen och den dömd har rätt att bli hörd.

I Island är disciplinstraffet för den som dömts till ovillkorligt fängelse straff i enrum. Det är noggrant angivet i lag vilka gärningar som föranleder disciplinstraff, exempelvis rymning, in-smugglande av olagliga varor eller ämnen i fängelset, våld mot andra fångar eller fängelsepersonal eller hot om våld samt allvarlig vandalism eller andra allvarliga brott eller upprepade brott. Den som dömts till samhällspåföljd kan också dömas till disciplinstraff, om den dömd inte längre uppfyller kriterierna för samhällspåföljden eller om den dömd bryter mot villkoren i anslutning till straffet. Brottspåföljdsmyndigheten kan besluta att villkoren för verkställigheten ändras, att tiden för samhällspåföljden förlängs eller att samhällspåföljden förvandlas till fängelse. Ett disciplinärt beslut ska alltid motiveras och meddelas den dömd skriftligen och i närvaro av vittnen.

4.7 Kontroll av drogfrihet

4.7.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att kontrollen av drogfrihet vid verkställigheten av påföljder förenhetligas. I lagarna föreslås enhetliga bestämmelser om förutsättningarna för och förfarandet vid kontroll av drogfrihet.

Förutsättningarna för kontroll av drogfrihet ska delas in i två grupper. För det första föreskrivs det om situationer där kontrollen av drogfrihet grundar sig på misstanke om att fången eller den dömd är berusad. Vid verkställigheten av samhällspåföljder gäller detta i synnerhet situationer där den dömd misstänks vara berusad vid sammankomster som hänför sig till verkställigheten. För det andra föreskrivs det om situationer där kontrollen av drogfrihet grundar sig på att fången eller den dömd har ingått en förbindelse till drogfrihet. Då förutsätter kontrollen inte att fången

eller den dömd misstänks vara berusad. Kontrollen handlar i dessa fall om att kontrollera att fången eller den dömd iakttar villkoren för till exempel permission, övervakningsstraff eller övervakad frihet på prov.

Den gällande lagen gör skillnad på vilken typ av kontroll av drogfrihet som kan tillämpas vid olika påföljder. Vid övervakning av den som dömts till ungdomsstraff eller frigetts villkorligt kan man i nuläget tillämpa bara utandningsprov och blodprov, medan det i samband med övriga påföljder också kan tas urin- och salivprov. Bestämmelserna ändras enligt förslaget så att såväl utandningsprov som urin-, saliv- och blodprov ska kunna tas, oberoende av vilken påföljd den dömd avtjänar. Bestämmelserna förenhetligas således så att samma testmetoder kan tillämpas i samband med övervakningen i fråga om alla samhällspåföljder.

I propositionen föreslås det också att en fänge vid utredning av förutsättningarna för övervakad frihet på prov ska kunna förpliktas att genomgå kontroll av drogfrihet för att det ska kunna säkerställas att fången fullgör skyldigheten att iaktta drogfrihet när friheten på prov inleds. Bestämmelsen är motiverad för att man ska kunna försäkra sig om att fången är drogfri redan innan friheten på prov inleds. På detta sätt kan man undvika situationer där det omedelbart efter att friheten på prov inletts visar sig att den som placerats i övervakad frihet på prov använder berusningsmedel.

I lagarna föreslås dessutom bestämmelser om förfarandet vid kontroll av drogfrihet. Avsikten är att det i fråga om all verkställighet av påföljder ska finnas enhetliga bestämmelser om förfarandet vid kontrollen av drogfrihet. De viktigaste bestämmelserna om förfarandet gäller hanteringen av prover och säkerställandet av testresultat.

4.7.2 Lagstiftning i andra nordiska länder

I Norge kan brottspåföljdsmyndigheten under verkställigheten av ett straff förbjuda den dömd, antingen en fänge eller en person som avtjänar samhällspåföljd, att använda berusningsmedel, om detta är nödvändigt för att förhindra ett nytt brott mot någon annans liv, hälsa eller frihet. Brottspåföljdsmyndigheten kan också ålägga den dömd att vara drogfri, om den dömd bryter mot de skyldigheter som ålagts honom eller henne. Även domstolen kan bestämma att den dömd ska avstå från att använda berusningsmedel. Brottspåföljdsmyndigheten svarar för övervakningen av förbudet och för hur övervakningen genomförs. I praktiken görs drogtestar både på basis av misstanke om användning av berusningsmedel och som slumpvisa tester. Vid kontroll av drogfriheten kan man använda utandningsprov, saliv- eller urinprov, blodprov eller andra prover som kan tas utan fara eller särskilt obehag för den dömd.

Enligt lag får endast hälso- och sjukvårdspersonal ta blodprov. I lag föreskrivs det om de förfaranden som kan tillämpas vid provtagning. Dessutom har det utfärdats anvisningar om provtagning. Prov kan i vissa fall tas i fastställda läkarcentraler eller fängelser. Alla övervakare av villkorlig frihet ska ha utandningsapparater för alkohol. På drogtestar och verifiering av dem tillämpas standardiserade förfaranden.

I Sverige kan en fänge åläggas att lämna prov för utförande av drogtest, om inte medicinska eller motsvarande skäl talar emot det. På motsvarande sätt kan en person som utför samhällstjänst och som har dömts till skyddstillsyn åläggas att lämna prov. Det anges inte i lag i vilka situationer eller under vilka förutsättningar prov får tas. Justitieombudsmannen i Sverige har dock konstaterat att det i fråga om urinprov handlar om kroppsbesiktning och användning av maktmedel, som inte ska utnyttjas i större utsträckning än vad som är nödvändigt och ändamålsenligt. Vid kontroll av drogfrihet kan man enligt lag använda utandnings-, saliv-, urin-, blod-, svett- eller hårprov.

Enligt brottspåföljdsmyndighetens föreskrifter får endast hälso- och sjukvårdspersonal ta blodprov. Ett annat drogtest än blodprov kan utföras av eller i närvaro av en person som hör till brottspåföljdspersonalen. En fånge eller en person som avtjänar samhällspåföljd får ge ett urinprov utan att en annan person är närvarande, om det finns särskilda skäl till det och om det inte finns någon risk för att provet manipuleras. Om den som lämnar provet har missbruksproblem, kan det antas att det finns risk för att provet manipuleras.

Alla prover skickas till Rättsmedicinalverket för analys.

I Island kan brottspåföljdsmyndigheten bestämma att den dömde under verkställigheten av straffet inte får använda alkohol eller andra berusningsmedel. I praktiken antecknas detta alltid i ett avtal mellan den dömde och brottspåföljdsmyndigheten.

4.8 Användning av maktmedel

4.8.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att fängelselagen, häktningslagen, lagen om övervakad frihet på prov och lagen om verkställighet av kombinationsstraff kompletteras med nya bestämmelser om beredskap för och varning om användning av maktmedel. Fängelselagen och häktningslagen kompletteras också med en bestämmelse om användning av skjutvapen. Det föreskrivs en högre tröskel för användning av skjutvapen än för användning av andra maktmedel. Även i nuläget är tröskeln för användning av skjutvapen hög, men detta framgår inte av lagstiftningen. Den föreslagna regleringen motsvarar det som i polislagen föreskrivs om polisens maktmedel. Bestämmelser med motsvarande innehåll finns också i gränsbevakningslagen, tullagen och lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen. Det är motiverat att förenhetliga regleringen med anledning av likheterna i de grundläggande principerna för användning av maktmedel.

Till bestämmelsen om användning av maktmedel fogas också motsvarande bestämmelse som i ovannämnda lagar om rätten för tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten att tillgripa nödvärn i tjänsteutövningen i enlighet med 4 kap. 4 § i strafflagen. Vid sådant nödvärn handlar Brottspåföljdsmyndighetens tjänsteman under tjänsteansvar. När det bedöms hur försvarlig användningen av maktmedel vid nödvärnet varit, ska de krav beaktas som kan ställas på en tjänsteman utifrån dennes utbildning och erfarenhet.

Lagen om övervakad frihet på prov och lagen om verkställighet av kombinationsstraff kompletteras också med en bestämmelse om fängsel, för att regleringen ska motsvara fängelselagen och häktningslagen. Befogenheterna gäller situationer där det är nödvändigt att använda fängsel på någon som placerats i övervakad frihet på prov för att förhindra rymning, tygla våldsamt uppträdande eller avvärja en överhängande risk för våld. I praktiken hänför sig sådana situationer oftast till att den som placerats i övervakad frihet på prov lämnar ett positivt drogtest och grips för att förpassas till fängelset. Då kan det vara nödvändigt att använda fängsel på personen för att trygga åtgärden.

4.8.2 Lagstiftning i andra nordiska länder

Fängelsepersonalen använder inte skjutvapen i vare sig Norge, Sverige eller Island. Det finns inga bestämmelser om saken.

4.9 Utredning av förutsättningarna för övervakad frihet på prov

4.9.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att bestämmelserna om beredning av övervakad frihet på prov preciseras.

För det första föreslås det att bestämmelserna förtydligas i fråga om vad fången ska förbinda sig och samtycka till för att bli placerad i frihet på prov. En fånge ska inte längre särskilt ombes förbinda sig till drogfrihet eller läkemedelsbehandling, utan fången ska samtycka till att placeras i övervakad frihet på prov. Dessutom ska en fånge fortsättningsvis ge samtycke till utredning av fångens bostads lämplighet och till kontakt med andra berörda instanser och personer.

För det andra föreslås det att regleringen ändras så att åsikterna hos de minderåriga som bor i samma bostad som den som ska placeras i övervakad frihet på prov alltid klarläggs i samarbete med barnskyddsmyndigheterna, i motsats till vad som är fallet i nuläget. Den föreslagna regleringen motsvarar förfarandet för utredning av förutsättningarna för övervakningsstraff. Genom ändringen tryggas också bättre än i nuläget tillgodoseendet av barnets rättigheter i samband med hörandet.

Liksom konstateras ovan i avsnitt 4.7 föreslås det att det i fängelselagen och i lagen om övervakad frihet på prov också ska föreskrivas att en fånge kan åläggas kontroll av drogfrihet redan när förutsättningarna för placering i frihet på prov utreds. På detta sätt kan man redan när förutsättningarna utreds försäkra sig om att fången iakttar den drogfrihet som utgör ett villkor för frihet på prov.

Dessutom görs preciseringar av teknisk natur i bestämmelserna.

4.9.2 Alternativa handlingsvägar

Vid beredningen av propositionen har man också bedömt möjligheten att bereda placeringen i övervakad frihet på prov redan innan fången anländer till fängelset. I samband med beredningen ansågs det dock att detta skulle leda till oklarhet i fråga om huruvida övervakad frihet på prov kan börja mycket snart efter det att verkställigheten av fängelsestraffet har inletts. Vid justitieministeriet pågår ett projekt där det görs en omfattande utvärdering av påföljdssystemet. Frågan om inledande av beredningen av övervakad frihet på prov och den tidigaste tidpunkten för inledandet kommer att behandlas i samband med det projektet.

4.10 Beslutanderätt

I fråga om vissa beslutanderättsgrupper skiljer sig beslutanderättsnivåerna mellan fängelselagen och häktningsslagen. Skillnaderna kan inte motiveras med häktningens karaktär. Det föreslås att bestämmelserna i häktningsslagen ändras så att de motsvarar bestämmelserna i fängelselagen, eftersom det i häktningsslagen i fråga om avvikande ärendegrupper har föreskrivits om att beslutanderätten endast eller huvudsakligen hör till fängelsedirektörens befogenheter, eller också avviker regleringen i fråga om huruvida det är en sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig tjänsteman som har beslutanderätten. Detta gäller beslut om avvikelse från den normala kosten, förvägrande av vistelse utomhus, tillåtelse att avlägsna sig från fängelset för hörande samt tillstånd att använda e-post och internet och återkallande av sådana tillstånd.

I propositionen föreslås vissa ändringar i fängelselagen med anledning av att det i praktiken har upptäckts brister i bestämmelserna om beslutanderätten. I fråga om beslut som fattas av en jourhavande tjänsteman utanför tjänstetid föreslås bestämmelser om frigivning av en person som dömts till förvandlingsstraff för böter, om beviljande av permission av viktiga skäl, om återkallande av permission, om förflyttning till ett slutet fängelse för den tid som inledandet av förundersökning av brottet eller utredningen av ordningsförseelsen kräver samt om avskildhet.

I propositionen beaktas dessutom examensreformen inom brottspåföljdsområdet. I befattningsbeskrivningen för en brottspåföljdsarbetare enligt den nya examen ligger tyngdpunkten på närarbete och uppföljning av planen för strafftiden samt skapande av innehåll i enlighet med målen. Examen består av studier inom brottspåföljdsbranschen samt studier för yrkeshögskoleexamen. I och med examensreformen har beslutanderätten i vissa bestämmelser getts till en tjänsteman som sköter styrnings- och övervakningsuppgifter.

Man har också strävat efter att förtydliga fängelselagens och häktningsslagens bestämmelser om beslutanderätt genom att slopa direktörers förordnanden och kravet på brådska som grund för befogenheten i fråga om vissa beslut, om det inte har bedömts att det finns grunder för dessa tilläggskrav när det gäller befogenheten i fråga.

Det föreslås att bestämmelserna om rätten att fatta beslut förenhetligas i fängelselagen, häktningsslagen, lagen om verkställighet av samhällspåföljder, lagen om övervakad frihet på prov och lagen om verkställighet av kombinationsstraff. I fängelselagen och häktningsslagen skiljs bestämmelserna om rätten att fatta beslut om blodprov åt från övriga bestämmelser om rätten att fatta beslut i samband med kontroll av drogfrihet.

I propositionen föreslås det att det i fråga om samhällspåföljder, övervakad frihet på prov och kombinationsstraff på motsvarande sätt som i fängelselagen ska föreskrivas att ett beslut ska fattas om planen för strafftiden.

Enligt de gällande bestämmelserna ska planen för strafftiden i fråga om samhällspåföljder, övervakad frihet på prov och kombinationsstraff fastställas. När det gäller samhällspåföljder föreslås det också att det ska föreskrivas om begynnelse tidpunkten för verkställigheten i stället för om inledande av verkställigheten. Lagarnas bestämmelser om beslutanderätt preciseras till dessa delar.

Det är fråga om beslut som väsentligt inverkar på verkställigheten av påföljden och personens rättsliga ställning. I och med ändringarna blir bestämmelserna om beslutanderätt enhetliga i de olika lagarna i enlighet med vad som är motiverat med beaktande av särdragen i respektive lag. Detta gäller både fastställandet av de beslut som ska betraktas som förvaltningsbeslut och beslutanderättsnivåerna. Detta tryggar den i 21 § i grundlagen föreskrivna rätten att få motiverade beslut samt rätten att få ett beslut om sina rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan.

4.11 Ändringssökande

Bestämmelserna om ändringssökande i fängelselagen och häktningsslagen reviderades 2015, och när det gäller bestämmelserna om ändringssökande i de lagarna innehåller propositionen endast förslag till vissa preciserande bestämmelser. Enligt förslaget ska bestämmelserna om disciplin i 15 kap. i fängelselagen och i 10 kap. i häktningsslagen preciseras. Dessutom utvidgas rätten att söka ändring till beslut om att en fange ska hållas avskild medan ett disciplinärende utreds. En fange har inte rätt att söka ändring i ett beslut som gäller tillstånd till sysselsättning utanför

fängelset (8 kap. 9 § 3 mom.). Det har dock föreskrivits om rätt att söka ändring i beslut om återkallande av ett sådant tillstånd. Det är motiverat att precisera bestämmelsen till denna del.

De föreslagna ändringar i fängelselagen och häktningsslagen som gäller ändringssökande är små och av teknisk natur.

Syftet med ändringarna av bestämmelserna om ändringssökande i fängelselagen och häktningsslagen var att trygga rätten att söka ändring i administrativa avgöranden på det sätt som förutsätts i 21 § i grundlagen. Bestämmelserna om ändringssökande i fråga om samhällspåföljder och övervakad frihet på prov har i propositionen bedömts på motsvarande sätt som de mer omfattande ändringarna i fängelselagen och häktningsslagen. Det är motiverat att bedöma bestämmelserna om ändringssökande när det gäller kombinationsstraff.

Propositionen innehåller också förslag till ändring av bestämmelserna om beslutanderätt i lagen om verkställighet av samhällspåföljder, lagen om övervakad frihet på prov och lagen om verkställighet av kombinationsstraff. Detta bidrar till att förtydliga gränsen mellan förvaltningsbeslut och faktisk förvaltningsverksamhet. Med stöd av de föreslagna ändringarna av bestämmelserna om beslutanderätt är det möjligt att närmare bedöma vilka avgöranden som på det sätt som avses i 21 § i grundlagen gäller rättigheter eller skyldigheter i fråga om vilka personen ska ha rätt att få beslutet behandlat av domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan.

Varken lagen om verkställighet av samhällspåföljder eller lagen om övervakad frihet på prov innehåller några bestämmelser om beslut i vilka ändring inte kan sökas. Saken har i förarbetena till den gällande lagen om verkställighet av samhällspåföljder motiverats med att det i ärenden där ändring inte kan sökas ändå är möjligt att anföra förvaltningsklagan. När det gäller samhällspåföljder och övervakad frihet på prov är det dock motiverat med motsvarande bestämmelser om att ändring inte får sökas som i fängelselagen, häktningsslagen och lagen om verkställighet av kombinationsstraff. Genom att man på motsvarande sätt som i dessa lagar föreskriver om i vilka beslut ändring får sökas och i vilka beslut ändring inte får sökas, minskar behovet av att söka ändring direkt med stöd av 21 § i grundlagen. I propositionen strävar man också efter att förenhetliga de olika lagarnas bestämmelser om ändringssökande, så att de ärendegrupper i fråga om vilka det finns rätt att söka ändring och de beslut i vilka ändring inte får sökas regleras på enhetligt sätt i de olika lagarna.

4.12 Övriga viktiga förslag

I propositionen ingår utöver de ovannämnda ändringarna flera ändringar i enstaka bestämmelser. Till största delen är ändringarna av teknisk natur. De viktigaste innehållsmässiga ändringarna är följande:

I 5 § i lagen om övervakad frihet på prov föreskrivs det att verksamhetsskyldigheten i samband med frihet på prov är minst fem timmar per vecka. I lagen finns dock inga bestämmelser om hur många timmar verksamhetsskyldigheten högst ska omfatta, till skillnad från bestämmelserna om övervakningsstraff i 41 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder. I propositionen föreslås det att det ska föreskrivas ett högsta antal timmar för övervakad frihet på prov på motsvarande sätt som i fråga om övervakningsstraff.

Bestämmelser om förflyttning av en fånge från en öppen anstalt till ett slutet fängelse på grund av vägran att genomgå kontroll av drogfrihet och på grund av att fången anländer berusad finns i 6 kap. 2 § i fängelselagen. Det är för närvarande inte möjligt att med stöd av paragrafen omedelbart flytta en fånge från en öppen anstalt till ett slutet fängelse permanent, om fången miss-tänks för narkotikabrott. Förflyttningen kan med stöd av den gällande bestämmelsen göras först

när polisen har fattat beslut om inledande av förundersökning. I praktiken kan det gå lång tid efter att beslutet fattats tills förundersökningen inleds.

I propositionen föreslås det att en permanent förflyttning i dessa situationer ska kunna göras redan när fången lämnar ett positivt prov vid kontrollen av drogfrihet. Detta är motiverat, eftersom beslut om permanent placering av en fange i ett slutet fängelse då kan fattas snabbare än för närvarande.

I 8 kap. 12 § i strafflagen föreskrivs det om när verkställigheten av straff förfaller i situationer där verkställigheten har avbrutits. I bestämmelsen beaktas bara fall där fängelsestraff, förvandlingsstraff för böter eller samhällstjänst har avbrutits. Det föreslås att det till paragrafen fogas bestämmelser om beräkning av tidpunkten för avbrytande av verkställigheten också i fråga om andra påföljder. Eftersom övervakning som dömts ut som tilläggsåtgärd i samband med villkorligt fängelse enligt propositionen inte längre automatiskt inleds när domen vinner laga kraft, föreslås i 8 kap. 12 b § i strafflagen också en ny bestämmelse om när övervakningen i samband med villkorligt fängelse förfaller.

I lagen om verkställighet av samhällsåtgärder finns inga bestämmelser om fattandet av beslut om strafftiden för övervakningsstraff och inte heller om rättelse av fel i beräkningen. Bestämmelser om beslut om strafftiden finns i statsrådets förordning om verkställighet av samhällsåtgärder. Också fängelselagen innehåller sådana bestämmelser. I propositionen föreslås det att det till lagen om verkställighet av samhällsåtgärder ska fogas motsvarande bestämmelser som i fängelselagen om beräkning av strafftiden för övervakningsstraff.

5 De huvudsakliga konsekvenserna

5.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen hänför sig till Brottsåtgärdsmyndighetens informationssystemprojekt. Kostnadsförslaget för projektet är ca 37 miljoner euro, och avsikten är att det nya informationssystemet ska tas i bruk i början av maj 2021.

Det uppskattades ursprungligen att projektet skulle ge en kostnadsnytta på sammanlagt 70 årsverken. Kostnadsnyttan skulle realiseras åren 2014–2016 som en del av Brottsåtgärdsmyndighetens anpassningsplan, om informationssystemet skulle ha tagits i bruk i enlighet med den ursprungliga tidtabellen för Rotiprojektet. Enligt den ursprungliga anpassningsplanen skulle Rotiprojektet ge en besparing på 10 årsverken år 2014, en besparing på 15 årsverken år 2015 och en besparing på 45 årsverken år 2016. Brottsåtgärdsregionerna har under anpassningsplanens gång genomfört de planerade minskningarna av antalet årsverken. Den eftersträlvade kostnadsnyttan realiseras dock först när det planerade informationssystemet tas i bruk.

De föreslagna lagändringarna kan genomföras inom ramen för de nuvarande anslagen. Genom lagändringarna förenklas och förtydligas förfarandena för verkställighet av straff som en del av informationssystemprojektet. Kostnadsnyttan av lagändringarna ingår i den uppskattade kostnadsnyttan av hela projektet.

Slopandet av betalningstiden på två månader för förvandlingsstraff för böter kan i någon mån leda till en ökning av antalet fångar som avtjänar förvandlingsstraff för böter, eftersom exempelvis ca 250 fångar år 2019 betalade sina böter inom betalningstiden på två månader. Det kan dock bedömas att största delen av dessa fångar kan betala böterna också inom en betalningstid på fem dagar, vilket innebär att konsekvenserna för betalningen av böter är ringa.

5.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

De föreslagna ändringarna av bestämmelserna förenklar och förtydligar förfarandena för verkställighet av straff.

Förslagen medför ändringar i Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet. I synnerhet i inledandet av verkställigheten av samhällspåföljder, i beslutsfattandet och i bestämmelserna om ändringsökande föreslås ändringar som förutsätter ändringar i nuvarande praxis och utbildning av personalen i fattandet av administrativa beslut. Dessa ändringar kan i någon mån leda till att myndigheternas arbetsbörda ökar, till exempel på grund av att omprövningsbegärandena ökar. Det är ändå inte fråga om några stora ändringar, eftersom exempelvis hörande av dömda redan i nuläget är en etablerad del av verkställigheten av samhällspåföljder.

Bland annat slopandet av de separata besluten om betalningstid för förvandlingsstraff för böter och förlängningen av den maximala tiden för verkställighet av samhällspåföljder vid domstolen leder dock till en minskning av arbetsmängden hos myndigheter och domstolar.

5.3 Konsekvenser för ställningen för fångarna och dem som dömts till samhällspåföljder

De föreslagna lagändringarna preciserar de administrativa förfarandena vid beslutsfattande och ändringsökande som gäller dömda och fångar. Detta förbättrar rättsskyddet för och likabehandlingen av dem som dömts till straff.

Det förslag som gäller begynnelse tidpunkten för övervakning som förenats med villkorligt fängelse försätter alla som dömts till övervakning i jämlik ställning, eftersom övervakningen i och med ändringen alltid börjar först vid en tidpunkt som bestäms av Brottspåföljdsmyndigheten.

5.4 Konsekvenser i fråga om dataskydd

I Brottspåföljdsmyndighetens nya informationssystem iakttas den allmänna lagstiftningen om behandling av personuppgifter, det vill säga på dataskyddsförordningen, dataskyddslagen och dataskyddslagen avseende brottmål. I den föreslagna lagen finns sådana bestämmelser om uttryckligen Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet som kompletterar de allmänna bestämmelserna och vars principer överensstämmer med den allmänna dataskyddslagstiftningen.

Till de bestämmelser i den föreslagna lagen som säkerställer att dataskyddet tillgodoses hör en detaljerad definition av ändamålet med och innehållet i Brottspåföljdsmyndighetens personregister, särskilda begränsningar i rätten att behandla särskilt känsliga personuppgifter, detaljerade bestämmelser om vem som kan erhålla och lämna ut vilka personuppgifter och för vilka ändamål samt kortare tider än i nuläget för radering av vissa uppgifter.

I de föreslagna bestämmelserna har de omständigheter som dataskyddet kräver beaktats. De föreslagna bestämmelserna utvecklar dataskyddet i Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet ytterligare jämfört med den gällande lagstiftningen.

6 Remissvar

Yttranden om propositionsutkastet lämnades av 26 aktörer. Alla som lämnade yttranden ställde sig positiva till propositionens målsättning och viktigaste förslag.

I yttrandena kommenterades de föreslagna ändringarna av enskilda bestämmelser och motiveringarna till dem.

I yttrandena föreslogs ändringar i enskilda bestämmelser i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten. Kommentarer i yttrandena har beaktats i bestämmelserna och i motiveringarna till dem på det sätt som beskrivs i avsnitt 7.1.

Riksdagens biträdande justitieombudsman anförde att det bör övervägas om det i fängelselagen behöver föreskrivas om undantag från exempelvis de hörandeskyldigheter som föreskrivs i förvaltningslagen. Vid den fortsatta beredningen bedömdes det att bestämmelserna om hörande i förvaltningslagen i tillräcklig utsträckning möjliggör exempelvis muntligt hörande i beslutsfattandet. Det är således inte motiverat att utfärda mer omfattande undantag från tillämpningen av förvaltningslagen än vad som föreslagits.

I några yttranden fästes uppmärksamheten vid att tiden för betalning av böter för en del av fångarna förkortas i jämförelse med nuläget. Detta ansågs inte vara motiverat. Av de skäl som anges i avsnitt 4.4 kan en förkortning av betalningstiden anses motiverad.

Dessutom framfördes i yttrandena enskilda förslag till precisering av bestämmelserna om uppskov med och avbrott i verkställigheten av samhällspåföljder, planering av strafftiden för fängelsestraff, behandling av disciplinären och brott mot skyldigheter, kontroll av drogfrihet, beslutanderätt och ändringssökande. Enskilda paragrafer i propositionen har bearbetats utifrån yttrandena.

I ett antal yttranden föreslogs det att man skulle kunna överväga om Brottspåföljdsmyndigheten kan ges behörighet att utföra kontroll av drogfrihet på begäran av fången själv eller på begäran av andra myndigheter. Vid den fortsatta beredningen bedömdes det att det inte är motiverat att ge Brottspåföljdsmyndigheten behörighet att kontrollera drogfriheten i samband med uppgifter som inte gäller verkställighet av straff. I sådana situationer ska annan lagstiftning tillämpas, varvid drogtesterna görs i enlighet med den.

Det föreslogs att förfarandet för utredning av förutsättningarna för övervakad frihet på prov skulle preciseras ytterligare. Vid den fortsatta beredningen har det bedömts att yttrandena inte förutsätter att bestämmelserna ändras. Motiveringarna i propositionen har dock förtydligats i syfte att göra förfarandet klarare.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde. Lagens tillämpningsområde bestäms utifrån ändamålet med personuppgiftsbehandlingen. Lagen tillämpas när Brottspåföljdsmyndigheten behandlar personuppgifter som behövs för att myndigheten ska kunna utföra sina uppgifter. Enligt 3 § i lagen om Brottspåföljdsmyndigheten (953/2009) har Brottspåföljdsmyndigheten till uppgift att övervaka dem som dömts till villkorligt fängelsestraff, verkställa ungdomsstraff, samhällstjänst, fängelsestraff, förvandlingsstraff för böter och övervaka villkorligt frigivna. Till myndighetens uppgifter hör också verkställighet av häktning och annan verkställighet av straff enligt vad som bestäms särskilt om dem. Förvandlingsstraff för böter är fängelsestraff. Enligt 1 § 2 mom. i lagen om kombinationsstraff (801/2017) tillämpas bestämmelserna i fängelselagen på verkställighet av ovillkorligt fängelse som ingår i ett kombinationsstraff. Enligt 3 § i den lagen svarar Brottspåföljdsmyndigheten för verkställigheten av den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff. Enligt 2 kap. 12 d § 3 mom. i tvångsmedelslagen (806/2011) svarar Brottspåföljdsmyndigheten för den tekniska övervakningen av häktningsarrest som ålagts i stället för

häktning eller hållande i häkte. Brottspåföljdsmyndigheten ordnar den centrala övervakningen av häktningsarresten på riksplanet eller på regionplanet med iakttagande av 57 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015). Enligt 2 kap. 12 f § i tvångsmedelslagen svarar Brottspåföljdsmyndigheten för övervakningen och verkställigheten av häktningsarrest. Brottspåföljdsmyndigheten svarar också för den tekniska övervakningen av förstärkt reseförbud enligt 5 kap. 1 a § i tvångsmedelslagen. Dessa alternativ till häktning togs i bruk vid ingången av 2019.

Lagens tillämpningsområde, som anges ovan, motsvarar tillämpningsområdet för den gällande lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015). Det är alltså fråga om behandling av personuppgifter när Brottspåföljdsmyndigheten sköter verkställighetsuppgifter som gäller häktning och dess alternativ samt uppgifter som gäller verkställighet av brottspåföljder. Lagen tillämpas inte till exempel på behandling av personuppgifter i anknytning till personal- och ekonomiförvaltning.

Lagen tillämpas endast på sådan behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad eller där personuppgifterna bildar eller är avsedda att bilda ett register eller en del av ett sådant.

2 §. Förhållande till annan lagstiftning. Den föreslagna lagen är en speciallag för Brottspåföljdsmyndighetens behandling av personuppgifter. I 2 § 1 mom. anges de allmänna lagarna om behandling av personuppgifter. Till den del det är fråga om sekretess för och utlämnande av personuppgifter tillämpas som allmän lag lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och i samband med upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018, *dataskyddslagen avseende brottmål*). Vid verkställighet av straff och verkställighet av häktning behandlas synnerligen känsliga uppgifter till exempel om brottsligt beteende, en persons privatliv och allmän eller privat säkerhet. I den gällande och den föreslagna lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten finns flera specialbestämmelser om sekretess samt om utlämnande och erhållande av uppgifter. De behandlas i avsnittet om dessa paragrafer.

På behandling av personuppgifter i samband med verkställigheten av Brottspåföljdsmyndighetens påföljder och häktning tillämpas alltså dataskyddslagen avseende brottmål som allmän lag i förhållande till den nu föreslagna lagen. I 2 § i dataskyddslagen avseende brottmål definieras de centrala begrepp som används vid sådan behandling av personuppgifter som regleras i lagen. I detta sammanhang konstateras följande om begreppen: Med personuppgifter avses varje uppgift som direkt eller indirekt avser en identifierad eller identifierbar fysisk person (*en registrerad*). Med behandling avses insamling, registrering, organisering, strukturering, bevarande, bearbetning eller ändring, framtagning, läsning, användning, utlämning genom överföring, spridning eller tillhandahållande på annat sätt, justering eller sammanförande, begränsning, utplåning eller förstöring samt någon annan åtgärd eller kombination av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter eller uppsättningar av personuppgifter. Med register avses en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga enligt särskilda kriterier, oavsett om samlingen är centraliserad, decentraliserad eller spridd på grundval av funktionella eller geografiska förhållanden.

I 2 kap. i dataskyddslagen avseende brottmål finns bestämmelser om principer för behandling av personuppgifter, såsom krav på laglig behandling, ändamålsbegränsning, relevanskrav, befrihetskrav samt behandling av personbeteckningar. I 3 kap. föreskrivs bland annat om den personuppgiftsansvariges ansvar (14 §), inbyggt dataskydd och dataskydd som standard (15 §), register över behandlingar (18 §) och logguppgifter (19 §). I 4 kap. i dataskyddslagen avseende

brottmål finns bestämmelser om den registrerades rättigheter, bland annat dataskyddsbeskrivning och skyldighet att informera (22 §), de registrerades rätt till insyn (23 §) och inskränkningar i rätten till insyn (24 §), rättelse eller utplåning av personuppgifter eller begränsning av behandlingen (25 §) samt begränsning av de registrerades rättigheter (28 §). I 5 kap. i dataskyddslagen avseende brottmål finns bestämmelser om informationssäkerhet, bland annat skydd av personuppgifter (31 och 32 §). Lagen innehåller också bestämmelser om dataskyddsombud (6 kap.), överföringar av personuppgifter till tredjeländer och internationella organisationer (7 kap.), tillsynsmyndighet (8 kap.), rättsskydd (9 kap.), skadestånd (60 §), straffbestämmelser (61 §) och tystnadsplikt (62 §). Bestämmelserna i dataskyddslagen avseende brottmål gäller som sådana också behandling av personuppgifter vid Brottsförhållningsmyndigheten, om inte något annat uttryckligen föreskrivs i den lag som nu föreslås på grund av särskilda behov som hänför sig till verkställigheten av påföljder och häktning.

Enligt 24 § i den gällande lagen om behandling av personuppgifter vid Brottsförhållningsmyndigheten kan uppgifter som avses i 14–23 § lämnas genom teknisk anslutning. Det är fråga om ett noggrant avgränsat utlämnande av uppgifter till exempel till polisen, migrationsmyndigheterna, Rättsregistercentralen, åklagaren, domstolen, Gränsbevakningsväsendet och Folkpensionsanstalten. Med stöd av 28 § har Brottsförhållningsmyndigheten genom en teknisk anslutning möjlighet få de detaljerade uppgifter som föreskrivs i lagen bland annat ur justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem, befolkningsdatasystemet, polisens personregister, utskickningens informationssystem och utlänningsregistret. Vid ingången av 2020 trädde lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019, *informationshanteringslagen*) i kraft. Genom informationshanteringslagen säkerställs en enhetlig hantering och en informationssäker behandling av myndigheternas informationsmaterial som ett led i genomförandet av offentlighetsprincipen. Lagen innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter via den offentliga förvaltningens tekniska gränssnitt och elektroniska förbindelser. Syftet med lagen är att minska bestämmelserna i speciallagstiftning om utlämnande av uppgifter via tekniska gränssnitt och elektroniska förbindelser. Informationshanteringslagen innehåller inga bestämmelser om rätten att få uppgifter, utan bestämmelser om dem finns fortfarande annanstans i lagstiftningen, såsom när det gäller Brottsförhållningsmyndigheten i huvudsak i lagstiftningen om behandling av personuppgifter vid Brottsförhållningsmyndigheten.

I 10 § i den föreslagna lagen föreskrivs det om behandlingen av personuppgifter om personer som besöker personer som avtjänar fängelsestraff eller som är häktade, andra personer som håller kontakt med fångar eller häktade samt personer som uträttar ärenden i fängelset till den del det är fråga om regleringsbehov som avviker från den allmänna lagstiftningen. Det är alltså fråga om utomstående personer vars personuppgifter normalt behandlas med stöd av allmän lagstiftning, och endast i den utsträckning som krävs för att Brottsförhållningsmyndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter ska bestämmelser om denna behandling av personuppgifter ingå i den föreslagna lagen. Enligt den föreslagna 2 § 2 mom. ska på behandlingen av personuppgifter om besökare, andra personer som håller kontakt med fångar eller häktade och personer som uträttar ärenden förutom denna lag tillämpas Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, samt dataskyddslagen (1050/2018). De personer som avses här har ställningen som utomstående, vilket innebär att den allmänna lagstiftningen i princip ska tillämpas på behandlingen av deras personuppgifter till andra delar än de detaljer som uttryckligen hänför sig till upprätthållandet av anstaltsordningen och säkerheten vid Brottsförhållningsmyndigheten. Därmed bestäms till exempel den registrerades rättigheter således i huvudsak med stöd av den allmänna lagstiftningen.

I 2 § 3 mom. i den föreslagna lagen finns en straffbestämmelse som gäller behandling av personuppgifter och som motsvarar den gällande lagstiftningen, enligt vilken bestämmelser om straff för dataskyddsbrott finns i 38 kap. 9 § i strafflagen (39/1889).

3 §. Definitioner. I paragrafen definieras de begrepp som uttryckligen hänför sig till behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten. Definitionerna av *brottsmisstänkt* i den föreslagna 3 § 1 punkten och *dömd* i 2 punkten motsvarar definitionerna i den gällande lagen. Enligt 3 punkten i den föreslagna paragrafen avses med *fånge* den som avtjänar fängelsestraff, kombinationsstraff eller förvandlingsstraff för böter. Bestämmelsen motsvarar till övriga delar den gällande lagens bestämmelse, förutom att den som avtjänar kombinationsstraff har fogats till bestämmelsen med stöd av den lag om verkställighet av kombinationsstraff som trädde i kraft vid ingången av 2018. Enligt 2 c kap. 11 § 1 mom. i strafflagen består kombinationsstraffet av ovillkorligt fängelse och en omedelbart därpå följande övervakningstid på ett år. Till begreppet fånge har också fogats vissa personer som med stöd av lag är i fängelse och som i lagstiftningen hör till definitionen *en intagen i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten*. Det är fråga om en person som avtjänar arrest i fängelse med stöd av 77 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014) eller en person som tagits i förvar med stöd av 26 § i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013) eller 24 § i lagen om verkställighet av kombinationsstraff (801/2017). I syfte att göra lagen tydligare stryks begreppet en intagen i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Den föreslagna definitionen av *häktad* i 4 punkten är ny. I den gällande lagen har häktade ingått i definitionen av intagen i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, där uttrycket den som häktats har avsett den häktade. För tydlighetens skull definieras häktade under en egen punkt. I denna definition inkluderas också den som meddelats häktningsarrest enligt 2 kap. 12 a § i tvångsmedelslagen och förstärkt reseförbud enligt 5 kap. 1 a § i tvångsmedelslagen. Brottspåföljdsmyndigheten svarar för den tekniska övervakningen av dessa åtgärder. Bestämmelser om behandling av uppgifter i samband med denna verksamhet finns i 8 § i den föreslagna lagen. För tydlighetens skull konstateras det att dataskyddslagen avseende brottmål tillämpas även på behandlingen av personuppgifter om en häktad, även om Brottspåföljdsmyndigheten inte är en förundersökningsmyndighet. Brottspåföljdsmyndighetens lagstadgade uppgift är dock att verkställa häktning för att trygga förundersökningsmyndigheternas uppgifter.

Enligt den föreslagna 3 § 5-punkten avses med *den som avtjänar samhällspåföljd* den som dömts till villkorligt fängelse förenat med övervakning, den som avtjänar ungdomsstraff, utför samhällstjänst eller avtjänar övervakningsstraff, den villkorligt frigivna som ställts under övervakning, den som försatts i övervakad frihet på prov eller den som avtjänar övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff. Definitionen motsvarar den gällande lagstiftningen i övrigt, förutom att den utökats med en ovan avsedd person som avtjänar övervakningstiden i ett kombinationsstraff.

I 3 § 6 punkten i den föreslagna lagen definieras *besökare*. Vid besöket är det fråga om ett sådant besök som avses i 13 kap. 1 § i fängelselagen och 9 kap. 1 § i häktningsslagen. Besökare är till exempel en nära anhörig till fången och en advokat. Till denna del motsvarar bestämmelsen definitionen i den gällande lagen, förutom att den utökas med den som besöker en häktad av de orsaker som anges i den föreslagna 4 punkten. Uppgifterna om de personer som avses i denna punkt behandlas med stöd av 10 § 1 mom. i lagen. I 7 punkten definieras andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad än besökare. Denna definition är ny. Med den avses till exempel en person som står i kontakt med en fånge genom brevväxling eller telefonkontakt och vars personuppgifter behandlas med stöd av 8 § 3 mom. i den föreslagna lagen. Enligt det momentet får det i fångens eller den häktades uppgifter ingå sådana uppgifter om någon annan person som håller kontakt med fången eller den häktade som är nödvändiga för ordnandet av

sysselsättningen och övervakningen samt för upprätthållandet av anstaltsordningen och säkerheten.

I 8 punkten i den föreslagna paragrafen definieras begreppet *person som utträttat ärenden*. Det är fråga om en person som med stöd av behörigt tillstånd besöker fängelset för att sköta ett visst ärende. Till denna grupp hör till exempel personer som för in varor till fängelset samt personer som ordnar verksamhet och religionsutövning för fångar i fängelset. En advokat är dock en besökare, eftersom hans eller hennes ankomst till fängelset hänför sig till besök hos en viss fånge eller häktad.

I den föreslagna 3 § 9 punkten definieras också begreppet *utomstående*. Det är fråga om personer vars personuppgifter med stöd av 11 § 4 mom. i den föreslagna lagen samlas i ett säkerhetsregister som innehåller uppgifter som har samband med förhindrande av brott under fängelsestraffet eller upprätthållande av anstalts säkerheten samt uppgifter om exceptionella händelser i fängelset som äventyrar säkerheten. Ett villkor för behandlingen av uppgifterna är att personen med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse eller äventyra säkerheten i fängelset.

2 kap. **Brottspåföljdsmyndighetens personregister**

4 §. *Personregister i Brottspåföljdsmyndighetens informationssystem.* Enligt 4 § 1 mom. i den föreslagna lagen förvaltar Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet Brottspåföljdsmyndighetens informationssystem och personregister. Detta är också fallet i den gällande lagstiftningen. I 2 mom. konstateras att Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet är personuppgiftsansvarig. Ett uttryckligt konstaterande av den personuppgiftsansvarige är nödvändigt för att det ska vara klart vilken aktör som har de skyldigheter som hänför sig till denna uppgift. I 3 mom. anges vilka kategorier av personuppgifter som ingår i brottspåföljdsregistret. Det föreslås att antalet personregister i informationssystemet minskas från nuvarande fem till tre. Det nuvarande verkställighetsregistret, samhällspåföljdsregistret samt övervaknings- och verksamhetsregistret slås samman till ett brottspåföljdsregister som består av tre typer av uppgifter. Denna indelning i tre uppgiftskategorier förtydligar begränsningen av rätten att behandla uppgifter. Det föreslagna brottspåföljdsregistrets datainnehåll är i stort sett detsamma som i de ovan nämnda nuvarande registren. Det görs vissa justeringar som hänför sig till ändringar i Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet. Bestämmelser om datainnehåll finns i den föreslagna lagens 6–8 §.

Enligt 4 § 4 mom. i den föreslagna lagen ska i brottspåföljdsregistret också ingå uppgifter om besökare, andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad och om personer som utträttat ärenden. I den gällande lagen finns ett besökarregister som i stort sett stämmer överens med den föreslagna lagen. I den gällande lagen finns inga bestämmelser om behandlingen av personuppgifter för andra personer och besökare som håller kontakt med en fånge eller en häktad. Eftersom besökare, andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad och personer som utträttat ärenden inte är föremål för Brottspåföljdsmyndighetens verkställighetsåtgärder, tillämpas i första hand dataskyddsförordningen och dataskyddslagen på behandlingen av deras personuppgifter. Detta är utgångspunkten för dataskyddsförordningens tillämpningsområde. I Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet kan personuppgifter som gäller särskilt besökare och andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad och i viss mån personer som utträttat ärenden dock inbegripa sådan behandling av känsliga uppgifter som kan medföra särskilda risker med tanke på skyddet av personuppgifter. I besökarnas uppgifter kan ingå till exempel särskilda iakttagelser i anknytning till arrangemangen och föreskrifterna för besöket, såsom uppgifter om personens funktionsförmåga och familjekontakter. Vid bedömningen av det särskilda behovet att reglera behandlingen av personuppgifter beaktas också att

besökaren, för att träffa till exempel en nära anhörig, ska samtycka till att Brottspåföljdsmyndigheten överhuvudtaget behandlar uppgifter som gäller honom eller henne. Personuppgifter om besökare och andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad behandlas inte bara för att ordna möten och annan kontakt utan också för ändamål som hänför sig till övervakningen av fängelset.

Följande faktorer talar för att bestämmelser om behandlingen av personuppgifter om personer som uträttar ärenden ska utfärdas också i den föreslagna lagen. I personuppgifterna för dem som uträttar ärenden kan utöver identifieringsuppgifter om en person ingå till exempel känsliga övervakningsuppgifter om deras verksamhet vid tidigare fängelsebesök, såsom misstankar om brister i funktionsförmågan. I uppgifterna om personer som uträttar ärenden kan också ingå till exempel uppgifter om en persons hälsotillstånd, såsom särskild information om att en person med rörelsehinder eller en person med synskada förs till en viss plats i fängelset. Uppgifter om att en person som kommer till fängelset för att ordna rusmedelsverksamhet hör till en grupp av kamratstöd som ordnar verksamhet i anknytning till behandlingen av missbruksproblem är också känsliga uppgifter. Även till exempel en lekmanapredikants ankomst till fängelset innehåller uppgifter om hans eller hennes religiösa övertygelse.

Brottspåföljdsmyndighetens åtgärder också mot andra än fångar eller häktade gäller de grundläggande fri- och rättigheterna, särskilt integritetsskyddet. I synnerhet personuppgifter som gäller besökare och andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad kan gälla uppgifter som är av betydelse med tanke på övervakningen av fängelset och fångarna, såsom begränsningar i kontakterna av undersökningsskäl. Det kan också vara fråga om att begränsa en persons frihet, till exempel om en besökare meddelas besöksförbud. Specialbestämmelserna om behandlingen av personuppgifter för besökare, andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad och personer som uträttar ärenden talar också för att det också är fråga om ett myndighetsregister. Behandling av dessa uppgifter är nödvändig för att Brottspåföljdsmyndigheten ska kunna sköta sina lagstadgade uppgifter. På basis av de omständigheter som nämns ovan kan det konstateras att bestämmelserna i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen inte i sig är tillräckligt detaljerade för att säkerställa en ändamålsenlig behandling av personuppgifter om besökare, andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad och personer som uträttar ärenden i anknytning till Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet.

I det föreslagna 4 § 5 mom. föreskrivs att det i Brottspåföljdsmyndighetens informationssystem också ingår ett säkerhetsregister som avses i 11 § och som innehåller personuppgifter som rör förebyggande av kriminalitet som äger rum i fängelset, organiseras från fängelset eller utövas under fängelsetiden och upprätthållande av anstaltssäkerheten samt ett målsäganderegister som innehåller uppgifter om de målsägande som avses i 19 kap. 4 § i fängelselagen. I Brottspåföljdsmyndighetens informationssystem också ingår det i 12 § avsedda målsäganderegister som innehåller uppgifter om de målsägande som avses i 19 kap. 4 § i fängelselagen.

5 §. Uppgifter för specificering. I det föreslagna 5 § 1 mom. föreskrivs om de personuppgifter som behövs för att specificera en dömd, en fånge, en häktad och den som avtjänar samhällspåföljd. Sådana uppgifter är namn, personbeteckning, ett klientnummer från Migrationsverket eller någon annan beteckning som behövs för att specificera personen, kön, modersmål, medborgarskap, hemkommun, bostadsort och adress samt eventuella signalement. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak den gällande lagen. Enligt de reviderade definitionerna i den föreslagna lagen ska häktade läggas till bland de registrerade. För tydlighetens skull ska specificeringsuppgifterna anges som en numrerad förteckning. Jämfört med den gällande lagstiftningen föreslås det att det utöver personbeteckningen och som en motsvarande specificeringsuppgift ska vara möjligt att spara en annan beteckning som behövs för att specificera en person, såsom en utländsk medborgares personbeteckning eller ett klientnummer som Migrationsverket ger sina klienter.

I det föreslagna 5 § 2 mom. finns en bestämmelse om fotografering och lagring av fotografier i specificeringsuppgifterna. En fånge, en häktad, den som avtjänar övervakningsstraff, den som försatts i övervakad frihet på prov eller den som avtjänar övervakningstiden i ett kombinationsstraff får fotograferas och fotografiet lagras i personens uppgifter för specificering. I fängelser är det nödvändigt att kunna säkerställa en persons identitet. Detsamma gäller personer som avtjänar övervakad frihet på prov, övervakningsstraff och övervakningstid i ett kombinationsstraff och vars identitet ska kunna säkerställas genom övervakningsbesök som hör till verkställigheten i personens hem eller på någon annan plats med anknytning till avtjänandet av påföljden. Bestämmelsen motsvarar den gällande lagstiftningen med det tillägget att möjligheten att ta och lagra fotografier också gäller häktade och dem som avtjänar övervakningstiden i ett kombinationsstraff. I fråga om häktade grundar sig detta tillägg på ett förtydligande av definitionsparagrafen i den föreslagna lagen.

Enligt det föreslagna 5 § 3 mom. får uppgifter för specificering som avses i 1 mom. föras in i brottspåföljdsregistret också i fråga om brottsmisstänkta. Enligt den föreslagna 3 § 1 punkten är det fråga om en person för vilken det för utdömande av samhällspåföljd utarbetas en påföljdsutredning eller plan för strafftiden eller för vilken det bereds någon annan åtgärd eller ett utlåtande före domen. Enligt det föreslagna 5 § 4 mom. får de uppgifter för specificering som avses i det föreslagna 1 mom. föras in i det säkerhetsregister som avses i 11 § också i fråga om en utomstående person, om förutsättningarna enligt 11 § 4 mom. uppfylls. Det är fråga om att personen med fog kan misstänkas göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse eller äventyra säkerheten i fängelset. Enligt det föreslagna 5 § 5 mom. ska som uppgifter för specificering i fråga om besökare, andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad och personer som uträttar ärenden registreras den registrerades namn och personbeteckning eller någon annan beteckning som behövs för specificering. I fråga om besökare motsvarar den föreslagna bestämmelsen den gällande bestämmelsen. Den gällande lagen innehåller inga bestämmelser om andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad eller om personer som uträttar ärenden. Brottspåföljdsmyndigheten ska exakt veta vem som står i kontakt med en fånge eller anländer till fängelset och i vilket ärende. Således är det också nödvändigt att specificera dessa personer.

6 §. *Behandling av personuppgifter vid utförande av uppgifter som rör formell verkställighet.* I den föreslagna 6 § föreskrivs det om behandling av personuppgifter i brottspåföljdsregistret i samband med formell verkställighet. Till uppgifter i samband med formell verkställighet hör bland annat att ta emot domar ur registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem, att utreda om domarna är verkställbara, att sända domarna till fängelserna och byråerna för samhällspåföljder för verkställighet samt att efterlysa personer som flyr från avtjänandet av en påföljd. I uppgifter som gäller formell verkställighet behandlas följande personuppgifter: för vilket eller vilka brott personen har dömts, uppgifter om domen, strafftidskalkyler, inledande och avslutande av verkställigheten av straff, häktning eller häktningsarrest, teknisk övervakning av förstärkt reseförbud, uppskov med och avbrytande av verkställigheten samt efterlysningar. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i huvudsak den gällande lagstiftningen, men är mer detaljerad och innehåller uttryckligen även häktningsalternativ. Enligt det föreslagna 6 § 2 mom. får Brottspåföljdsmyndigheten också behandla andra uppgifter än de som enligt 1 mom. är nödvändiga för skötseln av uppgifter i samband med formell verkställighet.

7 §. *Behandling av personuppgifter vid utförande av uppgifter som rör verkställighet av samhällspåföljder.* I det föreslagna 7 § 1 mom. föreskrivs om behandlingen i brottspåföljdsregistret av uppgifter som hänför sig till påföljdsutredningar, planer för strafftiden och den kartläggning som behövs för beredningen av dessa samt uppgifter som gäller andra förberedande åtgärder och utlåtanden som genomförts och lämnats för utdömande av samhällspåföljder. Uppgifterna

gäller den misstänktes tidigare kriminalitet, bruk av berusningsmedel och andra personliga och sociala förhållanden samt behovet av övervakning och av stöd för ett liv utan kriminalitet. Utöver dessa kan det vara fråga om andra uppgifter som är nödvändiga med tanke på utredningen, planen och beredningen av dem. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 6 § 1 mom. i den gällande lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten, men den föreslagna bestämmelsen innehåller en uttrycklig förteckning över de uppgifter som ska behandlas, medan datainnehållet i den gällande bestämmelsen fastställs utifrån utredningarna och planerna i fråga.

Det är för det första fråga om uppgifter som Brottspåföljdsmyndigheten behöver för att utarbeta en påföljdsutredning enligt 10 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder. Åklagaren eller domstolen ska enligt 10 § 1 mom. be Brottspåföljdsmyndigheten utarbeta en påföljdsutredning när det brott den misstänkte åtalas för är ett brott för vilket samhällstjänst eller övervakningsstraff eller, för den som hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet, villkorligt fängelse förenat med övervakning sannolikt kommer att dömas ut. Brottspåföljdsmyndigheten kan utarbeta en påföljdsutredning också på begäran av den misstänkte, om det finns vägande skäl till det. Brottspåföljdsmyndigheten bedömer i påföljdsutredningen den misstänktes förutsättningar och beredskap att klara av samhällspåföljden. Vid utredningen ska hänsyn tas till den misstänktes tidigare kriminalitet, drogmissbruk och andra personliga och sociala förhållanden samt till behovet av övervakning och av stöd för ett liv utan kriminalitet. Enligt 10 § 4 mom. ska den misstänktes samtycke till att samhällstjänst eller övervakningsstraff döms ut och verkställs klarläggas i påföljdsutredningen. I påföljdsutredningen ska också klarläggas den misstänktes samtycke till att det i den övervakning som förenas med villkorligt fängelse för den som hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet tas in rehabilitering eller öppen vård enligt 60 § 3 mom. Liknande bestämmelser om påföljdsutredning finns i fråga om övervakningsstraff i 44 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder och i fråga om villkorligt fängelse förenat med övervakning för den som har påförts ungdomsstraff eller begått ett brott innan han eller hon fyllt 21 år i lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation. För det andra är det fråga om en sådan plan för strafftiden enligt 11 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder som ska utarbetas för åklagaren och domstolen och som ska användas vid prövningen av om en påföljd ska dömas ut. Planen innehåller uppgifter om den dömdes skyldigheter, avlönat eller oavlönat arbete, rehabilitering och utbildning eller övrig verksamhet som hör till verkställigheten, övervakning av avtjänandet av påföljden, stödåtgärder som fogas till verkställigheten och främjar den dömdes livshantering och avtjänandet av straffet samt tryggnad av kontinuiteten för de stödåtgärder som främjar den dömdes livshantering när straffet har avtjänats.

I 7 § 2 mom. i den föreslagna lagen föreskrivs om personuppgifter som behandlas i uppgifter som hänför sig till verkställigheten av samhällspåföljder. Det är fråga om uppgifter som behövs för verkställigheten av samhällspåföljder, övervakad frihet på prov och övervakningstiden i ett kombinationsstraff och som gäller den dömdes skyldigheter, övervakningsmetoder, övervakningsmöten och andra detaljer i övervakningen, verksamhetsskyldigheten, stödåtgärder som fogas till verkställigheten och som främjar den dömdes livshantering och avtjänande av straff samt brott mot de skyldigheter som ingår i avtjänandet av påföljden och påföljden för brottet. Dessutom kan registret innehålla andra uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten av påföljden och som inte gäller de som avses ovan. Bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 6 § 2 mom. i den gällande lagen, men som det konstateras ovan i fråga om 1 mom. innehåller bestämmelsen en uttrycklig förteckning över de uppgifter som ska behandlas, inte endast en hänvisning till uppgifterna i planen för strafftiden.

Bestämmelser om läkemedelsuppgifter som syns i drogtester av den som avtjänar ett övervakningsstraff, övervakad frihet på prov och kombinationsstraff föreslås i 7 § 3 mom. En bestämmelse med motsvarande innehåll finns i den gällande lagen. Termen läkemedel ändras så att den

uttryckligen hänvisar till resultatet av ett drogtest, det vill säga det är fråga om de aktiva läkemedelssubstanser som ger positivt utslag vid drogtest. Denna information är till hjälp vid bedömningen av vad som är tillåten läkemedelsanvändning och vad som är sådan användning av berusningsmedel som ska betraktas som brott mot skyldigheterna. Enligt 45 § 1 mom. i lagen om verkställighet av samhällspåföljder ska den misstänkte eller dömd för utarbetandet av planen för strafftiden och för verkställigheten av straffet lämna behövlig information om de läkemedel som han eller hon använder. En bestämmelse med motsvarande innehåll finns i 17 § 1 mom. 4 punkten i lagen om övervakad frihet på prov och i 12 § 4 punkten i lagen om verkställighet av kombinationsstraff.

I det föreslagna 7 § 4 mom. föreskrivs det om uppgifter som är viktiga med tanke på arbetarskyddet för den personal som arbetar med verkställigheten av samhällspåföljder så att Brottspåföljdsmyndigheten får behandla de uppgifter som behövs med tanke på syftet med registret även i fråga om anmälningar om hot mot personalen och anmälningar om övriga exceptionella situationer. En motsvarande bestämmelse finns i den gällande lagen i fråga om fängelsepersonal och exceptionella situationer i fängelset. Behovet av bestämmelsen har konstaterats också i samband med verkställighet av samhällspåföljder och registrering av exceptionella situationer vid byråer för samhällspåföljder.

I det föreslagna 7 § 5 mom. finns en bestämmelse i enlighet med den gällande lagen enligt vilken det i uppgifterna om brottsmisstänkta och personer som avtjänar samhällspåföljder även kan ingå uppgifter som är nödvändiga för behandlingen av de frågor som avses i de ovan nämnda momenten om nära anhöriga till brottsmisstänkta eller till dem som avtjänar samhällspåföljder, eller om andra personer. I den föreslagna bestämmelsen preciseras vilka uppgifter som ska behandlas. Det är fråga om sådan med tanke på behandlingen av ärendet nödvändig information om namn, kontaktuppgifter och ställning vid behandlingen av ärenden i fråga om en nära anhörig till en brottsmisstänkt eller den som avtjänar samhällspåföljd eller någon annan person. Uppgifterna kan gälla familjemedlemmar till en brottsmisstänkt eller dömd person som deltar i ordnandet och genomförandet av verksamhet under den tid som påföljden verkställs. I dessa situationer är både den brottsmisstänkte eller dömd och hans eller hennes nära anhöriga eller någon annan person beredda att gemensamt sköta dessa angelägenheter. Uppgifterna kan också gälla till exempel anställda vid myndigheter eller organisationer som samarbetar med Brottspåföljdsmyndigheten. Uppgifterna i fråga är nödvändiga för att utreda den brottsmisstänktes eller dömdes sociala situation samt för att ordna de åtgärder som ska vidtas under verkställigheten av straffet och som syftar till att förbättra den sociala funktionsförmågan. Andra nödvändiga uppgifter kan gälla till exempel situationen för en annan boende i en bostad som används för verkställighet av ett övervakningsstraff, såsom att han eller hon befinner sig i bostaden i fråga eller att hans eller hennes psykiska tillstånd ska beaktas vid hembesök eller att det bor små barn i bostaden.

Det föreslagna 7 § 6 mom. gäller behandling av personuppgifter som gäller samtycke av och åsikter hos personer som bor i samma bostad som den som avtjänar ett övervakningsstraff eller den som förpassats i övervakad frihet på prov, och utredning av samtycket och åsikterna. Bestämmelsen är ny. Villkoret för att den som konstaterats skyldig till brott ska kunna dömas till övervakningsstraff eller en fänge förpassas i övervakad frihet är enligt 45 § 2 mom. och 52 § 1 mom. i lagen om verkställighet av samhällspåföljder samt 9 § 2 mom. och 25 § 1 mom. i lagen om övervakad frihet på prov att myndiga personer som stadigvarande bor i samma bostad som den som avtjänar påföljden ger sitt skriftliga samtycke till detta och att en person som inte fyllt 18 år tillfrågas om sin åsikt. Samtycket ska innehålla en i 6 kap. 11 a § 2 mom. i strafflagen avsedd försäkran om att samtycket har getts av egen bestämd vilja. Ett skriftligt samtycke kan återkallas. Vid övervakningsstraff ska en minderårigs åsikt utredas och den minderåriga ska höras i samarbete med barnskyddsmyndigheterna med iakttagande av 20 § i barnskyddslagen

(417/2007). Åsikten ska antecknas i ett dokument som fogas till planen för strafftiden. Vid ordnande av övervakad frihet på prov ska minderåriga vid behov höras i samarbete med barnskyddsmyndigheterna i enlighet med 20 § i barnskyddslagen. Verkställigheten av ett övervakningsstraff eller övervakad frihet på prov får inte inledas i bostaden, om en minderårig av grundad anledning motsätter sig verkställigheten och med hänsyn till sin ålder och utvecklingsnivå är mogen att bedöma saken. Enligt 20 § 1 mom. i barnskyddslagen ska barnets önskemål och åsikt utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå då barnskydd genomförs. Barnets åsikt ska utredas finkänsligt samt så att det inte onödigt skadar relationerna mellan barnet och föräldrarna och andra personer som står barnet nära. Sättet att utreda barnets åsikt och dess huvudsakliga innehåll ska antecknas i de barnskyddshandlingar som rör barnet. Detaljerade bestämmelser om behandlingen av personuppgifter som uppkommit genom dessa åtgärder finns i 7 § 6 mom. i den föreslagna lagen. I brottspåföljdsregistret ska för den som gett det skriftliga samtycket ingå namn, hemadress samt tidpunkten för och innehållet i samtycket eller återkallelsen av samtycket samt för den som uttryckt åsikten namn, födelseår, hemadress, tidpunkten för och innehållet i framförandet av åsikten samt namnet på och åsikterna om framförandet hos den tjänsteinnehavare inom barnskyddet som varit närvarande vid tidpunkten för framförandet. Uppgifterna i detta moment gäller alltså familje- och andra sociala omständigheter för den som avtjänar ett övervakningsstraff och den som förpassats i övervakad frihet på prov. I dessa uppgifter kan dessutom ingå sådana omständigheter som konstaterats av den som gett och återkallat det skriftliga samtycket samt av den som uttryckt åsikten och som till exempel hindrar att påföljden i fråga avtjänas. Det handlar om mycket känsliga uppgifter. Därför är rätten att behandla uppgifter begränsad med stöd av det föreslagna 14 § 2 mom. Med stöd av det föreslagna 36 § 1 mom. har den registrerade inte rätt till insyn i dessa uppgifter.

8 §. Behandling av personuppgifter vid utförande av uppgifter som rör verkställighet av fängelsestraff och verkställighet av häktning. Den föreslagna 8 § motsvarar till sitt innehåll regleringen av övervaknings- och verksamhetsregistret i 7 § i den gällande lagen. I paragrafen görs behövliga tillägg till uppgifterna om betalad brukspenning, sysselsättningspenning och lön, konton för betalningen av dessa samt om begränsningar enligt verkställigheten av häktningsarrest och den tekniska övervakningen av ett förstärkt reseförbud och iakttagandet av begränsningarna. I paragrafen stryks bestämmelsen om att det i fängens eller den häktades uppgifter ingår uppgifter om en anmälan som med stöd av 19 kap. 4 § i fängelselagen ska göras till målsäganden, när fången frigges eller avlägsnar sig från fångelset eller någon annan förvaringslokal. En sådan bestämmelse föreslås som 12 § i den föreslagna lagen.

Enligt det föreslagna 8 § 1 mom. får Brottspåföljdsmyndigheten behandla de uppgifter som anges i momentet och som behövs för upprätthållandet av anstaltsordningen och för övervakningen av fångar och häktade samt för deras deltagande i verksamheten. Det är fråga om uppgifter om placering vid Brottspåföljdsmyndigheten och i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, ordnande av övervakning, upprätthållande av säkerheten, fullgörande av skyldigheten att delta och deltagande i annan verksamhet samt anknytande ekonomiska förmåner och betalning av samt innehållningar på dem, utbildning, arbetserfarenhet och social situation, bedömd arbets- och funktionsförmåga, bedömningar och planer, kontakter utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, ordningsförseelser och påföljder, rymning och otillåten avvikelse från öppen anstalt samt brott mot villkoren för tillstånd att avlägsna sig, mot tillstånd till studier och tillstånd till civilt arbete samt om brott mot villkoren för placering i en anstalt utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten samt om begränsningar enligt verkställigheten av häktningsarrest eller enligt den tekniska övervakningen av ett förstärkt reseförbud och iakttagandet av begränsningarna.

Det föreslagna 8 § 2 mom. innehåller en bestämmelse i enlighet med 7 § 2 mom. i den gällande lagen, där det föreskrivs om Brottspåföljdsmyndighetens rätt att behandla sådana med hänsyn

till användningsändamålet med ett register behövliga uppgifter om beslut som med stöd av fängelselagen eller häktningsslagen har fattats om fångar eller häktade och som gäller placering i fängelse och inom fängelset, förflyttning från ett fängelse till ett annat, deltagande i verksamhet, förvägran av deltagande i fritidsverksamhet, brevväxling, telefonsamtal, besök och övriga kontakter utanför fängelset, tillstånd att avlägsna sig, disciplin, granskning samt säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel. Brottspåföljdsmyndigheten får också behandla uppgifter som behövs med tanke på syftet med registret även i fråga om anmälningar om hot mot personalen och anmälningar om övriga exceptionella situationer. Uppgifterna enligt det föreslagna 2 mom. ska i sig registreras med stöd av 1 mom., men det är närmast fråga om att föra in uppgifter om slutresultatet av beslutet i registret, till exempel att fången har beviljats tillstånd att avlägsna sig vid en viss tidpunkt eller att tillstånd att avlägsna sig inte har beviljats och en kortfattad motivering till beslutet, såsom att det inte är sannolikt att villkoren iaktas. I det föreslagna 2 mom. är det uttryckligen fråga om anteckning i registret av besluten i dessa frågor och av motiveringen till dem. Motiveringen till beslutet kan innehålla uppgifter som i enlighet med 11 § 2 mom. 1 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet inte omfattas av partsoffentligheten. En part har enligt nämnda bestämmelse inte denna rätt till en handling om till exempel utlämnandet av uppgifter skulle strida mot ett synnerligen viktigt allmänt intresse, ett barns intresse eller ett annat synnerligen viktigt enskilt intresse.

I det föreslagna 8 § 3 mom. föreskrivs om att det i uppgifterna om en fänge eller en häktad får ingå uppgifter som är nödvändiga för behandlingen av de frågor som avses i 1 och 2 mom. och för upprätthållandet av anstaltsordningen och säkerheten och som gäller namn, kontaktuppgifter och ställning vid behandling av ärenden samt andra nödvändiga omständigheter i fråga om andra personer som håller kontakt med fången eller den häktade, nära anhöriga till fången eller den häktade eller om andra personer. Bestämmelsen preciseras i förhållande till den gällande bestämmelsen på det sätt och på de grunder som anges i det föreslagna 7 § 5 mom. Också i denna paragraf är det fråga om att utreda den dömdes sociala situation, uppgifter som är nödvändiga för att ordna de funktioner som ska genomföras under verkställigheten av straffet och som syftar till att förbättra den sociala funktionsförmågan, för att genomföra eventuell övervakad frihet på prov samt för att förbereda frigivningen.

Till den gällande lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten har det i regeringens proposition 6/2020 rd föreslagits bli fogat en bestämmelse enligt vilken brottspåföljdsregistret också innehåller sådana uppgifter om händelser och personer som på grund av omständigheterna eller en persons uppträdande med fog kan bedömas vara av betydelse med tanke på upprätthållandet av anstaltsordningen och anstaltssäkerheten. Bestämmelsen har motiverats så att det är fråga om uppgifter som Brottspåföljdsmyndighetens tjänstemän får när de ger alt på sin omgivning vid skötseln av de uppgifter som ingår i deras befogenheter. Det är till exempel fråga om sådan informationsförmedling som behövs när arbetsskiften avlöser varandra för att ordningen i fängelset och människornas säkerhet ska kunna garanteras. När uppgifter registreras ska de i den mån det är möjligt åtföljas av en bedömning av uppgifternas tillförlitlighet och riktighet. I 19 kap. 1 § 3 mom. i fängelselagen föreslås bestämmelser om anmälan till polisen, andra förundersökningsmyndigheter eller åklagaren om det är fråga om sådana uppgifter som med fog bedöms ha samband med kriminell verksamhet. Den bestämmelse som föreslås i regeringens proposition 6/2020 rd tas som sådan in i 8 § 4 mom. i den nu föreslagna lagen. Dessa uppgifter är till sin natur temporära på ett sådant sätt att de nästan omedelbart stryks eller överförs till de uppgifter som avses i 8 § 1 mom. Enligt 31 § 1 mom. 6 punkten i den föreslagna lagen ska dessa uppgifter raderas senast två år efter det att de förts in i registret.

9 §. Behandling av uppgifter om socialvård. Den föreslagna 9 § innehåller bestämmelser om behandling av uppgifter om socialvård. I den gällande lagen finns bestämmelser om detta i 6 §

4 mom., som gäller samhällspåföljdsregistret, och i 7 § 3 mom., som gäller övervaknings- och verksamhetsregistret. För tydlighetens skull och för de särskilda krav som hänför sig till behandlingen av uppgifter om socialvård föreskrivs det om detta i en egen paragraf. Det föreslagna 9 § 1 mom. innehåller en bestämmelse om uppgifter om socialvård som motsvarar den gällande lagstiftningen, men som är exaktare än de nuvarande bestämmelserna. Preciseringsen gäller att det vid utredning av förutsättningarna för utdömande av samhällspåföljder samt vid beredning och verkställighet av straff och vid planering av eventuella stödåtgärder efter verkställigheten behövs uppgifter om socialvård. Det är till exempel fråga om att utreda en persons livssituation till den del han eller hon kan avtjäna en samhällspåföljd, vilka av de åtgärder som ska inkluderas i verkställigheten av straffet som förbättrar hans eller hennes beredskap att leva ett liv utan kriminalitet och vilka kommunala stödtjänster han eller hon behöver och kan få för att målet för ett liv utan kriminalitet ska kunna uppnås. Registret ska innehålla sådana uppgifter om socialvård som anknyter till de uppgifter som avses i 7 och 8 § och som behövs vid utarbetandet av en påföljdsutredning samt vid utarbetandet, preciseringen, ändringen och genomförandet av planen för strafftiden för en brottsmisstänkt, en dömd, en fånge, en häktad och en som avtjänar samhällspåföljd och som i enlighet med socialvårdslagen (1301/2014) gäller personens behov av socialvård samt socialservice och stödåtgärder som personen mottagit samt andra sociala förmåner som personen i fråga får. I bestämmelsen konstateras att begreppet *uppgifter om socialvård* används för dessa uppgifter.

I den andra meningen i det föreslagna 9 § 1 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i gällande lagstiftning att bestämmelser om sekretessplikten när det gäller uppgifter om socialvård och om övrig behandling av uppgifter finns i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) och lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015). Enligt 3 § 2 punkten i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården avses med socialvård socialservice som nämns i 14 § i socialvårdslagen samt med nämnda tjänster sammanhängande åtgärder som är avsedda att främja och upprätthålla enskilda personers eller familjers sociala trygghet och funktionsförmåga. Enligt 14 § 1 mom. i socialvårdslagen är kommunal socialservice bland annat socialt arbete, social rehabilitering, boendeservice, alkohol- och drogarbete och mentalvårdsarbete. En väsentlig del av Brottspåföljdsmyndighetens arbete i anknytning till socialvården hänför sig till att förbättra möjligheterna till ett liv utan kriminalitet för brottsmisstänkta, dömda och dem som avtjänar en påföljd. I detta arbete framhävs att de socialvårdsåtgärder som Brottspåföljdsmyndigheten planerar och genomför fogas till klientplanerna inom den kommunala socialvården. Enligt 12 § 1 mom. i lagen om verkställighet av samhällspåföljder ska Brottspåföljdsmyndigheten när den utarbetar en plan för strafftiden enligt behov tillsammans med social- och hälsovårdsmyndigheterna kartlägga den misstänktes levnadsförhållanden och behov av stödåtgärder. Samhällspåföljdens verkställighet och de stödåtgärder som främjar den dömdes livshandling och avtjänande av straffet ska samordnas. I 39 § 3 mom. i socialvårdslagen föreskrivs bland annat att klientplanens innehåll ska samordnas med service och stödåtgärder som tillhandahålls av andra förvaltningsområden och som personen behöver. Trots vad som föreskrivs någon annanstans i lag kan man med klientens samtycke utarbeta en gemensam plan som gäller service och stödtjänster inom socialvården och andra förvaltningsområden och som innehåller de uppgifter som behövs för att utarbeta och använda planen. Enligt 10 kap. 6 § i fängelselagen ska en fånge stödjas i social rehabilitering och upprätthållandet av kontakten med nära anhöriga eller andra närstående samt handledas i skötseln av ärenden som hänför sig till boende, arbete, utkomst, sociala förmåner och sociala tjänster. Vid ordnande av social rehabilitering iaktas dessutom i tillämpliga delar vad som föreskrivs i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården.

På behandlingen av uppgifter om socialvård tillämpas alltså bestämmelserna inom socialvården. Enligt 14 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården ska socialvårdshandlingar som innehåller uppgifter om socialvårdsklienter eller andra enskilda hållas hemliga. I 15 § föreskrivs om tystnadsplikt och förbud mot utnyttjande. I 16 § föreskrivs det om samtycke till utlämnande av uppgifter. Utgångspunkten är att uppgifter ur en sekretessbelagd handling får lämnas ut med klientens uttryckliga samtycke eller så som särskilt bestäms i lag. I 17 § finns bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter för tryggnad av vården av och omsorgen om klienten i situationer där samtycke enligt 16 § inte har fått, men uppgifterna är nödvändiga för att behovet av vård av, omsorg om eller utbildning för klienten ska kunna utredas, för att vården, omsorgen eller utbildningen ska kunna ordnas eller genomföras eller för att förutsättningarna för försörjningen ska kunna tryggas. I de fall som avses ovan får uppgifter lämnas ut till en annan socialvårdsmyndighet, till en person eller sammanslutning som på uppdrag av socialvårdsmyndigheten sköter uppgifter inom socialvården samt till andra myndigheter. Bland annat med stöd av ovan nämnda bestämmelser om sekretess för uppgifter om socialvård är det nödvändigt att också behandlingen av de uppgifter om socialvård som ingår i brottspåföljdsregistret är begränsad.

Brottspåföljdsmyndigheten har alltså till uppgift att ordna verkställigheten av straff så att personens färdigheter att leva ett liv utan kriminalitet förbättras. Detta innebär bland annat att fokusera på en persons sociala situation, utreda förutsättningarna för att förbättra situationen, utarbeta en plan för strafftiden och genomföra planen. Med socialt arbete avses enligt 15 § i socialvårdslagen klient- och sakkunnigarbete där det skapas en helhet av socialt stöd och service som möter individens, familjens eller gemenskapens behov, där helheten samordnas med stöd som erbjuds av andra aktörer samt där genomförandet och effekten av helheten styrs och följs upp. Socialt arbete är arbete som stöder förändring och som syftar till att tillsammans med individen, familjen och gemenskapen lindra svårigheter i en livssituation, stärka individens och familjens egna handlingsmöjligheter, öka deras delaktighet och främja gemenskapens sociala integration.

Det arbete inom socialvården som utförs vid Brottspåföljdsmyndigheten kan delas in i tre grupper: 1) arbete där Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att få uppgifter om socialvård, 2) arbete som utförs tillsammans med socialvården och 3) arbete som styr till socialvården vid Brottspåföljdsmyndigheten. Vid Brottspåföljdsmyndigheten utförs inte sådant arbete som avses i socialvårdslagen, men man samarbetar med dem som utför praktiskt socialt arbete för att förbättra livssituationen för dem som avtjänar en straffpåföljd. Brottspåföljdsmyndigheten får under de förutsättningar som anges i lag personuppgifter från social- och hälsovårdsmyndigheterna och andra aktörer i branschen. Det är fråga om uppgifter som behövs till exempel för utarbetande av en påföljdsutredning, utarbetande och genomförande av en plan för strafftiden för den som dömts till en straffpåföljd samt för tryggnad av stödåtgärdernas kontinuitet när straffet har avtjänats.

För att utföra ovan nämnda uppgifter har Brottspåföljdsmyndigheten utvidgat uppgiftsbeskrivningarna för flera tjänstemannagrupper så att det är fråga om så kallat närarbete där man i samband med vardagligt umgänge sköter olika ärenden åt fångar och häktade tillsammans med dem. Således arbetar till exempel många brottspåföljdschefer, brottspåföljdsarbetare, specialhandledare och vaktare i uppgifter där fångens eller den häktades ärenden behandlas på ett övergripande sätt. I huvudsak är dessa uppgifter till sin natur annat arbete än sådant som klassificeras som socialarbete. I verkställighetsuppgifter som gäller samhällspåföljder har socialt arbete varit ett etablerat arbetssätt redan i årtionden. I det föreslagna 9 § 2 mom. konstateras vilka handlingar från socialmyndigheten som innehåller de uppgifter om socialvård som avses i 1 mom. I 15 § i lagen om klienthandlingar inom socialvården föreskrivs det om bedömning av servicebehovet och hänvisas dessutom till 37 § och 39 § 2 mom. 1–3 och 5 punkten i socialvårdslagen. Enligt

dessa innehåller bedömningen av servicebehovet bland annat en sammanfattning av klientens situation samt av behovet av socialservice och särskilt stöd, de slutsatser som en yrkesutbildad person inom socialvården har dragit om förutsättningarna för klientrelationen, klientens bedömning och en yrkesmässig bedömning av stödbehovet, den service och de åtgärder som behövs samt klientens och arbetstagarens bedömning av klientens styrkor och resurser. I 16 § i lagen om klienthandlingar inom socialvården finns bestämmelser om klientplanen och det hänvisas dessutom till 39 § 2 mom. 4 och 6–9 punkten i socialvårdslagen. Det är bland annat fråga om klientens behov av stöd utifrån en bedömning av servicebehovet, en beskrivning av den service som klienten behöver, målen för servicen och klientskapet samt metoder för att uppnå målen samt uppgifter om privatpersoner som deltar som stöd för klienten och deras uppgift. I 17 § i lagen om klienthandlingar inom socialvården föreskrivs det om en klientrapport som bland annat innehåller en beskrivning av socialvårdsklientens situation, alla händelser i anknytning till klienten eller klientskapet där klientens ärende har behandlats samt uppgift om vem som har deltagit i behandlingen av ärendet samt tidpunkten för när klientskapet har inletts och avslutats.

I det föreslagna 9 § 2 mom. är det också fråga om behandling av uppgifter i planer och beslut enligt barnskyddslagen. I klientplanen enligt 30 § i barnskyddslagen antecknas de omständigheter och saker som målet är att påverka, barnets och familjens behov av stöd, tjänster och andra stödåtgärder genom vilka målet är att behovet av stöd ska mötas samt den tid inom vilken man uppskattar att målen kan uppnås. I klientplanen ska även antecknas de berördas avvikande meningar om behovet av stöd och ordnandet av tjänster och andra stödåtgärder. I klientplanen för ett omhändertaget barn ska dessutom antecknas målet och syftet med vården utom hemmet, ordnandet av särskilt stöd och särskild hjälp för barnet, barnets föräldrar, barnets vårdnadshavare eller andra personer som svarar för barnets vård och fostran samt hur barnets hälso- och sjukvård, småbarnspedagogik, grundläggande utbildning och annan utbildning ordnas. I planen skrivs också in hur kontakten med barnet ska upprätthållas och samarbetet med barnets föräldrar och andra barnet närstående personer genomförs samt hur strävan efter att återförening familjen ska beaktas utifrån barnets bästa. För föräldrarna till ett omhändertaget barn ska det göras upp en separat klientplan som stöd i föräldraskapet, om det inte ska anses vara onödigt. Planen ska utöver övrig bedömning av servicebehovet även innehålla en bedömning av på vilka sätt man kan ordna särskilt stöd för föräldrarna för att främja en återförening av familjen. I klientplanen för ett barn eller en ung person i eftervård antecknas målet och syftet med eftervården samt ordnandet av särskilt stöd och särskild hjälp för barnet eller den unga personen och för föräldrarna, vårdnadshavarna eller andra som svarar för barnets eller den unga personens vård och fostran. Enligt 30 a § i barnskyddslagen ska platsen för vård utom hemmet i samråd med den socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter vid behov komplettera klientplanen med en särskild plan för vård och fostran. Har det inte tidigare gjorts upp en plan för vård och fostran för barnet, ska planen göras upp utan dröjsmål, om begränsningar har riktats mot barnet i vård utom hemmet eller om det är sannolikt att begränsningar kommer att riktas mot barnet. Syftet med planen för vård och fostran är att åskådliggöra målen i klientplanen och att detaljerat beskriva hur barnets behov möts medan ett gott bemötande av barnet tryggas. Det föreslagna 9 § 2 mom. gäller också uppgifter som lämnats ut om beslut som fattats med stöd av barnskyddslagen. Sådana är bland annat beslut om stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård enligt 36 §, placering som stödåtgärd inom öppenvården enligt 37 §, brådsnande placering av barn enligt 38 och 39 § och förlängning av placering samt omhändertagande och vård utom hemmet enligt 40 § i barnskyddslagen.

I det föreslagna 9 § 2 mom. är det alltså fråga om behandling av uppgifter, som är socialt arbete och förutsätter beredskap enligt det. Den rätt att behandla uppgifter som avses här är enligt 14 § 2 mom. 1 punkten i den föreslagna lagen begränsad till yrkesutbildade personer inom socialvården. Enligt 3 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015) är yrkesutbildade personer inom socialvården de som med stöd av den lagen har fått rätt att utöva

yrke, det vill säga *legitimerad yrkesutbildad person*, samt de som med stöd av den lagen har rätt att använda en yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom socialvården, det vill säga *yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning*. Enligt 2 mom. i den paragrafen har en legitimerad yrkesutbildad person rätt att utöva yrket och använda yrkesbeteckningen i fråga. Bestämmelser om yrkesbeteckningar för yrkesutbildade personer med skyddad yrkesbeteckning och om den utbildning som yrkesbeteckningen förutsätter utfärdas genom förordning av statsrådet. En förutsättning för rätten att använda skyddad yrkesbeteckning är dessutom att personen har antecknats som yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning i det centralregister över yrkesutbildade personer inom socialvården som avses i 16 §. Också andra personer med tillräcklig utbildning, erfarenhet och yrkesskicklighet kan vara verksamma i uppgifter som hör till en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning. Genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om den tillräckliga utbildning som krävs av andra personer som är verksamma i uppgifter som hör till en yrkesutbildad person med skyddad yrkesbeteckning. Enligt 7 § beviljas en person som i Finland har avlagt högre högskoleexamen i vilken det ingår eller utöver vilken personen har genomfört huvudämnesstudier i socialt arbete eller universitetsstudier i socialt arbete motsvarande ett huvudämne av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården på ansökan rätt att utöva socialarbetaryrket som legitimerad yrkesutbildad person. Enligt 8 § 1 mom. beviljar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården på ansökan en person som i Finland har avlagt en lämplig yrkeshögskoleexamen inom det sociala området rätt att utöva socionomyrket som legitimerad yrkesutbildad person. Vid Brottspåföljdsmyndigheten utförs detta arbete huvudsakligen under benämningarna brottspåföljdschef, brottspåföljdsanställd och specialhandledare. Vid Brottspåföljdsmyndigheten har de personer som utför socialarbete huvudsakligen genomgått socionomutbildning. Vid Brottspåföljdsmyndigheten arbetar något under tio socialarbetare och cirka 90 socionomer.

Vid behandlingen av uppgifter i vissa handlingar som lämnas ut av socialmyndigheterna ska det i praktiken göras så att yrkesutbildade personer inom socialvården ur dessa handlingar plockar ut de uppgifter som behövs för utarbetandet av en påföljdsutredning samt för utarbetandet, preciseringen, ändringen och genomförandet av planen för strafftiden och skriver sina iakttagelser om dessa uppgifter i enlighet med ändamålen för påföljdsutredningen och planen för strafftiden. Det är fråga om social- och hälsovårdstjänster som anlitas av brottsmisstänkta, dömda, fångar, häktade och personer som avtjänar samhällspåföljder, arbetserfarenhet, funktionsförmåga, användning av berusningsmedel och anlitande av tjänster inom missbrukarvården, våld i nära relationer, intressebevakningsärenden samt uppgifter som behövs för samordningen av stödåtgärder som främjar livskompetensen och avtjänandet av straff. Behandlingen av dessa uppgifter i uppgifter som gäller tillsynen över brottspåföljdsområdet och ordnandet av verksamheten behövs för att Brottspåföljdsmyndigheten ska kunna fullgöra sin uppgift att påverka återfallsbrottslighet.

I det föreslagna 9 § 3 mom. konstateras att Brottspåföljdsmyndigheten kan få uppgifter om socialvård också från andra än socialmyndigheterna. Det är fråga om aktörer som avses i 20 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, det vill säga andra offentlighetsrättsliga sammanslutningar än staten och kommunerna, Folkpensionsanstalten, Pensionsskyddscentralen, pensionsstiftelser och andra pensionsanstalter, försäkringsanstalter, utbildningsanordnare, producenter av socialservice, sammanslutningar och verksamhetsenheter som bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet samt yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

Arbete som innefattar socialvårdsåtgärder och som utförs vid Brottspåföljdsmyndigheten med stöd av till exempel fängelselagen, häktningsslagen och lagen om verkställighet av samhällspåföljder är inte sådant socialt arbete som avses i socialvårdslagen. Det är till exempel fråga om

åtgärder som syftar till att åtgärda en persons missbrukarproblem, upprätthålla familjeförhållandena, förbättra beredskapen för livskompetens och minska risken för återfall i brott. Uppgifter om detta arbete förs in i uppgifterna om verkställighet av samhällspåföljder, verkställighet av fängelsestraff och verkställighet av häktning. Vid Brottspåföljdsmyndigheten kan den information som avses här användas till exempel vid bedömningen av en persons behov av socialvård. Brottspåföljdsmyndigheten är alltså inte en aktör enligt socialvårdslagen, utan en arbetsmyndighet inom socialvården.

I Brottspåföljdsmyndighetens arbete uppkommer sådana uppgifter om socialvård som hänför sig till uppgifterna i 9 § 1 mom. I det föreslagna 4 mom. konstateras vilka ärenden de uppgifter om socialvård som uppkommer i Brottspåföljdsmyndighetens arbete kan gälla. Det kan vara fråga om social- och hälsovårdstjänster som anlitas av personen i fråga, arbetserfarenhet, arbets- och funktionsförmåga, användning av berusningsmedel och anlitan av tjänster inom missbrukarvården, våld i nära relationer, intressebevakningsärenden samt uppgifter som behövs för samordningen av stödåtgärder som främjar livskompetensen och avtjänandet av straff. Denna uppgift är alltså inte sådan information om socialvård som uppkommer vid socialt arbete enligt 15 § i socialvårdslagen. Behandlingen av de uppgifter som avses i det föreslagna 9 § 4 mom. är inte begränsad på det sätt som den information som avses i 1 och 2 mom.

Enligt det föreslagna 9 § 5 mom. får i de uppgifter som avses i 1–4 mom. ingå uppgifter som är nödvändiga för behandlingen av uppgifter som avses i 7 och 8 § och som gäller namn, kontaktuppgifter och ställning vid behandlingen av ärenden samt andra nödvändiga omständigheter även i fråga om nära anhöriga till brottsmisstänkta, fångar, häktade och eller dem som avtjänar samhällspåföljder, eller i fråga om andra personer. Bestämmelsen preciseras i förhållande till den gällande bestämmelsen på det sätt och på de grunder som anges i det föreslagna 7 § 5 mom. Också i denna paragraf är det fråga om uppgifter som är nödvändiga för att utreda den dömdes sociala situation och för att ordna funktioner som ska genomföras under verkställigheten av straffet och som syftar till att förbättra den sociala funktionsförmågan.

10 §. Uppgifter om personer som besöker fångar och häktade, personer som håller kontakt med dem på något annat sätt samt personer som uträttar ärenden i fängelset. I 10 § 1 mom. i den föreslagna lagen föreskrivs det om vilka personuppgifter Brottspåföljdsmyndigheten får behandla om personer som lovligt besöker fångar eller häktade i fängelse. Dessa uppgifter är enligt 1–4 punkten besökarens namn och personbeteckning eller någon annan beteckning som behövs för att specificera personen, vem besökaren kommer för att träffa, tidpunkten för besöket samt uppgifter om ett eventuellt besöksförbud, dess innehåll, grund och giltighetstid. Dessa uppgifter överensstämmer med gällande lagstiftning, med tillägg av någon annan beteckning som alternativ till personbeteckningen. Punkterna 5–7 i det föreslagna momentet är nya. Den föreslagna 5 punkten innehåller information om den kontaktuppgift för besökaren som krävs för ett elektroniskt möte. Det är till exempel fråga om skype-kontaktinformation. Enligt den föreslagna 6 punkten kan brottspåföljdsregistret också innehålla uppgifter om särskilda arrangemang och föreskrifter i samband med besöket. Vid särskilda arrangemang är det till exempel fråga om sådan särskild uppmärksamhet som behövs vid övervakningen av besöket eller sådan omsorg som besökaren behöver när han eller hon kommer till fängelset eller rör sig där. De särskilda bestämmelserna för ett besök kan gälla till exempel begränsningar som hänför sig till besöket. Enligt den föreslagna 7 punkten får Brottspåföljdsmyndigheten också behandla information om omständigheter som vid besöket upptäckts äventyra anstaltsordningen eller säkerheten. Detta är nödvändigt för att övervakning ska kunna ordnas.

Det föreslagna 10 § 2 mom. gäller behandling av personuppgifter för en person som har kontakt med en fänge eller en häktad på något annat sätt än genom besök. Med stöd av bestämmelsen får Brottspåföljdsmyndigheten behandla en persons namn, personbeteckning eller någon annan

beteckning som behövs för att specificera personen, en fänge eller häktad som är föremål för kontakt, sättet och tidpunkten för kontakten samt uppgifter om omständigheter som äventyrar anstaltsordningen eller säkerheten och som upptäckts vid kontakten.

I den gällande lagen finns inga bestämmelser om behandling av personuppgifter för personer som utträtt ärenden, utan uppgifterna om dem har behandlats med stöd av den allmänna dataskyddslagstiftningen. Såsom konstateras i motiveringen till den föreslagna 4 § är det nödvändigt att också föreskriva om behandlingen av personuppgifter som gäller personer som utträtt ärenden i den föreslagna lagen. Det är alltså fråga om till exempel varuleverantörer, de som kommer till fängelset för att utföra reparationsarbeten eller de som ordnar sysselsättning för fångarna. Registret ska i fråga om personer som utträtt ärenden innehålla uppgifter om namn och personbeteckning eller någon annan beteckning som behövs för att specificera personen, orsaken till och sättet för skötseln av ärendet, tidpunkt för ankomst till fängelset och avresa från fängelset samt eventuella särskilda arrangemang och föreskrifter i samband med utträttandet av ärenden. Särskilda arrangemang och föreskrifter kan gälla till exempel att en person som utträtt ärenden ledsagas eller övervakas i fängelset på ett sätt som avviker från det normala.

11 §. Ändamålet med och informationsinnehållet i säkerhetsregistret. Den föreslagna 11 § innehåller bestämmelser om säkerhetsregistret. Paragrafen i fråga har samma innehåll som föreslagits i regeringens proposition 6/2020 rd. Säkerhetsregistret innehåller enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen uppgifter som har samband med förhindrande av brott under fängelsestraffet eller upprätthållande av anstaltssäkerheten om fångar och häktade som med fog kan antas göra sig skyldiga till brott för vilka det strängaste straffet enligt lag är fängelse. Enligt den föreslagna 11 § 2 mom. kan säkerhetsregistret innehålla uppgifter också om exceptionella händelser i fängelset som äventyrar säkerheten. Det är fråga om uppgifter om sådana exceptionella händelser som på grund av uppgifternas känsliga natur inte kan registreras i de personuppgifter i brottspåföljdsregistret som avses i den föreslagna 8 § och som behandlas i samband med verkställigheten av fängelsestraff och häktning. Det kan också vara fråga om en åtgärd som riktas mot fängelset utifrån.

I 3 mom. ska det föreskrivas om vilka uppgifter registret kan innehålla. Uppgifter som ska föras in i säkerhetsregistret kan vara uppgifter som fås i Brottspåföljdsmyndighetens uppgifter enligt behörighetsbestämmelserna i fängelselagen eller häktningsslagen. Uppgifterna i fråga kan behandlas om de är nödvändiga med tanke på användningen av säkerhetsregistret. Uppgifterna kan föras in i registret om det uppstår en konkret, grundad misstanke om att fången eller den häktade gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse. Syftet med en åtgärd enligt behörighetsbestämmelserna och behandlingen av uppgifter är att förhindra att ett brott begås och upprätthålla anstaltssäkerheten. Dessa uppgifter är uppgifter som hänför sig till övervakning av användningen av betalkort, brevväxling, besök, telefonsamtal, användning av internet och övriga teleförbindinger samt uppgifter som hänför sig till granskning enligt 16 och 17 kap. i fängelselagen och 11 och 12 kap. i häktningsslagen samt uppgifter som erhållits vid övervakning enligt 16 kap. 1 § i fängelselagen. Sådan granskning och sådana övervakningsåtgärder som avses ovan gäller till exempel säkerhetskontroll av fångar, kroppsvisitation, specialgranskning, kroppsbesiktning och övervakning av drogfrihet samt säkerhetskontroll av andra personer på fängelseområdet och kroppsvisitation av besökare. I paragrafen föreskrivs vidare om att det i säkerhetsregistret också ska kunna föras in uppgifter som erhållits ur andra myndigheters register och som anknyter till den registrerade samt tips av andra myndigheter eller enskilda.

I den föreslagna 11 § 4 mom. föreskrivs om möjligheten att i säkerhetsregistret även registrera och behandla vissa uppgifter om andra personer än fångar eller häktade. Det är fråga om uppgifter som hänför sig till övervakning av användningen av betalkort, brevväxling samt besök,

telefonsamtal, användning av internet och övriga teleförlbindelser samt uppgifter som Brottspåförljdsmyndigheten får ur andra myndigheters register och som kan kopplas till den registrerade. Ett villkor för behandlingen av uppgifterna är att personen med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott för vilket det strängaste straffet enligt lag är fängelse eller äventyra säkerheten i fängelset. I fråga om andra personer än fångar och häktade är tröskeln för registrering högre. Det är i praktiken fråga om en eventuell medbrottsling eller en person som med fog i övrigt kan misstänkas äventyra säkerheten i fängelset.

I 5 mom. förutsätts att det i säkerhetsregistret införs en grund på basis av vilken en person registreras. I 6 mom. föreskrivs vidare att när uppgifter registreras ska de i mån av möjlighet åtföljas av en bedömning av uppgiftslämnarens tillförlitlighet och uppgifternas riktighet.

Säkerhetsregistret innehåller således uppgifter om exceptionella och farliga situationer eller uppgifter om hot om sådana. När det i ett fängelse upptäcks eller annars fås information om en händelse eller eventuellt brottslig verksamhet som äventyrar fängelsesäkerheten, ska det bedömas vad som ska anses ha inträffat i saken, vem som misstänks ha deltagit i verksamheten och hur behandlingen av ärendet bör framskrida. Denna bedömning förutsätter också en samkörning av säkerhetsregistret och andra registeruppgifter i Brottspåförljdsmyndighetens informationssystem. Detta kan leda till att ärendet behandlas i fängelset eller att det överförs till polisen. På grund av säkerhetsregistrets exceptionella karaktär ska behandlingen av registret och den registrerades rättigheter vara begränsade. Enligt den föreslagna lagens 14 § 2 mom. 3 punkt får uppgifterna i säkerhetsregistret behandlas endast av sådana tjänstemän vid Brottspåförljdsmyndigheten som särskilt utsetts av Brottspåförljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet. Enligt 36 § 1 mom. i den föreslagna lagen har den registrerade inte rätt till insyn i uppgifter i säkerhetsregistret. Enligt 31 § 1 mom. 6 punkten i den föreslagna lagen ska uppgifterna raderas i säkerhetsregistret senast fem år efter den sista anteckningen. Enligt 3 mom. 3 punkten ska behovet av uppgifterna i säkerhetsregistret granskas minst en gång om året.

12 §. Målsäganderegister. Anmälan om att en fånge frigivits eller avlägsnat sig från fängelset får enligt 19 kap. 4 § i fängelselagen lämnas till målsäganden eller någon annan person, om det på grund av den fångens beteende eller av denne framförda hotelser finns grundad anledning att misstänka att fången gör sig skyldig till ett brott som riktar sig mot någondera av de ovannämndas liv, hälsa eller frihet eller mot en sådan persons liv, hälsa eller frihet som står någondera av dem nära. Har fången meddelats besöksförbud, kan anmälan också göras till den som förbudet avses skydda. Om en målsägande på det sätt som avses i 4 kap. 19 § i förundersökningslagen har meddelat att han eller hon vill få en anmälan om att en fånge som har dömts för ett våldsbrott eller sexualbrott har frigivits, rymt, utan tillstånd avlägsnat sig från ett fängelse, inte återvänt till fängelset vid den tidpunkt som ange i beslutet om permission eller har beviljats tillstånd att avlägsna sig från fängelset under övervakning ska målsäganden få en sådan anmälan. För att Brottspåförljdsmyndigheten på behörigt sätt ska kunna göra en sådan anmälan får den behandla följande uppgifter om målsäganden: målsägandens namn och personbeteckning eller någon annan beteckning som behövs för att specificera målsäganden, det primära sättet att ta kontakt och de kontaktuppgifter till vilka målsäganden har begärt att anmälan ska lämnas in, det beslut eller någon annan grund med stöd av vilken anmälan görs samt den fånge som anmälan gäller. För att trygga målsägandens rättigheter ska dessa uppgifter finnas i ett eget register, alltså inte längre i fångens uppgifter. Målsäganden kan bland annat utöva den registrerades rätt till insyn i enlighet med dataskyddsbestämmelserna.

I det föreslagna 12 § 2 mom. föreskrivs att en fånge vars avlägsnande ur fängelset och andra motsvarande omständigheter anmäls till målsäganden inte har ställningen som registrerad i målsäganderegistret. Han eller hon ska alltså inte ha rätt till insyn eller rätt att utöva andra dataskyddsrättigheter som den registrerade har när det gäller registret i fråga. I 36 § 2 mom. i den

föreslagna lagen, som gäller inskränkningar i rätten till insyn, föreskrivs det också separat att fången inte har rätt till insyn i uppgifterna i målsäganderegistret.

3 kap. Principer för behandling av personuppgifter

Bestämmelser om principerna för behandling av personuppgifter finns i dataskyddsförordningen, dataskyddslagen och dataskyddslagen avseende brottmål. Vid verkställigheten av straff har principerna för behandling av personuppgifter enligt dataskyddslagen avseende brottmål särskild betydelse. Dessa är bland annat följande. I 4 § i dataskyddslagen avseende brottmål föreskrivs det om krav på laglig behandling, enligt vilken personuppgifter får behandlas endast om det behövs för att en behörig myndighet ska kunna utföra en i lag angiven uppgift. Personuppgifter ska behandlas korrekt och omsorgsfullt. I 5 § 1 mom. föreskrivs det om ändamålsbegränsning, enligt vilken uppgifter får behandlas endast för uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte får behandlas på ett sätt som står i strid med dessa ändamål. Lagens 6 § gäller relevanskrav. De personuppgifter som behandlas ska vara adekvata och behövliga med hänsyn till ändamålet med behandlingen. Uppgifter får inte samlas in och lagras i alltför stor omfattning. Obehövliga personuppgifter ska raderas utan obefogat dröjsmål. Behovet av att bevara personuppgifter ska bedömas med minst fem års mellanrum, om inte något annat föreskrivs om bevaringstider för personuppgifter någon annanstans. I 7 § i dataskyddslagen avseende brottmål förutsätts att personuppgifterna är korrekta och felfria. Felaktiga uppgifter ska utplånas eller rättas utan dröjsmål.

Detaljerade bestämmelser om principerna för behandlingen av uppgifter finns alltså i dataskyddslagen avseende brottmål. Den föreslagna lagen innehåller endast sådana specialbestämmelser som behövs inom brottspåföljdsområdet.

13 §. Behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter. I 11 § i dataskyddslagen avseende brottmål finns en bestämmelse om behandling av särskilda kategorier av personuppgifter. Sådana personuppgifter som avses här är bland annat biometriska uppgifter om en persons etniska ursprung, religiösa eller filosofiska övertygelse, hälsa, sexuella läggning samt entydig identifiering av personen. Behandlingen av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter förutsätter att det är nödvändigt och att de skyddsåtgärder som krävs har vidtagits. Dessutom förutsätts det att bestämmelser om denna behandling finns i lag eller att det är fråga om sådan behandling som avses i paragrafen i fråga. När det gäller verkställigheten av påföljder behövs det en bestämmelse på lagnivå om möjligheten att behandla dessa uppgifter. Brottspåföljdsmyndigheten får enligt 13 § i den föreslagna lagen behandla uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter endast om behandlingen är nödvändig med tanke på ändamålet med behandlingen. I brottspåföljdsregistret kan det till denna del finnas uppgifter om religiös eller annan övertygelse, fingeravtryck och hälsa. Hälsouppgifterna hör i sig till det patientregister som förs av Enheten för hälso- och sjukvård för fångar, men vissa uppgifter om hälsa och sjukvård kan också vara införda i brottspåföljdsregistret, till exempel i samband med läkemedelsbehandling, begränsningar som en persons hälsotillstånd ställer för att delta i verksamhet eller särskilda övervakningsbehov.

Enligt 12 § 4 mom. i den gällande lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten, som gäller behandling av känsliga uppgifter, kan det i enskilda fall med den registrerades uttryckliga samtycke samlas in och registreras även andra känsliga uppgifter än de som avses i 1–3 mom., om de är nödvändiga med tanke på registrets användningsändamål. Uppgifterna enligt nämnda moment gäller brottsliga gärningar, straff eller andra påföljder för brott, hälsotillstånd, sjukdom, handikapp, vårdåtgärder, behov av socialvård samt socialvårdstjänster och förmåner i fråga om en brottsmisstänkt, en dömd, en person som avtjänar samhällspåföljd, en fånge eller en intagen vid en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten. Bestämmelsen om att det

med den registrerades uttryckliga samtycke är möjligt att samla in uppgifter vars insamling inte regleras i lag stryks i den föreslagna lagen, eftersom insamling av uppgifter på basis av samtycke inte överensstämmer med den gällande dataskyddslagstiftningen.

14 §. Behörighet att behandla uppgifter. Brottspåföljdsmyndighetens personregister innehåller känslig och sekretessbelagd information. Därför är det nödvändigt att så noggrant som möjligt avgränsa den personkrets som kan behandla uppgifterna i registren. I 14 § 1 mom. i den föreslagna lagen finns en grundläggande bestämmelse om vilka som har rätt att behandla uppgifter i Brottspåföljdsmyndighetens personregister, enligt vilken tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att behandla uppgifterna i den utsträckning som de behöver det för att sköta sina tjänsteuppdrag. Bestämmelsen har samma innehåll som i den gällande lagen.

I 2 mom. i den föreslagna paragrafen föreskrivs om striktare rättigheter vid behandling av uppgifter än i den grundläggande bestämmelsen. I 1 punkten föreskrivs det om behandlingen av de uppgifter om socialvård som avses i 9 §. På behandlingen av dessa uppgifter tillämpas bestämmelserna i klientlagen bland annat i fråga om registrering av uppgifter, sekretess, tystnadsplikt och utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Uppgifter om socialvård enligt den föreslagna 9 § 1 och 2 mom. får behandlas endast av yrkesutbildade personer inom socialvården samt av sådana tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten som behöver dessa uppgifter när de föredrar eller fattar beslut som gäller en brottsmisstänkt, dömd, fånge, häktad eller den som avtjänar samhällspåföljd. Yrkesutbildade personer inom socialvården är enligt 3 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården personer som med stöd av den lagen har fått rätt att utöva yrke, det vill säga legitimerade yrkesutbildade personer, samt de som med stöd av den lagen har rätt att använda en yrkesbeteckning för en yrkesutbildad person inom socialvården, det vill säga yrkesutbildade personer med skyddad yrkesbeteckning. Av tjänstemän som arbetar med dessa uppgifter förutsätts på det sätt som beskrivs i motiveringen till 9 § legitimering eller registrering av skyddad yrkesbeteckning som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården beviljar på ansökan. Legitimering och registrering av skyddad yrkesbeteckning behövs alltså även om den tjänstebenämning som hänför sig till uppgiften i fråga är något annat än till exempel socialarbetare eller socionom. Vid Brottspåföljdsmyndigheten är benämningarna på uppgifterna för yrkesutbildade personer inom socialvården i praktiken till exempel brottspåföljdscchef och brottspåföljdsarbetare. Uppgifter om socialvård får också behandlas av de tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten som har till uppgift att föredra eller avgöra beslut som gäller en brottsmisstänkt, en dömd, en fånge, en häktad eller den som avtjänar samhällspåföljd. Det är till exempel fråga om beviljande av permission eller oövervakat besök för en fånge, uppskov med verkställigheten av samhällspåföljden eller upphörande av övervakning av en villkorligt frigiven

I den föreslagna 14 § 2 mom. 2 punkten är det fråga om uppgifter som gäller samtycke av en myndig person som bor i samma bostad som den som avtjänar övervakningsstraff eller övervakad frihet på prov och den minderårigas åsikt om arrangemanget. I motiveringen till den föreslagna 7 § 6 mom. konstateras att dessa uppgifter eventuellt är särskilt känsliga. Det finns eventuellt ett nära samband mellan dessa arrangemang och socialvårdens verksamhet. I synnerhet vid utredning av en minderårigs åsikt är det i regel också fråga om kontakter med barnskyddet. På basis av dessa omständigheter kan det anses nödvändigt att endast de tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten som utsetts till ansvariga för beredningen av avtjänandet av påföljden i fråga, för utredningen av förutsättningarna för och för verkställigheten av påföljden har rätt att behandla uppgifterna. Dessutom ska det enligt 14 § 3 mom. i den föreslagna lagen vid behandlingen av de uppgifter om socialvård som avses i 1 och 2 mom. iaktas vad som i lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården föreskrivs om övervakning av användningen. Bestämmelsen överensstämmer med den gällande lagen, med tillägg om övervakning av behandlingen i 3 mom.

Den föreslagna 2 mom. 3 punkten gäller begränsning av behandlingen av uppgifter i säkerhetsregistret. Säkerhetsregistret ska vara ett register som innehåller uppgifter om exceptionella händelser. På grund av att de uppgifter som registreras i säkerhetsregistret är särskilt känsliga får uppgifterna behandlas endast av sådana tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten som särskilt utsetts av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet. Bestämmelsen motsvarar den gällande lagen.

15 §. Behandling av uppgifter i brottspåföljdsregistret för annat ändamål än det för vilket uppgifterna har samlats in och registrerats. Den föreslagna 15 § innehåller bestämmelser om under vilka förutsättningar Brottspåföljdsmyndigheten kan behandla uppgifter i brottspåföljdsregistret för något annat ändamål än de egentliga användningsändamålen för uppgifterna i fråga enligt ovan nämnda paragrafer. Enligt 1 mom. får uppgifter behandlas för annat ändamål än det som uppgifterna ursprungligen samlades in och registrerades för, om det behövs för en laglighetsövervakningsuppgift eller för en allmän utveckling av övervakningen eller verksamheten i samband med verkställighet av påföljder. Det är till exempel fråga om personuppgifter som Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet behöver i sin laglighetsövervakningsuppgift eller i sina utredningar och undersökningar om påföljdernas effektivitet. Enligt 2 mom. i den föreslagna paragrafen får uppgifterna i brottspåföljdsregistret också användas för planering och genomförande av utbildningen inom branschen, om det är nödvändigt. I sådana fall raderas de uppgifter som möjliggör specifikation av en person.

4 kap. Rätt att få uppgifter

16 §. Rätt att få uppgifter av andra myndigheter och uppgiftsskyldiga. I 16 § i den föreslagna lagen föreskrivs om Brottspåföljdsmyndighetens rätt att av andra statliga myndigheter, kommunala social- och hälsovårdsmyndigheter samt vissa andra aktörer som är skyldiga att lämna uppgifter till socialvårdsmyndigheterna få sådana sekretessbelagda personuppgifter som Brottspåföljdsmyndigheten behöver för skötseln av ärenden som hör till lagens tillämpningsområde. Paragrafen innehåller en detaljerad förteckning över de ändamål för vilka Brottspåföljdsmyndigheten kan få uppgifter av den berörda parten. I huvudsak motsvarar den föreslagna paragrafen gällande lagstiftning.

Till personkretsen i det inledande stycket i den föreslagna 1 mom. fogas häktade och stryks den som tagits in i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten i enlighet med de definitioner som föreslås i 3 §. Omnämmandet i slutet av den inledande meningen av någon annan uppgift som hör till Brottspåföljdsmyndigheten omfattar också verkställighet av häktningsarrest enligt 2 kap. 12 a § eller teknisk övervakning av förstärkt reseförbud enligt 5 kap. 1 a § i tvångsmedelslagen. Det har föreskrivits att dessa uppgifter ska skötas av Brottspåföljdsmyndigheten från ingången av 2019.

I den föreslagna 16 § 1 mom. 1 punkten ingår en i likhet med i den gällande lagstiftningen, men i enlighet med lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem preciserad möjlighet att ur registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden samt systemet för behandling av diarie- och ärendehanteringssuppgifters i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem få uppgifter om vilket skede ett rättsärende som gäller en person befinner sig i och om avgörandet i rättsärendet för att kunna vidta en åtgärd som hänför sig till verkställighet av påföljd eller göra en anteckning i registret. Momentets 2 och 3 punkt motsvarar den gällande lagen. Det är fråga om uppgifter för specifikation av en person i befolkningsdatasystemet och vissa uppgifter i anknytning till utdömande och verkställighet av påföljder samt uppgifter i polisens personregister bland annat för specificerade ändamål som gäller utdömande av påföljder, verkställighet av påföljder samt förhindrande av brottslighet under häktningstiden eller fångelsetiden. Som 4 punkt föreslås en bestämmelse om möjligheten för Brottspåföljdsmyndigheten

att ur Rättsregistercentralens bötesregister få uppgifter om en fordran på personen som inte verkställts enligt lagen om verkställighet av böter (672/2002) för utarbetande av planen för strafftiden. Denna information anses nödvändig för att man vid planeringen av strafftiden ska kunna beakta och sträva efter att i första hand böterna och andra fordringar som avses här blir betalda eller, om detta inte är möjligt, vidta förberedelser för avtjänande av ett förvandlingsstraff för böter. Momentets 5 punkt är förenlig med bestämmelsen i den gällande lagen, det vill säga Brottspåföljdsmyndigheten ska få information om hur ett verkställighetsärende som gäller en person framskrider i utsökningens informationssystem. Till 6 punkten föreslås bli fogat en bestämmelse enligt vilken Brottspåföljdsmyndigheten av polisen, Gränsbevakningsväsendet och Migrationsverket får information om ärenden som gäller vistelse i landet och avlägsnande ur landet i fråga om en utlänning som misstänks för brott, som avtjänar samhällspåföljd eller som har placerats i övervakad frihet på prov och som registrerats i systemet för hantering av utlänningsärenden, verkställighet av beslut om avlägsnande ur landet samt inreseförbud och dess längd. Brottspåföljdsmyndigheten behöver dessa uppgifter, eftersom det vid utarbetandet av påföljdsutredningar samt vid verkställigheten av samhällspåföljder och övervakad frihet på prov ska utredas till exempel om det finns beslut om avvísning och utvisning. I momentet föreslås en ny 7 punkt, där det föreskrivs om Brottspåföljdsmyndighetens möjlighet att av arbets- och näringsmyndigheterna få information om arbetskraftstjänster som personen fått samt om personens arbets- och funktionsförmåga. Dessa uppgifter är viktiga vid planeringen och genomförandet av verkställigheten av påföljden för att man på lång sikt ska kunna främja personens möjligheter till sysselsättning. I 8 punkten i det föreslagna momentet finns en gällande bestämmelse om Brottspåföljdsmyndighetens möjlighet att få uppgifter ur värnpliktsregistret om fullgörande av värnplikt.

I det föreslagna 16 § 2 mom. föreskrivs i stort sett som i den gällande lagstiftningen om Brottspåföljdsmyndighetens möjlighet att få sekretessbelagda social- och hälsovårdsuppgifter av kommunala social- och hälsovårdsmyndigheter samt av övriga aktörer som avses i 20 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården. Det är endast fråga om nödvändiga uppgifter och endast uppgifter som anges i lag. När det gäller tillgodoseendet av rätten att få uppgifter har det ansetts viktigt för de kommunala myndigheterna och andra berörda parter att begäran om uppgifter specificeras och motiveras tillräckligt för att grunderna för lämnande av uppgifter ska kunna bedömas på behörigt sätt.

I 1 och 2 punkten säkerställs att vissa uppgifter om social- och hälsovård samt om anlitandet av rehabiliteringstjänster fås för att kartlägga den brottsmisstänktes situation, utarbeta ett utlåtande som behandlingen av ett brottmål förutsätter och planera innehållet i verkställigheten av påföljden. Bestämmelserna är förenliga med gällande 28 § 2 mom. 1 och 2 punkten, med tillägg av uppgifter om anlitandet av rehabiliteringstjänster. Enligt den gällande 3 punkten ska Brottspåföljdsmyndigheten få nödvändiga uppgifter om våld i en nära relation om en fänge eller en person som avtjänar samhällspåföljd, om anlitande av tjänster inom missbrukarvården och ärenden som gäller intressebevakning för att beakta dessa omständigheter vid verkställighet av fängelsestraff eller samhällspåföljd samt vid förberedelse av frigivning. Till bestämmelsen fogas bland dessa nödvändiga uppgifter om de social- och hälsovårdstjänster samt rehabiliteringstjänster en fänge eller den som avtjänar samhällspåföljd anlitar, arbetserfarenhet, funktionsförmåga och rusmedelsproblem. I verkställighetsskedet är det viktigare att få dessa uppgifter än i påföljdsutredningsskedet, när det till exempel är fråga om att kartlägga personens konkreta och aktuella behov av vård och rehabilitering eller brist på funktionsförmåga. Även preciseringen av planen för strafftiden görs först när verkställigheten har inletts. Då fastställs och avtalas också om individuella åtgärder under avtjänandet av påföljden. I verkställighetsskedet strävar man också efter att samordna den preciserade planen för strafftiden och eventuella befintliga planer för klientens social- och hälsovård. Behovet av att få uppgifter kan uppstå också i situationer där det är svårt att avtjäna påföljden och det utreds vilka tjänster och åtgärder som kan stödja

den som avtjänar påföljden. I den gällande situationen har de uppgifter som avses här erhållits med den dömdes skriftliga samtycke. Denna samtyckesgrund anses dock inte vara ett ändamålsenligt sätt att få uppgifter. Av ovan konstaterade skäl föreslås det att det till den föreslagna 16 § 2 mom. 3 punkten fogas en bestämmelse om att uppgifterna ska användas för att samordna stödåtgärder som främjar livshanteringen och avtjänandet av straff för fången eller den som avtjänar samhällspåföljd. I fråga om samhällspåföljder finns en delvis motsvarande bestämmelse i 31 § 2 mom. i lagen om verkställighet av samhällspåföljder. Den föreslås bli upphävd eftersom den överlappar den nu föreslagna bestämmelsen och därmed blir överflödig. Likaså upphävs den lagens 31 § 1 mom. som innehåller en hänvisningsbestämmelse till lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten och är överflödig. Det tillägg som föreslås i 3 punkten gäller utöver samhällspåföljder även samordning av stödåtgärder som främjar en persons livshantering och avtjänande av straff vid verkställighet av fängelsestraff. Denna verksamhet är förenlig med målet att förbättra förmågan att leva ett liv utan kriminalitet, vilket innebär att denna möjlighet att få information är motiverad även i fråga om fängelse.

I 28 § 3 mom. i den gällande lagen föreskrivs att de uppgifter som avses i 16 § 1 och 2 mom. ovan kan lämnas genom teknisk anslutning. I den föreslagna lagen finns ingen motsvarande bestämmelse, eftersom bestämmelser om sättet att lämna uppgifter finns i informationshanteringslagen.

Det föreslagna 16 § 3 mom. är nytt. Enligt det har Brottspåföljdsmyndigheten rätt att få de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. avgiftsfritt, om inte något annat föreskrivs i lag. Bestämmelsen motsvarar den avgiftsfria tillgången till uppgifter som behövs för skötseln av lagstadgade uppgifter och som iakttas i myndighetsverksamheten. I huvudsak är det fråga om verksamhet mellan myndigheter när det gäller att få uppgifter.

17 §. Rätt att få uppgifter av domstol. Den föreslagna 17 § motsvarar i huvudsak gällande lagstiftning. Vissa uttryck ändras i den. I 1 mom. föreskrivs om Brottspåföljdsmyndighetens rätt att av domstolarna få uppgifter om sekretessbelagda rättegångshandlingar för en fänge som gjort sig skyldig till ett allvarligt våldsbrott eller sexualbrott. Det är fråga om uppgifter som behövs när det vid Brottspåföljdsmyndigheten utarbetas en plan för fångens strafftid och i samband med det bedöms om fången behöver delta i ett verksamhetsprogram som ordnas i fängelset och syftar till att förebygga återfall i brott. Uppgifter behövs också när fångar väljs ut för ett sådant program eller när ett sådant genomförs.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska domstolen i de handlingar som avses ovan radera eller ersätta uppgifter genom vilka en part eller någon annan som har del i saken kan identifieras. Den dömdes identifieringsuppgifter och uppgifter om andra parter ålder, kön och släktskapsförhållande till den dömda får dock inte raderas i handlingarna. Brottspåföljdsmyndigheten behöver uppgifter ur sekretessbelagda rättegångshandlingar för att kunna utföra sin uppgift att förebygga återfallsbrottslighet. För att uppgiften ska kunna utföras förutsätts i synnerhet i fråga om dem som gjort sig skyldiga till allvarliga våldsbrott eller sexualbrott information om faktorer som bidragit till personens kriminalitet. I huvudsak klarnar sådana omständigheter i diskussionerna med den dömda, men i synnerhet i fråga om allvarliga brott behövs också uppgifter ur rättegångshandlingarna om brottsituationen. Bestämmelsen ska anses vara ändamålsenlig och nödvändig även i fortsättningen.

I det föreslagna 3 mom. begränsas behandlingen av de uppgifter som avses i 1 mom. så att endast de tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten som nödvändigt behöver dem för att utföra sina uppgifter enligt 1 mom. har rätt att behandla dem. I momentet föreskrivs också om att handlingarna ska förstöras så snart de inte längre behövs för de syften som anges i 1 mom.

18 §. *Rätt att få uppgifter av dem som beviljar betalkort eller förmedlar betalningar.* Den föreslagna 18 § innehåller en bestämmelse om Brottspåföljdsmyndighetens rätt att av ett betalningsinstitut få sekretessbelagda uppgifter om betalningsrörelsen när det är nödvändigt för förvaltningen av användningen av betalkort som Brottspåföljdsmyndigheten har ställt till förfogande för häktade och fångar och för övervakningen av betalningstransaktioner. Bestämmelsen motsvarar den bestämmelse som föreslås i regeringens proposition 6/2020 rd.

5 kap. **Utlämnande av personuppgifter**

19 §. *Utlämnande av personuppgifter till en annan behörig myndighet som avses i dataskyddslagen avseende brottmål.* I den föreslagna 19 § föreskrivs om Brottspåföljdsmyndighetens rätt att lämna ut uppgifter till behöriga myndigheter i enlighet med lagen om dataskydd avseende brottmål för deras uppgifter enligt 1 § i den lagen. Till dessa uppgifter hör bland annat att förebygga, avslöja, utreda eller föra brott till åtalsprövning, åklagarverksamhet i samband med brott, handläggning av brottmål i domstol samt verkställighet av straffrättsliga påföljder. De myndigheter som avses här är polisen, Tullen, Gränsbevakningsväsendet, Försvarsmakten, åklagaren, domstolen, Rättsregistercentralen och andra behöriga myndigheter. I lagstiftningen om utlämnande av uppgifter avses med termen polis allmänt både enheter som lyder under Polisstyrelsen och Skyddspolisen. De uppgifter som avses i 19 § i den föreslagna lagen får Brottspåföljdsmyndigheten lämna ut såväl på begäran av en myndighet som också på eget initiativ.

I den föreslagna 19 § hänvisas alltså endast till de myndigheter som avses i 1 § i lagen om dataskydd avseende brottmål och till deras uppgifter enligt den lagen. Bestämmelser om vilka uppgifter som får lämnas ut finns i en hänvisningsbestämmelse till vissa bestämmelser i den föreslagna lagen. De uppgifter som lämnas ut är desamma som i 14, 15 och 18–22 § i den gällande lagen. Paragraferna i fråga innehåller också bestämmelser som inte gäller uppgifter som avses i lagen om dataskydd avseende brottmål. Det är till exempel fråga om uppgifter som behövs vid behandlingen av tillstånd eller vid åtgärder som gäller förmögenhet. Bestämmelser om dessa frågor finns i 20, 22, 25 och 26 § i den föreslagna lagen.

Enligt den föreslagna 19 § gäller de uppgifter som lämnas ut för det första de uppgifter för specifiering av den registrerade som avses i 5 § 1 mom. och det fotografi som avses i 2 mom. i den föreslagna lagen. Likaså kan vissa grundläggande uppgifter om brott, straff och verkställighet av straff lämnas ut i samband med formell verkställighet enligt den föreslagna 6 §. Brottspåföljdsmyndigheten kan också lämna ut uppgifter enligt den föreslagna 7 § 2 mom. för verkställigheten av samhällspåföljder, såsom innehållet i planen för strafftiden, villkoren för avtjänande av påföljden och eventuella brott mot villkoren. Med stöd av den föreslagna 19 § kan också lämnas ut uppgifter i den föreslagna 8 § 1 mom. om verkställighet av fängelsestraff och häktning, till exempel om ordnande av övervakning, kontakter utanför fängelset, fullgörande av sysselsättningsplikten, rymning, brott mot villkoren för tillstånd utanför fängelset och frigivning.

20 §. *Utlämnande av personuppgifter till polisen.*

21 §. *Utlämnande av personuppgifter till Migrationsverket och förläggningar.*

22 §. *Utlämnande av personuppgifter till Rättsregistercentralen.*

23 §. *Utlämnande av personuppgifter till en utsökningmyndighet.*

24 §. *Utlämnande av personuppgifter till en stämningsman.*

25 §. Utlämnande av personuppgifter till Gränsbevakningsväsendet.

26 §. Utlämnande av personuppgifter till militärmyndigheterna.

27 §. Utlämnande av personuppgifter till Folkpensionsanstalten.

De ovan nämnda 20–27 § motsvarar i huvudsak bestämmelserna i den gällande lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten. Paragraferna innehåller detaljerade bestämmelser om till vilken myndighet, vilka personuppgifter och för vilka användningsändamål Brottspåföljdsmyndigheten får lämna ut uppgifter.

Med stöd av 20 § 1 mom. i den föreslagna lagen får polisen utöver de uppgifter om brott som avses i 19 § av Brottspåföljdsmyndigheten få uppgifter för utredning av ett sådant tillstånd eller godkännande från polisen som förutsätter att personen i fråga är tillförlitlig. Med stöd av den föreslagna 20 § 2 mom. får polisen uppgifter för behandling av ett ärende som gäller vistelse i landet, internationellt skydd, avlägsnande ur landet, medborgarskap, meddelande eller återkallande av inreseförbud. Brottspåföljdsmyndigheten får lämna ut uppgifterna också på eget initiativ. Med stöd av den föreslagna 21 § får Migrationsverket och förläggningar de uppgifter som avses i 20 § 2 mom. Brottspåföljdsmyndigheten får lämna ut uppgifterna också på eget initiativ.. I 22 §, som gäller utlämnande av personuppgifter till Rättsregistercentralen, föreskrivs endast om de uppgifter som behövs vid åtgärder som gäller förmögenhet. Bestämmelser om sådant utlämnande av uppgifter till Rättsregistercentralen som behövs för verkställigheten av förvandlingsstraff för böter föreslås i 19 §.

Den föreslagna 23 § gäller utlämnande av personuppgifter till utsokningsmyndigheterna. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 16 § i den gällande lagen med två undantag. För det första kan Brottspåföljdsmyndigheten lämna ut uppgifter till utsokningsmyndigheterna också om tillgångar och värdefull egendom som fången eller den häktade medför eller som lämnats till fängelset. För det andra föreslås det att Brottspåföljdsmyndigheten ges möjlighet att på eget initiativ lämna ut de uppgifter som behövs för utsokning eller verkställighet av straff. Dessa utvidgningar av utlämnandet av uppgifter har ansetts vara viktiga vid både Brottspåföljdsmyndigheten och utsokningsväsendet. Det har ansetts vara ett missförhållande att Brottspåföljdsmyndigheten får information om en fångs utmätbara egendom men inte på eget initiativ kan förmedla information om egendomen till utsokningsmyndigheterna. Med tanke på att systemet ska fungera på behörigt sätt kan det anses motiverat att informationen mellan dessa myndigheter förmedlas så att de lagenliga uppgifterna kan utföras. Den föreslagna 24 § innehåller i enlighet med 17 § i den gällande lagen åter bestämmelser om utlämnande av personuppgifter till en stämningsman.

I den föreslagna 25 § föreskrivs om utlämnande av uppgifter till Gränsbevakningsväsendet när det är fråga om uppgifter som behövs vid gränsbevakning, för att personer ska kunna påträffas eller avlägsnas ur landet eller för ett sådant tillstånd eller godkännande från Gränsbevakningsväsendet som förutsätter att personen i fråga är tillförlitlig. I detta sammanhang föreslås det att till de uppgifter som lämnas ut till Gränsbevakningsväsendet fogas de uppgifter som behövs för avlägsnande av personer ur landet. Tillägget motiveras med att det är fråga om uppgifter som är nödvändiga för att Gränsbevakningsväsendet ska kunna sköta sitt uppdrag. Bestämmelser om utlämnande av Brottspåföljdsmyndighetens uppgifter till Gränsbevakningsväsendet i samband med straffrättsliga åtgärder finns alltså i 19 § i den föreslagna lagen.

Den föreslagna 26 § gäller utlämnande av personuppgifter till militärmyndigheterna och 27 § utlämnande av personuppgifter till Folkpensionsanstalten. De motsvarar 22 och 23 § i den gällande lagen, dock med den ändringen att Folkpensionsanstalten kan få uppgifter för såväl skötseln av förmåner som också för ansökan om rehabiliteringstjänster.

Den föreslagna 28 § gäller utlämnande av uppgifter till arbets- och näringsmyndigheterna. Bestämmelsen är ny. Med stöd av den kan Brottspåföljdsmyndigheten till dessa myndigheter lämna ut för ordnandet av arbetskraftsservice behövliga uppgifter om när verkställigheten av straffet för den dömda, fången, den häktade och den som avtjänar samhällspåföljd eller verkställigheten av häktningen inleds och avslutas samt om det sysselsättningsfrämjande innehållet i planen för strafftiden och om den verksamhet som genomförts samt om arbets- och funktionsförmågan.

De ovan nämnda bestämmelserna om utlämnande av uppgifter överlappar delvis de bestämmelser som ger olika myndigheter rätt att få uppgifter. Lagen om dataskydd avseende brottmål har minskat denna överlappning. I den gällande lagen föreskrivs för tydlighetens skull tämligen heltäckande om utlämnande av uppgifter från Brottspåföljdsmyndigheten. Det har ansetts vara ett bra arrangemang med tanke på en laglig behandling av uppgifter att bestämmelser om utlämnande av uppgifter finns i en lag och att bestämmelserna är tydligt uppräknade enligt användningsändamål. Dessa motiveringar talar för att ett likadant regleringssätt ska tillämpas också i den föreslagna lagen.

29 §. Utlämnande av uppgifter om verkställighet av samhällspåföljder till enskilda. Den föreslagna 29 § innehåller en bestämmelse enligt 25 § i den gällande lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten om Brottspåföljdsmyndighetens rätt att lämna ut sådana personuppgifter till privata sammanslutningar, stiftelser och fysiska personer som sköter verkställighetsuppgifter som är nödvändiga för verkställigheten. Det är till exempel fråga om sådana nödvändiga uppgifter som ska ges till tjänstgöringsplatsen för samhällstjänst och som behövs för att den som avtjänar påföljden ska kunna bli introducerad i arbetsuppgifterna, till exempel uppgifter om hans eller hennes arbetserfarenhet, utbildning och funktionsförmåga eller uppgifter som är nödvändiga för att en anstalt för missbrukarvård som har samband med avtjänande av övervakningsstraff eller en biträdande övervakare som deltar i övervakningen av villkorlig frihet ska kunna sköta denna uppgift.

30 §. Utlämnande av personuppgifter ur säkerhetsregistret. Den föreslagna 30 § innehåller bestämmelser om utlämnande av personuppgifter ur det säkerhetsregister som avses i 11 § och som innehåller uppgifter som är exceptionella med tanke på anstaltsordningen och säkerheten. Enligt 1 mom. får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna och också på eget initiativ lämna ut sådana uppgifter i säkerhetsregistret till polisen, huvudstaben, Tullen och Gränsbevakningsväsendet som är nödvändiga för ändamål som motsvarar säkerhetsregistrets användningsändamål. När en uppgift lämnas ut ska det uppges hur tillförlitlig den är. I 2 mom. föreskrivs att beslut om utlämnande av uppgifter fattas av den registeransvarige eller en av denne utsedd tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten. Den föreslagna paragrafen motsvarar 26 § i den gällande lagen, som föreslås bli kompletterad i enlighet med regeringens proposition 6/2020 rd, det vill säga så att möjligheten att lämna ut uppgifter på eget initiativ fogas till 1 mom. och paragrafen kompletteras med 2 mom., som gäller beslut om utlämnande av uppgifter.

6 kap. Radering och arkivering av uppgifter i Brottspåföljdsmyndighetens personregister

31 §. Granskning av uppgifter i och radering av uppgifter i personregister Enligt artikel 5.1 e i dataskyddsförordningen och enligt 6 § 2 mom. i dataskyddslagen avseende brottmål får personuppgifter inte lagras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade under en längre tid än vad som behövs med hänsyn till ändamålet med behandlingen. I 6 § 1 mom. i dataskyddslagen avseende brottmål föreskrivs att de personuppgifter som behandlas ska vara adekvata och behövliga med hänsyn till ändamålet med behandlingen och får inte vara för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Obehövliga personuppgifter ska raderas utan

obefogat dröjsmål. Enligt 3 mom. i den paragrafen ska behovet av att bevara personuppgifter bedömas med minst fem års mellanrum, om inte något annat föreskrivs om bevaringstider för personuppgifter någon annanstans.

De föreslagna 31 § 1 och 2 mom. gäller radering av personuppgifter som avses i 5–12 §. Utgångspunkten är att personuppgifter raderas när de inte längre behövs med tanke på registrets användningsändamål. I dessa moment föreskrivs om de maximala bevaringstiderna för personuppgifter. I 1 mom. 1 punkten föreskrivs om behandling av sådana personuppgifter i brottspåföljdsregistret som har samband med uppgifter som rör formell verkställighet enligt den föreslagna 6 §. Enligt 34 § 1 mom. 1 punkten i den gällande lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten gallras dessa uppgifter ur tio år efter det att personen senast frigavs från en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller slutförde avtjänandet av en samhällspåföljd. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska dessa uppgifter raderas tio år efter personens sista anhängiga verkställighetsärende som antecknats i brottspåföljdsregistret. Ändringen motiveras med att man vid gallring av uppgifter ur registret i enlighet med den gällande lagen inte nödvändigtvis kan fastställa en persons straffanstaltsfrekvens på ett tillförlitligt sätt i situationer där personen kommer att avtjäna straff för ett brott som begåtts flera år tidigare och han eller hon inte har avtjänat en brottspåföljd på tio år. Enligt 2 c kap. 5 § 2 mom. i strafflagen ska den som avtjänar ett fängelsestraff på viss tid friges villkorligt, när han eller hon har avtjänat två tredjedelar av straffet. En fänge som under fem år före brottet inte avtjänat ett fängelsestraff i ett fängelse ska friges villkorligt när han eller hon har avtjänat hälften av straffet. Den nämnda gränsen på fem år trädde i kraft vid ingången av 2020. Enligt övergångsbestämmelsen i ändringen ska på brott som har begåtts före ikraftträdandet av lagen och på verkställigheten av straff som följer av ett sådant brott tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet och enligt vilka tiden i fråga var tre år. När en person kommer för att avtjäna ett fängelsestraff för ett brott som begåtts flera år tidigare, är det möjligt att uppgifterna om den formella verkställigheten av hans eller hennes straff har raderats med stöd av den aktuella bestämmelsen om radering. Då friges han eller hon villkorligt från det nya fängelsestraffet efter att ha avtjänat hälften av straffet. Genom den föreslagna ändringen, där en anteckning om verkställighetsärendet tas som begynnelsepunkt för beräkningen av raderingstiden, förlängs denna tid.

I den föreslagna 31 § 1 mom. 2 punkten föreskrivs om radering av personuppgifter ur brottspåföljdsregistret i samband med verkställigheten av fängelsestraff och samhällspåföljder samt häktning. Uppgifterna raderas fem år efter det att personen senast frigavs från en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller slutförde avtjänandet av en samhällspåföljd. I 34 § 1 mom. 2 och 3 punkten i den gällande lagen är motsvarande tid tio år. Minskningen av raderingstiden till fem år motiveras med den ovan nämnda bestämmelsen i lagen om dataskydd avseende brottmål, enligt vilken personuppgifter får lagras endast så länge som det är nödvändigt med tanke på ändamålet med behandlingen av personuppgifter. Behovet av de aktuella personuppgifter som hänför sig till de grundläggande arrangemangen för avtjänande av en påföljd kan anses ha slopats, om personen inte har avtjänat en påföljd på fem år. Uppgifter som är äldre än fem år kan inte anses ha betydelse om personen efter en paus på fem år börjar avtjäna ett nytt straff. I en sådan situation planeras strafftiden och verkställs påföljden i enlighet med den aktuella situationen.

I 3 punkten i det föreslagna momentet föreskrivs om radering av sådana observationsuppgifter av tillfällig natur som avses i 8 § 4 mom. Det är alltså fråga om en typ av informationsförmedlingsinformation som behövs för upprätthållande av anstaltsordningen och säkerheten. Uppgifterna i fråga ska strykas ur denna del av registret senast två månader efter det att de fördes in i registret. Till den del uppgifterna behövs för användningsändamål enligt det föreslagna 8 § 1 mom. ska de överföras till dessa uppgifter.

Enligt den föreslagna 31 § 1 mom. 4 punkten ska de uppgifter i brottspåföljdsregistret som gäller besökare och andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad raderas i registret två år efter tidpunkten för besöket eller någon annan kontakt och i fråga om besöksförbud två år efter förbudets upphörande. Enligt 34 § 5 punkten i den gällande lagen är motsvarande gallringstid fem år. Ändringen motiveras med att uppgifter som är äldre än två år inte torde kunna anses behövliga med tanke på ändamålet med uppgifterna. När personuppgifter som gäller besökare och andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad raderas i registret blir det tydligt att de är utomstående personer, inte personer som avtjänar påföljder. I den föreslagna 31 § 1 mom. 5 punkten föreskrivs om radering av uppgifter om personer som utträtt är ärenden. Principerna är desamma som när det gäller radering av personuppgifter om besökare och andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad. Den maximala bevaringstiden för dessa uppgifter är ett år. I fråga om dem som utträtt är ärenden framhävs särskilt att de är utomstående.

I den föreslagna 31 § 1 mom. 6 punkten föreskrivs att den maximala bevaringstiden för uppgifterna i säkerhetsregistret, som innehåller exceptionella situationer, är fem år efter den sista anteckningen. Enligt 34 § 1 mom. 4 punkten i den gällande lagen är denna tid tio år. Även för denna förkortning av bevaringstiden för uppgifter är motiveringen att uppgifterna ska vara behövliga. Om det på fem år inte har gjorts anteckningar om en person i säkerhetsregistret, kan uppgifterna i registret i enlighet med principerna för behandling av personuppgifter inte längre vara behövliga. Vid fastställandet av bevarings- och raderingstiden för uppgifterna i säkerhetsregistret beaktas som en särskild omständighet den potentiella osäkerheten i fråga om dessa uppgifter.

I den föreslagna 31 § 1 mom. 7 punkten föreskrivs det om radering av uppgifter i det målsäganderegister som avses i 12 §. De raderas i registret ett halvt år efter det att fången har frigivits från fängelse som var förenat med anmälningsskyldigheten i fråga. Den korta bevaringstiden motiveras med att uppgiften i fråga med tanke på Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet behövs endast en kort tid efter det att personen frigivits. Uppgifterna om en målsägande är dessutom uppgifter om en utomstående med tanke på Brottspåföljdsmyndighetens verkställighetsuppgift.

Det föreslagna 31 § 2 mom. gäller radering av fotografier som hör till specificeringsuppgifterna med stöd av 5 § 2 mom. Ett fotografi ska raderas i registret inom sex månader från det att straffet har avtjänats eller häktningen har upphört. Bestämmelsen motsvarar 34 § 2 mom. i den gällande lagen.

Det föreslagna 31 § 3 mom. innehåller bestämmelser om minimitiderna för granskning av om uppgifterna i registret behövs. Den personuppgiftsansvarige eller en av denna förordnad enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten ska ha granskningsskyldighet. Behovet av sådana uppgifter ur brottspåföljdsregistret om besökare och andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad som avses i 10 § 1 mom. ska granskas vartannat år. De uppgifter om personer som utträtt är ärenden som avses i 2 mom. i den paragrafen ska granskas minst en gång om året. Andra uppgifter i brottspåföljdsregistret än de som avses ovan ska granskas minst vart tredje år. Uppgifterna i säkerhetsregistret granskas minst en gång om året. Bestämmelsen motsvarar till övriga delar 34 § 3 mom. i den gällande lagen, förutom att bestämmelsen om granskning av uppgifter om personer som utträtt är ärenden är ny. Den föreslagna granskningen med minst ett års mellanrum hänför sig till ställningen som utomstående för personer som utträtt är ärenden, det vill säga uppgifterna om dem ska raderas i registret så snabbt som möjligt.

Det föreslagna 31 § 4 mom. innehåller en hänvisningsbestämmelse till lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården och lagen om klienthandlingar inom

socialvården i fråga om granskning och radering av sådana uppgifter om socialvård som avses i 9 §. Bestämmelsen motsvarar 34 § 4 mom. i den gällande lagen.

Det föreslagna 31 § 5 mom. innehåller en bestämmelse som motsvarar 34 § 6 mom. i den gällande lagen, enligt vilket samtliga uppgifter som gäller en person raderas i informationssystemet senast ett år efter den registrerades död.

32 §. Bevaring av uppgifter som konstaterats vara oriktiga. Trots vad som i dataskyddslagen avseende brottmål, dataskyddsförordningen och dataskyddslagen föreskrivs om rättelse av oriktiga uppgifter i ett register får enligt det föreslagna 32 § 1 mom. en oriktig uppgift bevaras i samband med den rättade uppgiften, om det behövs för att trygga rättigheterna för den registrerade, någon annan part eller en anställd vid Brottsåtgärdsmyndigheten. En sådan uppgift får användas endast i det syfte som här avses. Den personuppgiftsansvarige ska enligt 7 § i dataskyddslagen avseende brottmål se till att alla rimliga åtgärder har vidtagits för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas antingen utplånas eller rättas utan dröjsmål. Det föreslagna 32 § 1 mom. motsvarar 33 § i den gällande lagen, som ändrades till denna form genom en lag som utfärdades 2018 i samband med att dataskyddslagen avseende brottmål stiftades. En uppgift som konstaterats vara oriktig ska enligt det föreslagna 2 mom. raderas i registret genast när den inte längre behövs för att trygga rättigheter, dock senast fem år efter det att den föreskrivna raderingsfristen har löpt ut. Bestämmelsen motsvarar 33 § 2 mom. i den gällande lagen.

33 §. Varaktig bevaring av uppgifter. Enligt det föreslagna 33 § 1 mom. ska det av de uppgifter i brottspåföljdsregistret som raderas i databasen bildas ett index för varaktig bevaring av uppgifter. Uppgifterna raderas i indexet då 50 år förflutit sedan personen i fråga senast frigavs från en enhet vid Brottsåtgärdsmyndigheten eller slutförde avtjänandet av en samhällspåföljd. Bestämmelsen motsvarar 36 § 1 mom. i den gällande lagen. Uppgifterna i detta index får behandlas av tjänstemän till vilkas tjänsteuppgifter det hör. Till exempel utlämnande av uppgifter ur ett index för varaktig bevaring av uppgifter förutsätter en bestämmelse på lagnivå som gör det möjligt att få uppgifter. Det kan vara möjligt att lämna ut uppgifter ur detta index bland annat för forskningsändamål. I 27 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet finns en bestämmelse som gör det möjligt att få denna information.

På varaktig bevaring av sådana uppgifter om socialvård som avses i 9 § tillämpas enligt det föreslagna 33 § 2 mom. lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården samt lagen om klienthandlingar inom socialvården. Bestämmelsen motsvarar 36 § 3 mom. i den gällande lagen.

34 §. Arkivering av uppgifter. Enligt den föreslagna 34 § ska det föreskrivas särskilt om arkivfunktionens uppgifter och om handlingar som ska arkiveras. En central lag som gäller arkivfunktionen är arkivlagen (831/1994).

7 kap. Den registrerades rättigheter

I 4 kap. i dataskyddslagen avseende brottmål finns bestämmelser om den registrerades rättigheter. Det är fråga om upprätthållande och offentlig tillgång till dataskyddsbeskrivning och skyldighet att informera (22 §), de registrerades rätt till insyn och inskränkningar i rätten till insyn (23 och 24 §), rättelse och utplåning av personuppgifter eller begränsning av behandlingen, yrkande på dessa åtgärder samt den personuppgiftsansvariges skyldighet att informera om dessa åtgärder (25–27 §), begränsning av de registrerades rättigheter (28 §), utövande av rättigheter via dataombudsmannen (29 §) och främjande av de registrerades möjligheter att utöva sina rättigheter samt avgiftsfria åtgärder (30 §). Vid behandling av personuppgifter vid

Brottspåföljdsmyndigheten iakttas ovan nämnda bestämmelser. Dessutom finns det särskilda bestämmelser om brottspåföljdsområdet i 35–37 § i den föreslagna lagen.

35 §. Inskränkningar i den personuppgiftsansvariges skyldighet att lämna ut uppgifter till den registrerade. Den personuppgiftsansvarige ska enligt 35 § i den föreslagna lagen i enlighet med vad som föreskrivs i dataskyddslagen avseende brottmål, dataskyddsförordningen och dataskyddslagen informera den registrerade om behandling av uppgifter. Den personuppgiftsansvarige ska till exempel enligt 22 § 2 mom. i dataskyddslagen avseende brottmål ge den registrerade en beskrivning som avses i 1 mom. och annan behövlig information för utövande av de registrerades rättigheter enligt det aktuella 4 kap., om lämnande av denna information behövs i ett enskilt fall för att nämnda rättigheter ska kunna utövas. Den personuppgiftsansvarige får helt eller delvis låta bli att lämna informationen, om det är nödvändigt på de grunder som nämns i 28 § i den lagen. Enligt nämnda 28 § får den registrerades rättigheter begränsas bland annat om det med beaktande av den registrerades rättigheter är en proportionell och nödvändig åtgärd i syfte att 1) undvika menlig inverkan på förebyggande, avslöjande, utredning av brott eller på åtgärder som avser åtal för brott eller på verkställighet av straffrättsliga påföljder, 2) trygga andra undersökningar, utredningar eller motsvarande förfaranden hos myndigheter, 3) skydda den allmänna säkerheten, 4) skydda den nationella säkerheten eller 5) skydda andra personers rättigheter. I den andra meningen i den föreslagna 35 § föreskrivs närmare än i dataskyddslagen avseende brottmål att undantag från informationsplikten dock får göras om det är nödvändigt för ordningen och säkerheten i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten. Den föreslagna 35 § motsvarar 30 § i den gällande lagen om behandling av personuppgifter.

36 §. Inskränkningar i rätten till insyn. Utöver vad som föreskrivs i dataskyddslagen avseende brottmål, dataskyddsförordningen och dataskyddslagen får den registrerades rätt till insyn enligt den föreslagna 36 § begränsas, om utövande av rätten till insyn på sannolika grunder kan leda till ett allvarligt hot mot ordningen och säkerheten i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller mot säkerheten för en anställd vid Brottspåföljdsmyndigheten eller för någon annan. Enligt 23 § 1 mom. i dataskyddslagen avseende brottmål har var och en rätt att av den personuppgiftsansvarige få veta huruvida personuppgifter som gäller honom eller henne behandlas. Om sådana uppgifter behandlas, har den registrerade rätt att få information bland annat om vilka personuppgifter som behandlas, ändamålen med behandlingen och den rättsliga grunden för behandlingen, de kategorier av personuppgifter som behandlingen gäller, de mottagare eller mottagargrupper till vilka uppgifter har lämnats ut samt bevaringstiden för personuppgifterna. Enligt 24 § 1 mom. i den lagen kan den registrerades rätt till insyn helt eller delvis skjutas upp, begränsas eller vägras till den del det är nödvändigt på de grunder som nämns i 28 §. Dessa beskrivs närmare i specialmotiveringen till den föreslagna lagens 35 §. Om den registrerades rätt till insyn skjuts upp, begränsas eller vägras, ska den personuppgiftsansvarige utan obefogat dröjsmål informera den registrerade om detta genom ett skriftligt intyg. Även grunderna för uppskovet, begränsningen eller vägran ska uppges, utom i det fall att lämnandet av denna information skulle äventyra syftet med vägran eller begränsningen. Enligt 24 § 2 mom. i lagen om dataskydd avseende brottmål ska den personuppgiftsansvarige informera den registrerade om dennes rätt att utöva rätten till insyn via dataombudsmannen.

Utöver de ovan nämnda bestämmelserna om inskränkningar i rätten till insyn föreskrivs det i 36 § i den föreslagna lagen om sådana särskilda inskränkningar i rätten till insyn som är nödvändiga i Brottspåföljdsmyndighetens verksamhet. Enligt den föreslagna bestämmelsen har den registrerade inte rätt till insyn i de uppgifter i brottspåföljdsregistret om skriftligt samtycke och utredning av åsikter som avses i 7 § 6 mom. eller i de uppgifter som ingår i säkerhetsregistret enligt 11 §. Ovan avsedda skriftliga samtycke och utredning av åsikter hos en person under 18 år hänför sig till avtjänande av ett övervakningsstraff eller övervakad frihet på prov i den bostad där den som gett samtycket och den som uttryckt sin åsikt bor. Den andra inskränkningen i

rätten till insyn i 36 § i den föreslagna lagen gäller uppgifterna i säkerhetsregistret. I säkerhetsregistret är det fråga om uppgifter som allvarligt hotar säkerheten och ordningen. Det erhållande av uppgifter som följer av utövandet av rätten till insyn i sådana uppgifter skulle sannolikt utgöra ett allvarligt hot till exempel mot ordningen och säkerheten i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller mot säkerheten för en fänge, en anställd vid Brottspåföljdsmyndigheten eller för någon annan. I dessa tre särskilda inskränkningar i rätten till insyn är det fråga om särskilt känsliga uppgifter som, om de kom till den registrerades kännedom, allvarligt skulle kunna äventyra till exempel en enskild persons liv och hälsa. Därför föreslås ett uttryckligt förbud mot rätt till insyn i dessa uppgifter. Det föreslagna 36 § 1 mom. motsvarar i huvudsak 31 § i den gällande lagen. I förhållande till den gällande lagen har ett förbud mot insyn fogats till ovan nämnda uppgifter om samtycke och utredning av åsikter.

I det föreslagna 36 § 2 mom. föreskrivs att fången inte har rätt till insyn i om det finns uppgifter om honom eller henne i det målsäganderegister som avses i 12 §. Dessa uppgifter är synnerligen känsliga ur målsägandens synvinkel, och därför det är nödvändigt att begränsa rätten till insyn.

37 §. Utövande av rätten till insyn. Enligt 23 § 2 mom. i dataskyddslagen avseende brottmål kan den registrerade hos den personuppgiftsansvarige begära att få utöva rätten till insyn genom en egenhändigt undertecknad handling eller på ett därmed jämförbart bestyrkt sätt eller begära detta personligen hos den personuppgiftsansvarige. I 37 § i den föreslagna lagen föreskrivs det om ett strängare sätt att utöva rätten till insyn än vad som konstaterats ovan så, att den registrerade personligen ska kontrollera sina uppgifter vid den enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten som den personuppgiftsansvarige anvisar. När begäran om insyn framställs ska den registrerade styrka sin identitet. En sådan rätt till insyn, som endast används personligen, har ansetts och anses fortfarande nödvändig för att det så långt det är möjligt ska kunna förhindras att känsliga uppgifter i Brottspåföljdsmyndighetens personregister hamnar hos utomstående. Enligt den senare meningen i bestämmelsen ska enheten vid Brottspåföljdsmyndigheten ge den registrerade tillfälle att så som den personuppgiftsansvarige bestämmer kontrollera de uppgifter som han eller hon har rätt till insyn i. På basis av detta kan den personuppgiftsansvarige till exempel låta bli att lämna ut en utskrift eller något annat skriftligt dokument över de uppgifter som kontrolleras. Detta har ansetts viktigt i det praktiska arbetet, eftersom sådana utskrifter kan vara problematiska med tanke på fängelsesäkerheten. En fänge kan till exempel utsättas för påtryckning eller utpressning antingen på grund av omständigheter som framgår av utskriften eller för att skaffa sig en utskrift av ärenden som hör till hans eller hennes partsoffentlighet. Bestämmelsen motsvarar 32 § i den gällande lagen.

8 kap. Ikraftträdande

38 §. Ikraftträdande. Lagen träder i kraft samtidigt som ett nytt informationssystem tas i bruk vid Brottspåföljdsmyndigheten. Den uppskattade tidpunkten är maj 2021. I 2 mom. i ikraftträdandeparagrafen upphävs lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015).

39 §. Övergångsbestämmelse om gallring av uppgifter. Övergången till det nya informationssystemet förutsätter en övergångsperiod i fråga om vissa funktioner. När bestämmelserna i den föreslagna lagen träder i kraft behövs en övergångsperiod på ett år för att ta i bruk en del av datasystemet i enlighet med de nya bestämmelserna om gallring av uppgifter. I lagen föreslås en övergångsbestämmelse i enlighet med detta.

7.2 Lag om ändring av fängelselagen

1 kap. Allmänna bestämmelser om verkställighet av fängelse

1 §. Tillämpningsområde. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. där det föreskrivs att vid verkställighet av fängelsestraff tillämpas utöver fängelselagen även förvaltningslagen. Bestämmelsen är en så kallad informativ hänvisning. I praktiken tillämpas bestämmelserna i förvaltningslagen på beslutsfattande som gäller fångar på samma sätt som för närvarande.

Exempelvis ska bestämmelsen om hörande i 34 § i förvaltningslagen tillämpas när ett ärende utreds. Möjligheten att inte höra en fånge ska således också bedömas med stöd av 34 § 2 mom. i förvaltningslagen. Likaså ska möjligheten att höra en fånge muntligt ske med stöd av 37 § i förvaltningslagen, avgörande av ärenden i enlighet med 7 kap. i förvaltningslagen och delgivning av beslut i enlighet med 9 och 10 kap. i förvaltningslagen.

I den mån fängelselagen föreskriver om förfarandebestämmelser som avviker från förvaltningslagen ska fängelselagen tillämpas i stället för förvaltningslagen. Sådana undantag gäller till exempel muntlig förhandling i disciplinärenden.

5 §. Bemötandet av fångar. Förteckningen över förbud mot diskriminering i 2 mom. ändras. Bestämmelsen i fängelselagen är föråldrad och dess innehåll ändras så att det motsvarar 4 § 3 mom. i lagen om verkställighet av samhällspåföljder. Den största ändringen är att begreppet ras i fängelselagen ändras till begreppet ursprung.

7 §. Hörande av fångar. I paragrafen finns för närvarande en hänvisningsbestämmelse till 34 § om hörande i förvaltningslagen. Eftersom det till fängelselagen fogas en allmän hänvisningsbestämmelse till tillämpningen av förvaltningslagen, behövs det inte längre någon separat hänvisning till bestämmelsen om hörande. Bestämmelsen upphävs således.

9 §. Behörighet utom tjänstetid. Till den jourhavande tjänstemannens behörighet föreslås bli fogat sådana beslut där beslutsfattandet kan vara nödvändigt utanför tjänstetid.

Till 1 mom. 3 punkten fogas utöver permission som beviljas av synnerligen viktigt skäl även permission av viktigt skäl till den jourhavande tjänstemannens behörighet. En viktig orsak ska hänföra sig till fångens familj, hälso- och sjukvård, försörjning eller skötsel av arbets-, utbildnings-, social- eller bostadsärenden eller någon annan motsvarande orsak. Behovet av en sådan permission kan uppstå under veckoslut eller under långa helger då den behöriga beslutsfattaren inte är närvarande.

Till 1 mom. 4 punkten fogas också behörighet att besluta om återkallande av permission. I praktiken har det uppstått problem i situationer där en fånge som beviljats permission grips av polisen utanför tjänstetid, då det inte finns någon behörig tjänsteman som kan besluta om återkallande av permissionen. Polisen kan i en sådan situation inte föra en gripen fånge till fängelset efter att grunden för gripandet enligt polislagen har upphört.

Till 1 mom. 5 punkten fogas behörighet att besluta om förflyttning av en fånge från en öppen anstalt till ett slutet fängelse för den tid som förundersökningen av ett brott eller utredningen av en ordningsföreseelse kräver. Det föreslås att 6 kap. 6 § ändras så att beslut om förflyttning i motsvarande situation under tjänstetid fogas till fängelsedirektörens behörighet. Det är nödvändigt att en fånge vid behov utan dröjsmål kan förflyttas från ett öppet fängelse till ett slutet fängelse, om förundersökningen av ett brott eller utredningen av en ordningsföreseelse förutsätter det.

Till 1 mom. 9 punkten fogas beslutanderätt i fråga om avskildhet. Enligt 18 kap. 5 § i fängelselagen får en fånge hållas avskild från andra fångar till exempel om det är nödvändigt för att förhindra att fången allvarligt äventyrar någon annans liv eller hälsa. Situationer som gäller

avskildhet är sådana att beslut i fråga om dem ska fattas utan dröjsmål och därför är det motiverat att beslutanderätt även fogas till den jourhavande tjänstemannens behörighet.

Det föreslås att det till 1 mom. 11 punkten fogas en bestämmelse om beslutanderätt i fråga om frigivning av den som dömts till förvandlingsstraff för böter, om denne inte är frihetsberövad av någon annan orsak.

Numreringen av de övriga punkterna i momentet ändras på motsvarande sätt.

2 kap. **Inledande av verkställighet**

1 §. *Inledande av verkställighet av fängelsestraff.* Till 1 mom. fogas en bestämmelse om domstolens skyldighet att underrätta. Domstolen ska utan ogrundat dröjsmål underrätta Brottsåtgärdsmyndigheten om ett ovillkorligt fängelsestraff som den dömt ut genom att registrera uppgifterna om domen i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem. En motsvarande bestämmelse finns i lagen om verkställighet av samhällspåföljder. Syftet med bestämmelsen är att betona att uppgifter om domar ska registreras utan dröjsmål.

Enligt den sista meningen i 2 mom. ska den dömda höras om anmälningstidpunkten, placeringsfängelset och utarbetandet av planen för strafftiden. Eftersom den dömda ska höras med stöd av 34 § i förvaltningslagen, upphävs bestämmelsen som onödig.

7 §. *Betalning av böter i ett fängelse.* I paragrafen föreskrivs om betalning av böter i ett fängelse. Paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar paragrafens nya innehåll.

I 1 mom. föreskrivs om betalningstiden när en fånge anländer till fängelset enbart för att avtjäna ett förvandlingsstraff för böter. Då ska han eller hon ges fem vardagar att betala böterna. Bestämmelsen motsvarar gällande 2 kap. 8 § i fängelselagen. Liksom för närvarande ska verkställigheten av ett förvandlingsstraff dock inledas när den dömda anländer till fängelset.

I 2 mom. föreskrivs om betalningstiden när en fånge avtjänar något annat fängelsestraff och även förvandlingsstraff för böter ska verkställas. Bestämmelsen gäller också situationer där den som kommer till fängelset för att avtjäna något annat straff samtidigt också ska avtjäna ett förvandlingsstraff för böter. Då ska den som dömts till förvandlingsstraff efter delgivningen eller ankomsten till fängelset ges fem vardagar att betala böterna. Tiden räknas från det att den dömda får kännedom om förvandlingsstraffet i fängelset eller när han eller hon anländer till fängelset. I dessa fall skulle betalningstiden skjuta upp verkställigheten av förvandlingsstraffet. Eftersom betalningstiden på fem dagar följer direkt av lag, behöver Brottsåtgärdsmyndigheten inte separat fatta beslut om beviljande av betalningstid.

Enligt momentet kan det dock reserveras tid för utbetalning endast så länge att fången inte hinna frigges från fängelset. Verksamheten av förvandlingsstraffet börjar således innan betalningstiden på fem dagar gått ut, om det övriga fängelsestraff som fången avtjänat upphör.

I 3 mom. föreskrivs om när ett förvandlingsstraff förfaller på grund av betalning av böter. Liksom för närvarande förfaller ett förvandlingsstraff om den bötfällda betalar beloppet av de förvandlade böterna i sin helhet. Vidare ska den bötfällda ha möjlighet att betala ett av flera förvandlingsstraff, varvid detta förvandlingsstraff förfaller.

I 4 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i nuläget att bestämmelserna om betalning av böter också ska tillämpas på en häktad som avses i häktningsslagen. En häktad ska således på motsvarande sätt som en fängelsefånge ges tid att betala böterna innan verkställigheten av förvandlingsstraffet inleds.

8 §. *Betalning av böter i ett fängelse.* Paragrafen upphävs, eftersom det i kapitlets 7 § i sin helhet föreskrivs om betalning av böter i ett fängelse.

10 §. *Beslutanderätt.* I 1 mom. överförs beslutanderätten i fråga om uppskov med förvandlingsstraff för böter och återkallande av uppskov i sin helhet från utmätningsmannen till Brottsåtgärdsmyndigheten. På detta sätt fattar Brottsåtgärdsmyndigheten beslut om alla uppskov med förvandlingsstraff för böter med stöd av fängelselagen. Detta är motiverat eftersom Brottsåtgärdsmyndigheten har de bästa förutsättningarna att bedöma om förutsättningarna för uppskov enligt fängelselagen uppfylls. Bedömningscentrumets direktör eller dennes ställföreträdare har beslutanderätt i alla uppskovsärenden.

Det föreslås att 2 mom. upphävs, eftersom den betalningstid på två månader som enligt prövning beviljas för betalning av böter slopas. Det nuvarande 3 mom. blir 2 mom. och ändras så att beslut om efterlysning fattas av någon annan i arbetsordningen angiven tjänsteman vid verkställighetsenheten istället för av en tjänsteman som förordnas av verkställighetsdirektören.

3 kap. **Beräkning av strafftid**

7 §. *Inräkning i strafftiden.* Det föreslås att hänvisningen i paragrafens 3 mom. till 2 kap. 1 § 3 mom. ändras till en hänvisning till 4 mom.

7 a §. *Straffidsbeslut.* I 3 mom. föreskrivs att straffidsbeslutet utan dröjsmål ska delges fången. På motsvarande sätt ska myndigheten med stöd av 54 § i förvaltningslagen utan dröjsmål delge en part sitt beslut. Eftersom bestämmelser om delgivning finns i förvaltningslagen upphävs bestämmelsen i fängelselagen.

8 §. *Beslutanderätt.* I 2 mom. föreskrivs för närvarande om behörigheten för den verkställighetsansvarige att besluta om villkorlig frigivning av den dömda i det fall där den dömda redan har avtjänat fängelsestraffet i häkte och har frigivits från häktning. I sådana situationer anländer den dömda inte längre till fängelset, utan ett beslut om villkorlig frigivning kan fattas vid Brottsåtgärdsmyndighetens verkställighetsenhet. På motsvarande sätt föreslås det att den verkställighetsansvarige i dessa situationer också beslutar om ställande av en fånge under övervakning av villkorlig frihet. Med stöd av 21 kap. 2 § i fängelselagen är det vanligen fängelsedirektören som har beslutanderätt i fråga om att ställa en villkorligt frigiven under övervakning.

4 kap. **Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset**

2 §. *Intagning i fängelse.* Paragrafens 3 mom. ändras så att hänvisningen till behandling av personuppgifter vid Brottsåtgärdsmyndigheten gäller den lag som nu utfärdas.

5 §. *Ankomstgranskning.* Till 1 mom. fogas en hänvisning till bestämmelsen om kroppsvisitation i 16 kap. Genom hänvisningarna till säkerhetskontroll och kroppsvisitation betonas att en fånge i samband med en ankomstgranskning kan genomgå en säkerhetskontroll eller kroppsvisitation, om de förutsättningar som anges i 16 kap. uppfylls.

Begreppet fängelsemyndighet i 2 mom. ändras till Brottsåtgärdsmyndigheten.

6 §. Plan för strafftiden. I paragrafen föreskrivs på samma sätt som för närvarande om en plan för strafftiden. Paragrafen ändras dock så att den till sitt innehåll bättre motsvarar de nuvarande behoven i planeringen av strafftiden.

I 1 mom. föreskrivs det om innehållet i planen för strafftiden.

Enligt 1 punkten ska planen innehålla uppgifter om placeringen av fången under strafftiden. Punkten motsvarar det som föreskrivs i 2 mom. i den gällande paragrafen.

Enligt 2 punkten ska planen innehålla uppgifter om verksamheten och stödåtgärder som främjar fångens livshantering under strafftiden. Punkten preciseras i förhållande till det nuvarande 2 mom. genom att det tas in ett omnämnande av stödåtgärder som främjar fångarnas livshantering. I planen beaktas således förutom verksamhet enligt 8 kap. i fängelselagen även andra stödåtgärder i vilka fången deltar under strafftiden.

I 3 punkten föreskrivs det om fångens kontakter utanför fängelset. I det gällande 2 mom. föreskrivs endast om permission för fångar. Upprätthållandet av fångens familjeförhållanden kan dock ha en betydande roll i förverkligandet av målet att förebygga återfallsbrottslighet. I planen kan således frågor som gäller fångens kontakter beaktas i större utsträckning än endast i fråga om permissioner.

I 4 punkten föreskrivs om uppgifter om frigivningen och stödåtgärder i frigivningsskedet. Den frigivningsplan som för närvarande utarbetas separat slopas och beredningen av frigivningsskedet görs som en del av planeringen av strafftiden och preciseringen av planen. Uppgifterna i frigivningsfasen omfattar till exempel tidpunkten för villkorlig frigivning, planeringen av övervakad frihet på prov samt planeringen av de stödåtgärder som behövs vid frigivningen. Till exempel bostadsärenden och social trygghet samt de social- och hälsovårdstjänster som eventuellt behövs efter frigivningen bör beaktas. En central del av beredningen av frigivningsfasen är att utreda förutsättningarna för placering i övervakad frihet på prov. Bestämmelser om detta finns i lagen om övervakad frihet på prov. Såväl övervakad frihet på prov som andra frigivningsfaser ska beredas i god tid före frigivningen. Frågan behandlas närmare nedan i samband med ändringarna av lagen om övervakad frihet på prov. Brottspåföljdsmyndigheten kan också meddela föreskrifter om tidpunkten för beredningen av frigivningen i fråga om straff av olika längd.

I 2 mom. föreskrivs om de omständigheter i anknytning till fångens brott och hans eller hennes bakgrund som ska beaktas när planen utarbetas. Momentet motsvarar i stor utsträckning det nuvarande 3 mom. med vissa språkliga preciseringar. Momentet kompletteras dock jämfört med det gällande.

Till momentet fogas för det första brottets art som en sådan faktor som ska beaktas när planen utarbetas. Både brottets art och straffets längd är sådana omständigheter som har betydelse vid planeringen av strafftiden. För närvarande nämns ärendet i statsrådets förordning om fängelse.

För det andra fogas till momentet sådana omständigheter som inverkar på återfall i brott som en faktor som ska beaktas när planen utarbetas. I praktiken är det centrala målet med planeringen av strafftiden att påverka fångens återfallsbrottslighet, och omständigheter som påverkar återfallsbrottslighet bedöms när planen utarbetas. För närvarande nämns saken i statsrådets förordning om fängelse.

I 3 mom. ingår en hänvisningsbestämmelse till planen för strafftiden för övervakad frihet på prov och planen för strafftiden för övervakning av villkorlig frihet, vilka på samma sätt som för närvarande utarbetas som separata planer.

7 §. Förfarandet för utarbetande av planen för strafftiden. I paragrafen föreskrivs liksom för närvarande om förfarandet vid utarbetande av planen för strafftiden. Det föreslås dock att bestämmelserna preciseras.

I 1 mom. föreskrivs om Brottpåföljdsmyndighetens skyldighet att utarbeta planen för strafftiden för fången. I momentet fastställs inte längre separat var planen ska utarbetas. Detta bestäms enligt den beslutanderätt som föreskrivs i kapitlets 11 §.

Momentet kompletteras också med en bestämmelse om de grunder på vilka planen för strafftiden kan ändras på motsvarande sätt som föreskrivs i lagen om verkställighet av samhällspåföljder och lagen om övervakad frihet på prov. Med ändring av planen avses situationer där målen för strafftiden behöver ändras. En ändring av planen är en annan sak än en sådan precisering av planen som avses i 2 mom.

Grunder för ändring av planen är förändringar i fångens förhållanden eller någon annan motsvarande orsak. Detta kan till exempel komma i fråga på grund av fångens nya brott, om det är nödvändigt att på nytt bedöma den övervakningsnivå som krävs för placeringen av fången eller lämplig verksamhet för fången. Å andra sidan är det också möjligt att målen i planen har uppnåtts och att det finns behov av att ställa upp nya mål.

I 2 mom. föreskrivs det om en precisering av planen för strafftiden och uppföljning av hur planen genomförs. Planen preciseras och följs upp i fångens placeringsfängelse. Med precisering av planen avses att det i planen förs in uppgifter om vilka åtgärder som har vidtagits för att främja målen i planen i fängelset. Med precisering avses till exempel att en fånge har placerats i planenlig sysselsättning. Det är således fråga om sådant som ska göras i fängelset för att planen ska genomföras och som ska antecknas i planen för att genomförandet av planen ska kunna följas upp.

Dessutom ska verkställigheten av planen följas upp i fängelset på samma sätt som för närvarande. Bestämmelsen flyttas för tydlighetens skull till 2 mom. Uppföljningen ska göras regelbundet. Syftet med uppföljningen är att bedöma om planen har genomförts framgångsrikt under strafftiden. Vid uppföljningen kan man till exempel bedöma behovet av att ändra fångens verksamhet.

I 3 mom. ska det på motsvarande sätt som för närvarande föreskrivas om utarbetande av en plan i samarbete med den som dömts till fängelse. Dessutom ska det på motsvarande sätt som nu föreskrivas att planen med den dömdes samtycke i behövlig utsträckning ska utarbetas i samarbete med myndigheter och andra aktörer. Eftersom en separat frigivningsplan inte längre utarbetas, stryks hänvisningen till frigivningsplanen. Till momentet fogas ett omnämnande av att också uppföljningen av hur planen genomförs ska göras tillsammans med fången.

9 §. Placering i öppen anstalt. Hänvisningen i 1 mom. till 16 kap. 7 § korrigeras så att den motsvarar den ändring som görs i paragrafen i fråga.

11 §. Beslutanderätt. I bestämmelsen om beslutanderätt i kapitlet görs vissa preciseringar. I 1 mom. föreskrivs liksom för närvarande om beslut om planen för strafftiden. Till 2 mom. överförs en bestämmelse om beslutanderätt när det fattas beslut om en fånges resekostnader. I detta avseende är den nuvarande regleringen komplicerad och beslutanderätten utövas av ett stort

antal tjänstemän. Regleringen förenklas så att beslut om ersättning för resekostnader fattas av de tjänstemän som förordnas i arbetsordning.

Paragrafens gällande 2 mom. blir 3 mom.

5 kap. **Placering i fängelset**

4 §. Kontraktsavdelning. Hänvisningen till 16 kap. 7 § korrigeras så att den motsvarar den ändring som görs i paragrafen i fråga.

9 §. Beslutanderätt. Av de orsaker som konstateras i den allmänna motiveringen utökas befogenheten för tjänstemän i övervaknings- eller styrningsuppgifter att besluta om placering av fångar på avdelningar.

6 kap. **Förflyttning från ett fängelse till ett annat**

1 §. Förflyttning från slutet fängelse till öppen anstalt. Hänvisningen till 16 kap. 7 § korrigeras så att den motsvarar den ändring som görs i paragrafen i fråga.

2 §. Förflyttning från öppen anstalt till slutet fängelse. Enligt 1 mom. 1 punkten kan en fånge förflyttas från en öppen anstalt till ett slutet fängelse, om han eller hon har gjort sig skyldig till ett brott eller till en ordningsförseelse som avses i 15 kap. i fängelselagen. Enligt förarbetena till fängelselagen avses med dessa situationer där en fånge misstänks ha gjort sig skyldig till ett brott eller en förseelse. En förflyttning har således varit möjlig när förundersökningsmyndigheten har fattat beslut om inledande av förundersökning. I praktiken är det inte möjligt att skjuta upp beslutet om förflyttning tills fången har dömts för ett brott. På grund av det som konstaterats ovan ändras ordalydelsen i punkten så att den bättre motsvarar nuvarande praxis, så att förflyttning är möjlig när fången misstänks ha gjort sig skyldig till ett brott eller en ordningsförseelse eller när fången har gjort sig skyldig till ett brott eller en förseelse.

Bestämmelser om tillfällig förflyttning av en fånge i väntan på inledande av förundersökning eller utredning av ett disciplinärende finns i 2 mom.

Paragrafens 1 mom. 3 punkten kompletteras med en bestämmelse om förflyttning, om fången anländer till en öppen anstalt berusad. Med stöd av de nuvarande bestämmelserna kan en förflyttning i dessa situationer göras med stöd av momentets 1 punkt, men i synnerhet behandlingen av en anmälan om misstanke om narkotikabrott till polisen kan ta lång tid. I dessa situationer är det motiverat att fatta beslut om permanent förflyttning av en fånge när fången har lämnat ett verifierat positivt prov vid drogkontrollen. På så vis behöver man inte vänta på polisens beslut om inledande av förundersökning, utan fången kan förflyttas till ett slutet fängelse med stöd av ett verifierat testresultat vid drogkontrollen. Bestämmelsen gäller både fångar som med stöd av 4 kap. 9 § i fängelselagen anländer till en öppen anstalt och fångar som återvänder från permission eller på någon annan grund till fängelset. Brottsförundersökningsmyndigheten har i enskilda fall prövningsrätt när det gäller att bedöma om förflyttning till ett slutet fängelse är motiverad.

Medan resultatet av drogkontrollen verifieras kan fången tillfälligt förflyttas till ett slutet fängelse med stöd av 2 mom.

I 2 mom. föreskrivs noggrannare än för närvarande om en omedelbar förflyttning av fången från en öppen anstalt till ett slutet fängelse. De överföringar som avses i momentet är temporära.

Grunderna för en temporär förflyttning är liksom för närvarande den tid som förundersökningen av ett brott eller utredningen av en ordningsföreseelse tar, utredningen av de förutsättningar som avses i 1 mom. 6 punkten eller avtjänandet av ett sådant straff i enrum som avses i 15 kap. 4 §.

Momentet kompletteras med en möjlighet att tillfälligt flytta en fånge till ett slutet fängelse medan ett prov från den drogkontroll som avses i 1 mom. 3 punkten verifieras eller en berusad fångens hälsotillstånd följs upp. Alla öppna anstalter har inte lokaler där det är möjligt att sörja för tillräcklig övervakning eller observation av en fånge som misstänks för en rusmedelsföreseelse, om berusningen äventyrar fångens hälsotillstånd. Det är fråga om situationer där fången behöver placeras under observation för att hans eller hennes hälsotillstånd ska kunna följas upp. I slutna fängelser kan en tillräcklig övervakning av fången och observation av hälsotillståndet tryggas.

Efter att grunden för en temporär förflyttning har upphört ska förutsättningarna för placering av fången i fängelse bedömas med stöd av bestämmelserna om fångens permanenta placering.

6 §. Beslutanderätt. Paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar bestämmelserna om beslutanderätt i andra kapitel i fängelselagen.

Till 4 mom. överförs bestämmelsen om beslutanderätt i fråga om tillfällig förflyttning enligt kapitlets 2 § 2 mom. Beslutanderätten motsvarar de kortvariga förflyttningar som görs med stöd av 5 § 2 mom. i kapitlet. Beslutet ska fattas av direktören för det fängelse som tar emot fången eller av en säkerhetsansvarig. Det föreslås att 1 kap. 9 § ändras så att beslut om förflyttning i motsvarande situation utanför tjänstetid fogas till den jourhavande tjänstemannens behörighet.

7 kap. **Basvård och boende**

7 §. Beslutanderätt. Det finns inga bestämmelser om beslutanderätt i fråga om begränsning av användningen av fångens egna kläder på grunder som hänför sig till säkerheten i arbete. Begränsningen av användningen av egna kläder i arbetsverksamhet har samband med strävan att säkerställa fångens säkerhet i arbetet. Beslutet ska fattas i fråga om en viss arbetsverksamhet, inte i fråga om en enskild fånge. Bestämmelser om begränsning av användningen av egna kläder av arbetssäkerhetsskäl ska ingå i fängelsedirektörens behörighet.

8 kap. **Sysselsättning**

10 §. Förutsättningar för tillstånd. Hänvisningen i 3 mom. till 16 kap. 7 § korrigeras så att den motsvarar den ändring som görs i paragrafen i fråga.

14 §. Beslutanderätt. Till 1 mom. fogas en bestämmelse om beslutanderätt om tillstånd till eget arbete. Dessutom föreslås det att momentet ändras så att en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning kan besluta om tillstånd som avses i momentet utan något uttryckligt förordnande av direktören.

I 8 kap. 9 § i fängelselagen föreskrivs det om deltagande i sysselsättning utanför fängelset, det vill säga om studietillstånd, placering i anstalt utanför fängelset och tillstånd till sysselsättning under övervakning utanför fängelset. Enligt 8 kap. 14 § i fängelselagen beslutar Brottsföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet om tillstånd till studier för fångar som avtjänar livstids fängelse samt för fångar som avtjänar kombinationsstraff enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen och om deras placering i en anstalt utanför fängelset. I lagrummet i fråga föreskrivs inte att centralförvaltningsenheten kan besluta om fången ska ges tillstånd att delta i övervakad verksamhet utanför fängelset. Det är motiverat att centralförvaltningsenheten beslutar om allt deltagande i

sysselsättning utanför fängelset för fångar som dömts till livstids fängelse och fångar som avtjänar kombinationsstraff. Till 2 mom. fogas således en befogenhet för Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet att besluta också om tillstånd för fångar som avtjänar livstids fängelse eller fångar som avtjänar kombinationsstraff enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen att delta i övervakad verksamhet utanför fängelset.

Den nivå på beslutanderätten i fråga om befrielse från sysselsättningsplikt som avses i 4 mom. ska sänkas. Eftersom det oftast är fråga om rutinmässiga beslut har en sysselsättningsansvarig, en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter behörighet.

9 kap. Fångarnas egendom och inkomster

9 §. Beslutanderätt. Paragrafen förtydligas genom en strykning av villkoret att en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning kan besluta om betalning av brukspenning, sysselsättningspenning, lön och arbetsresekostnader, om att sysselsättningspenning lämnas obetald och om ändring av brukspenning och lön.

11 kap. Fritid

8 §. Beslutanderätt. Paragrafens 2 mom. förtydligas genom en strykning av kravet på att en av direktören förordnad sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig ska kunna bevilja personer, sammanslutningar och stiftelser utanför fängelset tillstånd att ordna verksamhet som lämpar sig för fängelseförhållandena eller bevilja fångarna tillstånd att samlas för att planera fritidsverksamheten eller behandla andra gemensamma ärenden.

12 kap. Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

10 §. Förfarande vid granskning och kvarhållande. I paragrafen föreskrivs att beslut om läsning, kopiering och kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden, e-postmeddelanden eller mobiltelefonens textmeddelanden samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal ska vara skriftliga. Bestämmelser om skyldigheten att fatta ett skriftligt förvaltningsbeslut finns i 43 § i förvaltningslagen. Bestämmelsen i fängelselagen upphävs som onödig.

11 §. Beslutanderätt. Till 2 mom. fogas en bestämmelse om att beslut om avbrytande eller förvägran att använda telefonen fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter.

14 kap. Permission

2 §. Beslutanderätt. Hänvisningen till 16 kap. 7 § korrigeras så att den motsvarar den ändring som görs i paragrafen i fråga.

8 §. Permissionsvillkor. I 2 mom. föreskrivs det att permission ska beviljas skriftligen och att permissionsvillkoren samt eventuella påföljder för överträdelser av villkoren ska anges i beslutet. Bestämmelser om skyldigheten att fatta ett skriftligt förvaltningsbeslut finns i 43 § i förvaltningslagen. Bestämmelser om permissionsvillkor finns i 1 mom. i paragrafen och i statsrådets förordning om fängelse. Av dessa skäl upphävs paragrafens 2 mom. som onödigt.

11 §. Beslutanderätt. Paragrafen förtydligas så att villkoret att direktören ska förordna en säkerhets- eller sysselsättningsansvarig som vid sidan av fängelsedirektören kan besluta om beviljande och återkallande av permission, eventuell tidigareläggning av den tidigaste tidpunkten för permission och betalning av kostnaderna för resor under permission med statsmedel slopas.

12 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. I paragrafen föreskrivs om bemyndigande att utfärda förordning i samband med permissioner. Bestämmelsen kompletteras med befogenhet att genom förordning av statsrådet utfärda bestämmelser om villkoren för permission. Bestämmelser om villkoren för permission finns för närvarande i statsrådets förordning om fängelse.

15 kap. Ordningen och disciplinen i ett fängelse

4 §. Disciplinstraff för fångar. Paragrafen ändras så att en tillrättavisning som för närvarande används som disciplinstraff ersätts med en anmärkning. Anmärkning är det lindrigaste disciplinstraffet och kan ges för de lindrigaste förseelserna, såsom tillrättavisning för närvarande. Avsikten är inte att ändra de grunder på vilka en tillrättavisning för närvarande påförs som disciplinstraff. En anmärkning ska alltid ges skriftligen och även i en anmärkning kan ändring sökas med stöd av 20 kap. 1 §.

Bestämmelser om anmärkning tas in i 1 mom. 1 punkten. Övriga disciplinstraff överförs på motsvarande sätt till 2–4 punkten.

9 §. Utredning av ordningsförseelser. I paragrafen föreskrivs liksom för närvarande om utredning av ordningsförseelser.

I 1 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar den nuvarande och som gäller utredning av ordningsförseelser. En utredning av misstanke om ordningsförseelse ska göras utan dröjsmål. Utredningen ska vara opartisk och objektiv och utredningens omfattning ska vara beroende av förseelsens art och allvarlighetsgrad.

I 2 mom. föreskrivs det om hörande av andra som har del i saken under utredningen. Med stöd av momentet ska fången och andra som har del i saken höras under utredningen. För närvarande finns bestämmelser om hörande av fångar under utredningen i 11 § i kapitlet. Bestämmelsen flyttas till 9 §. Vid behov ska även andra personer höras. Dessutom ska det i momentet liksom för närvarande föreskrivas att utredningen ska genomföras så att ingen blir grundlöst misstänkt.

I 3 mom. föreskrivs liksom för närvarande om att ett motiverat påstående av fången om att de anställda gjort sig skyldiga till eller varit delaktiga i ett brott överlämnas till polisen för undersökning.

Paragrafens 4 mom. är nytt. I momentet föreskrivs det om de grunder på vilka behandlingen av en misstanke om ordningsförseelse kan avslutas redan i utredningsskedet. Om behandlingen avslutas med stöd av momentet, ska ärendet inte föras till den disciplinära behandling som avses i 10 §. Grunderna för avslutande av utredningen av en ordningsförseelse motsvarar nuvarande praxis, men om dem föreskrivs i lag.

Med stöd av momentet kan behandlingen av ett disciplinärende avslutas på tre grunder.

För det första kan behandlingen avslutas redan i utredningsskedet, om förseelsen är ringa. Som ringa betraktas sådana situationer där det på grund av förseelsens art inte är ändamålsenligt att behandla ärendet vid disciplinärt förfarande. Bestämmelsen lämpar sig särskilt för situationer

där saken kan utredas med fången genom att diskutera och ge anvisningar om hur fången ska uppföra sig på behörigt sätt.

Med stöd av momentet kan behandlingen avslutas också om det under utredningens gång har framgått att en förseelse inte har ägt rum. Med detta avses situationer där det under utredningens gång har framgått att den gärning som ursprungligen misstänktes vara en förseelse inte är en sådan ordningsförseelse som avses i 3 § i kapitlet. I praktiken är det möjligt att det vid registreringen av en disciplinmälan ännu inte är klart om gärningen uppfyller kännetecknen för en ordningsförseelse enligt lag. Saken klarnar ofta först när ordningsförseelsen utreds. Då kan ärendet avgöras på basis av ”ingen förseelse”.

Med stöd av momentet kan behandlingen avslutas också om det under utredningen har framgått att det inte finns skäl att misstänka fången i fråga för förseelsen. Med detta avses situationer där det till exempel på basis av höranden har framgått att den fånge som ursprungligen misstänkts för en förseelse inte har gjort sig skyldig till förseelsen. I sådana situationer kan behandlingen av ärendet avslutas på basis av ”ingen anledning att misstänka”.

I 5 mom. föreskrivs att i samband med utredningen kan fången ges en anmärkning för en ringa förseelse. Anmärkningen ges på motsvarande sätt som för närvarande. Syftet med bestämmelsen är således att bevara möjligheten att behandla mindre förseelser lättare än i ett egentligt disciplinärt förfarande.

10 §. *Behandling av disciplinärenden.* I paragrafen föreskrivs det om muntlig förhandling av disciplinärenden i stor utsträckning på motsvarande sätt som i gällande 10 och 15 §. Bestämmelserna om verkställighet av disciplinstraff flyttas till 15 §.

I 1 mom. föreskrivs liksom för närvarande att ett disciplinärende ska behandlas utan dröjsmål och utan att onödig uppmärksamhet väcks. Till momentet flyttas de bestämmelser om muntlig förhandling och användning av videolänk vid hörande av fångar eller vittnen som för närvarande finns i 15 §. I bestämmelsen stryks förteckningen över personer som ska vara närvarande.

Enligt den gällande bestämmelsen är fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig och ett ojävigt vittne närvarande vid behandlingen av disciplinärenden. Eftersom det är fråga om ett administrativt disciplinärt förfarande, ska det inte längre föreskrivas om skyldigheten att närvara. Flera personers närvaro kan inte heller anses nödvändig med tanke på fångens rättsskydd, eftersom fången har rätt att söka ändring i beslutet i ett disciplinärende. I fortsättningen kan ett disciplinärende således behandlas utan att en säkerhetsansvarig och ett ojävigt vittne är närvarande. Bestämmelser om fängelsedirektörens närvaro behövs inte. Bestämmelsen utgör dock inte ett hinder för att den tjänsteman som är föredragande i ärendet kan närvara vid behandlingen.

I 2 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i gällande 11 och 15 § om fångens rätt att förbereda sitt försvar och lägga fram egen utredning samt bevis till stöd för den vid behandlingen av ett disciplinärende. Genom bestämmelsen tryggas fångens rätt att försvara sig och bli hörd vid den egentliga disciplinbehandlingen. I praktiken ska fången särskilt ges tillfälle att yttra sig om den bevisning som lagts fram till stöd för ordningsförseelsen. Till momentet fogas också en hänvisningsbestämmelse till den tolkning som avses i 4 kap. 4 §.

Till 3 mom. flyttas bestämmelserna i gällande 10 § 2 och 3 mom. om i vilket fängelse ett disciplinärende kan behandlas.

11 §. Avskildhet vid utredning. Paragrafens nuvarande bestämmelser om hörande av fångar har flyttats till de föreslagna 9 och 10 §. Kapitlets nuvarande 14 § om att en fånge ska hållas avskild medan ett disciplinärende utreds och behandlas flyttas som sådan till 11 §.

12 §. Registrering. I paragrafen föreskrivs det om utredning av ordningsförseelser och om det protokoll som ska föras över påförande av disciplinstraff. Paragrafens ordalydelse ändras så att utredning av ordningsförseelser och behandling av disciplinärenden ska registreras. Det ålderdomliga begreppet ”förande av protokoll” slopas. Närmare bestämmelser om innehållet i registreringen utfärdas på samma sätt som för närvarande genom förordning av statsrådet. I praktiken bör det noteras att på beslut i disciplinärenden som fattas med stöd av kapitlets 9 och 10 § tillämpas också förvaltningslagens bestämmelser om administrativt beslutsfattande och 20 kap. i fängelselagen om ändringssökande. Utöver registreringarna ska fången således ges ett skriftligt beslut med anvisningar om omprövningsbegäran.

13 §. Verkställighet och förfall av disciplinstraff. I paragrafen föreskrivs om verkställighet och förfall av disciplinstraff. Till 1 mom. flyttas bestämmelsen i gällande 10 § 1 mom. om verkställighet av disciplinstraff utan dröjsmål och utan att uppmärksamhet väcks. Paragrafens gällande 1 mom. om förfall av disciplinstraff blir 2 mom.

14 §. Avskildhet vid utredning. Paragrafen upphävs eftersom bestämmelsen om att en fånge ska hållas avskild har flyttats till 11 §.

15 §. Påförande av disciplinstraff. Paragrafen upphävs, eftersom bestämmelser om behandlingen av disciplinärenden finns i 10 §.

16 §. Beslutanderätt. Paragrafens 4 mom. preciseras så att en säkerhetsansvarig ska ha behörighet att besluta om avslutande av behandlingen av ett disciplinärende på de grunder som anges i kapitlets 9 § 4 och 5 mom.

18 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Till paragrafens rubrik fogas ordet föreskrifter, eftersom det i 2 mom. föreskrivs om behörigheten för Brottpåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet att meddela föreskrifter. Ordalydelsen i bemyndigandet att utfärda förordning preciseras så att det genom förordning av statsrådet kan föreskrivas om registrering av utredning av ordningsförseelser och behandling av disciplinärenden. Bemyndigandet omfattar också bestämmelser om innehållet i registrering av verkställighet av avskildhet under utredningstiden och av disciplinstraff.

16 kap. **Granskning av fängelselokaler och fångar**

7 §. Kontroll av drogfrihet. I paragrafen föreskrivs på samma sätt som för närvarande om kontroll av en fånges drogfrihet. Bestämmelsen förtydligas jämfört med nuläget.

Med stöd av 1 mom. kan en fånge under vissa förutsättningar åläggas att lämna utandningsprov eller saliv- eller urinprov. Med stöd av 1 punkten kan prov tas, om det finns skäl att misstänka att en fånge är påverkad av alkohol, något annat berusningsmedel eller dopningsmedel. Punkten lämpar sig för situationer där det till exempel utifrån iakttagelser av fångens uppförande finns skäl att misstänka att fången är berusad. En rusmedelskontroll förutsätter således i dessa situationer en misstanke om användning av rusmedel. Punkten motsvarar 1 mom. i gällande paragraf.

I 2 punkten föreskrivs på motsvarande sätt som i det gällande 3 mom. om drogkontroll som ett villkor för olika tillstånd och placeringar. Liksom för närvarande förutsätter en kontroll i dessa situationer inte en misstanke om användning av rusmedel, utan den kan göras för att säkerställa

att fången iakttar den drogfrihet som är ett villkor för tillståndet eller placeringen. Ordalydelsen i momentet förtydligas så att ett prov kan tas antingen när förutsättningarna för tillstånd eller placering utreds eller när det övervakas att skyldigheten att iaktta drogfrihet iaktas under tiden för tillståndet eller placeringen. Övervakning ska således vara möjlig innan tillstånd eller placering beviljas, om en förutsättning för övervakning är att personen förbinder sig till drogfrihet. Under ett beviljat tillstånd eller en placering ska det vara möjligt att övervaka att fången inte använder berusningsmedel. Övervakningen ska vara tidsmässigt bunden till det beviljade tillståndet. Övervakningen kan ske under tiden för tillståndet eller placeringen eller omedelbart efter det att den har upphört.

En ny sak som tas in i momentet är möjligheten till drogkontroll som ett villkor för placering i övervakad frihet på prov. Bestämmelsen gör det möjligt att ålägga en fånge kontroll av drogfrihet när förutsättningarna för övervakad frihet på prov utreds. På detta sätt kan man redan innan det fattas beslut försäkra sig om att fången förbinder sig till drogfrihet.

I 3 mom. föreskrivs om möjligheten att bestämma att ett blodprov ska tas på en fånge. Ett blodprov kan tas på samma sätt som för närvarande, om fången vägrar att lämna de prov som avses i 1 mom. Momentet kompletteras med en möjlighet att ta blodprov också för att trygga kontrollen av drogfrihet eller för att få ett tillförlitligt provresultat. Det är till exempel fråga om situationer där man inte kan ta ett urinprov på en fånge eller provets tillförlitlighet är tveksamt till exempel på grund av att det manipulerats. Tröskeln för att ta blodprovstagnung är hög också i dessa situationer, och ett tillförlitligt prov bör i första hand eftersträvas med stöd av 1 mom. Vid behov kan till exempel tas ett nytt urinprov i stället för ett otillförlitligt prov.

I 4 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i det nuvarande 2 mom. att prov inte behöver tas om berusningstillståndet är uppenbart av yttre tecken att döma. I det fallet har fången dock rätt att kräva att prov tas. Innan beslut fattas ska fången tillfrågas om han eller hon kräver att ett prov tas.

9 §. Förfarande och registrering. Till 1 mom. fogas ett omnämnande av att om kontrollen av drogfrihet kräver att personen ska klä av sig, ska den som utför drogkontrollen vara av samma kön som fången. För närvarande gäller skyldigheten som gäller kön endast tjänstemän som utför kroppsvisitationer och vittnen vid kroppsvisitationer. Till skillnad från kroppsvisitation ska drogkontroller på samma sätt som för närvarande utföras utan vittne.

I 2 mom. föreskrivs det om kroppsbesiktning på motsvarande sätt som för närvarande.

I 3 mom. stryks omnämnandet av skriftligt beslut om kroppsbesiktning och specialgranskning. Bestämmelser om skyldigheten att registrera kroppsbesiktning och specialgranskning finns i 4 mom.

Bestämmelsen i momentet om angivande av grunderna för en åtgärd preciseras. Skyldigheten att underrätta en fånge om grunden för åtgärden ska enligt förslaget gälla kroppsvisitation, specialgranskning, kroppsbesiktning och kontroll av drogfrihet. I samband med åtgärden ska fången informeras om på vilken grund åtgärden vidtas. Informationen ska ges redan före åtgärden, om det är möjligt med hänsyn till fångens tillstånd och övriga omständigheter. Informationen kan ges muntligt.

I 4 mom. föreskrivs om registrering av åtgärder som vidtas med stöd av kapitlet. Ingripande i obemannade fordons eller farkosters färd, kroppsvisitation, kontroll av drogfrihet, specialgranskning och kroppsbesiktning ska registreras. Med stöd av 11 § utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i registreringarna genom förordning av statsrådet. Säkerhetskontrollerna

faller helt och hållet utanför såväl skyldigheten att anmäla grunden för en kontroll enligt 3 mom. som registreringsskyldigheten enligt 4 mom. Säkerhetskontroller är rutinmässiga åtgärder där en person till exempel passerar genom en metalldetektor. Det skulle i praktiken inte vara ändamålsenligt att registrera säkerhetskontroller. För tydlighetens skull stryks också omnämmandet av att säkerhetskontroll under transport ska antecknas på en blankett som fastställts av Brottsåtgärdsmyndigheten.

9 a §. *Genomförande av kontroll av drogfrihet.* Till kapitlet fogas en ny 9 a §, där det föreskrivs om förfarandet i synnerhet vid kontroll av drogfrihet.

I 1 mom. föreskrivs det om de lokaler som används vid kontroll av drogfrihet. Lokalerna ska vara lämpliga för provtagning. Provtagningen ska kunna övervakas på ändamålsenligt sätt i lokalerna och både övervakningen och lokalerna ska vara sådana att fångens integritetsskydd tillgodoses. Med detta avses att provtagningen inte ingriper i fångens integritetsskydd mer än vad som är nödvändigt för att få ett tillförlitligt prov.

I laglighetsövervakningspraxis har man i flera sammanhang lyft fram lämpliga förfaranden för att trygga integritetsskyddet vid provtagning. Om fången till exempel ska klä av sig bör det begränsas till vad som är absolut nödvändigt. Provtagning ska också i princip övervakas av endast en tjänsteman.

Brottsåtgärdsmyndighetens centralförvaltningsenhet kan med stöd av kapitlets 11 § meddela närmare föreskrifter om provtagningsförfarandet.

Dessutom föreskrivs det i momentet att blodprov ska tas vid en för ändamålet lämplig enhet inom hälso- och sjukvården och att provet endast får tas av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

I 2 mom. föreskrivs om säkerställande av att provtagningen och behandlingen av provet är tillförlitlig. Vid provtagningen ska det säkerställas att de olika proven inte kan blandas ihop, att orenheter inte kan hamna i provet och att provet inte kan förfälskas.

I 3 mom. föreskrivs om undersökning och verifiering av ett saliv-, urin- eller blodprov. Blodproven bör alltid sändas till ett lämpligt laboratorium för undersökning. Resultaten av snabbtest av saliv- och urinprover bör också sändas till laboratoriet för verifiering. Både ett positivt resultat och ett negativt resultat av ett snabbtest kan sändas för verifiering, om fångens drogfrihet inte kan säkerställas tillräckligt på basis av det. Till exempel kan disciplinstraff påföras eller fångens permanenta förflyttning från en öppen anstalt till ett slutet fängelse inledas först när resultatet av testet har verifierats.

I momentet föreskrivs dessutom att undersökningen och verifieringen av ett prov ska ske i ett laboratorium som uppfyller kvalitetskraven för narkotikatest.

10 §. *Beslutanderätt.* Det föreslås att 1 mom. ändras så att det med avvikelse från annan drogkontroll är fängelsedirektören, den säkerhetsansvarige eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning och övervakning som beslutar om blodprovstagning enligt 7 §.

Paragrafens 2 mom. ändras så att beslut om specialgranskning kan fattas av en säkerhetsansvarig utan förordnande av fängelsedirektören.

11 §. *Närmare bestämmelser och föreskrifter.* Bemyndigandet att utfärda förordning i gällande 9 § 4 mom. flyttas till det nya 11 § 1 mom. Med stöd av momentet utfärdas bestämmelser om

de registreringar som ska göras om de åtgärder som avses i kapitlet genom förordning av statsrådet.

Med stöd av 2 mom. får Brottsförhållningsmyndighetens centralförvaltningsenhet meddela närmare bestämmelser om det förfarande som ska tillämpas vid kontroll av drogfrihet. Genom bestämmelsen kan procedurbestämmelserna i 7, 9 och 9 a § preciseras.

17 kap. Granskning av andra personer

6 §. Gripande och hållande i förvar. I 3 mom. stryks omnämmandet av skriftligt beslut om hållande i förvar. Bestämmelser om registrering av hållande i förvar tas in i 7 §.

7 §. Förfarande och registrering. Paragrafens 3 mom. kompletteras med en skyldighet att förutom kroppsvsitation också registrera avlägsnande från fängelseområdet, gripande och hållande i förvar av besökare. Närmare bestämmelser om de ärenden som ska registreras utfärdas med stöd av kapitlets 9 § genom förordning av statsrådet.

8 §. Beslutanderätt. Paragrafen föreslås bli ändrad så att beslut om säkerhetskontroll och förvägran av tillträde till fängelset även kan fattas av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter utan krav på skyndsamhet.

9 §. Närmare bestämmelser. Paragrafens språkdräkt ändras så att den motsvarar de ändringar som gjorts i 7 §.

18 kap. Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

6 §. Användning av maktmedel. I 3 mom. föreskrivs det om rätt till nödvärn för en tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten. En tjänsteman har i sin tjänsteutövning rätt till nödvärn enligt vad som avses i 4 kap. 4 § i strafflagen. I praktiken har det visat sig vara svårt att fastställa i vilka situationer grunden för användning av maktmedel och den straffrättsliga rätten till nödvärn har sammanfallit på ett sådant sätt att det är svårt att visa vilken det egentligen är fråga om. Nödvärnssituationer kan vara till exempel situationer där en fänge oförutsett riktar våld mot en tjänsteman. Även i sådana situationer är det i fortsättningen klart att strafflagens bestämmelser om nödvärn ska tillämpas på tjänstemannens verksamhet.

Tjänstemannen också i nödvärnssituationer handlar under tjänsteansvar och att tjänstemannens utbildning och erfarenhet beaktas vid bedömningen. Regleringen innebär att en tjänsteman inte bedöms som civilperson i en nödvärnssituation. För en tjänsteman som handlar under tjänsteansvar ska således vid bedömningen av om användningen av maktmedel är berättigad i en nödvärnssituation gälla högre krav än för en vanlig medborgare.

Paragrafens gällande 3 mom. blir 4 mom.

Paragrafens gällande 4 mom. blir 5 mom. Bestämmelsen preciseras genom en hänvisning till bestämmelserna om excess i nödvärn i 4 kap. 4 och 7 § i strafflagen.

6 a §. Beredskap för och varning om användning av maktmedel. I lagen föreslås en ny bestämmelse med bestämmelser om beredskap för och varning om användning av maktmedel. Den gällande lagen innehåller inga sådana bestämmelser. Paragrafen motsvarar 2 kap. 18 § i polislagen.

I 1 mom. föreskrivs det om beredskap för användning av maktmedel. Med stöd av bestämmelsen ska en tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten i sin tjänsteutövning på behörigt sätt beakta möjligheten att använda maktmedel i samband med ett tjänsteuppdrag. Om utförandet av ett tjänsteuppdrag kan förväntas kräva användning av maktmedel, bör lämplig utrustning tillhandahållas i förväg bland annat med beaktande av motståndets styrka och de maktmedel som behövs för att besegra det. Vid förberedelserna för användning av maktmedel bör också alltid beaktas bestämmelserna i 1 kap. 5 och 6 § i fängelselagen om bemötande av fångar och utövande av befogenheter. Tjänstemannen ska i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar sträva efter att upprätthålla förvaringssäkerheten, förvaringsordningen och säkerheten samt säkerställa att syftet med fängelsestraffet uppnås.

I 2 mom. föreskrivs om varning om användning av maktmedel. Med stöd av bestämmelsen ska den som blir utsatt för maktmedel om det är möjligt på förhand varnas för användningen av maktmedel. Varningen kan ges till exempel muntligt innan maktmedel börjar användas. Det finns dock ingen skyldighet att varna, om maktmedelssituationen uppstår oväntat eller om det inte annars är ändamålsenligt att varna till exempel på grund av fångens förvirrade tillstånd.

6 b §. Användning av skjutvapen. Till lagen fogas en ny bestämmelse om användning av skjutvapen. Bestämmelsen motsvarar 2 kap. 19 § i polislagen. Genom bestämmelsen höjs tröskeln för användning av skjutvapen jämfört med nuläget, eftersom skjutvapen för närvarande med stöd av fängelselagen kan användas på samma villkor som andra maktmedel.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om de förutsättningar under vilka ett skjutvapen får användas. Användning av skjutvapen är användning av maktmedel, så när ett skjutvapen används ska bestämmelserna om användning av maktmedel i 6 och 6 a § beaktas. Dessutom föreskrivs det i den nya paragrafen om ytterligare förutsättningar för användning av skjutvapen. I praktiken är tröskeln för användning av skjutvapen redan nu betydligt högre än för andra maktmedel.

Skjutvapen får enligt momentet användas endast när det är fråga om att stoppa en persons verksamhet som orsakar direkt och allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att stoppa verksamheten. Skjutvapen får dessutom användas i brådskande och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål eller andra motsvarande hinder.

Användning av skjutvapen är alltid en sista utväg. Det kan till exempel vara befogat att använda ett skjutvapen, om fången är beväpnad och hotar en annan persons liv omedelbart och det inte är möjligt att stoppa verksamheten annat än genom att använda skjutvapen.

I många avgöranden av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen) tas också ställning till användningen av skjutvapen. De omständigheter som domstolen för de mänskliga rättigheterna lyfter fram i sina avgöranden har betydelse när beslut om användning av skjutvapen fattas. I sin beslutspraxis i anknytning till artikel 2 (Rätt till liv) i Europakonventionen har Europadomstolen bland annat konstaterat att användning av skjutvapen för att verkställa arrestering inte kan anses vara berättigad när man vet att en person eller hans eller hennes uppträdande inte medför fara för liv eller hälsa och det inte fanns skäl att misstänka att han eller hon gjort sig skyldig till våldsbrott (Tzekov mot Bulgarien, Europadomstolen 23.2.2006). Av Europadomstolens avgörande om Finland (Huohvanainen mot Finland, Europadomstolen 13.3.2007) framgår att användning av maktmedel i de syften som nämns i artikel 2.2 i Europakonventionen (till exempel för att försvara en person mot olagligt våld) kan vara befogat när den grundar sig på en uppriktig uppfattning som på giltiga skäl kan anses vara riktig vid tidpunkten för händelsen, även om den senare visar sig vara felaktig. Omständigheter som ska beaktas på basis av avgörandet är särskilt händelseförhållandena, situationens utveckling samt

planeringen och övervakningen av insatsen så att man på behörigt sätt säkerställer att livsfara minimeras och anknytande åtgärder väljs.

Vid bedömningen av om användningen av vapen är korrekt är det relevant om det utfärdats uppmaningar till personen i fråga att ge sig och varningar om vapenanvändning samt om myndigheten först har utsatts för beskjutning (Kasa mot Turkiet, Europadomstolen 20.5.2008).

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om vad som avses med användning av skjutvapen. Användning av skjutvapen är varning för användning, hot om användning av skjutvapen och avlossande av skott. Att däremot ta fram och osäkra ett skjutvapen ska inte betraktas som användning av skjutvapen.

7 §. Förfarandet. I 1 mom. stryks bestämmelserna om skriftliga beslut och hörande av fångar. Bestämmelserna i förvaltningslagen ska tillämpas på hörande av fångar och fattande av beslut.

Dessutom preciseras momentet i det avseendet att fången med stöd av kapitlet ska underrättas om användning av fängsel på motsvarande sätt som det i 16 kap. 9 § föreskrivs om underrättelse om åtgärder som avses i 16 kap. Ett förvaltningsbeslut fattas om observation, observation i isolering och avskildhet och delges fången. Därför föreskrivs det inte särskilt om skyldigheten att underrätta fången om grunden för åtgärden i fråga om dessa säkerhetsåtgärder.

Med stöd av 2 mom. ska de åtgärder som avses i kapitlet och verkställigheten av dem registreras. Med stöd av kapitlets 9 § utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i registreringarna genom förordning av statsrådet.

8 §. Beslutanderätt. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. med bestämmelser om beslut om användning av skjutvapen. Beslut om användning av skjutvapen fattas i första hand av en säkerhetsansvarig. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakning som använder skjutvapen kan dock besluta om användningen av skjutvapen, om situationen inte tål uppskov. En sådan situation kan vara aktuell till exempel om den situation som kräver användning av skjutvapen är sådan att stoppandet av verksamhet som orsakar allvarlig fara för hälsan förutsätter ett omedelbart beslut om användning av skjutvapen.

9 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Ordalydelsen i 1 mom. preciseras så att närmare bestämmelser om registrering av användning av fängsel och maktmedelsredskap får utfärdas genom förordning av statsrådet.

19 kap. Anmälningar och lämnande av upplysningar

11 §. Beslutanderätt. Den sista delen av 2 mom. ändras så att beslut om lämnande av uppgifter som avses i 5 § 2 mom. fattas av den tjänsteman som svarar för verkställigheten eller av någon annan i arbetsordningen angiven tjänsteman vid verkställighetsenheten.

20 kap. Ändringssökande

1 §. Beslut i vilka ändring får sökas. Det föreslås att 1 mom. 2, 8 och 14 punkten ändras.

I 2 punkten stryks rätten att söka ändring i beslut om beviljande av betalningstid för böter, eftersom sådana beslut inte längre fattas.

I 8 punkten föreskrivs om rätten att söka ändring i tillstånd som avses i 8 kap. 6 och 9 § 1 och 2 mom. i fängelselagen och om återkallande av tillstånd med stöd av 11 § i kapitlet. Punktens språkdräkt preciseras så att den endast hänvisar till återkallande av tillstånd som avses i 8 kap. 9 § 1 och 2 mom. Bestämmelser om förbud mot att söka ändring i tillstånd och om återkallande av tillstånd som avses i 3 mom. finns i 2 §.

Till 14 punkten fogas också rätt att söka ändring i en anmärkning som ges som disciplinstraff i enlighet med den ändring som föreslås i 15 kap. 4 §. Dessutom föreskrivs det om rätten att söka ändring i ett beslut som gäller avskildhet medan ett disciplinärende utreds.

2 §. Förbud mot att söka ändring. Det föreslås att 1 mom. 4–6 punkten ändras.

Till 4 punkten fogas ett förbud mot ändringssökande i beslut enligt 6 kap. 2 § 2 mom. som gäller tillfällig förflyttning från en öppen anstalt till ett slutet fängelse. Bestämmelsen motsvarar till exempel det nuvarande förbudet mot ändringssökande i fråga om kortvariga förflyttningar.

Till 5 punkten fogas ett förbud mot ändringssökande som gäller beslut om begränsning av användning av egna kläder med hänsyn till säkerheten i arbetet. Ett beslut om begränsning av användningen av egna kläder i hela fängelset eller på en fängelseavdelning har belagts med besvärsförbud, eftersom beslutet inte gäller enskilda fångar. Begränsning av användningen av egna kläder av orsaker som krävs för säkerheten i arbetet gäller inte heller enskilda fångar, vilket innebär att ändring inte får sökas i sådana beslut.

Till 6 punkten fogas ett förbud mot ändringssökande i ett beslut som gäller återkallande med stöd av 8 kap. 11 § av ett tillstånd som beviljats med stöd av 8 kap. 9 § 3 mom.

7.3 Lag om ändring av häktningslagen

1 kap.–15 kap.

1 kap. 1, 5 och 6 §, 2 kap. 2 § 5 mom. och 4 §, 4 kap. 4 §, 5 kap. 8 §, 8 kap. 8 och 9 §, 10 kap. 4, 9, 10–16 och 18 §, 11 kap. 7, 9, 9 a, 10 och 11 §, 12 kap. 6–9 §, 13 kap. 6, 6 a och 6 b samt 7–9 § samt 15 kap. 1 § 1 mom. 6 punkten i häktningslagen ändras på motsvarande sätt som paragraferna med samma innehåll i fängelselagen.

3 kap. **Placering i fängelset, basvård och förflyttning**

3 §. Klädsel. Bestämmelsen om en häktads kläder ska i huvudsak revideras så att den motsvarar 7 kap. 2 § i fängelselagen.

I 1 mom. föreskrivs liksom för närvarande om den häktades rätt att använda sina egna kläder. Eftersom häktade inte kan placeras i en öppen anstalt, föreskrivs det inte någon bestämmelse som motsvarar 7 kap. 2 § 1 mom. i fängelselagen om användning av egna kläder i öppna anstalter.

På grund av oskuldspresumtionen för häktade föreskrivs det inte i häktningslagen på motsvarande sätt som i fängelselagen om möjligheten att genom beslut av regiondirektören allmänt begränsa användningen av häktades egna kläder. Häktade ska således alltid ha rätt att använda sina egna kläder.

I 2 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i 7 kap. 2 § 3 mom. i fängelselagen om att förvägra överlämnande av egna kläder. Det är här fråga om att överlämna ett enskilt klädesplagg. Överlämnande av kläder kan förvägras på samma sätt som med stöd av fängelselagen, om kläderna äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller om användningen av kläderna kan försvåra identifieringen av fången. Bestämmelsen ska tillämpas på samma sätt som motsvarande bestämmelse i fängelselagen.

I 3 och 4 mom. föreslås motsvarande bestämmelser som i 7 kap. 2 § 4 och 5 mom. i fängelselagen om begränsning av användningen av egna kläder av arbetarskyddsskäl och om att ändamålsenliga kläder ska ges till häktade som saknar ändamålsenliga egna kläder.

3 a §. Klädvård. Till kapitlet fogas en ny 3 a §. I paragrafen föreskrivs på motsvarande sätt som i 7 kap. 3 § i fängelselagen om den häktades skyldighet att se till att hans eller hennes egna kläder hålls i behörigt skick och att han eller hon har möjlighet att tvätta sina egna kläder.

3 b §. Renhållning. Till kapitlet fogas en ny 3 b §. I paragrafen föreskrivs på motsvarande sätt som i 7 kap. 4 § i fängelselagen om den häktades skyldighet att sköta om städningen av sitt bostadsrum och vistelseutrymmena.

9 §. Beslutanderätt. I paragrafen föreskrivs om beslutanderätt i ärenden som gäller den häktades basvård och förflyttning av en häktad. I häktningsslagen föreskrivs det om beslutanderätt i fråga om avvikelse från den normala kosten, förvägrande av vistelse utomhus samt hörande av fångar utanför fängelset på en högre nivå än i fängelselagen. Regleringen förenhetligas så att den motsvarar beslutanderättsnivåerna i fängelselagen.

7.4 Lagen om verkställighet av samhällspåföljder

1 §. Tillämpningsområde. Till paragrafens nya 5 mom. fogas på motsvarande sätt som i fängelselagen en hänvisningsbestämmelse till tillämpning av förvaltningslagen.

5 §. Den dömdes allmänna skyldigheter. I paragrafen föreskrivs om den dömdes allmänna skyldigheter på motsvarande sätt som i 21 §. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom dess innehåll överlappar 21 §.

14 §. Påbörjande av verkställigheten. I paragrafen föreskrivs det om påbörjande av verkställighet av en dömd samhällspåföljd.

Till 1 mom. överförs den gällande bestämmelsen i 81 § om domstolens skyldighet att meddela Brottspåföljdsmyndigheten om en samhällspåföljd som den dömt ut. Anmälan ska göras utan ogrundat dröjsmål genom att uppgifterna förs in i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem.

I 2 mom. föreskrivs om omedelbar verkställighet av samhällspåföljder. Med stöd av momentet ska verkställigheten påbörjas och påföljden verkställas utan ogrundat dröjsmål. Verkställigheten ska påbörjas när domen vinner laga kraft eller kan verkställas på samma sätt som en lagakraftvunnen dom. Verkställigheten kan inte längre påbörjas ens med den dömdes samtycke, om domen inte har vunnit laga kraft eller annars är verkställbar.

Bestämmelserna ger Brottspåföljdsmyndigheten större prövningsrätt än tidigare både när det gäller påbörjandet av verkställigheten och verkställighetens längd, eftersom de nuvarande absoluta tidsfristerna på ett år och tre månader samt ett år och sex månader slopas. Vidare kan huvudregeln anses vara att samhällspåföljderna ska avtjänas inom ett år och tre månader från

det att verkställigheten påbörjades. Genom lagändringarna ändras inte heller praxisen i fråga om enligt vilken tidtabell till exempel timmar med arbetsskyldighet inom samhällstjänst ska fullgöras.

Brottspåföljdsmyndigheten kan dock på ett flexiblere sätt än för närvarande beakta den dömdes individuella omständigheter när tidsschemat för verkställigheten planeras. Redan när verkställigheten påbörjas är det möjligt att beakta uppskovsgrunder som inverkar på påbörjandet av verkställigheten. Regleringen motsvarar till denna del 2 kap. i fängelselagen och dess tillämpningspraxis.

Eftersom verkställigheten inte längre har någon maximitid, ska frågor som gäller verkställighetens längd inte längre föras till domstol för behandling, utan längden ska prövas av Brottspåföljdsmyndigheten. Trots detta ska verkställigheten framskrida utan ogrundat dröjsmål. Brottspåföljdsmyndigheten ska se till att verkställigheten framskrider i enlighet med den utarbetade planen för strafftiden och det tidsschema som ingår i planen. I enskilda fall kan man tillfälligt avvika från planen med stöd av 23 §. Vidare är det också möjligt att avbryta verkställigheten med stöd av 16 §.

Den maximala tiden för verkställighet bestäms i fortsättningen enligt de förfallotider som föreskrivs i 8 kap. i strafflagen. Vid verkställigheten ska man se till att straffen inte förfaller.

Med stöd av 3 mom. ska Brottspåföljdsmyndigheten bestämma när verkställigheten ska påbörjas för den dömda. Bestämmelser om grunderna för bestämmande av begynnelse tidpunkten för varje samhällspåföljd finns i 15 §. Beslut om begynnelse tidpunkten fattas.

15 §. Begynnelse tidpunkten för avtjänandet av straff. I paragrafen föreskrivs om när avläggande av varje samhällspåföljd börjar.

I 1 mom. föreskrivs om begynnelse tidpunkten för samhällstjänst, ungdomsstraff och övervakningsstraff. Begynnelse tidpunkten för samhällstjänst och ungdomsstraff bestäms i stor utsträckning på motsvarande sätt som för närvarande. Begynnelse tidpunkten kan vara det första övervakarmötet enligt den preciserade planen för strafftiden, arbetstjänstgöringsdagen eller dagen för deltagande i annan verksamhet eller den dag då annan övervakning enligt samhällspåföljden inleds. Med stöd av bestämmelsen kan begynnelse tidpunkten vara tidigast det första mötet mellan den dömda och övervakaren, där en preciserad plan för strafftiden utarbetas.

I momentet hänvisas dessutom till bestämmandet av begynnelse tidpunkten för övervakningsstraffet med stöd av 47 §. Enligt paragrafen i fråga börjar övervakningsstraffet den dag då övervakningsanordningar har installerats.

I 2 mom. föreskrivs om begynnelse tidpunkten för verkställigheten av den övervakning som förordas med villkorligt fängelse. Övervakningen börjar på samma sätt som i fråga om samhällstjänst och ungdomsstraff vid det första övervakarmötet enligt den preciserade planen för strafftiden. Såsom det konstateras ovan kan en preciserad plan för strafftiden utarbetas vid detta möte. Verks tilligheten av övervakningen börjar således inte längre automatiskt när domen har vunnit laga kraft, utan först när den dömda och övervakaren träffas.

I 3 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i den gällande lagen att övervakningen av villkorlig frihet börjar den dag då den som beviljats villkorlig frihet friges från fängelset.

16 §. Uppskov med eller avbrott i verkställigheten. I paragrafen föreskrivs om uppskov med och avbrott i verkställigheten.

I 1 mom. föreskrivs det om förutsättningarna för uppskov eller avbrott. Möjligheten till uppskov eller avbrott utvidgas till att gälla även villkorligt fängelse förenat med övervakning. Möjligheten till uppskov och avbrott kan komma fram också i fråga om övervakning, eftersom övervakning med stöd av den föreslagna 15 § inte längre börjar löpa omedelbart när domstolens dom vunnit laga kraft.

I 1 punkten föreskrivs om uppskov med eller avbrott på grund av den dömdes allvarliga sjukdom eller svåra skada. Sjukdomen eller skadan ska vara sådan att verkställigheten äventyrar vårdens av den dömd.

I praktiken ska den dömdes sjukdomar redan beaktas när påföljdsutredningen görs, och utgångspunkten är att den dömd då kan åläggas sådana skyldigheter som han eller hon klarar trots sin sjukdom. Det är dock möjligt att sjukdomen förvärras eller att den dömd får en ny allvarlig sjukdom eller svår skada efter det att en påföljdsutredning har gjorts eller under verkställigheten. I dessa situationer kan verkställigheten skjutas upp eller avbrytas. Sjukdomen eller skadan ska dock vara sådan att verkställigheten inte kan fortsätta ens genom att planen för strafftiden ändras med stöd av 18 §. Om verkställigheten trots sjukdom kan fortsätta till exempel genom att innehållet i den dömdes verksamhetsskyldighet ändras eller verkställighetstiden förlängs, bör man i första hand sträva efter att fortsätta verkställigheten. Uppskov eller avbrytande på grund av sjukdom är således exceptionellt.

Om den dömdes sjukdom är kortvarig, tillämpas vid behov den möjlighet att tillfälligt avvika från planen för strafftiden som föreskrivs i 23 §.

I 2 punkten föreskrivs det om andra orsaker med stöd av vilka verkställigheten kan skjutas upp eller avbrytas. På motsvarande sätt som i gällande lag är uppskov eller avbrott möjligt när den dömd deltar i missbrukarrehabilitering, fullgör värnplikt, frivillig militärtjänst för kvinnor eller civiltjänst, vårdar sitt barn under en moderskaps-, särskild moderskaps, faderskaps- eller föräldrapenningsperiod enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) eller av någon annan därmed jämförbar godtagbar orsak,

Med stöd av 3 punkten är uppskov eller avbrott möjligt på motsvarande sätt som enligt den gällande regleringen, om ändrade förhållanden hos den dömd förutsätter nya arrangemang i fråga om verksamhetsskyldigheten eller skyldigheten att stanna på en viss plats.

Med stöd av 4 punkten är uppskov eller avbrott möjligt på motsvarande sätt som enligt den gällande regleringen, om det finns ett hinder för avtjänandet av samhällspåföljden på grund av avtjänandet av ett ovillkorligt fängelsestraff eller någon annan samhällspåföljd eller verkställigheten av häktning.

I 2 mom. föreskrivs det om hur länge ett uppskov eller avbrott pågår. I de sjukdomsfall som avses i 1 mom. 1 punkten kan uppskovet eller avbrottet pågå så länge sjukdomen eller skadan utgör ett hinder för verkställighet. Bestämmelserna motsvarar till denna del 2 kap. 3 § i fängelselagen om uppskov med verkställigheten av fängelsestraff av hälsoskäl. Även verkställigheten av en samhällspåföljd kan i dessa situationer skjutas upp till dess att ett hinder på grund av sjukdom har undanröjts.

I andra situationer som avses i 1 mom. kan uppskov och avbrott pågå sammanlagt högst ett år från den tidpunkt då avtjänandet av det straff som påförts den dömd började. Maximitiden beräknas med avvikelser från nuläget från den begynnelsepunkt för avtjänandet av straff som bestämts för den dömd med stöd av 15 §. För närvarande har maximitiden beräknats utifrån

domens verkställbarhet. Liksom det konstateras ovan förenhetligar ändringen praxisen i förhållande till det som föreskrivs om uppskov i fängelselagen. Flera uppskov eller avbrott kan fortfarande beviljas inom ramen för maximitiden.

I situationer där förhållandena förändras kan ett uppskov eller avbrott för närvarande pågå i högst en månad. Denna specialbestämmelse slopas. Vidare ska man sträva efter att utan ogrundat dröjsmål göra sådana ändringar i planen för strafftiden som beror på förändrade förhållanden.

För närvarande kan verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff och ungdomsstraff som dömts ut för personer under 21 år skjutas upp eller avbrytas, om den dömden inte kan nås eller hans eller hennes vistelseort inte kan utredas. Denna möjlighet slopas. I sista hand ska ärendet också i dessa situationer behandlas i ett förfarande för brott mot skyldigheter. Vid utredning av brott mot skyldigheter är det också möjligt att avbryta verkställigheten för den tid utredningen kräver.

I 3 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i de gällande bestämmelserna att strafftiden inte löper under uppskovet eller avbrottet.

I 4 mom. föreskrivs att Brottspåföljdsmyndigheten ska återkalla ett uppskov med eller avbrott i verkställigheten, om det framgår att det inte längre finns grunder för uppskovet eller avbrottet.

17 §. *Preciserad plan för strafftiden.* I paragrafen föreskrivs om innehållet i en preciserad plan för strafftiden. Med stöd av paragrafen ska Brottspåföljdsmyndigheten på samma sätt som för närvarande utarbeta en preciserad plan för att en samhällspåföljd ska kunna verkställas. Bestämmelser om innehållet i en preciserad plan för strafftiden finns också i 46 §.

Bestämmelser om planens innehåll finns i 11 §, där de omständigheter som nämns ovan i fråga om den dömden har behandlats i den plan för strafftiden som utarbetats och som finns som bilaga till påföljdsutredningen. I den preciserade planen för strafftiden preciseras dessa uppgifter på det sätt som verkställigheten av straffet förutsätter. Enligt 20 § utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i planen genom förordning av statsrådet. Den detaljerade förteckningen över planens innehåll i den gällande lagen flyttas till en förordning av statsrådet. Detta motsvarar regleringstekniskt bestämmelserna om planen för strafftiden i fängelselagen.

I lagen ska det dock fortfarande föreskrivas om skyldigheten att i den preciserade planen för strafftiden inkludera tidpunkterna för när verkställigheten inleds och avslutas samt på motsvarande sätt som för närvarande ett detaljerat tidsschema för verkställigheten. Bestämmelser om dessa omständigheter finns inte i 11 §, och därför föreslås det att bestämmelser tas in i 17 §.

Den preciserade planen ska således innehålla ett planerat tidsschema för verkställigheten. I tidsschemat ska anges tidpunkten för när verkställigheten enligt 15 § inleds. För varje påföljd ska tidsschemat innehålla en tidtabell för verkställigheten av de skyldigheter som ingår i påföljden. Periodisering av arbetspliktstimmarna i samhällstjänst under verkställighetstiden, tidpunkterna under verkställighetstiden för de möten och sammankomster som avses i 60 § 2 och 3 mom. i övervakning av villkorligt fängelse, 64 § 2 mom. i ungdomsstraff och 71 § 2 mom. i villkorlig frihet samt verksamhetsskyldighetstiderna i övervakningsstraff under verkställighetstiden ska anges i den preciserade planen för strafftiden. På basis av tidsschemat eller beslutet om strafftid för övervakningsstraff fastställs i planen även tidpunkten för när verkställigheten upphör.

Den preciserade planen för strafftiden är i fortsättningen ett överklagbart förvaltningsbeslut som innehåller den dömdes exakta skyldigheter under verkställigheten. I planen ska särskilt anges

innehållet i den dömdes eventuella skyldighet att stanna i bostaden, innehållet i och tidtabellen för verksamhetsskyldigheterna samt antalet övervakningsmöten och deras längd samt den tidtabell inom vilken sammankomster enligt skyldigheterna genomförs under verkställigheten.

Tidsschemat ska vara tillräckligt exakt för att ge en överblick över strafftidens förlopp. Utöver den tidtabell som anges i planen kan man tillsammans med den dömda utarbeta ett mer detaljerat veckoprogram som också kan registreras i datasystemet.

Om det måste göras ändringar i den dömdes skyldigheter eller tidtabell, ändras planen för strafftiden och det fattas ett nytt förvaltningsbeslut. På enskilda avvikelser från planen tillämpas 23 §. Då är det fråga om situationer där ett enskilt arbetstjänsttillfälle inte genomförs till exempel på grund av sjukdom.

18 §. Utarbetande och ändring av en preciserad plan för strafftiden. I paragrafen föreskrivs om utarbetande av en preciserad plan för strafftiden. Enligt 1 mom. utarbetas planen i samarbete med den dömda.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar den gällande 15 § om ändring av planen på grund av ändrade förhållanden.

I 3 mom. föreskrivs om genomgång av planen med den dömda. Bestämmelsen är flexiblar än för närvarande, eftersom det inte längre förutsätts att planen delges den dömda personligen. Vid delgivningen ska bestämmelserna i förvaltningslagen iakttas i fortsättningen. Planen ska dock fortfarande gås igenom med den dömda. Ofta kan detta ske personligen, om planen har utarbetats i den dömdes närvaro. Den nya bestämmelsen gör det dock möjligt att gå igenom planen också till exempel per telefon eller via elektroniska kommunikationsförbindelser, såsom videokonferens.

19 §. Beräkning av strafftider och tidsfrister. Paragrafens nuvarande bestämmelse om förlängning av avtjäningstiden upphävs, eftersom maximitiden för verkställighet slopas.

Till paragrafen fogas en bestämmelse om beräkning av strafftider och tidsfrister. De strafftider som avses i lagen är strafftiden för övervakningsstraff och längden på villkorligt fängelse förenat med övervakning. Andra tidsfrister är maximitiderna för uppskov och avbrott.

Med stöd av paragrafen ska vid beräkningen av strafftider och tidsfrister i fortsättningen på motsvarande sätt som i fängelselagen tillämpas beräkning enligt dagar. Ett år är 365 dagar och en månad 30 dagar.

20 §. Närmare bestämmelser. De nuvarande bemyndigandena att utfärda förordning i 2 och 4 punkten upphävs. Domar som saknar laga kraft ska inte längre kunna verkställas och därför behöver verkställigheten av en sådan dom inte regleras i en förordning. Bestämmelser om registrering av inledande av verkställighet eller behandling av uppskofs- och avbrottsärenden behöver inte heller utfärdas särskilt i en förordning av statsrådet. Uppgifterna om behandlingen av ett förvaltningsärende registreras i informationssystemet även utan någon särskild bestämmelse.

I 1 punkten föreskrivs vidare om bemyndigande att utfärda förordning om inledande av verkställigheten. Genom förordning kan således närmare fastställas till exempel hur verkställigheten av en dom ska utredas vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Med stöd av 2 punkten får närmare bestämmelser om innehållet i och förfarandet för utarbetande av en preciserad plan för strafftiden utfärdas genom förordning.

I 3 punkten föreskrivs på motsvarande sätt som i nuläget om verksamhet som kan godkännas som innehåll i verksamhetsskyldigheten.

22 §. Kontroll av drogfrihet. I paragrafen föreskrivs det om kontroll av drogfrihet vid verkställighet av samhällspåföljder. Vid kontroll av drogfrihet i alla samhällspåföljder kan tas såväl utandningsprov som urin-, saliv- och blodprover, om förutsättningarna för provtagning i övrigt uppfylls. I praktiken bör man dock fästa uppmärksamhet vid att den testmetod som används är ändamålsenlig i situationen och inte i onödan ingriper i den dömdes privatliv.

I 1 mom. föreskrivs om de förutsättningar under vilka den dömden kan åläggas att lämna utandningsprov eller saliv- eller urinprov. Förutsättningarna för drogkontroll skiljer sig beroende på vilken samhällspåföljd det är fråga om att verkställa.

I momentets 1 punkt föreskrivs det om kontroll av drogfrihet i samhällstjänst, villkorligt fängelse förenat med övervakning, ungdomsstraff och övervakning av villkorlig frihet. Den som dömts till dessa påföljder får inte vara påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel vid sammankomster i samband med verkställigheten. Till Brottspåföljdsmyndighetens uppgifter hör inte övervakning av den dömdes användning av berusningsmedel utanför sammankomsterna, även om till exempel användning av narkotika i sig är förbjuden också vid andra sammankomster än sådana som hänför sig till verkställigheten av samhällspåföljder. För att förtydliga området för skyldigheten att vara drogfri i samhällspåföljder stryks i bestämmelserna om olika påföljder hänvisningen till förbudet mot användning av narkotika.

Även kontrollen av drogfrihet begränsas således till övervakning av berusningstillstånd vid sammankomster som hänför sig till verkställighet. Kontroll kan inledas, om det finns skäl att misstänka att den dömden vid en sammankomst är påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel. Misstanken kan grunda sig på iakttagelser av den dömdes beteende eller uppenbarelse vid sammankomsten. På basis av sådana observationer kan den dömden åläggas att genomgå drogtestning. När berusningen är uppenbar behövs inte testning med stöd av 3 mom., om inte den dömden kräver det.

I 2 punkten föreskrivs det om kontroll av drogfrihet under ett övervakningsstraff. I övervakningsstraff ingår en mer omfattande skyldighet att vara drogfri än i andra samhällspåföljder. Den dömden får inte använda berusningsmedel under hela övervakningsstraffet. Därför kan skyldigheten att vara drogfri i övervakningsstraff på samma sätt som för närvarande övervakas genom slumpmässig testning. Den dömden kan således åläggas att på begäran genomgå kontroll av drogfriheten. En kontroll förutsätter inte att det råder misstanke om att den dömden har använt berusningsmedel.

I 2 mom. föreskrivs om blodprov. Förutsättningarna för blodprov är desamma som i 16 kap. 7 § i fängelselagen. Blodprov kan således tas på grund av den dömdes vägran att delta i andra prov, för att trygga kontroll av drogfrihet eller för att få ett tillförlitligt provresultat.

I 3 mom. föreskrivs om situationer där berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar. Då behövs inget drogtest, om inte den dömden kräver det.

22 a §. Genomförande av kontroll av drogfrihet. Det föreslås att en ny 22 a § fogas till lagen, där det föreskrivs om förfarandet vid kontroll av drogfrihet. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 16 kap. 9 och 9 a § i fängelselagen

I 1 mom. föreskrivs om att provtagningen ska ske i lämpliga lokaler och under kontrollerade förhållanden så att integritetsskyddet för den dömden kan garanteras. I synnerhet föreskrivs att

den som utför kontrollen ska vara av samma kön som den dömde, om provtagningen förutsätter att den dömde klär av sig.

I 2 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som för närvarande om möjligheten att förplikta den dömde att för provtagning besöka en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller någon annan lämplig plats för att lämna urinprov. Dessutom ska det på motsvarande sätt som i fängelselagen föreskrivas att blodprov får tas endast vid en enhet inom hälso- och sjukvården och tas endast av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

I 3 mom. ingår motsvarande bestämmelse som i fängelselagen om behandlingen av proven.

I 4 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i fängelselagen om undersökning eller verifiering av prov i ett laboratorium.

Till 5 mom. fogas en ny bestämmelse om skyldigheten att underrätta den dömde om grunden för kontrollen av drogfrihet. Den dömde ska muntligen underrättas om vilken bestämmelse och hurdan misstanke kontrollen grundar sig på. Utgångspunkten är att detta ska meddelas före provtagningen, om den dömdes tillstånd och övriga omständigheter möjliggör det.

23 §. Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden. I paragrafen föreskrivs på samma sätt som för närvarande om avvikelse från en tillfällig plan för strafftiden. Paragrafens innehåll preciseras.

I 1 mom. föreskrivs om beviljande av tillstånd i förutsebara situationer som gäller till exempel den dömdes familj, hälso- och sjukvård, försörjning eller skötsel av arbets-, utbildnings-, social- eller bostadsärenden. Den dömde kan ansöka om ett sådant tillstånd på förhand och ett överklagbart beslut fattas i ärendet. Sakinnehållet i bestämmelsen motsvarar det gällande och det föreslagna 21 § 1 mom. om övervakad frihet på prov.

I 2 mom. föreskrivs om avvikelse från planen för strafftiden utan föregående tillstånd. Den dömde kan avvika från planen, om det är nödvändigt på grund av att den dömde insjuknat eller på grund av någon annan oförutsedd och tvingande orsak som påverkar verkställigheten. Även av sådana orsaker ska den dömde utan dröjsmål underrätta Brottspåföljdsmyndigheten. Om möjligt ska anmälan göras innan det görs en avvikelse från planen. Beslut i ärendet fattas i efterhand. Om det vid beslutsprövningen framgår att det inte fanns någon grund för avvikelsen, kan ärendet föras till behandling som ett brott mot skyldigheterna. En sådan situation kan bli aktuell till exempel om den dömde inte lämnar in ett läkarintyg över en sjukdom på grund av vilken han eller hon har avvikit från planen. Sakinnehållet i bestämmelsen motsvarar det gällande och det föreslagna 21 § 2 mom. om övervakad frihet på prov. Brottspåföljdsmyndigheten kan i dessa situationer fatta beslut i ärendet i efterhand efter att ha fått de uppgifter som behövs för beslutsfattandet.

24 a §. Brott mot skyldigheter. Till lagen fogas en ny 24 a §, där det föreskrivs om brott mot den dömdes skyldigheter och dess påföljder.

I 1 mom. föreskrivs det om när den dömde bryter mot sina skyldigheter. En dömd som inte iakttar sina allmänna skyldigheter enligt 21 och 22 § eller de särskilda skyldigheter som föreskrivs för respektive samhällspåföljd enligt 38, 49, 72 och 73 § gör sig skyldig till brott mot skyldigheterna.

I momentet föreskrivs dessutom att påföljden för dessa förseelser kan vara en anmärkning eller varning. En anmärkning är en lindrigare påföljd och kan i princip påföras för mindre förseelser.

Varning är en strängare påföljd än anmärkning, vilket framhävs av att om den dömde trots en varning på nytt bryter mot sina skyldigheter, är det fråga om grovt brott mot skyldigheterna. En anmärkning har inte någon sådan verkan. En anmärkning eller varning ska vara beroende av prövning. Om till exempel en ringa förseelse kan utredas genom diskussioner med den dömde, måste påföljden inte dömas ut.

Avsikten med ändringen av bestämmelsen är inte att ändra nuvarande praxis för påförande av påföljd.

I 2 och 3 mom. föreskrivs det om grovt brott mot skyldigheter. Grovt brott mot skyldigheterna behandlas i domstol och för varje påföljd föreskrivs det särskilt om påföljderna för grovt brott mot skyldigheterna i 39, 55, 62, 67 och 75 §. Ett brott mot skyldigheterna är grovt av tre orsaker.

För det första är brottet grovt på samma sätt som för närvarande, om den dömde har getts en varning och upprepade gånger bryter mot sina skyldigheter på nytt. En förutsättning är att det tidigare har getts en varning för förseelsen. Det att brotten upprepas har betydelse vid bedömningen av hur grovt brottet är. Till exempel en rusmedelsförseelse i det inledande skedet av verkställigheten och en upprepning av förseelsen i det avslutande skedet av verkställigheten är inte nödvändigtvis ett grovt brott mot skyldigheterna, men berusning vid flera på varandra följande tillfällen efter en varning är ett grovt brott mot skyldigheterna.

För det andra är brottet grovt på samma sätt som för närvarande, om den dömde låter bli att inleda eller avbryter avtjänandet av påföljden. Med detta avses att den dömde inte alls deltar i möten enligt sina skyldigheter eller fullgör sina skyldigheter att hålla kontakt. Till exempel olovligt uteblivande från en enskild sammankomst behandlas som brott mot skyldigheterna, om den dömde efter förseelsen har fortsatt att hålla kontakt och i övrigt iaktta sina skyldigheter.

För det tredje kan ett brott mot skyldigheterna vara grovt om den dömde bryter mot sina skyldigheter på ett sätt som visar uppenbar likgiltighet för tillbörligt avtjänande av straffet. Uppenbar likgiltighet för de skyldigheter som uppställts visas till exempel av att den dömde inte alls strävar efter att iaktta de skyldigheter som uppställts för honom eller henne i planen för strafftiden. Detta kan ta sig uttryck exempelvis i fortgående vistelse någon annanstans än på en bestämd boningsort. Den uppenbara likgiltigheten bedöms som helhet och i bedömningen beaktas bland annat hur allvarliga och fortgående gärningarna varit och hur den dömde generellt har klarat av sina skyldigheter samt förändringarna i hans eller hennes livssituation.

25 §. Utredning av brott mot skyldigheter. I paragrafen föreskrivs om förfarandet vid utredning av misstänkta brott mot skyldigheter för den som dömts till samhällspåföljd.

Enligt 1 mom. ska Brottspåföljdsmyndigheten utreda överträdelsen på det sätt som ärendets art och allvarlighetsgrad kräver. Vid utredningen av ärendet ska förvaltningslagens bestämmelser om behandling av förvaltningsärenden iakttagas.

Enligt 2 mom. kan inledandet av verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff, ungdomsstraff och villkorligt fängelse förenat med övervakning för den som har fyllt 21 år förbjudas eller avbrytas för den tid som brottet mot skyldigheterna utreds. Bestämmelsen gäller sådana samhällspåföljder som på grund av ett grovt brott mot skyldigheterna kan förvandlas till fängelse. Förbud eller avbrytande ska vara möjligt endast om brottet inte kan utredas omedelbart. Brottspåföljdsmyndigheten har prövningsrätt i fråga om förbud mot inledande av verkställighet eller avbrytande av verkställigheten. Vid prövningen ska överträdelsens art och allvarlighetsgrad beaktas. Om det ser ut som om påföljden är en anmärkning eller varning, behövs ett förbud

eller avbrytande i allmänhet inte. Om brottet däremot verkar grovt och det är sannolikt att ärendet måste föras till domstol, är det motiverat att förbjuda eller avbryta verkställigheten. Förbudet eller avbrottet fortsätter tills ärendet har slutbehandlats med stöd av 24 a § 1 mom. eller åtgärder har vidtagits med stöd av 26 §.

26 §. *Behandling av brott mot skyldigheter.* I paragrafen föreskrivs det om det förfarande som ska iakttas vid behandlingen av brott mot skyldigheter.

I 1 mom. föreskrivs om förfarandet för att ge en anmärkning eller varning som avses i 24 a § 1 mom., om det på basis av en utredning konstateras att ett brott mot skyldigheterna inte är grovt. Brottspåföljdsmyndigheten ska besluta om påförandet av dessa påföljder. När påföljden bestäms ska den dömdes uppmärksamhet dessutom fästas vid att en upprepning av brottet efter en varning kan leda till att brottet behandlas som grovt.

I 2 mom. föreskrivs om förfarandet, om det på basis av en utredning misstänks att den dömda grovt har brutit mot sina skyldigheter. Vid behandlingen av grovt brott mot skyldigheter är förfarandet sådant att om Brottspåföljdsmyndigheten på basis av en utredning misstänker att den dömda har brutit grovt mot sina skyldigheter, ska utredningen tillställas åklagaren. Åklagaren för efter prövning ärendet till domstol för behandling.

Brottspåföljdsmyndigheten ska förbjuda påbörjandet av verkställighet eller avbryta verkställigheten om det är fråga om samhällstjänst, övervakningsstraff, övervakning av villkorligt fängelse som påförts en person som fyllt 21 år eller ungdomsstraff

I 3 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i nuläget om när brott mot skyldigheter är grovt. I 2 och 3 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som nu om behandling av ärendet i domstol. I momentet stryks hänvisningen till förfarandet för förlängning av verkställighetstiden enligt gällande 19 §, som föreslås bli upphävd.

26 a §. *Registrering.* I lagen föreslås det en ny 26 a § med bestämmelser om registreringsskyldighet. På motsvarande sätt som i fängelselagen föreskrivs det att kontroll av drogfrihet och utredning av brott mot skyldigheter ska registreras. Närmare bestämmelser om innehållet i registreringen utfärdas med stöd av 27 § genom förordning av statsrådet.

27 §. *Närmare bestämmelser.* Till 1 mom. fogas ett bemyndigande att utfärda förordning med stöd av vilket bestämmelser om innehållet i registrering av kontroll av drogfrihet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. med stöd av vilket Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet på motsvarande sätt som i fängelselagen får meddela närmare föreskrifter om det förfarande som ska iakttas vid kontroll av drogfrihet.

29 §. *Hörande av den dömda.* Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom det till 1 § fogas en hänvisningsbestämmelse till förvaltningslagen.

30 §. *Beslutanderätt.* Paragrafen om beslutanderätt preciseras.

I 1 mom. föreskrivs på samma sätt som för närvarande att direktören för byrån för samhällspåföljder beslutar om åtgärder som gäller misstänkt grovt brott mot skyldigheter.

I 2 mom. föreskrivs på samma sätt som för närvarande om beslutanderätten för direktören för byrån för samhällspåföljder. I 1 punkten föreskrivs om beslutanderätt när det gäller bestämmandet av begynnelse tidpunkten för strafftiden och i 2 punkten om uppskov och avbrott samt om återkallande av dessa. Bestämmelserna motsvarar den nuvarande regleringen.

I 3 punkten föreslås en ny bestämmelse om att direktören för byrån för samhällspåföljder beslutar om den preciserade planen för strafftiden. Såsom det framgår ovan innehåller den preciserade planen uppgifter om den dömdes skyldigheter, såsom skyldigheten att stanna i bostaden, verksamhetsskyldigheten och övervakningsmöten och tidtabellen för dem. Det är fråga om centrala skyldigheter för den dömden, och därför är den preciserade planen för strafftiden ett överklagbart förvaltningsbeslut.

I 4 punkten föreskrivs det på motsvarande sätt som nu om direktörens beslutanderätt när det gäller blodprovstagning och i 5 punkten om begäran om hämtning till ett övervakningsmöte.

I 6 punkten föreskrivs om direktörens beslutanderätt när det gäller att besluta om en anmärkning eller varning som ska ges som påföljd för brott mot skyldigheter. Till skillnad från nuläget hör också utfärdande av anmärkning till direktörens behörighet.

I 7 punkten föreskrivs om direktörens beslutanderätt när det gäller beslut om avslutande av övervakning på samma sätt som för närvarande.

Till 3 mom. överförs den nästsista meningen i det nuvarande 2 mom. som gäller beslut i brådsakande fall i ärenden som hör till direktörens beslutanderätt. Om saken inte kan vänta, utövas beslutanderätten av en i arbetsordningen angiven fängelsedirektör, biträdande direktör eller en brottspåföljdschef i stället för av direktören för byrån för samhällspåföljder.

I 4 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i det gällande 3 mom. om beslutanderätt vid beräkningen av strafftiden och vid efterlysning. När det gäller efterlysning ersätts formuleringen en av verkställighetsdirektören förordnad annan tjänsteman med formuleringen en annan i arbetsordningen angiven tjänsteman vid verkställighetsenheten.

I 5 mom. föreskrivs om vilka beslut som hör till övervakarens behörighet. Beslutanderätten kan också utövas av en annan i arbetsordningen angiven tjänsteman.

Med stöd av 1 punkten beslutar övervakaren om ändring av den preciserade planen för strafftiden. Med stöd av 2 punkten beslutar övervakaren om annan kontroll av drogfrihet än blodprovstagning, med stöd av 3 punkten om tillfällig avvikelse från planen för strafftiden, med stöd av 4 punkten om anmärkning, med stöd av 5 punkten om ersättning för resekostnader och med stöd av 6 punkten om säkerhetskontroll. Bestämmelserna motsvarar i övrigt nuläget, men ersättningen för resekostnader överförs på motsvarande sätt som i fängelselagen från direktörens beslutanderätt till övervakaren. Vidare ska övervakaren också ha befogenhet att ge en anmärkning som påföljd för brott mot skyldigheterna.

31 §. Rätt till information. Paragrafen föreslås bli upphävd, eftersom Brottspåföljdsmyndighetens rätt att få information regleras i den föreslagna lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten.

38 §. Den dömdes särskilda skyldigheter. I 2 mom. hänvisas till förbudet att använda narkotika som avses i narkotikalagen. Användning av narkotika är förbjuden i 50 kap. i strafflagen. På det sätt som beskrivs ovan gäller kontroll av drogfrihet i samhällstjänst endast misstänkt berusning

vid sammankomster i samband med samhällstjänst. Den nuvarande bestämmelsen kan ge intrycket att Brottspåföljdsmyndigheten övervakar den dömdes användning av narkotika även i andra sammanhang. För tydlighetens skull upphävs hänvisningen till förbudet mot att använda narkotika, som överlappar 50 kap. i strafflagen.

39 §. Påföljd för grovt brott mot skyldigheter. Hänvisningarna i 1 och 2 mom. till 26 § ändras till hänvisningar till 24 a § 2 och 3 mom. i lagen.

46 §. Precisering av planen för strafftiden. I paragrafen föreslås bestämmelser om precisering av planen för strafftiden för övervakningsstraff. I paragrafens första mening hänvisas det till 17 och 18 §, med stöd av vilka en preciserad plan för strafftiden utarbetas. På grund av övervakningsstraffets särskilda karaktär föreskrivs i den föreslagna paragrafen dessutom om uppgifter som hänför sig till den preciserade planen för övervakningsstraffet.

Med stöd av 1 punkten ska planen innehålla uppgifter om den dömdes bostad och med stöd av 2 punkten om den tid som den dömda är skyldig att stanna i sin bostad och om när denna tid infaller. Punkterna motsvarar de nuvarande 1 och 4 punkterna i paragrafen.

Enligt 3 punkten ska planen innehålla uppgifter om den dömdes rätt att röra sig utanför sin bostad. Punkten motsvarar paragrafens nuvarande 5 och 6 punkt. Med detta avses bestämmelser om de tider då den dömda har tillstånd att lämna sin bostad till exempel för att sköta sina personliga angelägenheter.

47 §. Begynnelsepunkten för avtjänandet av övervakningsstraff och beräkandet av straffets längd. Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. där det föreskrivs om beslut om strafftid. Ett beslut om strafftid ska utarbetas för den som dömts till övervakningsstraff på motsvarande sätt som för den som dömts till fängelsestraff. Beslutet ska innehålla uppgifter om när straffet börjar och upphör och om villkorlig frigivning på motsvarande sätt som beslutet om strafftid för fängelsestraff.

I momentet föreskrivs också om möjligheten att under vissa förutsättningar rätta ett sak-, skriv- eller räknefel i ett strafftidsbeslut utan den dömdes samtycke. Bestämmelsen motsvarar 3 kap. 7 b § i fängelselagen.

49 §. Den dömdes särskilda skyldigheter. Ordalydelsen i 3 mom. ändras så att den överensstämmer med fängelselagen. Hänvisningen till 3 § i narkotikalagen stryks, eftersom begreppet ”annat berusningsmedel” i momentet också omfattar narkotika som avses i narkotikalagen.

54 §. Behandling av grovt brott mot skyldigheter. Hänvisningen till 26 § i paragrafen ändras till en hänvisning till 24 a § 2 och 3 mom. i lagen.

55 §. Straff som döms ut i stället för övervakningsstraff. Hänvisningen i 1 mom. till 26 § ändras till en hänvisning till 24 a § 2 och 3 mom. i lagen.

62 §. Påföljd för grovt brott mot skyldigheter. Hänvisningarna till 26 § i paragrafen ändras till hänvisningar till 24 a § 2 och 3 mom. i lagen.

66 §. Behandling av grovt brott mot skyldigheter. Hänvisningarna till 26 § i paragrafen föreslås bli ändrade till hänvisningar till 24 a § 2 och 3 mom. i lagen.

67 §. Påföljd för grovt brott mot skyldigheter. Hänvisningen i 1 mom. till 26 § ändras till en hänvisning till 24 a § 2 och 3 mom. i lagen.

74 §. *Brott mot villkor om läkemedelsbehandling eller annan behandling och stöd.* I paragrafen föreskrivs om uppmaning att iaktta villkoren om läkemedelsbehandling. Paragrafen upphävs som onödig, eftersom bestämmelserna om brott mot skyldigheter kan tillämpas på brott mot villkor om läkemedelsbehandling. En separat påföljd, kallad uppmaning, för brott mot villkor om läkemedelsbehandling är onödig.

75 §. *Påföljd för grovt brott mot skyldigheter.* Hänvisningarna till 26 § i paragrafen ändras till hänvisningar till 24 a § 2 mom. i lagen.

81 §. *Domstolens meddelande om en samhällspåföljd.* Paragrafen föreslås blir upphävd, eftersom dess innehåll har flyttats till 14 §.

86 §. *Beslut i vilka ändring får sökas.* Bestämmelserna om rätten att söka ändring preciseras. I 1 mom. föreskrivs det om överklagbara beslut.

I paragrafens 1 mom. 1 punkten föreskrivs på motsvarande sätt som nu om rätten att söka ändring i beslut om uppskov och avbrytande.

Med stöd av 1 mom. 2 punkten är ett beslut om en preciserad plan för strafftiden och ändring av den överklagbart. I planen fastställs den dömdes viktigaste skyldigheter under strafftiden, vilket innebär att den dömda kan söka ändring i beslutet om planen. Besluten inbegriper omfattande prövning och inverkar väsentligt på den dömdes rättigheter och skyldigheter. Den preciserade planen för strafftiden avviker från planen för strafftiden enligt fängelselagen på grund av dess direkta rättsverkningar. Juridiskt förpliktande beslut fattas i en preciserad plan för strafftiden, till skillnad från planen för strafftiden enligt fängelselagen.

I 3 punkten föreskrivs om rätten att söka ändring i beslut som gäller tillfälliga avvikelser från planen för strafftiden med stöd av 23 § 1 mom.

I 4 punkten föreskrivs om rätten att söka ändring i ett beslut om anmärkning och varning. Rätten att söka ändring utvidgas till att gälla även anmärkning.

Momentets 5–7 punkt motsvarar gällande 3–5 mom.

Till 8 punkten fogas på motsvarande sätt som i fängelselagen rätt att söka ändring i andra beslut som fattats med stöd av lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

86 a §. *Förbud mot att söka ändring.* Till lagen fogas en ny paragraf, där det föreskrivs om förbud mot sökande av ändring

Enligt 1 mom. 1 punkten får ändring inte sökas i ett beslut om begynnelsepunkten för strafftiden. Den dömda har möjlighet att ansöka om uppskov med den bestämda begynnelsepunkten och det är möjligt att söka ändring i uppskovet. Således finns det inte någon separat rätt att söka ändring i ett beslut som gäller begynnelsepunkten för strafftiden.

Med stöd av 2 punkten får ändring inte sökas i beslut som gäller tillfälliga avvikelser från planen för strafftiden med stöd av 23 § 2 mom.

Om tillstånd söks på förhand med stöd av 1 mom. får ändring i beslutet sökas. Om situationen är oförutsebar på det sätt som avses i 23 § 2 mom. och det inte är möjligt att på förhand begära

tillstånd att tillfälligt avvika från planen för strafftiden, omfattas beslutet däremot av besvärshöjningsförbud. Detta beror på att ärendet då vid behov behandlas som ett brott mot skyldigheter, vilket innebär rätt att söka ändring.

87 och 91 §. I paragraferna görs motsvarande hänvisningsändringar som i 86 §.

Övergångsbestämmelse. Övergångsbestämmelser fogas till stycket om ikraftträdande i lagen. Bestämmelserna om begynnelsestidpunkten för övervakning som förenats med villkorligt fängelse ändras. För tydlighetens skull föreslås i lagen en övergångsbestämmelse enligt vilken tidpunkten för när övervakningen börjar bestäms enligt de bestämmelser som gällde innan lagen trädde i kraft, om det brott som ligger till grund för domen har begåtts innan lagen trädde i kraft.

Eftersom det i propositionen föreslås ändringar i bestämmelserna om inledande, uppskov med och avbrytande av verkställigheten av samhällspåföljder, kan lagändringarna inverka på de domar som verkställs under övergångsskedet.

Med stöd av övergångsbestämmelsen tillämpas de bestämmelser som gällde när beslutet fattades när verkställigheten av en samhällspåföljd inleds. De samhällspåföljder som var verkställbara när lagen trädde i kraft ska således verkställas i enlighet med de bestämmelser som gällde innan lagen trädde i kraft. Detta gäller i synnerhet övervakning som förenats med villkorligt fängelse, och det föreslås att bestämmelserna om begynnelsestidpunkten för övervakningen ändras. De nya bestämmelserna tillämpas emellertid om ärendet tas till ny behandling på grund av överträdelse av villkor, förändrade förutsättningar eller av någon annan motsvarande orsak efter att denna lag har trätt i kraft.

På ärenden som gäller överträdelse av villkor eller uppskov med eller avbrott i verkställigheten och som är anhängiga när lagen träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Samma förfarande tillämpas om ändring söks i ett beslut som fattats före lagens ikraftträdande.

7.5 Lag om ändring av lagen om övervakad frihet på prov

1 §. Lagens tillämpningsområde. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. där det på motsvarande sätt som i fängelselagen och lagen om verkställighet av samhällspåföljder hänvisas till tillämpning av förvaltningslagen.

3 §. Förutsättningar för placering i övervakad frihet på prov. I paragrafen föreskrivs liksom för närvarande om förutsättningar för placering i övervakad frihet på prov. Paragrafen förtydligas dock jämfört med nuläget.

I 1 mom. stryks de separata bestämmelserna om fångens skyldighet att samtycka till övervakning av övervakad frihet på prov, läkemedelsbehandling, kontakt och villkor för vistelse utanför bostaden samt till drogfrihet och kontroll av drogfrihet. I stället för dessa föreskrivs i lagen endast om samtycke till placering i övervakad frihet på prov. Detta samtycke omfattar också förbindelsen till de skyldigheter som ska iakttas vid övervakad frihet på prov. När samtycke utreds ska man i praktiken diskutera vilka skyldigheter som hör samman med övervakad frihet på prov med fången för att fången ska förstå vad han eller hon förbinder sig till med sitt samtycke.

Dessutom ska fången särskilt ge sitt samtycke till att Brottsförhållandenmyndigheten för utredning av förutsättningarna kan kontakta de myndigheter, privata sammanslutningar och enskilda per-

soner som berörs av verkställigheten av frihet på prov i ärenden som gäller utredning av förutsättningarna för frihet på prov eller iakttagandet av villkoren samt till att Brottspåföljdsmyndigheten utreder om fångens bostad och plats för deltagande i verksamhet lämpar sig för verkställigheten.

I övrigt förblir momentet oförändrat.

I 2 mom. föreskrivs om att samtycke från dem som bor i samma bostad som fången och minderårigas åsikter ska klarläggas. Momentet ändras så att den bestämmelse om klarläggande av en minderårigs åsikt som för närvarande finns i 9 § flyttas till momentet. Bestämmelsen ändras också till sitt innehåll så att barn alltid ska höras i samarbete med barnskyddsmyndigheterna på det sätt som avses i 20 § i barnskyddslagen (417/2007). Med stöd av den gällande bestämmelsen sker hörande i samarbete med barnskyddsmyndigheterna endast vid behov. Ändringen stärker iakttagandet av förfarandebestämmelserna enligt barnskyddslagen när minderårigas åsikter klarläggs.

I praktiken förutsätter ändringen att man tillsammans med barnskyddsmyndigheterna förbereder sig på att utreda barns åsikter i ett tillräckligt tidigt skede av beredningen av övervakad frihet på prov.

5 §. Verksamhetsskyldighet. I 2 mom. anges hur länge verksamhetsskyldigheten för den som placerats i övervakad frihet på prov ska gälla. I den gällande bestämmelsen fastställs inte någon maximitid för verksamhetsskyldigheten. Momentet kompletteras med en maximitid för verksamhetsskyldigheten. Verksamhetsskyldigheten kan vara högst 40 timmar i veckan. Av exceptionella skäl kan verksamhetsskyldigheten vara högst 50 timmar i veckan. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna om verksamhetsskyldigheten i övervakningsstraff.

9 §. Utredning av förutsättningarna för övervakad frihet på prov. I paragrafen föreskrivs om förfarandet vid utredning av förutsättningarna för placering i övervakad frihet på prov.

I 1 mom. föreskrivs liksom för närvarande om utredning av förutsättningarna för placering i övervakad frihet på prov.

Liksom för närvarande ska förutsättningarna för övervakad frihet på prov utredas för varje fånge, med undantag för korta fängelsestraff. Utredningen kommer i regel fram på Brottspåföljdsmyndighetens initiativ som en del av planeringen av strafftiden. Också en fånge kan dock anhängiggöra en ansökan om placering i övervakad frihet på prov. Ärendet inleds då i enlighet med 4 kap. i förvaltningslagen. Det föreslås därför att 11 § i lagen om övervakad frihet på prov upphävs, eftersom det inte finns något behov av att särskilt föreskriva om fångens rätt att inleda ett ärende.

I momentet föreskrivs dock en motsvarande begränsning som för närvarande för att en ny ansökan om placering i övervakad frihet på prov inte ska behöva behandlas förrän två månader har förflutit från det föregående beslutet, om inte en väsentlig förändring har skett i fångens arbets-, bostads-, familje- eller andra motsvarande förhållanden. En sådan bestämmelse behövs fortfarande, eftersom det i förvaltningslagen inte föreskrivs några begränsningar för att ett ärende återupptas.

Liksom för närvarande ska förutsättningarna för placering i övervakad frihet på prov utredas som en del av planeringen av strafftiden i god tid före en eventuell placering. Målet bör vara att förutsättningarna ska hinna utredas så att placeringen i frihet på prov inte fördröjs utan grund.

Brottspåföljdsmyndigheten har behörighet att meddela föreskrifter vid beredningen av övervakad frihet på prov. I föreskrifterna ska det vara möjligt att precisera när förutsättningarna för frihet på prov ska börja utredas i olika typer av straff.

I 2 mom. föreskrivs det om hur förutsättningarna för övervakad frihet på prov ska utredas. Utredningen inleds med frågan om förutsättningarna enligt 3 § 1 mom. 1–3 punkten uppfylls och om fången ger de samtycken som avses i 4–6 punkten.

I fängelselagen föreslås en bestämmelse om att det för utredning av förutsättningarna för drogfrihet i placering i övervakad frihet på prov är möjligt att förplikta fången att genomgå drogtestning. Drogtestning görs i praktiken medan fångens förutsättningar att placera sig i övervakad frihet på prov utreds. På detta sätt kan man redan i utredningsskedet försäkra sig om att fången förbinder sig till drogfrihet. Till det föreslagna momentet fogas en hänvisning till 16 kap. 7 § i fängelselagen.

Samtycke av dem som bor i samma bostad som den som placeras i övervakad frihet på prov och en minderårigs åsikt ska med stöd av momentet utredas först när det annars verkar som om fången har förutsättningar att placera sig i övervakad frihet på prov.

I praktiken är det Brottspåföljdsmyndigheten som avgör i vilken omfattning förutsättningarna för frihet på prov behöver utredas för varje fånge. Enligt 31 § i förvaltningslagen ska en myndighet se till att ett ärende utreds tillräckligt och på behörigt sätt. Myndigheten ska i detta syfte skaffa den information och den utredning som behövs för att ärendet ska kunna avgöras. Förutsättningarna för placering i frihet på prov ska således för varje fånge utredas i en sådan omfattning att antingen ett negativt eller ett positivt beslut kan fattas. Till exempel om fången meddelar att han eller hon inte ger sitt samtycke till övervakad frihet på prov, är det inte motiverat att utreda förutsättningarna ytterligare. Ett negativt beslut kan likaså grunda sig på att fången lämnar ett positivt prov vid kontrollen av drogfrihet. Då kan ett negativt beslut fattas redan på dessa grunder, eftersom det inte finns förutsättningar för placering i frihet på prov. Efter en behövlig utredning ska utredningsprocessen avslutas så att det fattas ett antingen negativt eller positivt förvaltningsbeslut om placeringen.

I 3 mom. föreskrivs om utredning av innehållet i övervakad frihet på prov för fångar. När förutsättningarna utreds ska man tillsammans med fången gå igenom vilka villkor fången förbinder sig till i övervakad frihet på prov och vilka påföljderna är för brott mot villkoren. Momentet motsvarar det gällande 10 § 1 mom.

10 §. Fångens samtycke. Det föreslås att 1 mom. flyttas till 9 §. I 2 mom. föreskrivs det om fångens skyldighet att skriftligen lämna de samtycken som avses i 3 §. Eftersom förutsättningarna för övervakad frihet på prov också annars utreds skriftligt på det sätt som avses i förvaltningslagen, är bestämmelsen överflödig. Det föreslås att paragrafen upphävs.

11 §. Utredning av förutsättningarna för frihet på prov på fångens initiativ. I paragrafen föreskrivs för närvarande om förfarandet, om förutsättningarna för frihet på prov utreds på fångens initiativ. Såsom det konstateras ovan är det inte nödvändigt att i lagen om övervakad frihet på prov föreskriva om på vems initiativ utredningen av förutsättningarna inleds. Paragrafen upphävs som onödig.

14 §. Plan för strafftiden. I 2 mom. föreskrivs för närvarande att planen för strafftiden ska innehålla uppgifter om hur den som placerats i frihet på prov försörjer sig ekonomiskt under friheten

på prov. Den som placerats i frihet på prov omfattas av den allmänna sociala tryggheten i samhället. Det är således onödigt att särskilt skriva in uppgifter om försörjningen i planen för strafftiden. Det föreslås att momentet upphävs.

I 4 mom. konstateras för tydlighetens skull att de samtycken som avses i 3 § ska fogas till planen för strafftiden.

Ordalydelsen i 5 mom. ändras så att tidtabellen för avtjänande av övervakad frihet på prov ingår i planen för strafftiden på motsvarande sätt som i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

15 §. Fastställande av planen för strafftiden. I paragrafen föreskrivs det om ett separat förfarande för fastställande av planen för strafftiden, om fogande av fångens samtycke till planen och om att planen ska ges till fången i skriftlig form.

Planen för strafftiden fastställs inte längre separat, utan beslut om planen fattas med stöd av 32 §. Bestämmelsen om att fångens samtycke ska fogas till planen flyttas till 14 §. Eftersom det är fråga om ett förvaltningsbeslut är det inte nödvändigt att utfärda särskilda bestämmelser om att planen ska ges till fången i skriftlig form. Av dessa orsaker upphävs 15 §.

16 §. Ändring av planen för strafftiden. I 2 mom. föreskrivs om hörande av den som placerats i frihet på prov när planen för strafftiden ändras. I förvaltningslagen föreskrivs allmänt om hörande av parter. Momentet föreslås bli upphävt som onödigt.

18 §. Drogfrihet. Paragrafens ordalydelse ändras så att den överensstämmer med fängelselagen. Hänvisningen till 3 § i narkotikalagen stryks, eftersom begreppet ”andra berusningsmedel” i momentet också omfattar narkotika som avses i narkotikalagen.

19 §. Kontroll av drogfrihet. I paragrafen föreskrivs det om kontroll av drogfrihet under övervakad frihet på prov. Den som har placerats i övervakad frihet på prov kan med stöd av 1 mom. förpliktas till kontroll av drogfrihet på samma sätt som den som dömts till övervakningsstraff. Kontrollen förutsätter således inte misstanke om användning av berusningsmedel, utan kan basera sig på slumpvis testning.

Paragrafens 2 och 3 mom. motsvarar de föreslagna 22 § 2 och 3 mom. i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

19 a §. Genomförande av kontroll av drogfrihet. En ny 19 a § föreslås bli fogad till lagen, där det föreskrivs om förfarandet vid kontroll av drogfrihet. Paragrafen ska till sitt innehåll motsvara den föreslagna 22 a § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

21 §. Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden. I den sista meningen i 1 mom. föreskrivs om skyldigheten för den som placerats i frihet på prov att ansöka om tillstånd att avvika från planen i god tid före tidpunkten för avvikelsen. Eftersom förvaltningslagens bestämmelser om inledande och behandling av ärenden tillämpas i ärenden enligt lagen om övervakad frihet på prov, upphävs meningen som onödigt.

I 2 mom. görs en språklig ändring och hänvisningen till beslutanderätten i 32 § upphävs som onödigt. På motsvarande sätt som i 23 § 2 mom. i lagen om verkställighet av samhällspåföljder kan Brottpåföljdsmyndigheten i dessa situationer fatta beslut i ärendet i efterhand efter att ha fått de uppgifter som behövs för beslutsfattandet.

23 §. Återkallelse av samtycke till läkemedelsbehandling. Hänvisningsbestämmelsen i 1 mom. till bestämmelsen om brott mot skyldigheterna korrigeras så att den motsvarar de föreslagna ändringarna i 26 och 27 §.

25 a §. Brott mot skyldigheter. Till lagen fogas en ny 25 a §. I paragrafen föreskrivs på motsvarande sätt som i 24 a § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder om brott mot skyldigheter. Till denna del hänvisas det till vad som konstateras i detaljmotiveringen till bestämmelsen i fråga.

Påföljden för grovt brott mot skyldigheterna är liksom för närvarande att frihet på prov återkallas helt eller för viss tid. Övervakningstiden förvandlas till fängelse.

Brott mot skyldigheterna är grovt, om den som placerats i frihet på prov trots varning upprepade gånger bryter mot sina skyldigheter eller om brott mot skyldigheterna visar uppenbar likgiltighet för avtjänande av straffet. Regleringen motsvarar till denna del lagen om verkställighet av samhällspåföljder. Dessutom är det grovt brott mot skyldigheterna, liksom för närvarande, om den som placerats i frihet på prov gör sig skyldig till brott.

26 §. Utredning av brott mot skyldigheterna. I paragrafen föreskrivs det om förfarandet, om den som placerats i frihet på prov misstänks ha brutit mot sina skyldigheter.

Enligt 1 mom. ska Brottspåföljdsmyndigheten reda ut förseelsen på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver. Vid utredningen av ärendet ska förvaltningslagens bestämmelser om behandling av förvaltningsärenden iakttas. Därför behöver lagen om övervakad frihet på prov inte innehålla särskilda bestämmelser till exempel om hörande av den som placerats i frihet på prov.

I 2 mom. föreskrivs det om möjligheten att förpassa den som placerats i frihet på prov till fängelse för den tid som brottet mot skyldigheterna utreds. En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten ska med stöd av momentet ha behörighet att gripa en person som placerats i frihet på prov och att förpassa honom eller henne till fängelse. Förutsättningen är att den som placerats i frihet på prov misstänks för grovt brott mot skyldigheterna med stöd av 25 a § 2 mom. Om misstanken gäller brott med stöd av 25 a § 1 mom., kan den som placerats i frihet på prov inte förpassas till fängelset.

En förutsättning för att den som placerats i frihet på prov kan förpassas till fängelset är att ärendet inte kan utredas omedelbart. En sådan situation kan till exempel uppstå när resultatet av ett snabbtest som lämnats vid kontroll av drogfrihet säkerställs.

Med stöd av momentet kan förpassningen till fängelset pågå medan brottet utreds och påföljden påförs.

För tydlighetens skull konstateras det i momentet att bestämmelserna i fängelselagen ska tillämpas på den som placerats i frihet på prov och som förpassats till fängelse.

27 §. Behandling av brott mot skyldigheter. I paragrafen föreskrivs om förfarandet vid behandling av brott mot skyldigheter. Med stöd av 1 mom. beslutar Brottspåföljdsmyndigheten om påföljden för brott mot skyldigheter.

I 2 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i lagen om verkställighet av samhällspåföljder att den som placerats i frihet på prov i samband med att en varning ges ska underrättas om att det vid upprepade brott mot skyldigheterna kan vara fråga om grovt brott mot skyldigheterna.

I 3 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i gällande 26 § 1 mom. att om friheten på prov återkallas, ska den som placerats i frihet på prov återförpassas till fängelset för att avtjäna den återstående delen av sitt straff. Dessutom föreskrivs det i momentet att även 2 kap. 13 § 2 mom. i strafflagen ska tillämpas när den som placerats i frihet på prov gör sig skyldig till brott.

31 §. Användning av maktmedel. I 31 § görs ändringar som motsvarar 18 kap. 6 § i fängelselagen. I lagen om övervakad frihet på prov föreskrivs dock inte om behörighet att använda skjutvapen, såsom i fängelselagen och häktningslagen.

31 a §. Beredskap för och varning om användning av maktmedel. Till lagen fogas en ny bestämmelse om beredskap för användning av maktmedel och varning om användning av maktmedel. Bestämmelsen motsvarar 18 kap. 6 a § i fängelselagen

31 b §. Användning av fängsel. Till lagen fogas en ny 31 b §, där det föreskrivs om användning av fängsel. Bestämmelsen motsvarar i stor utsträckning bestämmelserna om användning av fängsel i fängelselagen och häktningslagen. Vid användning av fängsel kan man till exempel använda handbojor, knippförband av plast eller skydd som förhindrar spottning. På samma sätt som vid verkställighet av fängelse ska användning av fängsel vara nödvändig för att ett tjänsteuppdrag ska kunna utföras. Vid övervakad frihet på prov kan fängsel användas för att förhindra rymning, för att tygla våldsamt uppträdande eller för att avvärja en överhängande risk för våld. I praktiken blir det oftast aktuellt att använda fängsel, om den som placerats i frihet på prov ska gripas för att förpassas till fängelse och han eller hon i den situationen gör motstånd eller försöker fly. Då kan det vara nödvändigt att använda till exempel handbojor för att trygga gripandet och förpassningen till fängelset.

I 2 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i fängelselagen att fängsel inte får användas längre än nödvändigt.

31 c §. Förfarandet. Det föreslås att en ny 31 c § fogas till lagen.

I 1 mom. föreskrivs det om att kontroll av drogfrihet, utredning av brott mot skyldigheterna, användning av maktmedelsredskap och fängsel ska registreras. Med stöd av 41 § utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i registreringen genom förordning av statsrådet.

I 2 mom. föreskrivs att den som placerats i frihet på prov ska underrättas om grunden för användningen av fängsel. Bestämmelsen motsvarar 18 kap. 7 § i fängelselagen.

32 §. Beslutanderätt.

Paragrafens 1 mom. ändras inte.

Paragrafens 2 mom. preciseras genom hänvisningar till lagens 25 och 25 a § 2 mom., där det föreskrivs om återkallande av övervakad frihet på prov och återförpassning till fängelse. Fängelsedirektören ska fortfarande ha beslutanderätt i dessa ärenden.

Paragrafens 3 mom. ändras inte.

Det föreslås att 4 mom. ändras så att det föreskrivs om planen för strafftiden i överensstämmelse med de ändringar som föreslås i lagen om verkställighet av samhällspåföljder och i lagen om verkställighet av kombinationsstraff så, att beslut om planen för strafftiden fattas på motsvarande sätt som i fängelselagen i stället för att planen för strafftiden fastställs. Dessutom preciseras hänvisningen till paragrafen om anmärkning och varning så att den motsvarar den ändring

som gjorts i 25 a §. Det föreslås att beslutanderätten för fängelsedirektören, direktören för byrån för samhällspåföljder, den biträdande direktören enligt arbetsordningen eller brottspåföljdschefen utökas med en möjlighet att utöver en varning också ge en anmärkning med anledning av brott mot skyldigheterna. En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten ska fortfarande ha möjlighet att ge en anmärkning. Behörigheten att besluta om ersättning för resekostnader överförs till 6 mom.

Till 5 mom. fogas en bestämmelse som motsvarar lagen om verkställighet av samhällspåföljder om att den tjänsteman som svarar för verkställigheten eller någon annan i arbetsordningen angiven tjänsteman vid verkställighetsenheten beslutar om utfärdande och återkallande av en efterlysning som avses i 37 §.

I 6 mom. görs språkliga preciseringar och läggs till behörighet att besluta om sådan bindning som avses i 31 b § och betalning av resekostnader.

40 §. Ändringssökande. Paragrafen kompletteras med de förvaltningsbeslut som avses i lagen om övervakad frihet på prov.

I 1 mom. 1 punkten föreskrivs om en mer omfattande rätt att söka ändring i beslut om övervakad frihet på prov än för närvarande. Enligt den gällande lagen får ändring sökas i beslut som gäller en fänges ansökan om placering i frihet på prov. Förfarandet för handläggning av ett ärende som gäller placering i frihet på prov skiljer sig inte längre beroende på om ärendet inleds på Brottspåföljdsmyndighetens eller fängens initiativ. I båda fallen fattas ett förvaltningsbeslut i ärendet. Således får ändring sökas också i alla beslut om övervakad placering i frihet på prov.

I 2 punkten föreskrivs om rätten att söka ändring i beslut som gäller en plan för strafftiden enligt 14 § eller en ändring av planen för strafftiden enligt 16 §. Besluten inbegriper omfattande prövning och inverkar väsentligt på den dömdes rättigheter och skyldigheter. Planen för strafftiden avviker från planen för strafftiden enligt fängelselagen på grund av dess direkta rättsverkningar. Juridiskt förpliktande beslut fattas i en plan för strafftiden, till skillnad från planen för strafftiden enligt fängelselagen.

I 3 punkten föreskrivs om rätten att söka ändring i ett tillstånd enligt 21 § 1 mom. att låta bli att följa en skyldighet i planen för strafftiden. Rätten att söka ändring gäller således endast situationer där tillstånd söks planenligt på förhand. I de situationer som avses i 21 § 2 mom. ska beslutet däremot vara föremål för besvärshäns. Detta beror på att ärendet då behandlas som ett brott mot skyldigheter, vilket inbegriper rätt att söka ändring. Ändringen motsvarar det som föreslås i lagen om verkställighet av samhällspåföljder och i lagen om verkställighet av kombinationsstraff.

I 4–6 punkten föreskrivs det om rätten att söka ändring i beslut om återkallande av övervakad frihet på prov samt om rätten att ge en anmärkning eller varning.

I 7 och 8 punkten föreskrivs på motsvarande sätt som i den gällande lagen om rätt att söka ändring i beslut som gäller inräkning i strafftiden och ersättning för resekostnader. I 9 punkt föreskrivs att ändringssökande ska vara möjligt även i andra avgöranden enligt lagen om övervakad frihet på prov, om det inte med stöd av 40 a § i denna lag är förbjudet att söka ändring.

Paragrafens 2 mom. förblir oförändrat.

40 a §. Förbud mot ändringssökande. I paragrafen föreskrivs om förbud mot sökande av ändring i ett tillstånd enligt 21 § 2 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden. I dessa

situationer fattas beslutet ofta först på basis av en utredning som fåtts i efterhand. Ändringssökande i efterhand har således inte längre någon faktisk betydelse. Rättsskyddet för den som placerats i övervakad frihet på prov tillgodoses i dessa fall genom behandlingen av ett ärende som gäller brott mot skyldigheterna.

41 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Bemyndigandena att utfärda förordning i paragrafen preciseras. Ordalydelsen i 1 mom. 5 punkten preciseras så att den gäller registrering av kontroll av drogfrihet. Momentets 8 punkt kompletteras med ett bemyndigande att utfärda förordning om fängsel samt om registrering av användning av maktmedelsredskap och fängsel.

Till 2 mom. 4 punkten fogas på motsvarande sätt som i fängselagen behörighet för Brottsåtgärdsmyndighetens centralförvaltningsenhet att meddela föreskrifter om det förfarande som ska iaktas vid kontroll av drogfrihet.

7.6 Lag om ändring av lagen om verkställighet av kombinationsstraff

1 §. Lagens tillämpningsområde. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. där det på motsvarande sätt som i fängselagen och lagen om verkställighet av samhällspåföljder hänvisas till tillämpning av förvaltningslagen.

5 §. Drogfrihet. Paragrafens ordalydelse ändras så att den överensstämmer med fängselagen. Hänvisningen i 2 mom. till 3 § i narkotikalagen stryks, eftersom begreppet ”annat berusningsmedel” i momentet också omfattar narkotika som avses i narkotikalagen.

8 §. Plan och tidsplan för strafftiden. I 3 mom. föreslås en ändring som motsvarar 14 § 5 mom. i lagen om övervakad frihet på prov.

10 §. Hörande av andra än fången. Bestämmelsen i 2 mom. om utredning av minderårigas åsikter ändras så att den motsvarar 3 § i lagen om övervakad frihet på prov. Momentet ändras så att barn alltid ska höras i samarbete med barnskyddsmyndigheterna på det sätt som avses i 20 § i barnskyddslagen (417/2007). Med stöd av den gällande bestämmelsen sker hörande i samarbete med barnskyddsmyndigheterna endast vid behov. Ändringen stärker iakttagandet av förfarandebestämmelserna enligt barnskyddslagen när minderårigas åsikter klarläggs.

13 §. Kontroll av drogfrihet. I paragrafen föreskrivs det om kontroll av drogfrihet under övervakning av kombinationsstraff. Med stöd av 1 mom. kan den övervakade förpliktas till kontroll av drogfrihet, det vill säga att lämna utandningsprov eller saliv- eller urinprov. En kontroll förutsätter dock inte misstanke om att den övervakade är berusad, såsom vid verkställigheten av samhällstjänst, utan drogtestning ska vara möjlig vid sammankomster som förutsätter drogfrihet utan någon konkret misstanke om berusning. Detta är motiverat med beaktande av arten av de brott som ska övervakas och syftet med övervakningen. Av dessa orsaker är det motiverat att övervaka drogfriheten med en lägre tröskel än för dem som dömts till samhällstjänst. Eftersom den dömdes skyldighet att vara drogfri dock begränsar sig till de sammankomster som avses i 5 §, kan övervakning utföras endast i samband med sådana sammankomster och inte sporadiskt, som i övervakad frihet på prov eller övervakningsstraff.

Paragrafens 2 och 3 mom. motsvarar de föreslagna 19 § 2 och 3 mom. i lagen om övervakad frihet på prov.

13 a §. Genomförande av kontroll av drogfrihet. Till lagen föreslås bli fogad en ny 13 a §, där det föreskrivs om förfarandet vid kontroll av drogfrihet. Bestämmelsen ska till sitt innehåll motsvara 22 a § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

14 §. Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden. I den sista meningen i 1 mom. föreskrivs om skyldigheten för den övervakade att i god tid på förhand ansöka om tillstånd att låta bli att följa planen. Eftersom förvaltningslagens bestämmelser om inledande och behandling av ärenden tillämpas i ärenden enligt lagen om verkställighet av kombinationsstraff, upphävs meningen som onödig.

I 2 mom. görs en språklig ändring och hänvisningen till beslutanderätten i 29 § upphävs som onödig. På motsvarande sätt som i 23 § 2 mom. i lagen om verkställighet av samhällspåföljder kan Brottsförvaltningsmyndigheten i dessa situationer fatta beslut i ärendet i efterhand efter att ha fått de uppgifter som behövs för beslutsfattandet.

17 a §. Brott mot skyldigheter. Till lagen fogas en ny 17 a §. I paragrafen föreskrivs på motsvarande sätt som i 24 a § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder om brott mot skyldigheter. Till denna del hänvisas det till vad som konstateras i specialmotiveringen till bestämmelsen i fråga.

Påföljden för grovt brott mot skyldigheterna ska liksom för närvarande vara att övervakningstiden förvandlas till fängelse. Förutsättningarna för grovt brott mot skyldigheterna motsvarar de nuvarande. Bestämmelsen om upprepade brott preciseras dock med ett omnämnande av en varning. Också om ett brott upprepas är det grovt endast om den övervakade har tilldelats en varning.

18 §. Utredning av brott mot skyldigheterna. Enligt 1 mom. ska Brottsförvaltningsmyndigheten reda ut brottet på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver. Vid utredningen iakttas förvaltningslagens bestämmelser om behandling av förvaltningsärenden.

Paragrafens gällande 3 mom. blir 2 mom.

I 3 mom. föreskrivs om möjligheten att ta den övervakade i förvar, om han eller hon misstänks ha grovt brutit mot sina skyldigheter.

19 §. Behandling av brott mot skyldigheter. I paragrafen föreskrivs i stor utsträckning på motsvarande sätt som i 26 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder om behandling av brott mot skyldigheter.

21 §. Användning av maktmedel. I 21 § görs ändringar som motsvarar 18 kap. 6 § i fängelselagen. I lagen om verkställighet av kombinationsstraff föreskrivs dock inte om behörighet att använda skjutvapen, som i fängelselagen och häktningslagen.

21 a §. Beredskap för och varning om användning av maktmedel. Till lagen fogas en ny bestämmelse om beredskap för användning av maktmedel och varning om användning av maktmedel. Bestämmelsen motsvarar 18 kap. 6 a § i fängelselagen

21 b §. Användning av fängsel. Till lagen fogas en ny 21 b §, där det föreskrivs om användning av fängsel. Bestämmelsen motsvarar i stor utsträckning bestämmelserna om användningen av fängsel i fängelselagen och häktningslagen. Vid användning av fängsel kan man till exempel använda handbojor, knippförband av plast eller skydd som förhindrar spottning. På samma sätt som vid verkställighet av fängelse ska användning av fängsel vara nödvändig för att ett tjänsteuppdrag ska kunna utföras. Fängsel kan användas på den övervakade för att trygga tagandet i förvar, tygla våldsamt uppträdande eller avvärja överhängande risk för våld. I praktiken blir det oftast aktuellt att använda fängsel, om den övervakade ska gripas för att förpassas till fängelse och han eller hon i den situationen gör motstånd eller försöker fly. Då kan det för att trygga

gripandet och tagandet i förvar vara nödvändigt att använda till exempel handbojor medan den polis som utför tagandet i förvar anländer till platsen.

I 2 mom. föreskrivs på motsvarande sätt som i fängelselagen att fängsel inte får användas längre än nödvändigt.

21 c §. *Förfarandet.* Det föreslås att en ny 21 c § fogas till lagen.

I 1 mom. föreskrivs det om att kontroll av drogfrihet, utredning av brott mot skyldigheterna, användning av maktmedelsredskap och fängsel ska registreras. Med stöd av 38 § utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i registreringen genom förordning av statsrådet.

I 2 mom. föreskrivs att den som placerats i frihet på prov ska underrättas om grunden för användningen av fängsel. Bestämmelsen motsvarar 18 kap. 7 § i fängelselagen.

29 §. *Beslutanderätt.* I paragrafens 1 mom. föreslås en språklig ändring. I den gällande lagen föreskrivs det om fastställande av planen för strafftiden och om ändring av planen för strafftiden. Bestämmelsen ändras på motsvarande sätt som i lagen om verkställighet av de samhällspåföljder och lagen om övervakad frihet på prov, vilka ingår i propositionen, så att det fattas beslut om planen för strafftiden i stället för fastställande.

I paragrafens 2 mom. föreslås motsvarande språkliga ändring. Det föreslås att ansvaret för inräkning i strafftiden ändras till beslut om inräkning i strafftiden. På motsvarande sätt som i lagen om verkställighet av samhällspåföljder överförs utfärdandet av efterlysning till beslutanderätten för de tjänstemän som svarar för verkställigheten. Till momentet fogas en bestämmelse enligt vilken en tjänsteman som svarar för verkställigheten eller en annan i arbetsordningen angiven tjänsteman vid verkställighetsenheten beslutar om utfärdande och återkallande av en efterlysning enligt 34 §.

I 3 mom. föreskrivs om beslutanderätten för fängelsedirektören, en i arbetsordningen angiven verksamhets- eller säkerhetsansvarig eller direktören för byrån för samhällspåföljder eller en i arbetsordningen angiven biträdande direktör. Bestämmelsen motsvarar med vissa språkliga preciseringar den nuvarande. Behörigheten att besluta om beslut som fattas med anledning av en anmälan enligt 14 § 2 mom. och om ersättning för resekostnader enligt 33 § överförs dock till en i arbetsordningen angiven tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Till 4 mom. överförs bestämmelserna om beslutanderätten för en annan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten, eftersom beslutanderätten i fråga om efterlysning överförs till 2 mom. Beslutanderätten kompletteras med ovan nämnda beslut. Dessutom beslutar en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten om sådan användning av fängsel som avses i 21 b §. Paragrafens gällande 6 mom. blir 5 mom. och 7 mom. blir 6 mom.

35 §. *Ändringssökande.* Paragrafens 1 mom. kompletteras med en möjlighet att söka ändring i beslutet om planen för strafftiden. Med avvikelse från de gällande bestämmelserna föreslås rätt att söka ändring i beslut som gäller en plan för strafftiden enligt 8 § eller en ändring av planen för strafftiden enligt 15 §. Besluten inbegriper omfattande prövning och inverkar väsentligt på den dömdes rättigheter och skyldigheter. Planen för strafftiden avviker från planen för strafftiden enligt fängelselagen på grund av dess direkta rättsverkningar. Juridiskt förpliktande beslut fattas i en plan för strafftiden, till skillnad från planen för strafftiden enligt fängelselagen. Ändringen motsvarar det som föreslås i lagen om verkställighet av samhällspåföljder och i lagen om övervakad frihet på prov.

I momentet stryks möjligheten att söka ändring i frångående av föremål som påträffats vid säkerhetskontroll. Det föreslås att rätten att söka ändring upphävs till denna del. Det är fråga om faktisk administrativ verksamhet där föremålet eller ämnet antingen återlämnas med det snaraste eller levereras till polisen. I det senare fallet framskrider ärendet med stöd av tvångsmedslagen. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i lagen om verkställighet av samhällspåföljder och i lagen om övervakad frihet på prov.

Till övriga delar ändras numreringen av momentets punkter och det görs språkliga preciseringar i dem.

36 §. Förbud mot att söka ändring. I paragrafen stryks förbudet mot att söka ändring i beslut som gäller planen för strafftiden.

I 1 mom. 1 punkten finns ett förslag enligt vilket den övervakade inte har rätt att söka ändring i ett beslut som gäller tillstånd enligt 14 § 2 mom. att tillfälligt avvika från planen för strafftiden. Då är det inte möjligt att på förhand fatta beslut av tvingande och oförutsedda skäl. Det föreslås inga bestämmelser om möjligheten att söka ändring, eftersom ärendet då vid behov behandlas vid ett förseelseförfarande som inbegriper möjligheten att söka ändring. Däremot ska det vara möjligt att söka ändring i ett beslut, varvid tillstånd kan sökas på förhand. Propositionen motsvarar den ändring som föreslås i lagen om verkställighet av samhällspåföljder och i lagen om övervakad frihet på prov.

Momentets gällande 3 punkt blir 2 punkt.

38 §. Närmare bestämmelser och föreskrifter. Bemyndigandena att utfärda förordning i paragrafen preciseras. Ordalydelsen i 1 mom. 3 punkten preciseras så att den gäller registrering av kontroll av drogfrihet. Momentets 8 punkt kompletteras med ett bemyndigande att utfärda förordning om fängsel samt om registrering av användning av maktmedelsredskap och fängsel.

Till 2 mom. 2 punkten fogas på motsvarande sätt som i fängselagen behörighet för Brottsåtgärdsmyndighetens centralförvaltningsenhet att meddela föreskrifter om det förfarande som ska iakttas vid kontroll av drogfrihet.

7.7 Lag om ändring av 8 kap. i strafflagen

8 kap. Om preskription

12 §. När verkställighet av utdömt straff förfaller i vissa fall. I 10 och 11 § i strafflagen föreskrivs om att fängelsestraff, förvandlingsstraff för böter, samhällstjänststraff och övervakningsstraff förfaller efter en viss tid, om verkställigheten inte har börjat. En motsvarande bestämmelse om när ungdomsstraff förfaller finns i 12 a § i samma kapitel. Nu föreslås bestämmelser om när övervakning som förenats med villkorligt fängelse förfaller.

I kapitlets 12 § föreskrivs om beräkning av tidpunkten för när straff förfaller, om verkställigheten har avbrutits. I början av paragrafen hänvisas till beräkning av fängelsestraff, förvandlingsstraff för böter och tidpunkten för när samhällstjänst förfaller i situationer med avbrott. Meningen kompletteras med straffslag som tagits i bruk efter att den nuvarande bestämmelsen föreskrevs. Till meningen fogas hänvisningar till beräkning av tidpunkten för när avbrutna övervakningsstraff, kombinationsstraff, ungdomsstraff och övervakning som förenats med villkorligt fängelse förfaller med stöd av kapitlets 10, 10 a, 11, 12 a och 12 b §.

I paragrafens andra mening föreskrivs om situationer där verkställigheten av fängelsestraff och samhällstjänststraff har avbrutits. I dessa situationer beräknas den nya förfallotiden enligt den strafftid som ännu inte avtjänats. I bestämmelsen beaktas inte kombinationsstraff eller övervakningsstraff. Till meningen fogas således en hänvisning till att också förfallotiden för ett avbrutet kombinationsstraff eller övervakningsstraff ska beräknas på basis av den återstående strafftiden.

12 b §. *När övervakning som förenats med villkorligt fängelse förfaller.* I kapitlet föreslås en ny bestämmelse om när övervakning som förenats med villkorligt fängelse förfaller. Övervakningen förfaller inom tre år från den dag då den lagakraftvunna domen meddelades, om verkställigheten inte har börjat. Förfallotiden motsvarar förfallotiden för ungdomsstraff och förvandlingsstraff för böter. När övervakningen avbryts ska kapitlets 12 § tillämpas på beräkningen av förfallotiden.

7.8 Lag om ändring av 16 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

16 §. *Polisens rätt att få uppgifter ur vissa register och information.* Paragrafens 1 mom. 2 punktens innehåll och hänvisningsbestämmelse ändras så att den motsvarar den föreslagna lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten.

7.9 Lag om ändring av 16 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

16 §. *Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem.* Paragrafens 1 mom. 7 punktens innehåll och hänvisningsbestämmelse ändras så att den motsvarar den föreslagna lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten.

7.10 Lag om ändring av lagen om Enheten för hälso- och sjukvård för fångar

6 §. *Utlämnande av uppgifter ur patientregistret.*

7 §. *Rätt att få uppgifter av andra verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård och av andra myndigheter.*

11 §. *Inspektionsrätt.*

Bestämmelserna ändras så att de motsvarar den föreslagna lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I propositionen föreslås ändringar i förfarandena för verkställighet av påföljder. Till många delar preciseras till exempel registreringspraxis eller detaljerade förfaranden i anknytning till förfarandena genom förordning av statsrådet eller genom föreskrifter av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet. Bemyndigandena att utfärda förordning och meddela föreskrifter gäller i stor utsträckning samma slags ärenden som för närvarande.

Enskilda bemyndiganden att utfärda förordningar och meddela föreskrifter behandlas närmare ovan.

9 Ikraftträdande

Brottspåföljdsmyndighetens nya informationssystem tas i bruk den 1 maj 2021. Lagändringarna avses träda i kraft samtidigt.

10 Verkställighet och uppföljning

Det ordnas utbildning för personalen om ibruktagandet av informationssystemet. Behövlig utbildning ordnas också om genomförandet av de föreslagna lagändringarna.

Justitieministeriet och Brottspåföljdsmyndigheten bevakar hur väl ibruktagandet av informationssystemet fungerar och samtidigt också konsekvenserna av lagändringarna.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Riksdagen behandlar regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om effektivare förhindrande av kriminalitet under fängelseiden och effektivare upprätthållandet av anstaltssäkerheten (RP 6/2020 rd). I denna proposition föreslås det att vissa av de bestämmelser som gäller behandling av personuppgifter ändras på samma sätt som i denna proposition.

Riksdagen behandlar regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om inrättande av välfärdsområden och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården samt räddningsväsendet samt till lämnande av en underrättelse enligt artiklarna 12 och 13 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse (RP 241/2020 rd). I 15 § 2 mom. i den föreslagna lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten, som föreslås i denna proposition, föreskrivs det om Brottspåföljdsmyndighetens rätt att trots sekretessbestämmelserna få sådana uppgifter av kommunens social- och hälsovårdsmyndigheter som är nödvändiga för skötseln av deras uppgifter efter att ha specificerat och motiverat begäran om uppgifter. Det bör föreskrivas att uttrycket kommunens social- och hälsovårdsmyndigheter ska överensstämma med organiseringsstrukturen för social- och hälsovårdsreformen.

Regeringen har för avsikt att i februari 2021 lämna till riksdagen en proposition, i vilken föreslås det att det stiftas en ny lag om Brottspåföljdsmyndigheten och att det görs ändringar i vissa andra lagar som har samband med den lagen. Delvis är det frågan om samma paragrafer som i den här propositionen.

Regeringen har för avsikt att i februari 2021 lämna en proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om bekämpning av allmänfarliga smittsamma sjukdomar vid verkställighet av straff. Delvis är det frågan om samma paragrafer som i den här propositionen.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

12.1.1 Skydd av personuppgifter och bestämmelser om detta

De föreslagna lagändringarna är av betydelse med avseende på skyddet för personuppgifter och för privatlivet, som tryggas i 10 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag.

Enligt grundlagsutskottet bör skyddet för personuppgifter i första hand garanteras med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella allmänna lagstiftningen. Användningen av speciallagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger. När man överväger att utnyttja det nationella handlingsutrymmet måste hänsyn tas till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer. Behovet av speciallagstiftning måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Grundlagsutskottet har också understrukt att skyddet för privatlivet och personuppgifter inte har företräde framför andra grundläggande fri- och rättigheter, utan bör stå i proportion till andra grundläggande och mänskliga rättigheter samt andra vägande samhälleliga intressen som allmän säkerhet, som i extrema fall kan gå tillbaka på den personliga säkerheten som grundläggande rättighet. Lagstiftaren ska garantera skyddet för privatlivet och personuppgifter på ett sätt som är godtagbart med avseende på de samlade grundläggande fri- och rättigheterna. (GrUU 14/2018 rd) Det kan konstateras att de uppgifter som hänför sig till påförande och verkställighet av straffrättsliga påföljder samt verkställighet av häktning till sin natur är sådana att behandlingen av personuppgifter medför en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter. Det är således motiverat att i detalj föreskriva om sådan behandling av personuppgifter i speciallagstiftning.

När personuppgifter som gäller påförande och verkställighet av straffrättsliga påföljder och verkställighet av häktning behandlas är det fråga om behandling av känsliga uppgifter. Grundlagsutskottet har bedömt behandlingen av känsliga uppgifter med utgångspunkt i att inskränkningar i skyddet för privatlivet måste bedömas utifrån de allmänna villkoren för inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 42/2016 rd). Enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis begränsas lagstiftarens handlingsutrymme vid behandling av personuppgifter i synnerhet av att skyddet för personuppgifter delvis omfattas också av skyddet för privatlivet, som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen. Lagstiftaren bör tillgodose denna rätt på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna överlag. Utskottet har därför särskilt bedömt att tillåtelse att behandla känsliga uppgifter berör själva kärnan i skyddet för personuppgifter (GrUU 37/2013 rd) varför till exempel inrättandet av register med sådana uppgifter måste bedömas mot villkoren för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna, särskilt lagstiftningens acceptabilitet och proportionalitet (GrUU 29/2016 rd).

Enligt grundlagsutskottet innehåller dataskyddsdirektivet om behandling av personuppgifter vid förebyggande, utredning och avslöjande av brott, lagföring av brott eller verkställighet av straffrättsliga påföljder inga sådana detaljerade bestämmelser som utgör en tillräcklig rättslig grund med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. När det gäller behandlingen av personuppgifter som hör till tillämpningsområdet för dataskyddsdirektivet och dataskyddslagen avseende brottmål ska man därför alltså ta i beaktande grundlagsutskottets utlåtandep Praxis. En regleringskontext där det känsliga sambandet med de grundläggande fri- och rättigheterna accentueras ska således bedömas utifrån utskottets tidigare praxis som betonar bestämmelser på lagnivå, exakthet och omfattning. (GrUU 14/2018 rd, GrUU 26/2018 rd) Om man ser till skyddet för personuppgifter har grundlagsutskottet i praktiken ansett det viktigt att reglera åtminstone syftet med registreringen av uppgifterna, uppgifternas innehåll, det tillåtna användningsändamålet inklusive rätten att överlåta registrerade uppgifter, den tid uppgifterna finns kvar i registret och den registrerades rättsskydd. Dessutom ska regleringen av dessa faktorer på lagnivå vara heltäckande och detaljerad. (GrUU 2/2018 rd, GrUU 31/2017 rd, GrUU 28/2016 rd, GrUU 13/2016 rd).

12.1.2 Förhållandet mellan offentlighetslagstiftningen och den föreslagna lagen

Enligt 12 § 2 mom. i grundlagen är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga, om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Var och en har rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar. Grundlagsutskottet har ansett det viktigt att skyddet för personuppgifter samordnas med offentligheten för officiella handlingar (t.ex. GrUU 60/2017 rd, GrUU 15/2017 rd, GrUU 12/2012 rd, GrUU 22/2008 rd). I 2 § i den föreslagna lagen finns en hänvisningsbestämmelse till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

12.1.3 Förutsättningar för behandling av personuppgifter

Den allmänna lagen för behandling av personuppgifter vid verkställighet av straffrättsliga påföljder är alltså dataskyddslagen avseende brottmål. En förutsättning för behandling av personuppgifter är att behandlingen behövs för att en behörig myndighet ska kunna utföra en uppgift på den föreslagna lagens tillämpningsområde, och att det föreskrivs om denna uppgift i lagstiftningen. I dataskyddslagen avseende brottmål föreskrivs om de allmänna förutsättningarna för behandling av personuppgifter, som krav på laglig behandling, ändamålsbegränsning, relevanskrav, felfrihetskrav, åtskillnad mellan olika personuppgifter och behandling av personbeteckningar. I lagen föreskrivs också bland annat om förutsättningar för behandlingen av särskilda kategorier av personuppgifter, den personuppgiftsansvariges och personuppgiftsbiträdets ansvar, de registrerades rätt till insyn och rätt att få personuppgifter rättade eller utplånade, om begränsning av de registrerades ovannämnda rättigheter och om informationssäkerhet. I speciallagstiftning kan det föreskrivas närmare än i allmän lag om till exempel de personuppgifter som ska registreras, deras användningsändamål, utlämnande av personuppgifter och förvaringstiderna för uppgifterna.

Den behandling av personuppgifter som avses i den föreslagna lagen grundar sig på skötseln av de uppgifter som föreskrivs i lagen om Brottspåföljdsmyndigheten. I förslaget ingår särskilda begränsningar i rätten att behandla uppgifter som kompletterar bestämmelserna i lagen om dataskydd avseende brottmål. För det första förutsätts det att den som behandlar uppgifterna är tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten och att behandlingen av uppgifterna behövs för skötseln av tjänsteuppdrag. Dessutom ska behandlingen av vissa särskilt känsliga uppgifter begränsas till en exakt avgränsad grupp av tjänstemän. Det är fråga om uppgifter inom socialvården, uppgifter om skriftligt samtycke av en person som bor i samma bostad som den som avtjänar ett övervakningsstraff eller befinner sig i övervakad frihet på prov och om utredning av en minderårigs åsikter samt exceptionella uppgifter om brottslighet, anstaltsordning och säkerhet under fängelsetiden. Det laglighetskrav som förutsätts vid behandlingen av personuppgifter kan anses vara uppfyllt.

I den föreslagna lagen ska det i detalj föreskrivas vilka uppgifter som får behandlas och för vilka användningsändamål. Vid Brottspåföljdsmyndigheten ska finnas ett brottspåföljdsregister som innehåller uppsättningar av personuppgifter som behövs i uppgifter inom formell verkställighet, verkställighet av samhällspåföljder och fängelsestraff, verkställighet av häktning samt socialt arbete. Likaså ska brottspåföljdsregistret innehålla uppsättningar av personuppgifter om personer som besöker fångar eller häktade i fängelset, om andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad och om personer som uträttar ärenden i fängelset. Utöver brottspåföljdsregistret ska Brottspåföljdsmyndigheten föra ett säkerhetsregister som innehåller exceptionella personuppgifter om brottslighet under fängelsetiden, ordning och säkerhet i fängelset och målsäganderegister. Genom en detaljerad reglering av innehållet i registren i anknytning till Brottspåföljdsmyndighetens lagstadgade uppgift säkerställs det att Brottspåföljdsmyndigheten

samlar in personuppgifter endast för vissa uttryckliga och berättigade ändamål. Den ändamålsbundenhet som förutsätts vid behandling av personuppgifter kan anses vara uppfyllt.

I den föreslagna lagen föreskrivs alltså i detalj om behandlingen av personuppgifter som behandlas vid Brottspåföljdsmyndigheten och så att endast sådana uppgifter som behövs för fullgörandet av en uppgift som föreskrivs i lag kan behandlas. Behandlingen av uppgifter begränsas till dessa uppgifter. I en del av behandlingen av uppgifter förutsätts att kravet på nödvändighet uppfylls. Lagen ska innehålla bestämmelser om kontroll av att uppgifterna behövs och om radering av uppgifter. På basis av dessa bestämmelser ska uppgifterna raderas när behovlighetskravet inte längre uppfylls. Det föreslås att avskrivningstiderna förkortas jämfört med den gällande lagen till exempel så att den maximala förvaringstiden för personuppgifter i anknytning till verkställigheten av samhällspåföljder och fängelsestraff samt verkställigheten av häktning förkortas från nuvarande tio år till fem år från det att den sista påföljden avtjänats. Basuppgifterna om verkställigheten bland annat i fråga om brott, domar och när verkställigheten eller häktningen inleds och avslutas ska fortfarande bevaras i tio år från det att den sista påföljden avtjänats. Det behovlighetskrav som förutsätts vid behandling av personuppgifter kan anses vara uppfyllt.

I den föreslagna lagen föreskrivs om åtskiljande av vissa personuppgifter från varandra så att uppgifterna om påförande av brottspåföljder, verkställighet av häktning och verkställighet av påföljder är åtskilda från uppgifterna om andra personer. Dessutom ska särskilt känsliga uppgifter som hänför sig till socialvården och exceptionella uppgifter om upprätthållandet av anstaltsordningen och säkerheten skiljas från andra uppgifter.

Den föreslagna lagen innehåller detaljerade bestämmelser om Brottspåföljdsmyndighetens rätt att lämna ut uppgifter till andra myndigheter och aktörer samt att få uppgifter av andra myndigheter och aktörer. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis noterat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut information kan gälla behövliga uppgifter för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om datainnehållet inte har angetts på detta sätt i form av en detaljerad förteckning, har man varit tvungen att i lagstiftningen införliva ett krav om att ”uppgifterna är nödvändiga” för ett visst syfte (t.ex. GrUU 31/2017 rd, GrUU 17/2016 rd). Å andra sidan har utskottet ansett att grundlagen inte tillåter en generös och ospecificerad rätt att få uppgifter, inte ens om den är förenad med nödvändighetskriteriet (t.ex. GrUU 71/2014 rd, GrUU 62/2010 rd och GrUU 59/2010 rd). I sina analyser av omfattning, exakthet och innehåll i lagstiftning om rätten att få och lämna ut uppgifter trots sekretess har utskottet lagt vikt vid att de uppgifter som lämnas ut är av känslig art (t.ex. GrUU 38/2016 rd). Enligt förslaget får uppgifter i brottspåföljdsregistret lämnas ut, om utlämnandet är nödvändigt av orsaker som i detalj anges i lag och för de ändamål som anges i lagen. Ur säkerhetsregistret får uppgifter lämnas ut, om utlämnandet är nödvändigt för användningsändamål enligt säkerhetsregistret. Den möjlighet att lämna ut och få uppgifter som föreslås för Brottspåföljdsmyndigheten har samband med utförandet av myndighetens och andra myndigheters lagstadgade uppgifter. De föreslagna bestämmelserna är exakta och noggrant avgränsade. Således kan bestämmelserna om utlämnande och erhållande av uppgifter anses godtagbara och proportionella med tanke på det skydd för personuppgifter och privatliv som tryggas i 10 § i grundlagen.

I propositionen föreslås bestämmelser med stöd av vilka Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna och också på eget initiativ får lämna ut uppgifter till förundersökningsmyndigheterna för att förhindra brott. Bestämmelsen stämmer överens med den gällande lagstiftningen. Det föreslås att Brottspåföljdsmyndigheten ges möjlighet att på eget initiativ lämna ut uppgifter också till andra behöriga myndigheter som avses i lagen om dataskydd avseende

brottmål än förundersökningsmyndigheterna och till utsökningsmyndigheterna och migrationsmyndigheterna för att de ska kunna fullgöra sina lagstadgade uppgifter. När uppgifter lämnas ut på eget initiativ ska den som lämnar ut uppgifterna från fall till fall bedöma om uppgifterna behöver lämnas ur brottspåföljdsregistret med tanke på ändamålet och i fråga om säkerhetsregistret om det är nödvändigt. Syftet med dessa bestämmelser är att trygga ett behörigt myndighetsarbete så att inskränkningarna i integritetsskyddet är exakta och noggrant avgränsade och inte inkräktar på kärnområdet för integritetsskyddet så att den grundläggande rättigheten i fråga blir betydelselös. De föreslagna bestämmelserna om utlämnande av uppgifter på eget initiativ kan anses uppfylla de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Propositionen baserar sig på ett samhälleligt behov att sköta lagstadgade verkställighetsåtgärder i enlighet med lag och därför kan en begränsning av 10 § i grundlagen anses godtagbar och proportionerlig.

12.1.4 Den registrerades rättigheter och rättsskydd

Bestämmelserna om den registrerades rättigheter och rättsskydd kommer fortsättningsvis att stämma överens med den gällande lagstiftningen. I den föreslagna lagen finns bestämmelser som preciserar dataskyddslagen avseende brottmål och som gäller anmälan om behandling av uppgifter, begränsning av rätten till insyn och tillgodoseendet av rätten till insyn på det sätt som Brottspåföljdsmyndighetens uppgifter i fråga om påförande och verkställighet av brottspåföljder samt verkställighet av häktning förutsätter. Det är fråga om begränsningar som syftar till att trygga ordningen och säkerheten vid myndigheten samt personens säkerhet. Syftet med dessa bestämmelser, som avviker från den allmänna lagstiftningen, är godtagbart och bestämmelserna är exakta och noggrant avgränsade. I fråga om den personuppgiftsansvariges och personuppgiftsbiträdets ansvar, informationssäkerheten, övervakningen av behandlingen av uppgifter och tillgodoseendet av den registrerades rättsskydd ska lagen om dataskydd avseende brottmål iaktas. Kraven på rättsskydd och god förvaltning enligt 21 § i grundlagen kan anses vara uppfyllda.

Med stöd av vad som anförts ovan kan det konstateras att begränsningen av 10 § i grundlagen i den föreslagna lagstiftningen grundar sig på lag och att begränsningarna med beaktande av regleringens innehåll och syfte kan anses exakta och noggrant avgränsade. Bakgrunden till propositionen är det samhälleliga behovet att i enlighet med lag ordna de uppgifter som hör till Brottspåföljdsmyndighetens lagstadgade uppgifter i anknytning till påförande och verkställighet av straffrättsliga påföljder samt verkställighet av häktning. Begränsningen av 10 § i grundlagen kan anses godtagbar och proportionerlig. Förslaget är förenligt med de människorättsförpliktelser som är bindande för Finland. De föreslagna ändringarna kan enligt regeringens uppfattning anses uppfylla de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna.

12.2 Begynnelse tidpunkten för övervakning som förenats med villkorligt fängelse

I 8 § i grundlagen föreskrivs det om den straffrättsliga legalitetsprincipen. Enligt denna bestämmelse får för brott inte dömas till strängare straff än vad som var föreskrivet i lag när gärningen begicks. Enligt artikel 7 i Europakonventionen ska ingen anses skyldig till ett brott på grund av någon gärning eller underlåtenhet som enligt nationell eller internationell rätt inte utgjorde ett brott vid den tidpunkt då den begicks. Ett högre straff än det som var tillämpligt då brottet begicks får inte heller utmätas. Enligt artikel 15 i konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter får högre straff inte ådömas än det som var tillämpligt vid den tid då brottet begicks.

I propositionen föreslås en ändring enligt vilken Brottspåföljdsmyndigheten fastställer tidpunkten för när den övervakning som förenats med villkorligt fängelse ska inledas. För närvarande börjar övervakningen omedelbart efter det att den aktuella domen har vunnit laga kraft, vilket

innebär att begynnelse tidpunkten för verkställigheten av straffet senareläggs. I denna proposition är det inte fråga om utdömande av straff, men propositionen inverkar på begynnelse tidpunkten för avtjänandet av det straff som döms ut. Propositionen ska således bedömas med avseende på de straffrättsliga legalitetsprinciperna och de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna.

I den övergångsbestämmelse som föreslås i propositionen föreslås för tydlighetens skull en uttrycklig bestämmelse om att begynnelse tidpunkt med stöd av den föreslagna bestämmelsen beräknas endast för sådana brott som har begåtts efter ikraftträdandet av lagen. Till denna del överensstämmer förslaget med förbudet mot att döma ut ett strängare straff eller en strängare påföljd än vad som var föreskrivet vid tidpunkten för gärningen.

Bestämmelser om bestämmandet av begynnelse tidpunkt finns i lag, vilket innebär att förslaget uppfyller kravet på att bestämmelser ska utfärdas genom lag.

Vid bedömningen av de straffrättsliga bestämmelsernas godtagbarhet har grundlagsutskottet ansett att det måste finnas ett tungt vägande samhälleligt behov av kriminalisering och en godtagbar grund inom systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 9/2016 rd, GrUU 61/2014 rd, GrUU 23/1997 rd). Detta gäller även ändringar i det straffrättsliga påföljdssystemet, eftersom det finns ett samband mellan straffen och förbuden i strafflagen och syftet med straffen är att stödja och effektivisera förbuden (se GrUU 9/2016 rd).

Grundlagsutskottet har ansett att det allmänt erkända syftet med straffsystemet, även bötes systemet, är att förebygga brott genom olika påverkansmekanismer och att minimera det lidande och de kostnader som brottsligheten och brottslighetskontrollen medför och se till att de drabbas de olika parterna på ett rättvist sätt (GrUU 9/2016 rd). Det är lagstiftarens uppgift att utforma de olika delfaktorerna i systemet på bästa sätt för att minska de mänskliga och materiella skador och det lidande som brottsligheten och kontrollen förorsakar. Den motiverade straffnivån bestäms utifrån rättvisaspekter och straffens brottsförebyggande effekt, den belastning och det lidande tillämpningen av systemet orsakar i samhället och på individnivå samt vilka andra medel som kunde användas för att nå samma mål. Denna typ av allmänna synpunkter och mål som ligger till grund för straffsystemet kan anses godtagbara med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna. Vid behandlingen av regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av 2 c kap. 5 § i strafflagen (RP 175/2018 rd) ansåg grundlagsutskottet (GrUU 56/2018 rd) att en förlängning av den straffria tid som berättigar till en lindrigare del av villkorlig frihet från tre till fem år ligger inom marginalen för lagstiftarens prövning.

Den föreslagna lagändringen senarelägger tidpunkten för när verkställigheten börjar jämfört med nuläget. Detta innebär i själva verket en liten senareläggning av tidpunkten då verkställigheten börjar. Det är oftast fråga om några veckor. Syftet med förslaget är att övervakningen i fortsättningen ska inledas på ett enhetligt sätt för alla dömda. För närvarande kan det att den dömda är svår att få tag på innebära att det går flera veckor eller till och med månader av övervakningstiden, även om man inte får kontakt med den övervakade.

För det andra syftar förslaget till att säkerställa att övervakningstiden börjar först när beslut om tidsschemat för övervakningen och innehållet i övervakarmötena har fattats och en preciserad plan för strafftiden som gäller övervakningstiden har beretts tillsammans med den dömda. Regleringen tryggar således att övervakningen för alla dömda kan verkställas på det sätt som föreskrivs i lagen om verkställighet av samhällspåföljder. Övervakningstiden skulle inte längre löpa utan faktisk övervakning.

Grundlagsutskottet har också konstaterat att en straffpåföljds stränghet måste stå i rätt proportion till gärningens klandervärdhet (se GrUU 9/2016 rd, GrUU 56/2014 rd och GrUU 16/2013 rd). Dessutom måste straffsystemet genomgående uppfylla proportionalitetskravet (GrUU 56/2014 rd, GrUU 16/2013 rd och GrUU 23/1997 rd).

Den ändring som föreslås i propositionen förlänger inte den lagstadgade övervakningstiden, som fortfarande är 1 år 3 månader. Propositionen innebär en liten förlängning till tidpunkten för när övervakningen börjar. Propositionen kan anses vara proportionerlig, eftersom det genom propositionen säkerställs att övervakningen verkställs på ett enhetligt sätt och under så lång tid som det föreskrivs i lag för alla dömda.

Med stöd av vad som anförts ovan kan propositionen anses godtagbar med tanke på grundlagen.

12.3 Precisering av bestämmelserna om förfarande och om sökande av ändring i fråga om verkställighet

Enligt 7 § 3 mom. i grundlagen ska rättigheterna för den som har berövats sin frihet tryggas genom lag. Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att söka ändring i ett myndighetsbeslut som gäller hans eller hennes rättigheter eller skyldigheter.

Propositionen innehåller många ändringar i de bestämmelser som gäller tillämpning av förvaltningslagen eller förtydligande av förfarandena. De föreslagna ändringarna förtydligar och preciserar lagstiftningen. Ändringarna kan således anses främja rättsskyddet för fångar och dem som dömts till samhällspåföljder.

I propositionen föreslås det att det i lagarna ska finnas mer omfattande förteckningar än för närvarande över överklagbara beslut och beslut som omfattas av besvärsförbud. För tydlighetens skull konstateras det i respektive lag att ändring kan sökas i beslut som inte upptas i förteckningarna. De föreslagna förbuden mot ändringssökande innebär dock att den rätt att söka ändring som tryggas i 21 § i grundlagen begränsas. Dessutom gäller en del av förbuden beslut som begränsar andra grundläggande fri- och rättigheter.

Grundlagsutskottet har i flera utlåtanden behandlat de krav som ställs i 21 § i grundlagen. I sitt utlåtande (GrUU 20/2005 rd) ansåg grundlagsutskottet att det är problematiskt att varken fängelselagen eller häktningsslagen innehåller tydliga bestämmelser om förbud mot ändringssökande. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagstiftningen om fängelse och häktning (RP 45/2014 rd) föreslogs det att det i fängelselagen och häktningsslagen ska tas in en detaljerad förteckning över överklagbara beslut och förbud mot ändringssökande. I sitt utlåtande (GrUU 34/2014 rd) ansåg grundlagsutskottet att den föreslagna regleringen är godtagbar och att förbuden mot ändringssökande är motiverade.

Den förteckning över överklagbara beslut och besvärsförbud som föreslås i lagen om verkställighet av samhällspåföljder, lagen om övervakad frihet på prov och lagen om verkställighet av kombinationsstraff motsvarar i stor utsträckning förbuden i fängelselagen och häktningsslagen.

I lagen om verkställighet av samhällspåföljder förbjuds sökande av ändring i ett beslut som gäller begynnelse tidpunkten för ett straff. Förbudet motsvarar fängelselagen. Förbudet är motiverat, eftersom den dömda har möjlighet att ansöka om uppskov med den tidpunkt för inledande av straffet som bestämts för honom eller henne. Ändring får sökas i ett beslut om uppskov. Därmed tillgodoses den dömdes rättsskydd.

Bestämmelserna om tillfälliga avvikelser från de skyldigheter som hör till verkställigheten i lagen om verkställighet av samhällspåföljder, lagen om övervakad frihet på prov och lagen om verkställighet av kombinationsstraff har ändrats. I 2 mom. i de föreslagna paragraferna föreskrivs om undantag i situationer där den dömda har fått oförutsedda hinder att följa planen. Ett sådant hinder är till exempel en oväntad sjukdom. I dessa situationer sker beslutsfattandet ofta först i efterhand, varvid grunden för undantaget kan anses vara godkänd eller förkastad. I det senare fallet behandlas ärendet som ett ärende som gäller brott mot den dömdes skyldigheter och som den dömda har rätt att söka ändring i. Således får ändring i dessa beslut i praktiken sökas i efterhand, och i vilket fall som helst skulle godtagbarheten i en tillfällig avvikelse med tanke på den dömdes rättsskydd omfattas av ändringssökande i en process som gäller brott mot skyldigheter. Således är det motiverat att förbjuda sökande av ändring i det egentliga beslutet om undantag. Däremot är det möjligt att söka ändring i ett på förhand känt beslut om avvikelse som avses i 1 mom. i nämnda paragrafer.

12.4 Bemyndiganden att utfärda förordning och meddela föreskrifter

I propositionen preciseras till vissa delar bemyndigandena att utfärda förordning och meddela föreskrifter i lagarna. Preciseringarna är i huvudsak av teknisk natur och gäller till exempel det närmare innehållet i de registreringar som förutsätts i lag eller detaljerade förfaringssätt vid ordnande av drogkontroll i praktiken.

Bemyndigandena att utfärda förordning och meddela föreskrifter har i lag exakt begränsats till att gälla vissa detaljer i regleringen som preciserar det som föreskrivs i lag. Bemyndigandena är således ändamålsenliga med tanke på 80 § i grundlagen.

Enligt regeringens uppfattning kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Regeringen anser det dock önskvärt att propositionen förs till grundlagsutskottet för behandling.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om behandling av sådana personuppgifter som behövs för verkställighet av straff, verkställighet av häktning och för skötseln av andra uppdrag som enligt lag ankommer på Brottspåföljdsmyndigheten.

Denna lag tillämpas endast på behandling av personuppgifter, om

- 1) behandlingen helt eller delvis är automatiserad, eller
- 2) personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett register eller en del av ett sådant.

2 §

Förhållande till annan lagstiftning

Om inte något annat föreskrivs i denna lag tillämpas

1) på sekretess för och utlämnande av personuppgifter lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018), nedan *dataskyddslagen avseende brottmål*,

2) på utlämnande av personuppgifter via tekniska gränssnitt och elektroniska förbindelser lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019),

3) på annan behandling av personuppgifter än den som avses i 1 och 2 punkten dataskyddslagen avseende brottmål.

På behandlingen av personuppgifter om besökare, andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad och personer som uträttar ärenden tillämpas utöver denna lag Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, samt dataskyddslagen (1050/2018).

Bestämmelser om straff för dataskyddsbrott finns i 38 kap. 9 § i strafflagen (39/1889).

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *brottsmisstänkt* en person för vilken det för utdömande av samhällspåföljd utarbetas en påföljdsutredning eller plan för strafftiden eller för vilken det bereds någon annan åtgärd eller ett utlåtande före domen,

2) *dömd* den som av en domstol dömts till fängelsestraff, kombinationsstraff, förvandlingsstraff för böter eller samhällspåföljd,

3) *fånge* den som avtjänar fängelsestraff, kombinationsstraff, förvandlingsstraff för böter eller arrest i fängelse med stöd av 77 § 4 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014) eller den som förpassats till fängelse på det sätt som avses i 26 § i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013) eller den som tagits i förvar med stöd av 24 § i lagen om verkställighet av kombinationsstraff (801/2017),

4) *häktad* den som häktats eller som enligt 2 kap. 12 a § i tvångsmedelslagen (806/2011) ålagts häktningsarrest eller som meddelats förstärkt reseförbud enligt 5 kap. 1 a § i den lagen,

5) *den som avtjänar samhällspåföljd* den som dömts till övervakning förenat med villkorligt fängelse, den som avtjänar ungdomsstraff, utför samhällstjänst eller avtjänar övervakningsstraff, den villkorligt frigivna som ställts under övervakning, den som försatts i övervakad frihet på prov eller den som avtjänar den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff,

6) *besökare* den som lovligen besöker en fånge eller en häktad,

7) *andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad* den som på andra sådana sätt som avses i fängelselagen (767/2005) eller häktningslagen (768/2005) än genom besök står i kontakt med en fånge eller häktad,

8) *person som uträttar ärenden* den som lovligen besöker fängelset för att sköta ett ärende som behövs med tanke på fängelsets eller fångarnas verksamhet,

9) *utomstående* den som inte är fånge eller häktad och vars personuppgifter registreras i det säkerhetsregister som avses i 11 §.

2 kap.

Brottspåföljdsmyndighetens personregister

4 §

Personregister i Brottspåföljdsmyndighetens informationssystem

För behandling av uppgifter som avses i denna lag förvaltar Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet Brottspåföljdsmyndighetens informationssystem med tillhörande personregister.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som avses i denna lag.

I Brottspåföljdsmyndighetens brottspåföljdsregister ingår följande uppgifter:

1) personuppgifter som rör formell verkställighet,

2) personuppgifter som rör verkställighet av samhällspåföljder,

3) personuppgifter som rör verkställighet av fängelsestraff, av häktning och av häktningsarrest samt teknisk övervakning av förstärkt reseförbud.

I brottspåföljdsregistret ingår också uppgifter som innehåller personuppgifter om besökare, om andra personer som håller kontakt en med fånge eller en häktad samt om personer som uträttar ärenden.

I Brottspåföljdsmyndighetens informationssystem ingår också det i 11 § avsedda säkerhetsregister som innehåller personuppgifter som rör förebyggande av kriminalitet som äger rum i fängelset, organiseras från fängelset eller utövas under fängelsetiden och upprätthållande av anstalts säkerheten samt det i 12 § avsedda målsäganderegister som innehåller uppgifter om de målsägande som avses i 19 kap. 4 § i fängelselagen.

5 §

Uppgifter för specificering

Som uppgifter som behövs för specificering av en dömd, en fånge, en häktad och den som avtjänar samhällspåföljd får Brottspåföljdsmyndigheten behandla följande uppgifter som ska registreras i brottspåföljdsregistret och säkerhetsregistret:

- 1) namn,
- 2) personbeteckning, klientnummer från Migrationsverket eller någon annan beteckning som behövs för att specificera personen,
- 3) kön,
- 4) modersmål,
- 5) medborgarskap,
- 6) hemkommun och bostadsort samt adress,
- 7) eventuella signalement.

En fånge, en häktad, den som avtjänar övervakningsstraff, den som försatts i övervakad frihet på prov eller den som avtjänar övervakningstiden i ett kombinationsstraff får fotograferas och fotografiet lagras i personens uppgifter för specificering.

I 1 mom. avsedda uppgifter för specificering får föras in i det brottspåföljdsregister som avses i 4 § 3 mom. också i fråga om brottsmisstänkta.

I 1 mom. avsedda uppgifter för specificering får föras in i det säkerhetsregister som avses i 11 § också i fråga om en utomstående person, om förutsättningarna för behandling av personuppgifter enligt 11 § 4 mom. uppfylls.

Som uppgifter som behövs för specificering av en registrerad och som sökidentifikation registreras i fråga om besökare, andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad och personer som uträttar ärenden den registrerades namn och personbeteckning eller någon annan beteckning som behövs för specificering.

6 §

Behandling av personuppgifter vid utförande av uppgifter som rör formell verkställighet

Brottspåföljdsmyndigheten får i fråga om dömda, fångar, häktade och dem som avtjänar samhällspåföljder behandla följande uppgifter som behövs för verkställighet av straff, häktning och häktningsarrest samt för teknisk övervakning av förstärkt reseförbud:

- 1) uppgifter om brott och domar,
- 2) uppgifter om beräkning av strafftiden,
- 3) uppgifter om när verkställigheten av straffet, häktningen eller häktningsarresten eller den tekniska övervakningen av förstärkt reseförbud har inletts och avslutats,
- 4) uppgifter om uppskov med och avbrott i verkställigheten,
- 5) uppgifter om efterlysningar.

Dessutom får Brottspåföljdsmyndigheten behandla andra uppgifter som är nödvändiga för verkställighet av samhällspåföljder, fängelsestraff, häktning och häktningsarrest samt teknisk övervakning av förstärkt reseförbud.

7 §

Behandling av personuppgifter vid utförande av uppgifter som rör verkställighet av samhällspåföljder

Brottspåföljdsmyndigheten får för utdömande av samhällspåföljd behandla uppgifter som hänför sig till påföljdsutredningar och planer för strafftiden och den kartläggning som behövs för dessa samt uppgifter som gäller andra förberedande åtgärder som genomförts och utlåtanden som lämnats om

- 1) den brottsmisstänktes tidigare kriminalitet,
- 2) den brottsmisstänktes bruk av berusningsmedel och andra personliga och sociala förhållanden,
- 3) den brottsmisstänktes behov av övervakning och av stöd för ett liv utan kriminalitet,
- 4) andra uppgifter som är nödvändiga för utredningar, planer och utarbetande av dem än de som avses i 1–3 punkten.

Brottspåföljdsmyndigheten får för verkställigheten av samhällspåföljder, övervakad frihet på prov och övervakningstiden i ett kombinationsstraff behandla uppgifter om

- 1) den dömdes skyldigheter,
- 2) övervakningsmetoder, övervakningsmöten och andra detaljer i övervakningen,
- 3) verksamhetsskyldigheten,
- 4) stödåtgärder som ska fogas till verkställigheten och som främjar den dömdes livshantering och avtjänande av straff,
- 5) brott mot de skyldigheter som ingår i avtjänandet av påföljden och påföljden för brottet,
- 6) andra uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten av påföljder än de som avses i 1–5 punkten.

Brottspåföljdsmyndigheten får behandla uppgifter om aktiva substanser i läkemedel som används av den som avtjänar ett övervakningsstraff, den som förpassats i övervakad frihet på prov eller den som avtjänar övervakningstiden i ett kombinationsstraff och som syns som positiva resultat i drogtest.

Brottspåföljdsmyndigheten får behandla uppgifter som behövs med tanke på syftet med registret även i fråga om anmälningar om hot mot personalen och anmälningar om övriga exceptionella situationer.

I uppgifterna om brottsmisstänkta och personer som avtjänar samhällspåföljder får ingå sådana uppgifter om namn, kontaktuppgifter och ställning vid behandlingen av ärenden samt andra nödvändiga omständigheter som gäller nära anhöriga till brottsmisstänkta eller till dem som avtjänar samhällspåföljder eller andra personer och som är nödvändiga för behandlingen av de frågor som avses i 1–3 mom.

Brottspåföljdsmyndigheten får behandla i 45 § 2 mom. och 52 § 1 mom. i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) samt i 3 § 2 mom. och 25 § 1 mom. i lagen om övervakad frihet på prov avsedda följande uppgifter om skriftligt samtycke av en myndig person som stadigvarande bor i samma bostad som den dömda och om utredning av åsikten hos en person under 18 år:

- 1) i fråga om den som gett det skriftliga samtycket namn, hemadress samt tidpunkten för och innehållet i samtycket eller återkallelsen av samtycket,
- 2) i fråga om den som uttryckt åsikten namn, födelseår och hemadress, tidpunkten för och innehållet i framförandet av åsikten samt namnet på och åsikterna om framförandet av åsikten hos den tjänsteinnehavare inom barnskyddet som varit närvarande vid tidpunkten för framförandet.

8 §

Behandling av personuppgifter vid utförande av uppgifter som rör verkställighet av fängelsestraff och verkställighet av häktning

Brottspåföljdsmyndigheten får för upprätthållandet av anstaltsordningen samt för övervakningen av fångar och häktade och för deras deltagande i verksamheten behandla följande uppgifter:

- 1) uppgifter om placering i Brottspåföljdsmyndigheten och en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten,
- 2) uppgifter om ordnande av övervakning och upprätthållande av säkerheten,
- 3) uppgifter om fullgörande av skyldigheten att delta och om deltagande i annan verksamhet samt om betalad brukspenning, sysselsättningspenning och lön, konton för betalningen av dessa samt innehållningar som ska göras på lön,
- 4) uppgifter om utbildning, arbetserfarenhet och social situation,
- 5) uppgifter om vilken arbets- och funktionsförmågan bedöms vara och om bedömningar och planer,
- 6) uppgifter om kontakter utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten samt de kopior av brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation som lagrats med stöd av fängelselagen och häktningsslagen,
- 7) uppgifter om ordningsförseelser och påföljder,
- 8) uppgifter om rymning och otillåten avvikelse från öppen anstalt samt om brott mot villkoren för tillstånd att avlägsna sig, mot tillstånd till studier och tillstånd till civilt arbete samt om brott mot villkoren för placering i en anstalt utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten,
- 9) uppgifter om begränsningar enligt verkställigheten av häktningsarrest eller enligt den tekniska övervakningen av ett förstärkt reseförbud och iakttagandet av begränsningarna.

Brottspåföljdsmyndigheten får även behandla med hänsyn till registrets användningsändamål behövliga uppgifter om beslut som med stöd av fängelselagen eller häktningsslagen har fattats om fångar eller häktade och som gäller placering i fängelse och inom fängelset, förflyttning från ett fängelse till ett annat, deltagande i verksamhet, förvägran av deltagande i fritidsverksamhet, brevväxling, telefonsamtal, besök och övriga kontakter utanför fängelset, tillstånd att avlägsna sig, disciplin, granskning samt säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel. Brottspåföljdsmyndigheten får behandla uppgifter som behövs med tanke på syftet med registret även i fråga om anmälningar om hot mot personalen och anmälningar om övriga exceptionella situationer.

I uppgifterna om en fänge eller en häktad får ingå uppgifter som är nödvändiga för behandlingen av de frågor som avses i 1 och 2 mom. och för upprätthållandet av anstaltsordningen och säkerheten och som gäller namn, kontaktuppgifter och ställning vid behandling av ärenden samt andra nödvändiga omständigheter i fråga om andra personer som håller kontakt med fången eller den häktade, nära anhöriga till fången eller den häktade, eller i fråga om andra personer.

Brottspåföljdsmyndigheten får också behandla sådana uppgifter om händelser och personer som på grund av omständigheterna eller en persons uppträdande med fog kan bedömas vara av betydelse med tanke på upprätthållandet av anstaltsordningen och anstaltssäkerheten. När uppgifter registreras ska de om möjligt åtföljas av en bedömning av uppgifternas tillförlitlighet och riktighet.

9 §

Behandling av uppgifter om socialvård

Brottspåföljdsmyndigheten får behandla sådana uppgifter om socialvård som anknyter till de uppgifter som avses i 7 och 8 § och som behövs vid utarbetande av en påföljdsutredning samt vid utarbetande, precisering, ändring och genomförande av planen för strafftiden och som gäller behovet av socialvård enligt socialvårdslagen (1301/2014) hos den brottsmisstänkte, den dömda, fången, den häktade och den som avtjänar samhällspåföljd samt socialservice, stödåtgärder och andra sociala förmåner som personen i fråga får (*uppgifter om socialvård*). Bestämmelser om sekretessplikten när det gäller uppgifter om socialvård och om övrig behandling av uppgifter finns i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) och lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015).

Uppgifter om socialvård kan ingå i följande handlingar som erhållits från socialmyndigheten med stöd av 16 § 2 mom. i denna lag:

- 1) en bedömning av servicebehovet enligt 15 §, en klientplan enligt 16 § och en klientrapport enligt 17 § i lagen om klienthandlingar inom socialvården,
- 2) en klientplan enligt 30 § och en plan för vård och fostran enligt 30 a § i barnskyddslagen (417/2007) samt beslut som fattats med stöd av barnskyddslagen.

De i 1 mom. avsedda uppgifterna kan Brottspåföljdsmyndigheten få med stöd av 16 § 2 mom. förutom från socialmyndigheten från andra uppgiftsskyldiga enligt 20 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården.

De i 1 mom. avsedda uppgifter om socialvård som inflyter i Brottspåföljdsmyndighetens arbete kan gälla

- 1) de social- och hälsovårdstjänster som använts,
- 2) arbetserfarenhet,
- 3) arbets- och funktionsförmåga,
- 4) bruk av berusningsmedel och anlitande av tjänster inom missbrukarvården,
- 5) våld i nära relationer,
- 6) intressebevakningsärenden,
- 7) omständigheter som behövs vid samordning av stödåtgärder som främjar livshantering och avtjänande av straff.

I de uppgifter som avses i 1–4 mom. får ingå uppgifter som är nödvändiga för behandlingen av uppgifter som avses i 7 och 8 § om namn, kontaktuppgifter och ställning vid behandlingen av ärenden samt andra nödvändiga omständigheter även i fråga om nära anhöriga till brottsmisstänkta, fångar, häktade och eller dem som avtjänar samhällspåföljder, eller i fråga om andra personer.

10 §

Uppgifter om personer som besöker fångar och häktade, personer som håller kontakt med dem på något annat sätt samt personer som uträttar ärenden i fängelset

Brottspåföljdsmyndigheten får för upprätthållande av anstaltsordningen och säkerheten behandla följande uppgifter om besökare:

- 1) namn och personbeteckning eller någon annan beteckning som behövs för att specificera personen,
- 2) vem besökaren kommer för att träffa,
- 3) tidpunkten för besöket,
- 4) besöksförbud enligt 13 kap. 10 § i fängelselagen eller 9 kap. 8 § i häktningsslagen, innehållet i och grunden för förbudet samt förbudets giltighetstid.
- 5) de kontaktuppgifter för besökare som krävs för ett elektroniskt möte,
- 6) särskilda arrangemang och föreskrifter i samband med besöket,
- 7) omständigheter som vid besöket upptäckts äventyra anstaltsordningen eller säkerheten.

För upprätthållande av anstaltsordningen och säkerheten får Brottspåföljdsmyndigheten behandla följande uppgifter om personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad på något annat sätt än genom besök:

- 1) namn och personbeteckning eller någon annan beteckning som behövs för att specificera personen,
- 2) vem personen står i kontakt med,
- 3) sättet och tidpunkten för kontakterna,
- 4) omständigheter som vid kontakter upptäckts äventyra anstaltsordningen eller säkerheten.

Brottspåföljdsmyndigheten får för upprätthållande av anstaltsordningen och säkerheten behandla följande uppgifter om personer som uträttar ärenden:

- 1) namn och personbeteckning eller någon annan beteckning som behövs för att specificera personen,
- 2) orsaken till och sättet för skötseln av ärendet,
- 3) tidpunkt för ankomst till fängelset och avresa från fängelset,
- 4) eventuella särskilda arrangemang och föreskrifter i samband med uträttandet av ärenden.

11 §

Ändamålet med och informationsinnehållet i säkerhetsregistret

Säkerhetsregistret innehåller sådana uppgifter som hänför sig till förhindrandet av brott som begås under fängelsestraff eller till upprätthållandet av anstaltssäkerheten och vilka gäller fångar och häktade som med fog kan antas göra sig skyldiga till brott för vilka det strängaste straffet enligt lag är fängelse.

Registret kan också innehålla uppgifter om exceptionella händelser i fängelset som äventyrar säkerheten.

Säkerhetsregistret kan utöver de uppgifter för specificering av en person som avses i 5 § också innehålla följande uppgifter som hänför sig till misstankar enligt 1 mom. i denna paragraf och händelser enligt 2 mom.:

- 1) uppgifter som hänför sig till övervakning av användningen av betalkort enligt fängelselagen och häktningsslagen,
- 2) uppgifter som hänför sig till brevväxling, besök, telefonsamtal, användning av internet och övriga teleförbindelser enligt 12 och 13 kap. i fängelselagen och 8 och 9 kap. i häktningsslagen,
- 3) uppgifter som hänför sig till granskning enligt 16 och 17 kap. i fängelselagen och 11 och 12 kap. i häktningsslagen,
- 4) uppgifter som erhållits vid övervakning enligt 16 kap. 1 § i fängelselagen,
- 5) uppgifter som kan kopplas till den registrerade och som Brottsförhållandenmyndigheten fått ur andra myndigheters register,
- 6) tips som Brottsförhållandenmyndigheten fått av andra myndigheter eller enskilda.

Brottsförhållandenmyndigheten får behandla i 1, 2 och 5 punkten avsedda uppgifter som gäller en utomstående person och som är nödvändiga med tanke på registrets användningsändamål, om personen med fog kan misstänkas göra sig skyldig till brott för vilka det strängaste straffet enligt lag är fängelse eller med fog kan misstänkas äventyrar säkerheten i fängelset.

Grunden för registreringen av en person i säkerhetsregistret ska registreras.

När uppgifter registreras ska de om möjligt åtföljas av en bedömning av uppgiftslämnarens tillförlitlighet och uppgifternas riktighet.

12 §

Målsäganderegister

Brottsförhållandenmyndigheten får behandla följande uppgifter för att göra en anmälan till målsäganden enligt 19 kap. 4 §:

- 1) målsägandens namn och personbeteckning eller någon annan beteckning som behövs för att specificera personen,
- 2) det primära sättet att ta kontakt och de kontaktuppgifter till vilka målsäganden har begärt att anmälan ska lämnas,
- 3) det beslut eller någon annan grund med stöd av vilken anmälan ska göras,
- 4) den fänge som anmälan gäller.

En fänge för vilken en anmälan enligt 19 kap. 4 § i fängelselagen görs har inte ställningen som registrerad i målsäganderegistret.

3 kap.

Principer för behandling av personuppgifter

13 §

Behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter

Brottspåföljdsmyndigheten får behandla i 11 § i dataskyddslagen avseende brottmål avsedda uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter endast om behandlingen är nödvändig med tanke på ändamålet med behandlingen.

14 §

Behörighet att behandla uppgifter

Tjänstemännen vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att behandla uppgifter i Brottspåföljdsmyndighetens personregister i den utsträckning som de behöver det för att sköta sina tjänsteuppdrag.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. får

1) uppgifter om socialvård enligt 9 § 1 och 2 mom. får behandlas endast av yrkesutbildade personer inom socialvården samt av sådana tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten som behöver dessa uppgifter när de föredrar eller fattar beslut som gäller en brottsmisstänkt, dömd, fånge, häktad eller den som avtjänar samhällspåföljd,

2) uppgifter enligt 7 § 6 mom. som gäller skriftligt samtycke och uppgifter om utredning av åsikten hos en person som inte fyllt 18 år får behandlas av de tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten som utsetts till ansvariga för beredningen av avtjänandet av påföljden i fråga, utredningen av förutsättningarna för påföljden och verkställigheten av den,

3) uppgifterna i säkerhetsregistret enligt 11 § får behandlas endast av sådana tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten som särskilt utsetts av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

Vid behandling av de uppgifter som avses i 2 mom. 1 och 2 punkten iakttas dessutom vad som i lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården föreskrivs om övervakning av behandlingen.

15 §

Behandling av uppgifter i brottspåföljdsregistret för annat ändamål än det för vilket uppgifterna har samlats in och registrerats

Brottspåföljdsmyndigheten får behandla personuppgifter i brottspåföljdsregistret för annat ändamål än det som uppgifterna ursprungligen samlades in och registrerades för, om det behövs för en laglighetsövervakningsuppgift eller för en allmän utveckling av övervakningen eller verksamheten i samband med verkställighet av påföljder.

De uppgifter som avses i 1 mom. får också användas, om det är nödvändigt för att planera och genomföra utbildningen inom brottspåföljdsbranschen. I sådana fall raderas de uppgifter som möjliggör specifikation av en person.

4 kap.

Rätt att få uppgifter

16 §

Rätt att få uppgifter av andra myndigheter och uppgiftsskyldiga

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna rätt att av andra myndigheter få uppgifter som gäller en brottsmisstänkt, en dömd, en fånge, en häktad och en person som avtjänar samhällspåföljd och som behövs för skötseln av en uppgift som gäller verkställigheten av straff eller av häktning, eller för skötseln av någon annan uppgift som ankommer på Brottspåföljdsmyndigheten enligt följande:

1) ur registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden samt ur rikssystemet för behandling av diarie- och ärendehanteringsuppgifter vilka ingår i justitieförvaltningens riksfattande informationssystem uppgifter om vilket skede ett rättsärende som gäller personen befinner sig i och om avgörandet i rättsärendet för att kunna vidta en åtgärd som hänför sig till verkställigheten av en påföljd eller göra en anteckning i registret,

2) ur befolkningsdatasystemet uppgifter om personens namn, personbeteckning, medborgarskap, hemkommun, adress, släktskap, medboende, död och intressebevakning samt om hans eller hennes minderåriga barn och vårdnad, boende och umgängesrätt i fråga om dem,

3) ur polisens personregister uppgifter för utlåntagandet till domstol om förutsättningarna för utdömmande av samhällspåföljd, för verkställigheten av en samhällspåföljd, för uppföljning av efterlysningar och besöksförbud som gäller dömda, för placering av personer som dömts till ovillkorligt fängelsestraff, häktade och fångar, för internationell överflyttning av verkställigheten, för förhindrande av kriminalitet under häktningstiden eller fängelsetiden samt för behandling av tillståndsärenden i anslutning till verkställigheten av påföljder och för övervakning av att tillståndsvillkoren iakttas,

4) ur Rättsregistercentralens bötesregister uppgifter om en sådan fordran på personen som inte verkställts enligt lagen om verkställighet av böter (672/2002) oberoende av tidpunkten för meddelande om avgörande av fordran för utarbetande av planen för strafftiden,

5) ur utsködnings informationssystem uppgifter om vilket skede ett verkställighetsärende som gäller personen befinner sig i,

6) av polisen, Gränsbevakningsväsendet och Migrationsverket uppgifter om ärenden som gäller vistelse i landet och avlägsnande ur landet av en utlänning som misstänks för brott, som avtjänar samhällspåföljder eller som placerats i övervakad frihet på prov och som registrerats i systemet för hantering av utlänningsärenden, verkställighet av beslut om avlägsnande ur landet samt om inreseförbud och dess längd,

7) av arbets- och näringsmyndigheterna uppgifter om arbetskraftsservice som personen har fått, sysselsättningsfrämjande verksamhet samt arbets- och funktionsförmåga,

8) ur värnpliktsregistret uppgifter om fullgörande av värnplikt.

Brottspåföljdsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna rätt att för skötseln av sina uppgifter, efter specificering och motivering av sin begäran, få nödvändiga uppgifter av kommunala social- och hälsovårdsmyndigheter samt av övriga instanser med skyldighet att lämna uppgifter enligt 20 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården enligt följande:

1) om en brottsmisstänkt uppgifter om anlitande av tjänster inom socialvården och hälso- och sjukvården samt rehabiliteringstjänster, arbetserfarenhet, funktionsförmåga, rusmedelsproblem och övriga omständigheter som anknyter till utarbetandet av utlåtande till domstolen i fråga om verksamhetsplats för verkställighet av samhällspåföljd och för planering av verkställigheten av påföljden,

2) om en under 21 år gammal brottsmisstänkt uppgifter om levnadsförhållanden, rusmedelsbruk, missbrukarrehabilitering, mentala hälsa, anlitande av mentalvårdstjänster, barnskyddsåtgärder och övriga motsvarande omständigheter för uppgörande av påföljdsutredning och planering av verkställighet av påföljden,

3) om en fånge eller en person som avtjänar samhällspåföljd uppgifter om anlitande av tjänster inom socialvården och hälso- och sjukvården samt rehabiliteringstjänster, arbetserfarenhet, funktionsförmåga, rusmedelsproblem och anlitande av tjänster inom missbrukarvården, våld i nära relationer och intressebevakningsärenden för att beakta dessa omständigheter vid verkställighet av fängelsestraff eller samhällspåföljd, vid samordning av stödåtgärder som främjar livshandlingen och avtjänandet av straff samt vid beredning av frigivning.

Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att få de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. avgiftsfritt, om inte något annat föreskrivs i lag.

17 §

Rätt att få uppgifter av domstol

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag har Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna rätt att av domstolarna få sådana uppgifter ur rättegångshandlingarna i fråga om en fånge som gjort sig skyldig till allvarliga våldsbrott eller sexualbrott som behövs när det vid utarbetandet av en plan för strafftiden enligt fängelselagen bedöms om fången behöver delta i ett verksamhetsprogram som ordnas i fängelset och syftar till att förebygga återfall i brott, när det väljs ut vilka fångar som ska delta i ett sådant program eller när programmet verkställs.

Domstolen ska innan handlingarna lämnas ut, ur dem gallra eller i dem med andra slags identifierare ersätta uppgifter genom vilka en part eller någon annan som har del i saken kan identifieras. Den dömdes identifieringsuppgifter och uppgifter om andra parter ålder, kön och släktskapsförhållande till den dömda får dock inte gallras ur handlingarna.

Handlingar som erhållits med stöd av denna paragraf får endast hanteras av sådana tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten som nödvändigtvis behöver handlingarna för att utföra sina i 1 mom. nämnda uppgifter. Handlingarna ska förstöras så snart de inte längre behövs för de syften som anges i 1 mom.

18 §

Rätt att få uppgifter av dem som beviljar betalkort eller förmedlar betalningar

Brottspåföljdsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna rätt att av betalningsinstitut som beviljar betalkort eller som förmedlar betalningar få de uppgifter som är nödvändiga för förvaltningen av användningen av betalkort godkända av Brottspåföljdsmyndigheten och för den övervakning av betalningstransaktioner med betalkort som avses i fängelselagen och i häktningsslagen.

5 kap.

Utlämnande av personuppgifter

19 §

Utlämnande av personuppgifter till en annan behörig myndighet som avses i dataskyddslagen avseende brottmål

Brottspåföljdsmyndigheten får trots sekretessbestämmelserna och även på eget initiativ lämna ut personuppgifter som avses i 5 § 1 och 2 mom., 6 §, 7 § 2 mom. och 8 § 1 mom. till polisen, Tullen, Gränsbevakningsväsendet, Försvarsmakten, åklagaren, domstolen, Rättsregistercentralen och andra behöriga myndigheter som avses i dataskyddslagen avseende brottmål för skötseln av myndighetens lagstadgade uppgifter enligt 1 § i den lagen.

20 §

Utlämnande av personuppgifter till polisen

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annanstans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna och även på eget initiativ till polisen lämna ut följande uppgifter ur brottspåföljdsregistret om brottsmisstänkta, dömda, fångar, häktade och personer som avtjänar samhällspåföljder, om uppgifterna behövs för ett sådant tillstånd eller godkännande från polisen som förutsätter att personen i fråga är tillförlitlig:

- 1) de uppgifter som avses i 5 § 1 mom.,
- 2) uppgifter om brott och domar samt när verkställigheten av straff eller häktning har inletts och avslutats,
- 3) uppgifter om brott mot verkställighetsvillkoren som personer som avtjänar samhällspåföljd gjort sig skyldiga till,
- 4) uppgifter om fångar och häktade i fråga om rymning och otillåten avvikelse från öppen anstalt, brott mot villkoren för tillstånd att avlägsna sig, mot tillstånd till studier och tillstånd till civilt arbete samt om brott mot villkoren för placering i en anstalt utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annanstans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna och även på eget initiativ till polisen lämna ut följande uppgifter ur brottspåföljdsregistret om brottsmisstänkta, dömda, fångar, häktade och personer som avtjänar en samhällspåföljd, om uppgifterna behövs för behandling av ett ärende som gäller vistelse i landet, internationellt skydd, avlägsnande ur landet, medborgarskap eller meddelande eller återkallande av inreseförbud:

- 1) uppgifter om brott och domar samt när verkställigheten av straff eller häktning har inletts och avslutats,
- 2) uppgifter om brott mot verkställighetsvillkoren som personer som avtjänar samhällspåföljd gjort sig skyldiga till,
- 3) uppgifter om placering vid Brottspåföljdsmyndigheten av en fånge och en häktad, rymning och otillåten avvikelse från öppen anstalt, brott mot villkoren för tillstånd att avlägsna sig, mot tillstånd till studier och tillstånd till civilt arbete samt om brott mot villkoren för placering i en anstalt utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten.

21 §

Utlämnande av personuppgifter till Migrationsverket och förläggningar

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annanstans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna och även på eget initiativ till Migrationsverket lämna ut följande uppgifter ur brottspåföljdsregistret om brottsmisstänkta, dömda, fångar, häktade och personer som avtjänar en samhällspåföljd, om uppgifterna behövs för behandling av ett ärende som gäller vistelse i landet, internationellt skydd, avlägsnande ur landet, medborgarskap eller meddelande eller återkallande av inreseförbud:

- 1) uppgifter om brott och domar samt när verkställigheten av straff eller häktning har inletts och avslutats,
- 2) uppgifter om brott mot verkställighetsvillkoren som personer som avtjänar samhällspåföljd gjort sig skyldiga till,
- 3) uppgifter om placering vid Brottspåföljdsmyndigheten av en fånge och en häktad, rymning och otillåten avvikelse från öppen anstalt, brott mot villkoren för tillstånd att avlägsna sig, mot

tillstånd till studier och tillstånd till civilt arbete samt om brott mot villkoren för placering i en anstalt utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annanstans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna och även på eget initiativ till en förläggning lämna ut följande uppgifter ur brottspåföljdsregistret om fångar och häktade, om uppgifterna behövs för ordnande av mottagningstjänster:

1) uppgifter om brott och domar samt när verkställigheten av straff eller häktning har inletts eller avslutats,

2) uppgifter om fullgörande av skyldigheten att delta och om deltagande i annan verksamhet, betald brukspenning, sysselsättningspenning och lön samt om de innehållningar som ska göras på den, om utbildning och arbetserfarenhet samt om förberedelse för frigivning.

22 §

Utlämnande av personuppgifter till Rättsregistercentralen

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annanstans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna till Rättsregistercentralen lämna ut följande uppgifter ur brottspåföljdsregistret om dömda, fångar, häktade och personer som avtjänar en samhällspåföljd, om uppgifterna behövs för vidtagande av åtgärder som riktar sig mot förmögenhet:

1) uppgifter om brott och domar samt när verkställigheten av straff eller häktning har inletts eller avslutats,

2) uppgifter om placering vid Brottspåföljdsmyndigheten av en fånge och en häktad, om till en fånge och en häktad betald brukspenning, sysselsättningspenning och lön samt om de innehållningar som ska göras på den.

23 §

Utlämnande av personuppgifter till en utsökningsmyndighet

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annanstans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna och även på eget initiativ till en utsökningsmyndighet lämna ut följande uppgifter ur brottspåföljdsregistret om dömda, fångar, häktade och personer som avtjänar en samhällspåföljd, om uppgifterna behövs för utsökning eller för verkställighet av straff:

1) uppgifter om brott och domar samt när verkställigheten av straff eller häktning har inletts eller avslutats,

2) uppgifter om placeringen av en fånge och en häktad vid Brottspåföljdsmyndigheten, fullgörande av skyldigheten att delta genom tillstånd till civilt arbete och om en civil arbetsplats samt om till en fånge och en häktad betald brukspenning, sysselsättningspenning och lön samt om de innehållningar som ska göras på den och om sådana tillgångar och sådan värdefull egendom som medförs i fängelset eller lämnas till fängelset.

24 §

Utlämnande av personuppgifter till en stämningsman

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annanstans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna till en stämningsman lämna ut följande uppgifter ur brottspåföljdsregistret om dömda, fångar och häktade, om uppgifterna behövs för att delge stämning:

- 1) uppgifter om när verkställigheten av straff eller häktning har inletts och avslutats,
- 2) uppgifter om placering vid Brottspåföljdsmyndigheten av en fånge och en häktad.

25 §

Utlämnande av personuppgifter till Gränsbevakningsväsendet

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annanstans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna och också på eget initiativ till Gränsbevakningsväsendet lämna ut följande uppgifter ur brottspåföljdsregistret om brottsmisstänkta, dömda, fångar, häktade och personer som avtjänar en samhällspåföljd, om uppgifterna behövs för gränsbevakning, för att personer ska kunna påträffas eller avlägsnas ur landet eller för ett sådant tillstånd eller godkännande från Gränsbevakningsväsendet som förutsätter att personen i fråga är tillförlitlig:

- 1) de uppgifter som avses i 5 § 1 mom.,
- 2) uppgifter om brott och domar samt om när verkställigheten av straff eller häktning har inletts och avslutats,
- 3) uppgifter om innehållet i och villkoren för den plan som utarbetats för verkställighet av samhällspåföljd samt om brott mot verkställighetsvillkoren som den som avtjänar samhällspåföljd har gjort sig skyldig till,
- 4) uppgifter om placering vid Brottspåföljdsmyndigheten av en fånge och en häktad, kontakter utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, rymning och otillåten avvikelse från öppen anstalt, brott mot villkoren för tillstånd att avlägsna sig, mot tillstånd till studier och tillstånd till civilt arbete samt om brott mot villkoren för placering i en anstalt utanför en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten.

26 §

Utlämnande av personuppgifter till militärmyndigheterna

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annanstans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna till militärmyndigheterna lämna ut följande uppgifter ur brottspåföljdsregistret om dömda, fångar, häktade och personer som avtjänar en samhällspåföljd, om uppgifterna behövs för förande av värnpliktsregistret samt till huvudstaben för förande av informationssystemet för militärrättsvården, om uppgifterna behövs för förande av säkerhetsregistret:

- 1) uppgifter om brott och domar samt när verkställigheten av straff eller häktning har inletts eller avslutats,
- 2) uppgifter om placering vid Brottspåföljdsmyndigheten av en fånge och en häktad.

27 §

Utlämnande av personuppgifter till Folkpensionsanstalten

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annanstans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna till Folkpensionsanstalten lämna ut följande uppgifter ur brottspåföljdsregistret om dömda, fångar, häktade och personer som avtjänar en samhällspåföljd, om uppgifterna behövs för tillhandahållande av förmåner som Folkpensionsanstalten enligt lag ska verkställa eller för sökande av rehabiliteringstjänster:

- 1) uppgifter om när verkställigheten av straff eller häktning har inletts eller avslutats,

2) uppgifter om innehållet i den plan som utarbetats för verkställigheten av övervakning av övervakad frihet på prov eller av villkorligt frihet,

3) uppgifter om placering vid Brottspåföljdsmyndigheten av en fånge och en häktad, om till en fånge och en häktad betalad brukspenning, sysselsättningspenning och lön samt om de innehållningar som ska göras på den.

28 §

Utlämnande av uppgifter till arbets- och näringsmyndigheter

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annanstans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna till arbets- och näringsmyndigheter lämna ut följande uppgifter ur brottspåföljdsregistret om dömda, fångar, häktade och personer som avtjänar en samhällspåföljd, om uppgifterna behövs för ordnande av arbetskraftstjänster:

1) uppgifter om när verkställigheten av straff eller häktning har inletts eller avslutats,

2) uppgifter om det sysselsättningsfrämjande innehållet i planen för strafftiden och om genomförd verksamhet samt om arbets- och funktionsförmåga.

29 §

Utlämnande av uppgifter om verkställighet av samhällspåföljder till enskilda

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annanstans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna till privata samslutningar, stiftelser och fysiska personer som sköter verkställighet av samhällspåföljder lämna ut uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten.

30 §

Utlämnande av personuppgifter ur säkerhetsregistret

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och någon annanstans i lag får Brottspåföljdsmyndigheten trots sekretessbestämmelserna och också på eget initiativ lämna ut sådana uppgifter i säkerhetsregistret till polisen, huvudstaben, Tullen och Gränsbevakningsväsendet som är nödvändiga för ändamål som motsvarar säkerhetsregistrets användningsändamål. När en uppgift lämnas ut ska det uppges hur tillförlitlig den är.

Beslut om lämnande av uppgifter fattas av den personuppgiftsansvarige eller en av denne utsedd tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten.

6 kap.

Gallring och arkivering av uppgifter i Brottspåföljdsmyndighetens personregister

31 §

Granskning av uppgifter i och gallring av uppgifter ur personregister

Uppgifterna om en person gallras ur Brottspåföljdsmyndighetens personregister när uppgifterna inte längre behövs för registrets användningsändamål. Uppgifterna gallras ur personregistren dock senast enligt följande:

1) de uppgifter i brottspåföljdsregistret som avses i 6 § tio år efter personens sista anhängiga verkställighetsärende som antecknats i brottspåföljdsregistret,

2) de uppgifter i brottspåföljdsregistret som avses i 7 § och 8 § 1–3 mom. fem år efter det att personen senast frigavs från en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller slutförde avtjänandet av en samhällspåföljd,

3) de uppgifter i brottspåföljdsregistret som avses i 8 § 4 mom. två månader efter det att uppgiften infördes i registret,

4) de uppgifter i brottspåföljdsregistret som avses i 10 § 1 och 2 mom. två år efter tidpunkten för besöket eller någon annan kontakt och i fråga om besöksförbud två år efter förbudets upphörande,

5) de uppgifter i brottspåföljdsregistret som avses i 10 § 3 mom. ett år efter tidpunkten för utträddet av ärenden,

6) de uppgifter i säkerhetsregistret som avses i 11 § fem år efter den sista anteckningen,

7) de uppgifter i målsäganderregistret som avses i 12 § ett halvt år efter det att fången har frigivits från fängelse som var förenat med anmälningsskyldigheten i fråga.

Ett fotografi som med stöd av 5 § 2 mom. ingår i uppgifterna för specificering ska gallras ur registret inom sex månader efter det att straffet avtjänats eller häktningen eller någon annan grund för intagning i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten har upphört.

Den personuppgiftsansvarige eller den enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten som den personuppgiftsansvarige bestämt ska granska om det finns behov av att bevara följande uppgifter i registret:

1) i 10 § avsedda uppgifter i brottspåföljdsregistret som gäller besökare och andra personer som håller kontakt med en fånge eller en häktad vartannat år och uppgifterna om personer som utträtt ärenden en gång om året,

2) andra uppgifter i brottspåföljdsregistret än de som avses i 1 punkten minst vart tredje år,

3) uppgifterna i säkerhetsregistret minst en gång om året.

På granskning och gallring av sådana uppgifter om socialvård som avses i 9 § tillämpas lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården samt lagen om klienthandlingar inom socialvården.

Samtliga uppgifter som gäller en person gallras ur informationssystemet senast ett år efter den registrerades död.

32 §

Bevaring av uppgifter som konstaterats vara oriktiga

Trots vad som i dataskyddslagen avseende brottmål, dataskyddsförordningen och dataskyddslagen föreskrivs om rättelse av oriktiga uppgifter i ett register får en oriktig uppgift bevaras i samband med den rättade uppgiften, om det behövs för att trygga rättigheterna för den registrerade, någon annan part eller en anställd vid Brottspåföljdsmyndigheten. En sådan uppgift får användas endast i det syfte som här avses.

En uppgift som konstaterats vara oriktig enligt 1 mom. ska gallras ur registret genast när den inte längre behövs för att trygga rättigheter, dock senast fem år efter det att den föreskrivna gallringsfristen har löpt ut.

33 §

Varaktig bevaring av uppgifter

Av de uppgifter i brottspåföljdsregistret som gallras ur databasen bildas ett index för varaktig bevaring av uppgifter. Uppgifterna gallras ur indexet då 50 år förflutit sedan personen i fråga

senast frigavs från en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller slutförde avtjänandet av en samhällspåföljd.

På varaktig bevaring av sådana uppgifter om socialvård som avses i 9 § tillämpas lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården samt lagen om klienthandlingar inom socialvården.

34 §

Arkivering av uppgifter

Bestämmelser om arkivfunktionens uppgifter och om handlingar som ska arkiveras utfärdas särskilt.

7 kap.

Den registrerades rättigheter

35 §

Inskränkningar i den personuppgiftsansvariges skyldighet att lämna ut uppgifter till den registrerade

Bestämmelser om den personuppgiftsansvariges skyldighet att informera den registrerade om behandling av uppgifter finns i dataskyddslagen avseende brottmål, dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Undantag från informationsplikten får dock göras om det är nödvändigt för ordningen och säkerheten i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten.

36 §

Inskränkningar i rätten till insyn

Utöver vad som föreskrivs i dataskyddslagen avseende brottmål, dataskyddsförordningen och dataskyddslagen får den registrerades rätt till insyn begränsas, om utövande av rätten till insyn på sannolika skäl kan leda till ett allvarligt hot mot ordningen och säkerheten i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller mot säkerheten för en anställd vid Brottspåföljdsmyndigheten eller för någon annan. Den registrerade har inte rätt till insyn i de uppgifter i brottspåföljdsregistret om skriftligt samtycke och utredning av åsikter som avses i 7 § 6 mom. eller i de uppgifter som ingår i säkerhetsregistret enligt 11 §.

En fånge har inte rätt till insyn i om han eller hon finns i det målsäganderegister som avses i 12 §.

37 §

Utövande av rätten till insyn

Den registrerade ska personligen kontrollera sina uppgifter vid den enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten som den personuppgiftsansvarige anvisar. När den registrerade framställer en begäran om insyn ska han eller hon styrka sin identitet. Den ovan avsedda enheten vid Brottspåföljdsmyndigheten ger den registrerade tillfälle att så som den personuppgiftsansvarige bestämmer kontrollera de uppgifter som han eller hon har rätt till insyn i.

8 kap.

Ikraftträdande

38 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015), nedan *den gamla lagen*.

39 §

Övergångsbestämmelse om gallring av uppgifter

På i 31 § 1 mom. i denna lag avsedd gallring av uppgifter ur personregister tillämpas under ett år från ikraftträdandet av denna lag 34 § 1 mom. i den gamla lagen.

2.

Lag

om ändring av fängelselagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i fängelselagen (767/2005) 1 kap. 7 §, 2 kap. 8 §, 3 kap. 7 a § 3 mom., 12 kap. 10 §, 14 kap. 8 § 2 mom. samt 15 kap. 14 och 15 §,
av dem 3 kap. 7 a § 3 mom., 12 kap. 10 § samt 15 kap. 14 och 15 § sådana de lyder i lag 393/2015,
ändras 1 kap. 5 § 2 mom. och 9 § 1 mom., 2 kap. 1 § 1 och 2 mom., 7 och 10 §, 3 kap. 7 § 3 mom. och 8 § 2 mom., 4 kap. 2 § 3 mom., 5–7 §, 9 § 1 mom. och 11 §, 5 kap. 4 § och 9 § 2 mom., 6 kap. 1 och 2 § samt rubriken för 6 § och 6 § 4 mom., 7 kap. 7 § 2 mom., 8 kap. 10 § 3 mom. och 14 §, 9 kap. 9 § 2 mom., 11 kap. 8 § 2 mom., 12 kap. 11 § 2 mom., 14 kap. 2 och 8 §, 11 § 1 mom. och 12 §, 15 kap. 4, 9–13 § och 16 § 4 mom. samt 18 §, 16 kap. 7 och 9 § samt 10 § 1 och 2 mom. 17 kap. 6 § 3 mom., 7 §, 8 § 1 mom. och 9 §, 18 kap. 6 § 3 och 4 mom. och 9 § 1 mom., 19 kap. 11 § 2 mom. samt 20 kap. 1 § 1 mom., 2, 8 och 14 punkten och 2 § 4–6 punkten,
av dem 1 kap. 9 § 1 mom., 3 kap. 8 § 2 mom., 4 kap. 7 § och 9 § 2 mom., rubriken för 6 kap. 6 § och 6 § 4 mom., 7 kap. 7 § 2 mom., 15 kap. 4 §, 16 kap. 10 § 2 mom., 18 kap. 9 § 1 mom. och 20 kap. 1 § 1 mom. 2, 8 och 14 punkten och 2 § 4–6 punkten sådana de lyder i lag 393/2015, 2 kap. 1 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 33/2015, 2 kap. 10 § och 4 kap. 11 § sådana de lyder i lagarna 33/2015 och 383/2017, 4 kap. 2 § 3 mom. sådan den lyder i lag 1070/2015, 4 kap. 5 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 809/2011, 4 kap. 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 403/2015, 5 kap. 9 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1640/2015, 6 kap. 2 § och 15 kap. 10 § sådana de lyder delvis ändrade i lagarna 735/2011 och 383/2015, 8 kap. 14 § sådan den lyder i lagarna 393/2015, 383/2017 och 804/2017, 9 kap. 9 § 2 mom., 12 kap. 11 § 2 mom. och 19 kap. 11 § 2 mom. sådana de lyder i lag 383/2017, 14 kap. 11 § 1 mom. sådant det lyder i lag 804/2017, 14 kap. 12 § sådan den lyder i lag 735/2011, 15 kap. 18 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 735/2011, 15 kap. 18 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 735/2011, 16 kap. 7 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 393/2015, 16 kap. 9 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 735/2011, 809/2011 och 507/2019 samt 16 kap. 10 § 1 mom. sådant det lyder i lag 507/2019, samt
fogas till 1 kap. 1 § ett nytt 2 mom., till 16 kap. nya 9 a och 11 §, till 18 kap. 6 §§, sådan den lyder delvis ändrad i lag 735/2011 ett nytt 5 mom., till kapitlet nya 6 a och 6 b § samt till 8 § ett nytt 2 mom. som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser om verkställighet av fängelse

1 §

Tillämpningsområde

Bestämmelser om grunderna för god förvaltning vid bemötandet av fångar och om förfarandet i förvaltningsärenden finns förutom i denna lag i förvaltningslagen (434/2003).

5 §

Bemötandet av fångar

Fångar får inte utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, facklig verksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller av någon annan orsak som gäller fångens person.

9 §

Behörighet utom tjänstetid

Fängelsedirektörens beslutanderätt får, om saken inte tål uppskov, utom tjänstetid utövas även av den jourhavande tjänstemannen inom brottspåföljdsregionen i ärenden som gäller

- 1) förvägran av vistelse utomhus,
- 2) överföring av fångar till temporär undersökning och vård utanför fängelset,
- 3) permission av viktigt eller synnerligen viktigt skäl,
- 4) återkallande av permission,
- 5) förflyttning av en fänge från en öppen anstalt till ett slutet fängelse med stöd av 6 kap. 2 § 2 mom.,
- 6) specialgranskning,
- 7) kroppsbesiktning,
- 8) hållande i förvar,
- 9) avskildhet som avses i 18 kap. 5 §,
- 10) anmälningar som avses i 19 kap. 1, 2, 4, 5 eller 8 §,
- 11) villkorlig frigivning av en fänge eller frigivning av en person som dömts till förvandlingsstraff för böter.

2 kap.

Inledande av verkställighet

1 §

Inledande av verkställighet av fängelsestraff

Domstolen ska utan obefogat dröjsmål underrätta Brottspåföljdsmyndigheten om sitt avgörande genom vilket den har dömt ut ett ovillkorligt fängelsestraff. Uppgifterna om avgörandet registreras i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem. Bestämmelser om registreringen finns i lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010). Ett straff ska verkställas utan ogrundat dröjsmål när en dom som avser fängelsestraff har vunnit laga kraft eller kan verkställas såsom en lagakraftvunnen dom.

Brottspåföljdsmyndigheten ska förelägga den dömda en anmälningstidpunkt och ett fängelse där den dömda ska anmäla sig.

7 §

Betalning av böter i ett fängelse

När den som dömts till förvandlingsstraff för böter anländer till fängelset för att avtjäna förvandlingsstraffet, reserveras för honom eller henne de fem följande vardagarna för betalning av böterna.

Om en fånge som är i fängelse ska avtjäna ett förvandlingsstraff eller om en fånge som anländer till ett fängelse ska avtjäna ett förvandlingsstraff utöver något annat straff, reserveras för fången efter delgivningen av förvandlingsstraffet eller ankomsten till fängelset de fem följande vardagarna för betalning av böterna innan verkställigheten av förvandlingsstraffet inleds. Betalningstid reserveras dock inte för så lång tid att verkställigheten av förvandlingsstraffet inte kan inledas innan fången frigges från fängelset.

Ett förvandlingsstraff förfaller om den som dömts till förvandlingsstraff inom den tid som avses i 1 eller 2 mom. betalar hela bötesbeloppet. Om flera förvandlingsstraff ska verkställas, har den dömda rätt att betala de böter som hänför sig bara till ett av förvandlingsstraffen, varvid detta förvandlingsstraff förfaller.

På dem som häktats enligt häktninglagen (768/2005) tillämpas bestämmelserna om betalning av böter i denna paragraf.

10 §

Beslutanderätt

Direktören för ett bedömningscentrum eller den tjänsteman som i arbetsordningen förordnats till direktörens ställföreträdare beslutar om i 3 och 4 § avsett uppskov med fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter och om i 6 § avsett återkallande av uppskov. När uppskov med verkställigheten ansöks på grund av hälsoskäl ska utlåtande begäras av Enheten för hälso- och sjukvård för fångar.

Beslut om efterlysning av den dömda och om återkallande av efterlysning fattas av den verkställighetsansvarige eller av en annan i arbetsordning förordnad tjänsteman vid verkställighetsenheten.

3 kap.

Beräkning av strafftid

7 §

Inräkning i strafftiden

Om inledandet av ett straff utan fångens förskyllan har blivit försenat av någon annan orsak än den som avses i 2 kap. 1 § 4 mom. eller verkställigheten har avbrutits utan fångens förskyllan, inräknas denna tid i strafftiden.

8 §

Beslutanderätt

En verkställighetsansvarig beslutar om villkorlig frigivning och om ställande under övervakning enligt 70 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) om den dömda avtjänat den andel av straffet som avses i 2 c kap. 5 § i strafflagen före ankomsten till fängelset.

4 kap.

Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset

2 §

Intagning i fängelse

Uppgift om att en fånge intagits i fängelse ska antecknas i det brottspåföljdsregister som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (/).

5 §

Ankomstgranskning

En fånge som anlänt till ett fängelse ska granskas i närvaro av ett vittne (*ankomstgranskning*). Ankomstgranskningen omfattar identifiering, registrering av identiteten, upptagande av signalement samt katalogisering och granskning av den egendom som fången medför. I slutna fängelser omfattar ankomstgranskningen klädbyte. Bestämmelser om uppgörande av egendomsförteckning finns i 9 kap. 2 §. Bestämmelser om säkerhetskontroll finns i 16 kap. 3 § och bestämmelser om kroppsvisitation finns i 16 kap. 4 §.

Brottspåföljdsmyndigheten får på fångar ta de signalement som avses i tvångsmedelslagen (806/2011).

6 §

Plan för strafftiden

En individuell plan för avtjänandet av straffet, frigivningen och den villkorliga friheten ska utarbetas för varje fånge (*plan för strafftiden*). Planen för strafftiden innehåller uppgifter om

- 1) placeringen av fången,
- 2) sysselsättning och stödåtgärder som främjar den dömdes livshantering under strafftiden,
- 3) kontakter utanför fängelset,
- 4) frigivningen och stödåtgärder under frigivningsskedet.

I innehållet i och omfattningen av planen för strafftiden beaktas arten av fångens brott och straffets längd, fångens arbets- och handlingsförmåga, omständigheter som inverkar på återfall i brott samt uppgifter som fåtts om fångens person, tidigare brottslighet och förhållanden.

Bestämmelser om planen för strafftiden för den som placerats i övervakad frihet på prov finns i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013). Bestämmelser om planen för strafftiden med avseende på övervakningen av den villkorligt frigivne finns i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

7 §

Förfarande för utarbetande av planen för strafftiden

Brottspåföljdsmyndigheten utarbetar en plan för strafftiden för den som dömts till fängelse. Brottspåföljdsmyndigheten kan ändra planen för strafftiden om förhållandena förändras eller av något annat jämförbart godtagbart skäl.

Under strafftiden preciseras planen med uppgifter om hur den har genomförts och genomförandet av planen följs regelbundet upp i det fängelse där fången placeras.

Planen för strafftiden utarbetas i samarbete med den som dömts till fängelsestraff. Planen för strafftiden ska med den dömdes samtycke i behövlig utsträckning utarbetas i samarbete med socialvårds-, hälsovårds-, boende- och arbetskraftsmyndigheterna i den dömdes hem- eller bostadskommun, andra myndigheter samt privata sammanslutningar och enskilda personer. Genomförandet av planen för strafftiden följs upp tillsammans med fången.

9 §

Placering i öppen anstalt

En dömd kan från frihet placeras direkt i en öppen anstalt om han eller hon tillsammans eller separat ska avtjäna ett förvandlingsstraff för böter eller ett fängelsestraff på högst två år. Den dömd kan åläggas att anmäla sig i ett slutet fängelse innan han eller hon förpassas till öppen anstalt. Ett villkor för placering i öppen anstalt är att fången förbinder sig till drogfrihet och att genomgå sådan kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 §.

11 §

Beslutanderätt

Beslut om planen för strafftiden, placeringen av en fånge i fängelse och tidpunkten för anmälan till fängelset fattas av direktören för ett bedömningscentrum, av en tjänsteman som i arbetsordningen förordnats till direktörens ställföreträdare, av en i brottspåföljdsregionens arbetsordning förordnad direktör för en byrå för samhällspåföljder eller av en tjänsteman som är ställföreträdare för direktören för en byrå för samhällspåföljder.

Beslut om ersättning för resekostnaderna för en fånge fattas av en i arbetsordning förordnad tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar om de öppna anstalter och öppna avdelningar där fångar övervakas tekniskt med hjälp av anordningar enligt 1 § 2 mom.

5 kap.

Placering i fängelset

4 §

Kontraktsavdelning

Fångar ska ges tillfälle att bo på en avdelning där fångarna förbinder sig att delta i den sysselsättning som ordnas för fångarna på avdelningen samt att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § (*kontraktsavdelning*).

9 §

Beslutanderätt

En sysselsättningsansvarig eller en i fängelsets arbetsordning förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en i fängelsets arbetsordning förordnad tjänste-

man som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om placering av fångar på avdelningar. En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om avskilt boende på en fånges egen begäran. Den överläkare som svarar för verksamheten på ett sjukhus vid Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller en av överläkaren förordnad läkare beslutar om intagning på sjukhuset och utskrivning därifrån.

6 kap.

Förflyttning från ett fängelse till ett annat

1 §

Förflyttning från slutet fängelse till öppen anstalt

En fånge kan oberoende av straffets längd med iakttagande av 4 kap. 8 § förflyttas från ett slutet fängelse till en öppen anstalt för en viss tid eller för att avtjäna den återstående delen av straffet, om

- 1) förflyttningen till öppen anstalt främjar genomförandet av planen för strafftiden,
- 2) den sysselsättning som ordnas i den öppna anstalten eller någon annan sysselsättning som den öppna anstalten godkänner är lämplig för fången,
- 3) det kan anses sannolikt att fången iakttar ordningen i den öppna anstalten, inte gör sig skyldig till något brott eller utan tillstånd avlägsnar sig från den öppna anstalten, och
- 4) fången förbinder sig att avstå från berusningsmedel och sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen samt förbinder sig att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 §.

2 §

Förflyttning från öppen anstalt till slutet fängelse

En fånge kan förflyttas från en öppen anstalt till ett slutet fängelse, om

- 1) fången gör sig skyldig eller misstänks ha gjort sig skyldig till ett brott som enligt 2 kap. 13 § i strafflagen inte får behandlas vid disciplinärt förfarande eller fången gör sig skyldig eller misstänks ha gjort sig skyldig till en ordningsförseelse som avses i 15 kap. 3 § i denna lag,
- 2) fången vägrar att delta i sysselsättning enligt planen för strafftiden, eller den sysselsättning som ordnas eller godkänns av den öppna anstalten i övrigt inte är lämplig för fången,
- 3) fången vägrar att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § eller lämnar ett positivt prov vid kontrollen av drogfrihet när han eller hon anländer till en öppen anstalt med stöd av en sådan placering som avses i 4 kap. 9 § eller återvänder till en öppen anstalt i situationer som avses i 8 kap. 6 §, 9 § 1 eller 3 mom. eller 14 kap.,
- 4) fången häktas på grund av något annat brott eller konstateras ha före ankomsten till den öppna anstalten gjort sig skyldig till ett brott som medför att de villkor som avses i 1 § 3 punkten inte längre uppfylls,
- 5) förflyttningen är motiverad för att skydda fångens eller någon annans säkerhet eller för att förhindra brottslig verksamhet,
- 6) ett nytt fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter ska verkställas och de villkor som avses i 1 § därför inte längre uppfylls, eller
- 7) fången begär detta själv.

En fånge kan omedelbart förflyttas till ett slutet fängelse för den tid som inledandet av förundersökning av det brott eller utredningen av den ordningsförseelse som avses i 1 mom. 1 punkten, undersökning eller säkerställande av resultatet av ett prov från den drogkontroll som avses i 1 mom. 3 punkten eller uppföljning av en berusad fånges hälsotillstånd kräver. En fånge kan också förflyttas till ett slutet fängelse för att de förutsättningar som avses i 1 mom. 6 punkten ska kunna utredas eller för att avtjäna ett sådant straff i enrum som avses i 15 kap. 4 § 1 mom. 3 punkten.

En fånge som utan giltigt skäl underlåter att anlända till öppen anstalt inom utsatt tid ska förpassas till bedömningscentrumet eller till ett fängelse som bedömningscentrumet anvisat.

6 §

Beslutanderätt

Direktören för det mottagande fängelset eller en säkerhetsansvarig i det mottagande fängelset beslutar om omedelbar förflyttning av en fånge till ett annat fängelse enligt 2 § 2 mom. och om kortvarig förflyttning av en fånge till ett annat fängelse enligt 3 a §, efter att ha hört direktören för placeringsfängelset.

7 kap.

Basvård och boende

7 §

Beslutanderätt

Regiondirektören beslutar om att begränsa en fånges rätt att använda egna kläder enligt 2 § 2 mom. En säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om att förvägra överlämnande av egna kläder till en fånges förfogande enligt 2 § 3 mom. Fängelsedirektören beslutar om att begränsa en fånges rätt att använda egna kläder enligt 2 § 4 mom. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana egna kläder till en fånges förfogande som det är tillåtet att inneha i fängelset.

8 kap.

Sysselsättning

10 §

Förutsättningar för tillstånd

Tillståndet eller placeringen kräver dessutom att

1) fången förbinder sig att avstå från berusningsmedel och sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen och förbinder sig att genomgå kontroll av drogfrihet enligt 16 kap. 7 § i denna lag, och

2) fången förbinder sig att iaktta andra nödvändiga skriftliga villkor som hänför sig till vistelsen utanför fängelset och deltagandet i sysselsättning än de som avses i 1 punkten.

14 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören, en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om placering enligt 4 §, deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 6 och 9 §, tillstånd till eget arbete enligt 7 § samt om återkallande av tillstånd eller placering enligt 11 §.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar dock om tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier, placering i anstalt utanför fängelset och tillstånd till övervakad verksamhet utanför fängelset för fångar som avtjänar livstids fängelse samt för fångar som avtjänar kombinationsstraff enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen.

Genom ett beslut av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet kan den beslutanderätt som avses i 2 mom. överföras på den tjänsteman som avses i 1 mom.

En sysselsättningsansvarig, en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om befrielse från sysselsättningsplikt enligt 13 §.

9 kap.

Fångarnas egendom och inkomster

9 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om i 4 § 4 mom. avsett sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför anstalten eller till en annan fånge. Fängelsedirektören, en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om betalning av brukspenning, sysselsättningspenning, lön och arbetsreskostnader, om att sysselsättningspenning lämnas obetald och om ändring av brukspenning och lön.

11 kap.

Fritid

8 §

Beslutanderätt

Tillstånd till fritidsverksamhet som avses i 1 § 2 mom. och sammankomster som avses i 7 § beviljas av fängelsedirektören eller en sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig.

12 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

11 §

Beslutanderätt

En säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om läsning av brev, andra postförsändelser eller meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., 8 § 1 mom. eller 9 b §, om utredning av avsändaren enligt 2 § 2 mom., om kopiering enligt 2 § 3 mom., om att underrätta fången om läsning enligt 2 a § 1 mom. samt om kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 §. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig. Beslut om avbrytande eller förvägran av användning av telefonen fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter.

14 kap.

Permission

2 §

Permission på basis av strafftidens längd

Permission på basis av strafftidens längd kan på ansökan beviljas, om

- 1) beviljande av permission främjar genomförandet av planen för strafftiden,
- 2) det utifrån fångens uppförande under strafftiden samt uppgifter om fångens person och brottslighet kan anses sannolikt att villkoren för permissionen kommer att iakttas, och
- 3) fången förbinder sig att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § och annan behövlig kontroll av att villkoren för permissionen iakttas.

11 §

Beslutanderätt

Beslut om beviljande och återkallande av permission samt om tidigareläggning enligt 3 § 3 mom. och betalning av kostnader för resor under permission enligt 10 § 2 mom. fattas av fängelsedirektören eller en säkerhets- eller sysselsättningsansvarig.

12 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om restid, ersättande av resekostnader under en permission, permissionsförfarandet och om villkoren för permission utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om beräkning av antalet permissioner och permissionernas längd meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

15 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

4 §

Disciplinstraff för fångar

Fången kan disciplinärt bestraffas med

- 1) anmärkning,
 - 2) varning,
 - 3) begränsning av deltagande i fritidsverksamhet, användning av pengar eller andra betalningsmedel eller innehav av egendom för högst 30 dygn (*förlust av rättigheter*), eller
 - 4) placering i enrum för högst tio dygn (*straff i enrum*).
- Förlusten av rättigheter får inte hindra fången att upprätthålla kontakter utom fängelset.

9 §

Utredning av ordningsförseelser

Ordningsförseelser ska utredas utan dröjsmål. Efter att en ordningsförseelse ägt rum, ska en opartisk och objektiv utredning genomföras, varvid förseelsen utreds på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

Fången, andra som har del i saken och vid behov även andra personer ska höras. Utredningen ska genomföras så att ingen blir grundlöst misstänkt.

I samband med utredningen av en ordningsförseelse ska ett motiverat påstående av fången om att de anställda gjort sig skyldiga till eller varit delaktiga i ett brott överlämnas till en polismyndighet för undersökning.

Utredningen av en ordningsförseelse kan avslutas utan att förseelsen förs till i 10 § avsedd behandling av ett disciplinärende, om

- 1) förseelsen är ringa,
- 2) det har framgått att det inte har skett någon förseelse, eller
- 3) det inte finns någon anledning att misstänka fången för förseelsen.

Fången kan ges en anmärkning vid utredningen av en ordningsförseelse, om behandlingen av ärendet avslutas med stöd av 4 mom. 1 punkten.

10 §

Behandling av disciplinärenden

Disciplinärenden som gäller fångar ska behandlas utan dröjsmål och utan att onödig uppmärksamhet väcks. Ärendet ska behandlas vid muntligt förfarande. Fången, ett vittne och någon annan person kan höras via videolänk eller med något annat motsvarande kommunikationsmedel om det är ändamålsenligt på grund av ett långt avstånd eller av någon annan motsvarande orsak.

Fången ska ges tillfälle att förbereda sitt försvar och lägga fram sin egen utredning samt bevis till stöd för den. Bestämmelser om tolkning finns i 4 kap. 4 § 2 mom.

En ordningsförseelse ska behandlas i det fängelse där fången är placerad eller där fången gjort sig skyldig till ordningsförseelsen. En ordningsförseelse som en fånge gjort sig skyldig till under en transport ska dock behandlas i det fängelse dit fången anländer. Om en fånge på grund av en ordningsförseelse förflyttas från en öppen anstalt till ett slutet fängelse, kan ordningsförseelsen också behandlas och disciplinstraffet påföras i bedömningscentrumet eller i det fängelse till vilket fången förflyttas.

11 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsförseelse utreds och beslutet om disciplinstraff inväntas, kan fången hållas avskild från övriga fångar, om det behövs för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. Avskildheten får inte räcka längre än nödvändigt och inte överskrida sju dygn. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt underrättas om avskildheten.

Den tid under vilken fången har hållits avskild från övriga fångar ska beaktas som avdrag när disciplinstraffet påförs.

12 §

Registrering

Utredning av ordningsförseelser och behandling av disciplinärenden ska registreras.

13 §

Hur disciplinstraff verkställs och när disciplinstraff förfaller

Disciplinstraff som påförts fångar ska verkställas utan dröjsmål och utan att onödig uppmärksamhet väcks.

Om en fånge åtalas vid domstol för ett brott för vilket han eller hon påförts disciplinstraff, förfaller disciplinstraffet till den del det inte har verkställts.

16 §

Beslutanderätt

En säkerhetsansvarig beslutar om utredning av ordningsförseelser, om avslutande av behandlingen av disciplinärenden under utredningen med stöd av 9 § 4 mom. och om utfärdande av anmärkning med stöd av 9 § 5 mom. En säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om avskildhet enligt 11 §.

18 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om utredning av ordningsförseelser och om registrering av utredning av ordningsförseelser och behandling av disciplinärenden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om verkställigheten av disciplinstraff meddelas av Brottsförbyggsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

16 kap.

Granskning av fängelselokaler och fångar

7 §

Kontroll av drogfrihet

En fånge kan åläggas att lämna utandnings, saliv- eller urinprov

1) om det finns skäl att misstänka att fången är påverkad av alkohol, något annat berusningsmedel eller ett sådant dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen, eller

2) för utredning av förutsättningarna för eller kontroll av skyldigheten avseende drogfrihet i samband med oövervakade besök, besök av barn, placering på en kontraktsavdelning, permission, tillstånd som avser studier, civilt arbete övervakad verksamhet utanför fängelset eller för placering i en öppen anstalt, i en anstalt utanför fängelset eller placering i övervakad frihet på prov.

Det kan bestämmas att blodprov ska tas på en fånge, om det behövs på grund av vägran att lämna ett i 1 mom. avsett prov, för att trygga kontrollen av drogfrihet eller för att få ett tillförlitligt provresultat.

Om berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar, behöver utandnings-, saliv-, urin- eller blod prov inte tas, om inte fången kräver det.

9 §

Förfarande och registrering

Kroppsvsitation ska utföras i närvaro av ett vittne. Om kroppsvsitationen eller kontrollen av drogfrihet kräver att den fången ska klä av sig, ska den som utför kroppsvsitationen eller kontrollen av drogfrihet och den som är vittne till kroppsvsitationen vara av samma kön som den visiterade. När fången befinner sig utanför fängelset under direkt bevakning av en tjänsteman vid Brottsförjldsmyndigheten, får kroppsvsitation dock utföras utan närvaro av ett vittne, om saken inte tål uppskov.

Om kroppsbesiktning utförs av någon som inte hör till hälso- och sjukvårdspersonalen, ska ett vittne vara närvarande. I övrigt ska i 8 kap. 33 § 3 och 4 mom. i tvångsmedelslagen iakttas vid utförande av kroppsbesiktning.

Fången ska underrättas om grunden för kroppsvsitationen, specialgranskningen, kroppsbesiktningen och kontrollen av drogfrihet så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

Ingripande i obemannade fordons eller farkosters färd, kroppsvsitation, kontroll av drogfrihet, specialgranskning och kroppsbesiktning ska registreras.

9 a §

Genomförande av kontroll av drogfrihet

Provtagning i samband med kontroll av drogfrihet ska ske i lämpliga lokaler och under kontrollerade förhållanden så att integritetsskyddet för den som testas säkerställs. Blodprov ska tas vid en för detta ändamål lämplig enhet inom hälso- och sjukvården. Endast yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården får ta blodprov.

Provtagningen och behandlingen av provet ska utföras på ett tekniskt tillförlitligt sätt så att

- 1) proverna från olika personer som testas inte kan blandas,
- 2) orenheter inte kan hamna i provet, och
- 3) provet inte kan förfalskas.

Ett saliv-, urin- eller blodprov ska sändas till ett laboratorium för undersökning eller verifiering, om inte resultatet av ett snabbtest av saliv- eller urinprovet visar att fången inte har använt berusningsmedel. Laboratoriet ska uppfylla kvalitetskraven för narkotikatest.

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll av en fånge. En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om ingripande i obemannade fordons eller farkosters färd, kroppsvisitation av en fånge och om annan kontroll av drogfrihet än sådan blodprovstagning som avses i 7 §. Fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om sådant blodprov som avses i 7 §.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om specialgranskning. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet har i enskilda fall rätt att besluta om specialgranskning.

11 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om registrering av ingripande i obemannade fordons eller farkosters färd, kroppsvisitation, kontroll av drogfrihet, specialgranskning och kroppsbesiktning utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om det förfarande som ska tillämpas vid kontroll av drogfrihet meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

17 kap.

Granskning av andra personer

6 §

Gripande och hållande i förvar

Den som grips eller hålls i förvar ska underrättas om grunden för åtgärden.

7 §

Förfarande och registrering

Säkerhetskontroll och kroppsvisitation ska utföras finkänsligt. Åtgärderna får inte orsaka onödigt olägenhet för den granskade eller skada på egendom.

Den granskade ska underrättas om grunden för åtgärden. Vid kroppsvisitation ska ett vittne vara närvarande. Om kroppsvisitationen kräver att den granskade klär av sig, ska visitationen utföras i ett avskilt rum, och den som utför visitationen och den som är vittne ska vara av samma kön som den granskade.

Kroppsvisitation, avlägsnande från fängelseområdet, gripande och hållande i förvar av besökare ska registreras.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll och förvägran av tillträde till fängelse.

9 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om registrering av kroppsvisitation, avlägsnande från fängelseområdet, gripande och hållande i förvar av besökare utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 kap.

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

6 §

Användning av maktmedel

En tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten har i sin tjänsteutövning dessutom rätt till nödvärn i enlighet med 4 kap. 4 § i strafflagen. När det bedöms hur försvarligt nödvärnet varit ska de krav beaktas som kan ställas på en tjänsteman utifrån dennes utbildning och erfarenhet.

Den som på begäran eller med samtycke av en i 1 mom. avsedd tjänsteman tillfälligt bistår denne i en situation där det är nödvändigt att anlita hjälp av utomstående för att använda maktmedel vid en ytterst viktig och brådskande tjänsteförrättning enligt denna paragraf har rätt att under tjänstemannens uppsikt använda de nödvändiga maktmedel som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarliga.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen samt om excess i nödvärn i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i den lagen.

6 a §

Beredskap för och varning om användning av maktmedel

Den som utför ett tjänsteuppdrag och har anledning att befara motstånd eller ett obehörigt angrepp enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ska på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt bereda sig på användning av maktmedel.

Den som är föremål för ett tjänsteuppdrag ska varnas för risken att bli utsatt för maktmedel, om det är möjligt och ändamålsenligt att varna denne. Varningen ska ges på ett för ändamålet lämpligt och begripligt sätt.

6 b §

Användning av skjutvapen

En tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten får använda skjutvapen endast om det är fråga om att stoppa en persons verksamhet som orsakar direkt och allvarlig fara för någon annans liv

eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att stoppa verksamheten. Skjutvapen får dessutom användas i brådska och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål eller motsvarande hinder.

Med användning av skjutvapen avses varning för användning av ett i 2 § i skjutvapenlagen (1/1998) avsett skjutvapen, hot om användning av skjutvapen och avlossande av skott. Det betraktas inte som användning av skjutvapen att ta fram ett skjutvapen och göra det skjutklart.

7 §

Förfarandet

Fången ska underrättas om grunden för användningen av fängsel så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

Användning av fängsel, verkställighet av observation, observation i isolering och avskildhet samt användning av maktmedelsredskap ska registreras.

8 §

Beslutanderätt

Beslut om vapenhot och avlossande av skott ska fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighet av och förhållandena under observation, observation i isolering och avskildhet samt om maktmedelsredskap, fängslens och registrering av användning av fängsel och maktmedelsredskap utfärdas genom förordning av statsrådet.

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

11 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören, en i arbetsordningen förordnad säkerhetsansvarig eller sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om anmälningar enligt 5 § 1 mom. En verkställighetsansvarig eller en annan i arbetsordningen förordnad tjänsteman vid verkställighetsenheten beslutar om anmälningar enligt 5 § 2 mom.

20 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En fånge eller en dömd får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

2) uppskov med verkställigheten av hälsoskäl enligt 2 kap.3 §, uppskov med verkställigheten på andra grunder än av hälsoskäl enligt 2 kap. 4 § och återkallande av uppskov enligt 2 kap. 6 §,

8) befrielse från sysselsättningsplikten enligt 8 kap. 2 § 2 mom., tillstånd till civilt arbete enligt 8 kap. 6 §, tillstånd till deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 8 kap. 9 § 1 eller 2 mom., beslut enligt 8 kap. 11 § om återkallande av tillstånd eller placering enligt 8 kap. 6 § eller 9 § 1 eller 2 mom. eller befrielse från sysselsättningsplikt för viss tid enligt 8 kap. 13 §,

14) anmärkning, varning, förlust av rättigheter eller straff i enrum enligt 15 kap. 4 § eller avskildhet enligt 15 kap. 11 §.

2 §

Förbud mot att söka ändring

En fånge eller en dömd får inte begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

4) förflyttning av en fånge från ett slutet fängelse till en öppen anstalt enligt 6 kap. 1 §, omedelbar förflyttning av en fånge från en öppen anstalt till ett slutet fängelse enligt 6 kap. 2 § 2 mom., förflyttning av en fånge från en sluten anstalt till en annan sluten anstalt eller från en öppen anstalt till en annan öppen anstalt enligt 6 kap. 3 §, kortvarig förflyttning av en fånge till ett annat fängelse enligt 6 kap. 3 a § eller tillåtelse för en fånge att avlägsna sig från fängelset för att höras hos någon annan myndighet än en domstol enligt 6 kap. 5 §,

5) begränsning av användning av egna kläder enligt 7 kap. 2 § 2 och 4 mom.,

6) placering i sysselsättning enligt 8 kap. 4 §, tillstånd till eget arbete enligt 8 kap. 7 § eller tillstånd till sysselsättning under övervakning utanför fängelset enligt 8 kap. 9 § 3 mom. eller beslut enligt 8 kap. 11 § att återkalla ett tillstånd enligt 8 kap. 9 § 3 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av häktningsslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i häktningsslagen (768/2005) 1 kap. 6 §, 8 kap. 8 §, 10 kap. 14 och 15 §,
av dem 8 kap. 8 § sådan den lyder i lag 394/2015, och 10 kap. 14 och 15 § sådana de lyder
delvis ändrade i lag 394/2015,
ändras 1 kap. 5 § 2 mom., 2 kap. 2 § 5 mom. och 4 §, 3 kap. 3 och 9 §, 4 kap. 4 §, 5 kap. 8 §,
8 kap. 9 §, 10 kap. 4 och 9–13 §, 16 § 4 mom. och 18 §, 11 kap. 7, 9 och 10 §, 12 kap. 6 § 3
mom., 7 §, 8 § 1 mom. och 9 §, 13 kap. 6 § 3 och 4 mom., 7 § och 9 § 1 mom. samt 15 kap. 1 §
1 mom. 6 punkten,
av dem 2 kap. 2 § 5 mom. sådant det lyder i lag 15/2016, 3 kap. 9 § sådan den lyder i lagarna
736/2011, 394/2015 och 384/2017, 4 kap. 4 § sådan den lyder i lag 384/2017, 5 kap. 8 § sådan
den lyder i lagarna 394/2015 och 384/2017, 8 kap. 9 §, 11 kap. 10 §, 13 kap. 9 § 1 mom. och 15
kap. 1 § 1 mom. 6 punkten sådana lyder i lag 394/2015, 10 kap. 4 § och 11 kap. 7 § sådana de
lyder delvis ändrade i lag 394/2015, 10 kap. 18 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 736/2011
och 11 kap. 9 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 736/2011 och 808/2011, samt
fogas till 1 kap. 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 394/2015, ett nytt 5 mom., till 3 kap.
nya 3 a och 3 b §, till 11 kap. en ny 9 a och 11 §, till 13 kap. 6 §, sådan den lyder delvis ändrad
i lag 736/2011, ett nytt 5 mom. och till kapitlet nya 6 a och 6 b § samt till 8 § ett nytt 2 mom.
som följer:

1 kap.

Allmänna principer för verkställighet av häktning

1 §

Tillämpningsområde

Bestämmelser om grunderna för god förvaltning vid bemötandet av häktade och om förfaran-
det i förvaltningsärenden finns förutom i denna lag i förvaltningslagen (434/2003).

5 §

Bemötande av häktade

Häktade får inte utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, nat-
ionalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, facklig verksamhet, familje-
förhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller av någon annan orsak
som gäller den häktades person.

2 kap.

Ankomst till ett fängelse

2 §

Intagning i fängelse

Uppgift om att en häktad tagits in i ett fängelse ska antecknas i det brottspåföljdsregister som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (/).

4 §

Ankomstgranskning

En häktad som har anlänt till ett fängelse ska granskas i närvaro av ett vittne (*ankomstgranskning*). Ankomstgranskningen omfattar identifiering, registrering av identiteten, tagning av signalement samt katalogisering och granskning av den egendom som den häktade medför samt vid behov klädbyte. Bestämmelser om uppgörande av egendomsförteckning finns i 5 kap. 2 §. Bestämmelser om säkerhetskontroll finns i 11 kap. 3 § och bestämmelser om kroppsvisitation och finns i 11 kap. 4 §.

Brottspåföljdsmyndigheten får ta de signalement som avses i tvångsmedelslagen på de häktade.

3 kap.

Placering i fängelset, basvård och förflyttning

3 §

Klädsel

En häktad får använda sina egna kläder.

En förutsättning för överlämnande av egna kläder till den häktades förfogande är att kläderna är i gott skick och att de kan granskas på ett tillförlitligt sätt utan att skadas. Överlämnande av egna kläder till en häktads förfogande kan förvägras, om kläderna äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller om användningen av kläderna kan försvåra identifieringen av den häktade. Antalet klädesplagg som överlämnas till den häktades förfogande kan begränsas av skäl som hänför sig till möjligheterna att granska bostadsrummen, brandsäkerheten och de begränsade förvaringsutrymmena.

Användningen av egna kläder kan begränsas också om det är behövt på grund av arbetarskyddet. Häktade som inte får använda sina egna kläder i arbetet eller som på grund av arbetets natur behöver skyddskläder ska ges lämplig klädsel.

Häktade som saknar ändamålsenliga egna kläder ska ges lämplig klädsel för användning i fängelset samt för domstolsbesök och andra besök utanför fängelset.

3 a §

Klädvård

De häktade svarar för vården av de egna kläder som de använder. En häktad ska hålla den klädsel som tillhandahållits av fängelset i behörigt skick.

Fängelset ska ge de häktade möjlighet att tvätta sina egna kläder eller att få dem tvättade i fängelset eller på den häktades bekostnad utanför fängelset genom anstaltens förmedling.

3 b §

Renhållning

De häktade ska på fritiden sköta om städning och renhållning av de egna bostadsrummen och de allmänna lokalerna samt om hushållsarbeten.

9 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om att förvägra en häktad vistelse utomhus. En säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om att förvägra överlämnande av egna kläder till en häktads förfogande enligt 3 § 2 mom. Fängelsedirektören beslutar om att begränsa en häktads rätt att använda egna kläder enligt 3 § 3 mom. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana egna kläder till en häktads förfogande som det är tillåtet att inneha i fängelset. En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig beslutar om avvikelse från den normala kosten.

En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om avskilt boende på en häktads egen begäran och om placering på kontraktsavdelning. Direktören för bedömningscentrumet eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för direktören beslutar om förflyttning av en häktad. Om en häktad förflyttas till en annan brottspåföljdsregion, är en förutsättning för förflyttningen samtycke av direktören för bedömningscentrumet i den mottagande brottspåföljdsregionen eller av den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för den direktören. Direktören för det mottagande fängelset eller en säkerhetsansvarig i det mottagande fängelset beslutar om kortvarig förflyttning av en häktad enligt 6 a §, efter att ha hört direktören för placeringsfängelset.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig eller sysselsättningsansvarig beslutar om den häktade ska tillåtas avlägsna sig från fängelset enligt 8 §. Om vistelsen utanför fängelset varar över sju dygn, fattas beslutet av direktören för bedömningscentrumet eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för direktören.

4 kap.

Sysselsättning

4 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören, en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om en häktads deltagande i sysselsättning och om eget arbete som avses i 2 §.

5 kap.

De häktades egendom och inkomster

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning fattar beslut om att inte överlämna egendom till en häktads förfogande. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana föremål och ämnen till en häktads förfogande som det är tillåtet att inneha i fängelset.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om i 4 § 3 mom. avsedd begränsning av rätten att använda pengar eller betalningsmedel och om i 4 § 4 mom. avsett sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför anstalten eller till en annan fånge. Fängelsedirektören eller en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om betalning av brukspenning och sysselsättningspenning.

8 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

9 §

Beslutanderätt

En i arbetsordningen förordnad tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om granskning av brev och andra postförsändelser med stöd av 1 § 2 mom. samt om öppnande av en sådan försändelse och granskning av dess innehåll med stöd av 1 § 3 mom. eller 4 § 2 mom.

En säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om läsning av brev, andra postförsändelser och meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., om utredning av avsändaren enligt 2 § 2 mom., om kopiering enligt 2 § 3 mom., om att underätta den häktade om läsning enligt 2 a § 1 mom. samt om kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 §. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten som har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig. Beslut om avbrytande eller förvägran att använda telefonen fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig eller en sysselsättningsansvarig beslutar om tillstånd till användning av e-post eller internet och om återkallande av sådana tillstånd.

10 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

4 §

Disciplinstraff för häktade

En häktad kan disciplinärt bestraffas med

- 1) anmärkning,
- 2) varning,

3) begränsning av deltagande i fritidsverksamhet, användning av pengar eller andra betalningsmedel eller innehav av egendom för högst 30 dygn (*förlust av rättigheter*), eller

4) placering i enrum för högst tio dygn (*straff i enrum*).

Förlusten av rättigheter får inte hindra den häktade att upprätthålla kontakter utom fängelset.

9 §

Utredning av ordningsförseelser

Ordningsförseelser ska utredas utan dröjsmål. Efter att en ordningsförseelse ägt rum, ska en opartisk och objektiv utredning genomföras, varvid förseelsen utreds på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

De häktade, andra som har del i saken och vid behov även andra personer ska höras. Utredningen ska genomföras så att ingen blir grundlöst misstänkt.

I samband med utredningen av en ordningsförseelse ska ett motiverat påstående av den häktade om att de anställda gjort sig skyldiga till eller varit delaktiga i ett brott överlämnas till en polismyndighet för undersökning.

Utredningen av en ordningsförseelse kan avslutas utan att förseelsen förs till i 10 § avsedd behandling av ett disciplinärende, om

1) förseelsen är ringa,

2) det har framgått att det inte har skett någon förseelse, eller

3) det inte finns skäl att misstänka den häktade för förseelsen.

Den häktade kan ges en anmärkning vid utredning av en ordningsförseelse, om behandlingen av ärendet avslutas med stöd av 4 mom. 1 punkten.

10 §

Behandling av disciplinärenden

Disciplinärenden som gäller häktade ska behandlas utan dröjsmål och utan att onödig uppmärksamhet väcks. Ärendet ska behandlas vid muntligt förfarande. Den häktade, ett vittne och någon annan person kan höras via videolänk eller med något annat motsvarande kommunikationsmedel om det är ändamålsenligt på grund av ett långt avstånd eller av någon annan motsvarande orsak.

Den häktade ska ges tillfälle att förbereda sitt försvar och lägga fram sin egen utredning samt bevis till stöd för den. Bestämmelser om tolkning finns i 2 kap. 3 § 2 mom.

En ordningsförseelse ska behandlas i det fängelse där den häktade är placerad eller där den häktade gjort sig skyldig till ordningsförseelsen. En ordningsförseelse som en häktad gjort sig skyldig till under en transport ska dock behandlas i det fängelse dit den häktade anländer. Om en häktad på grund av en ordningsförseelse förflyttas från en öppen anstalt till ett slutet fängelse, kan ordningsförseelsen också behandlas och disciplinstraffet påföras i bedömningscentrumet eller i det fängelse till vilket den häktade förflyttas.

11 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsförseelse utreds och beslutet om disciplinstraff inväntas, kan den häktade hållas avskild från övriga fångar och häktade, om det behövs för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. Avskildheten får inte räcka längre än nödvändigt och inte överskrida sju dygn. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt underrättas om avskildheten.

Den tid under vilken den häktade har hållits avskild från övriga fångar och häktade ska beaktas som avdrag när disciplinstraffet påförs.

12 §

Registrering

Utredning av ordningsföreseelser och behandling av disciplinärenden ska registreras.

13 §

Hur disciplinstraff verkställs och när disciplinstraff förfaller

Disciplinstraff som påförts häktade ska verkställas utan dröjsmål och utan att onödig uppmärksamhet väcks.

Om en häktad åtalas vid domstol för ett brott för vilket han eller hon påförts disciplinstraff, förfaller disciplinstraffet till den del det inte har verkställts.

16 §

Beslutanderätt

En säkerhetsansvarig beslutar om utredning av ordningsföreseelser, om avslutande av behandlingen av disciplinärenden under utredningen med stöd av 9 § 4 mom. och om utfärdande av anmärkning med stöd av 9 § 5 mom. En säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om avskildhet enligt 11 §.

18 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om utredning av ordningsföreseelser samt om registrering av utredning av ordningsföreseelser och behandling av disciplinärenden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om verkställigheten av disciplinstraff meddelas av Brottsförvaltningsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

11 kap.

Granskning av fängelselokaler och häktade

7 §

Kontroll av drogfrihet

En häktad kan åläggas att lämna utandnings-, saliv- eller urinprov

1) om det finns skäl att misstänka att den häktade är påverkad av alkohol, något annat berusningsmedel eller ett sådant dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen eller

2) för utredning av förutsättningarna för eller för kontroll av skyldigheten avseende drogfrihet i fråga om oövervakade besök, besök av barn och placering på en kontraktsavdelning.

Det kan bestämmas att blodprov ska tas på den häktade, om det behövs på grund av vägran att lämna ett i 1 mom. avsett prov, för att trygga kontrollen av drogfrihet eller för att få ett tillförlitligt provresultat.

Om berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar, behöver saliv-, urin- eller blodprov inte tas, om inte den häktade kräver det.

9 §

Förfarande och registrering

Kroppsvsitation ska utföras i närvaro av ett vittne. Om kroppsvsitation eller kontroll av drogfrihet kräver att den häktade ska klä av sig, ska den som utför kroppsvsitationen och kontrollen av drogfrihet samt den som är vittne till kroppsvsitationen vara av samma kön som den visiterade. När den häktade befinner sig utanför fängelset under direkt bevakning av en tjänsteman vid Brottsförmyndigheten, får kroppsvsitation dock utföras utan närvaro av ett vittne, om saken inte tål uppskov.

Om kroppsbesiktning utförs av någon som inte hör till hälso- och sjukvårdspersonalen, ska ett vittne vara närvarande. I övrigt ska 8 kap. 33 § 3 och 4 mom. i tvångsmedelslagen iakttas vid utförande av kroppsbesiktning.

Den häktade ska underrättas om grunden för kroppsvsitationen, specialgranskningen, kroppsbesiktningen och kontrollen av drogfrihet så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

Ingripande i obemannade fordons eller farkosters färd, kroppsvsitation, kontroll av drogfrihet, specialgranskning och kroppsbesiktning ska registreras.

9 a §

Genomförande av kontroll av drogfrihet

Provtagning i samband med kontroll av drogfrihet ska ske i lämpliga lokaler och under kontrollerade förhållanden så att integritetsskyddet för den som testas kan säkerställas. Blodprov ska tas vid en för detta ändamål lämplig enhet inom hälso- och sjukvården. Endast yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården får ta blodprov.

Provtagningen och behandlingen av provet ska utföras på ett tekniskt tillförlitligt sätt så att

- 1) proverna från olika personer som testas inte kan blandas,
- 2) orenheter inte kan hamna i provet, och
- 3) provet inte kan förfälskas.

Ett saliv-, urin- eller blodprov ska sändas till ett laboratorium för undersökning eller verifiering, om inte resultatet av ett snabbtest av saliv- eller urinprovet visar att fången inte har använt berusningsmedel. Laboratoriet ska uppfylla kvalitetskraven för narkotikatest.

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll av en häktad. En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om kroppsvisitation av en häktad och om annan kontroll av drogfrihet än sådan blodprovstagning som avses i 7 §.

Fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om sådant blodprov som avses i 7 §.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om specialgranskning. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet har i enskilda fall rätt att besluta om specialgranskning.

Fängelsedirektören beslutar om kroppsbesiktning.

11 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om registrering av ingripande i obemannade fordons eller farkosters färd, kroppsvisitation, kontroll av drogfrihet, specialgranskning och kroppsbesiktning utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om det förfarande som ska tillämpas vid kontroll av drogfrihet meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

12 kap.

Granskning av andra personer

6 §

Gripande och hållande i förvar

Den som grips eller hålls i förvar ska underrättas om grunden för åtgärden.

7 §

Förfarande och registrering

Säkerhetskontroll och kroppsvisitation ska utföras finkänsligt. Åtgärderna får inte orsaka onödigt olägenhet för den granskade eller skada på egendom.

Den granskade ska underrättas om grunden för åtgärden. Vid kroppsvisitation ska ett vittne vara närvarande. Om kroppsvisitationen kräver att den granskade klär av sig, ska visitationen utföras i ett avskilt rum, och den som utför visitationen och den som är vittne ska vara av samma kön som den granskade.

Kroppsvisitation, avlägsnande från fängelseområdet, gripande och hållande i förvar av besökare ska registreras.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll och förvägran av tillträde till fängelse.

9 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om registrering av kroppsvisitation, avlägsnande från fängelseområdet, gripande och hållande i förvar av besökare utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 kap.

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

6 §

Användning av maktmedel

En tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten har i sin tjänsteutövning dessutom rätt till nödvärn i enlighet med 4 kap. 4 § i strafflagen. Vid bedömningen av om nödvärn kan försvaras ska de krav beaktas som kan ställas på en tjänsteman utifrån dennes utbildning och erfarenhet.

Den som på begäran eller med samtycke av en i 1 mom. avsedd tjänsteman tillfälligt bistår denne i en situation där det är nödvändigt att anlita hjälp av utomstående för att använda maktmedel vid en ytterst viktig och brådskande tjänsteförrättning enligt denna paragraf har rätt att under tjänstemannens uppsikt använda de nödvändiga maktmedel som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarliga.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen samt om excess i nödvärn i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i den lagen.

6 a §

Beredskap för och varning om användning av maktmedel

Den som utför ett tjänsteuppdrag och har anledning att befara motstånd eller ett obehörigt angrepp enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ska på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt bereda sig på användning av maktmedel.

Den som är föremål för ett tjänsteuppdrag ska varnas för risken att bli utsatt för maktmedel, om det är möjligt och ändamålsenligt att varna denne. Varningen ska ges på ett för ändamålet lämpligt och begripligt sätt.

6 b §

Användning av skjutvapen

En tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten får använda skjutvapen endast om det är fråga om att stoppa en persons verksamhet som orsakar direkt och allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att stoppa verksamheten. Skjutvapen får dessutom användas i brådskande och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål eller motsvarande hinder.

Med användning av skjutvapen avses varning för användning av ett i 2 § i skjutvapenlagen (1/1998) avsett skjutvapen, hot om användning av skjutvapen och avlossande av skott. Det betraktas inte som användning av skjutvapen att ta fram ett skjutvapen och göra det skjutklart.

7 §

Förfarandet

Den häktade ska underrättas om grunden för användningen av fängsel så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

Användning av fängsel, verkställighet av observation, observation i isolering och avskildhet samt användning av maktmedelsredskap ska registreras.

8 §

Beslutanderätt

Beslut om vapenhot och avlossande av skott ska fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighet av och förhållandena under observation, observation i isolering och avskildhet samt om maktmedelsredskap, fängslarna och registrering av användning av fängsel och maktmedelsredskap utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En häktad får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

6) anmärkning, varning, förlust av rättigheter eller straff i enrum enligt 10 kap. 4 mom. eller avskildhet enligt 11 §,

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om verkställighet av samhällspåföljder

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) 5, 29, 31, 74 och 81 §,
av dem 31 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 273/2019,
ändras 14–20 §, 22, 23, 25, 26, 27 och 30 §, 38 § 2 mom., 39 och 46 §, 49 § 2 mom., 54 §, 55
§ 1 mom., 62 §, 66 § 2 mom., 67 § 1 mom. samt 75, 86, 87 och 91 §,
av dem 18 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 385/2017 och 273/2019, 19 och 30 §
sådana de lyder delvis ändrade i lag 385/2017, 26 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 273/2019
samt 66 § sådan den lyder i lag 273/2019, samt
fogas till 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 273/2019, ett nytt 5 mom., till lagen nya 22
a, 24 a och 26 a §, till 47 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 86 a §, som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Bestämmelser om grunderna för god förvaltning vid bemötandet av dem som dömts till samhällspåföljder och om förfarandet i förvaltningsärenden finns förutom i denna lag i förvaltningslagen (434/2003).

14 §

Påbörjande av verkställigheten

Domstolen ska utan ogrundat dröjsmål underrätta Brottspåföljdsmyndigheten om sitt avgörande genom vilket den har dömt ut samhällstjänst, övervakningsstraff, villkorligt fängelse förenat med övervakning eller ungdomsstraff. Uppgifterna om avgörandet registreras i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem. Bestämmelser om registreringen finns i lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010).

Verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff, villkorligt fängelse förenat med övervakning och ungdomsstraff ska påbörjas och påföljden verkställas utan ogrundat dröjsmål när en dom som gäller straffet har vunnit laga kraft eller kan verkställas på samma sätt som en lagakraftvunnen dom.

Brottspåföljdsmyndigheten ska förelägga den dömda en tidpunkt när avtjänandet av straffet ska inledas.

15 §

Begynnelse tidpunkten för avtjänandet av straff

Avtjänandet av samhällstjänst och ungdomsstraff börjar den dag då det första övervakarmötet ordnas, den första arbetstjänstdagen infaller, deltagandet i annan verksamhet inleds eller då annan övervakning som hänför sig till samhällspåföljdens verkställighet inleds i enlighet med den

preciserade planen för strafftiden. Bestämmelser om begynnelse tidpunkten för avtjänandet av övervakningsstraff finns i 47 §.

Övervakningstiden för villkorligt fängelse som förenats med övervakning börjar löpa den dag då det första övervakarmötet ordnas i enlighet med den preciserade planen för strafftiden.

Om den som ska frigges villkorligt ställs under övervakning för en provotid, inleds övervakningen den dag då han eller hon frigges villkorligt från fängelset.

16 §

Uppskov med eller avbrott i verkställigheten

Brottspåföljdsmyndigheten får för viss tid skjuta upp eller avbryta verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff, ungdomsstraff eller övervakningen av villkorligt fängelse, om

1) avtjänande av samhällspåföljd skulle äventyra värden av den dömdes allvarliga sjukdom eller svåra skada,

2) det finns ett tillfälligt hinder för avtjänande av samhällspåföljden på grund av att den dömda deltar i missbrukarrehabilitering, fullgör värnplikt eller frivillig militärtjänst för kvinnor eller civiltjänst, vårdar sitt barn under en moderskaps-, särskild moderskaps, faderskaps- eller föräldrapenningsperiod enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) eller av någon annan därmed jämförbar godtagbar orsak,

3) ändrade förhållanden hos den dömda förutsätter nya arrangemang i fråga om verksamhets skyldigheten eller skyldigheten att stanna på en viss plats,

4) det finns ett hinder för avtjänandet av samhällspåföljden med anledning av avtjänande av ett ovillkorligt fängelsestraff eller någon annan samhällspåföljd eller med anledning av verkställigheten av häktning.

I de fall som avses i 1 mom. 1 punkten ska verkställigheten skjutas upp eller avbrytas tills det inte längre finns några hinder för inledandet av verkställigheten som beror på den dömdes hälsotillstånd. I de fall som avses i 1 mom. 2–4 punkten får uppskov eller avbrott fortgå i sammanlagt högst ett år från den tidpunkt då den dömda ska börja avtjäna straffet.

Strafftiden löper inte under uppskovet eller avbrottet.

Brottspåföljdsmyndigheten ska återkalla ett uppskov med eller avbrott i verkställigheten, om det framgår att det inte längre finns grunder för uppskovet eller avbrottet.

17 §

Preciserad plan för strafftiden

Brottspåföljdsmyndigheten ska utarbeta en preciserad plan för strafftiden för att en samhällspåföljd ska kunna verkställas. Den preciserade planen för strafftiden ska innehålla mer detaljerade uppgifter om hela den tid verkställigheten av samhällspåföljden omfattar än vad som ingår i den plan för strafftiden som utarbetats i utredningsskedet i enlighet med 11 § samt tidpunkten för när verkställigheten av påföljden inleds och upphör och ett detaljerat tidsschema.

18 §

Utarbetande och ändring av en preciserad plan för strafftiden

Brottspåföljdsmyndigheten utarbetar en preciserad plan för strafftiden i samarbete med den dömda.

Brottspåföljdsmyndigheten får ändra den preciserade planen för strafftiden, om förhållandena förändras väsentligt eller det finns någon annan därmed jämförbar godtagbar orsak till det. När den preciserade planen ändras ska bestämmelserna i 1 och 3 mom. iakttas.

Detaljerna i den preciserade planen för strafftiden och påföljderna för brott mot bestämmelserna i den ska på ett ändamålsenligt sätt gås igenom med den dömde.

19 §

Beräkning av strafftider och tidsfrister

De strafftider som avses i denna lag och maximitiden för uppskov och avbrott enligt 16 § beräknas i dagar. De tider som anges i år och månader omvandlas till dagar så att ett år blir 365 dagar och en månad blir 30 dagar.

20 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) inledande av verkställigheten,
- 2) innehållet i och förfarandet för utarbetandet av en preciserad plan för strafftiden,
- 3) verksamhet som kan godkännas som innehåll verksamhetsskyldigheten.

22 §

Kontroll av drogfrihet

Den dömde kan åläggas att lämna utandnings-, saliv- eller urinprov

- 1) om det finns skäl att misstänka att den dömde är påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel på det sätt som avses i 38, 61, 65 eller 72 §, eller
- 2) för övervakning av skyldigheten avseende drogfrihet i fråga om övervakningsstraff.

Det kan bestämmas att blodprov ska tas på den dömde, om det behövs på grund av vägran att lämna ett i 1 mom. avsett prov, för att trygga kontrollen av drogfrihet eller för att få ett tillförlitligt provresultat.

Om berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar, behöver saliv-, urin- eller blodprov inte tas, om inte den dömde kräver det.

Bestämmelser som behandling av ett vid kontroll av drogfrihet konstaterat brott mot skyldigheten avseende drogfrihet finns i 24 a, 25 och 26 §.

22 a §

Genomförande av kontroll av drogfrihet

Provtagningen i samband med kontroll av drogfrihet ska ske i lämpliga lokaler och under kontrollerade förhållanden så att integritetsskyddet för den som testas kan säkerställs. Om kontrollen av drogfrihet förutsätter att den dömde ska klä av sig, ska den som utför kontrollen vara av samma kön som den som kontrolleras.

Den dömde kan förpliktas att besöka en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, en hälsovårdscentral eller en enhet som avses i lagen om missbrukarvård (41/1986) för att lämna urinprov. Blodprovet ska tas vid en för detta ändamål lämplig enhet inom hälso- och sjukvården. Endast yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården får ta blodprov.

Provtagningen och behandlingen av provet ska utföras på ett tekniskt tillförlitligt sätt så att

- 1) proverna från olika personer som testas inte kan blandas,
- 2) orenheter inte kan hamna i provet, och
- 3) provet inte kan förfälskas.

Ett saliv-, urin- eller blodprov ska sändas till ett laboratorium för undersökning eller verifiering, om inte resultatet av ett snabbtest av saliv- eller urinprovet visar att den dömde inte har använt berusningsmedel. Laboratoriet ska uppfylla kvalitetskraven för narkotikatest.

Den dömde ska underrättas om grunden för kontrollen av drogfrihet så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

23 §

Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa den preciserade planen för strafftiden

Den dömde kan få tillstånd att i enskilda fall låta bli att följa en bestämmelse i den preciserade plan för strafftiden som avses i 17 §, om det behövs av en orsak som hänför sig till hans eller hennes familj, hälso- och sjukvård, försörjning eller skötsel av arbets-, utbildnings-, social- eller bostadsärenden eller av någon annan motsvarande godtagbar orsak.

Den dömde får i ett enskilt fall utan förhandstillstånd låta bli att följa en i 1 mom. avsedd bestämmelse, om det är nödvändigt på grund av att den dömde insjuknat eller på grund av någon annan oförutsedd och tvingande orsak som inverkar på verkställigheten. Den dömde ska utan dröjsmål anmäla detta till Brottspåföljdsmyndigheten. Brottspåföljdsmyndigheten kan efter att ha fått anmälan bevilja tillstånd i efterskott.

24 a §

Brott mot skyldigheter

Den dömde kan ges en anmärkning eller varning, om han eller hon bryter mot sina skyldigheter enligt 21, 22, 38, 49, 72 eller 73 §.

Den dömde kan påföras en påföljd enligt 39, 55, 62, 67 och 75 §, om han eller hon grovt bryter mot sina skyldigheter. Ett brott mot skyldigheterna är grovt, om den dömde

- 1) trots varning upprepade gånger bryter mot sina skyldigheter, eller
- 2) underlåter att inleda eller avbryter avtjänandet av påföljden.

Ett brott mot skyldigheterna är grovt också om den dömde bryter mot sina skyldigheter på ett sätt som visar uppenbar likgiltighet för tillbörligt avtjänande av straffet.

25 §

Utredning av brott mot skyldigheter

Om den dömde misstänks ha brutit mot sina skyldigheter på det sätt som avses i 24 a §, ska Brottspåföljdsmyndigheten utreda brottet mot skyldigheterna på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

Brottspåföljdsmyndigheten kan förbjuda att verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff, övervakning av villkorligt fängelse som påförts en person som fyllt 21 år eller ungdomsstraff inleds eller avbryta verkställigheten för den tid som brott mot skyldigheterna utreds, om ärendet inte kan utredas omedelbart.

26 §

Behandling av brott mot skyldigheter

Om den dömde konstateras ha brutit mot sina skyldigheter på det sätt som avses i 24 a § 1 mom., beslutar Brottspåföljdsmyndigheten om anmärkning eller varning. När en varning ges ska den dömde underrättas om vad fortsatt brott mot skyldigheterna kan leda till.

Om den dömde misstänks ha brutit mot sina skyldigheter grovt på det sätt som avses i 24 a § 2 eller 3 mom., ska Brottspåföljdsmyndigheten lämna i 25 § avsedd utredning till åklagaren. Om åklagaren anser att den dömde brutit mot sina skyldigheter på ett grovt sätt, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till domstol för avgörande. Brottspåföljdsmyndigheten ska förbjuda påbörjandet av verkställighet eller avbryta verkställigheten om det är fråga om samhällstjänst, övervakningsstraff, övervakning av villkorligt fängelse som påförts en person som fyllt 21 år eller ungdomsstraff.

Vid behandling av grovt brott mot skyldigheter ska domstolen ge den dömde tillfälle att bli hörd innan saken avgörs. En representant för Brottspåföljdsmyndigheten ska också ges tillfälle att ge utlåtande i saken, om det inte är uppenbart onödigt med avseende på ärendets behandling. Ärendet kan avgöras även om den dömde inte infinner sig vid domstolen. Tingsrätten är domför med ordföranden ensam. I övrigt ska bestämmelserna om rättegång i brottmål iakttas. Besvär över ett avgörande som domstolen träffat med stöd av denna paragraf ska behandlas skyndsamt.

26 a §

Registrering

Kontroll av drogfrihet och utredning av brott mot skyldigheter ska registreras.

27 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om registrering av kontroll av drogfrihet, om utredning och registrering av brott mot skyldigheter samt om förfarandet vid brott mot skyldigheter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om det förfarande som ska tillämpas vid kontroll av drogfrihet meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

30 §

Beslutanderätt

Direktören för byrån för samhällspåföljder beslutar om åtgärder som föranleds av grovt brott mot skyldigheter enligt 24 a § 2 eller 3 mom.

Direktören för byrån för samhällspåföljder beslutar om

- 1) begynnelsestidpunkten för straff enligt 15 §,
- 2) uppskov med och avbrott i verkställigheten samt återkallande av uppskovet med och avbrott i verkställigheten enligt 16 §,
- 3) en preciserad plan för strafftiden enligt 17 och 46 §,
- 4) blodprov enligt 22 §,
- 5) begäran om hämtning enligt 24 §,
- 6) en i 24 a § 1 mom. avsedd anmärkning och varning,
- 7) avslutande av övervakning enligt 60 § 4 mom. och 76 §.

Om saken inte kan vänta, kan besluten fattas av en i arbetsordningen förordnad fängelsedirektör, biträdande direktör eller en brottspåföljdsschef.

En tjänsteman som svarar för verkställigheten beslutar om beräklandet av strafftiden för övervakningsstraff och om villkorlig frigivning från övervakningsstraff. En tjänsteman som svarar för verkställigheten eller en i arbetsordningen förordnad annan tjänsteman vid verkställighetsenheten beslutar om utfärdande och återkallande av en efterlysning enligt 34 §.

Övervakaren eller en i arbetsordningen förordnad annan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten beslutar om

- 1) ändring av en preciserad plan för strafftiden enligt 18 §,
- 2) annan i 22 § avsedd kontroll av drogfrihet än blodprov,
- 3) rätten enligt 23 § att på grund av förhinder inte fullgöra en skyldighet som ingår i planen för strafftiden,
- 4) anmärkning enligt 24 a 1 1 mom.,
- 5) ersättning för resekostnader enligt 32 §,
- 6) säkerhetskontroll enligt 50 §.

38 §

Den dömdes särskilda skyldigheter

Den dömden får inte vara påverkad av alkohol eller på platsen för något annat berusningsmedel på platsen för arbete, rehabilitering, utbildning eller någon annan verksamhet som hänför sig till samhällstjänstens verkställighet, eller under sådana sammankomster som verkställigheten kräver.

39 §

Påföljd för grovt brott mot skyldigheter

Om åklagaren bedömer att samhällstjänsten ska förvandlas till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff på grund av sådant handlande som avses i 24 a § 2 eller 3 mom., ska åklagaren utan dröjsmål framställa ett yrkande om det hos den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömden bor eller stadigvarande vistas.

Om domstolen konstaterar att den dömden har handlat på det sätt som avses i 24 a § 2 eller 3 mom., kan domstolen förvandla den icke avtjänade delen av samhällstjänsten till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff. Minimitiden för förvandlingsstraffen är fyra dagar. Domstolen kan förvandla också sådan samhällstjänst vars verkställighet ännu inte inletts till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff.

46 §

Precisering av planen för strafftiden

När ett övervakningsstraff ska verkställas utarbetar Brottspåföljdsmyndigheten en preciserad plan för strafftiden i enlighet med 17 och 18 §. En preciserad plan för strafftiden för ett övervakningsstraff ska dessutom innehålla uppgifter och bestämmelser om

- 1) den dömdes bostad eller någon annan plats som anvisats den dömden,
- 2) den tid som den dömden är skyldig att stanna i sin bostad eller på någon annan plats som anvisats den dömden samt om när denna tid infaller,
- 3) den dömdes rätt att röra sig utanför sin bostad eller någon annan plats som anvisats honom eller henne.

47 §

Begynnelse tidpunkten för avtjänandet av övervakningsstraff och beräkning av straffets längd

Den som avtjänar ett övervakningsstraff ska meddelas ett beslut som innefattar de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. samt information om tidpunkten för frigivningen. Sak-, skriv- och räknefel i ett strafftidsbeslut får rättas utan den dömdes samtycke, om inte rättelsen leder till ett oskäligt slutresultat för den dömden med beaktande av frigivningstidpunktens närhet, felets obetydlighet eller någon annan därmed jämförbar orsak.

49 §

Den dömdes särskilda skyldigheter

Under den tid verkställigheten pågår får den dömden inte använda alkohol eller något annat berusningsmedel eller vara påverkad av berusningsmedel.

54 §

Behandling av grovt brott mot skyldigheter

Om åklagaren anser att den dömden har handlat på det sätt som avses i 24 a § 2 eller 3 mom. eller 51 §, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till behandling hos den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömden bor eller stadigvarande vistas.

55 §

Straff som döms ut i stället för övervakningsstraff

Om domstolen konstaterar att den dömden har handlat på det sätt som avses i 24 a § 2 eller 3 mom. eller 51 §, ska domstolen förvandla den icke avtjänade delen av övervakningsstraffet till ett ovillkorligt fängelsestraff vars minimitid är fyra dagar.

62 §

Påföljd för grovt brott mot skyldigheter

Om den som dömts till villkorligt fängelse förenat med övervakning bryter mot sina till övervakningen hörande skyldigheter på ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt sätt, ska Brottsåtgärdsmyndigheten utan dröjsmål underrätta åklagaren om saken, om det inte är uppenbart onödigt för att syftet med övervakningen ska nås.

Om åklagaren på grund av ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt brott mot skyldigheter bedömer att övervakningstiden ska förlängas eller, i fråga om den som hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet, att den icke avtjänade övervakningstiden ska förvandlas till ovillkorligt fängelse, ska åklagaren utan dröjsmål framställa ett yrkande om detta hos den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömden bor eller stadigvarande vistas.

Om domstolen konstaterar att den dömden har brutit mot de skyldigheter som hör till övervakningen på ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt sätt och det med hänsyn till den dömdes person och orsakerna till överträdelsen enligt en helhetsbedömning finns särskilda skäl till det, kan domstolen förlänga övervakningstiden med sammanlagt högst sex månader eller, i fråga om den som hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet, förvandla den icke avtjänade övervakningstiden till ovillkorligt fängelse i minst fyra och högst 14 dagar. En månad icke avtjänad

övervakningstid motsvarar en dag fängelse när övervakningstid förvandlas till ovillkorligt fängelse. Om en del av en månad som hör till övervakningstiden har avtjänats ska den månaden anses vara helt och hållet avtjänad.

På förlängd övervakningstid tillämpas 60 § 2 mom. För den som hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet kan övervakningen dessutom omfatta deltagande i rehabilitering eller öppen vård enligt 60 § 3 mom. i den omfattning som sådan ingått i planen för strafftiden men ännu inte genomförts.

66 §

Behandling av grovt brott mot skyldigheter

Om åklagaren anser att den som dömts till ungdomsstraff har brutit mot sina skyldigheter på ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt sätt, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till behandling hos den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömden bor eller stadigvarande vistas.

67 §

Påföljd för grovt brott mot skyldigheter

Om domstolen konstaterar att den som dömts till ungdomsstraff har brutit mot sina skyldigheter på ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt sätt, ska domstolen döma ut ett annat straff i stället för den icke avtjänade delen av ungdomsstraffet.

75 §

Påföljd för grovt brott mot skyldigheter

Om åklagaren bedömer att en del av reststraffet ska verkställas på grund av ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt brott mot skyldigheter, ska åklagaren utan dröjsmål framställa ett yrkande om det hos den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömden bor eller stadigvarande vistas.

Om domstolen konstaterar att den dömden har brutit mot sina skyldigheter på ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt sätt och om det med hänsyn till den dömdes person och orsakerna till överträdelsen enligt en helhetsbedömning finns särskilda skäl till det, kan domstolen bestämma att minst fyra och högst 14 dagar av reststraffet ska verkställas.

86 §

Beslut i vilka ändring får sökas

Den dömden får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om

- 1) uppskov med eller avbrott i verkställigheten enligt 16 § 1 mom. samt återkallelse av uppskov med eller avbrott i verkställigheten enligt 16 § 5 mom.,
- 2) en preciserad plan för strafftiden enligt 17 och 46 § eller om ändring av en preciserad plan för strafftiden enligt 18 §,
- 3) tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden enligt 23 § 1 mom.,
- 4) anmärkning eller varning enligt 24 a § 1 mom.,
- 5) ersättning för resekostnader enligt 32 §,

- 6) strafftiden över övervakningsstraff enligt 47 § 2 mom.,
- 7) ställande under övervakning enligt 70 § och avslutande av övervakning enligt 76 §,
- 8) något annat avgörande enligt 6 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) som träffats med stöd av denna lag än vad som avses i 1–7 punkten, om inte sökande av ändring har förbjudits med stöd av 86 a § i denna lagen.

86 a §

Förbud mot att söka ändring

Den dömden får inte begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om

- 1) begynnelsestidpunkten för straffet enligt 15 §,
- 2) tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden enligt 23 § 2 mom.

87 §

Beslutanderätt och behandling av begäran om omprövning

Regiondirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten avgör begäran om omprövning av beslut som avses i 86 § 1–5 samt 7 och 8 punkten. Verkställighetsdirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten avgör begäran om omprövning av beslut som avses i 86 § 6 punkten.

Begäran om omprövning ska framställas skriftligen inom sju dagar från delfåendet av beslutet. Omprövningsbegäran ska lämnas till regiondirektören, direktören för byrån för samhällspåföljder eller fängelsedirektören. Om det är fråga om ett i 86 § 6 punkten avsett beslut om strafftiden för övervakningsstraff, ska omprövningsbegäran lämnas till verkställighetsdirektören. Begäran om omprövning ska behandlas skyndsamt.

I andra beslut som fattas av Brottspåföljdsmyndighetens verkställighetsenhet än i 86 § 6 punkten avsedda beslut om strafftiden för övervakningsstraff får omprövning inte begäras, utan de överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen i enlighet med vad föreskrivs i 88 §.

91 §

Hur begäran om omprövning och besvär påverkar verkställigheten

Begäran om omprövning eller anförande av besvär avbryter inte verkställigheten av beslut som avses i 86 § 6 eller 7 punkten, om inte den regiondirektör eller verkställighetsdirektör som behandlar begäran om omprövning eller den domstol som behandlar besvären beslutar något annat.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Vid bestämmandet av begynnelsestidpunkten för övervakning som förenats med villkorligt fängelse tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, om övervakningen har bestämts som straff för ett brott som har begåtts före ikraftträdandet. Till övriga delar tillämpas i ärenden som gäller utdömande, förberedelse eller verkställighet av en samhällspåföljd de bestämmelser som gällde när beslutet fattades. Bestämmelserna i denna lag tillämpas emellertid om ärendet tas till ny behandling på grund av överträdelse av villkor, förändrade förutsättningar eller av någon annan motsvarande orsak efter det ikraftträdandet av denna lag.

5.

Lag

om ändring av lagen om övervakad frihet på prov

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013) 10 och 11 §, 14 § 2 mom., 15 § och 16 § 2 mom., av dem 14 § 2 mom. och 15 § sådana de lyder i lag 404/2015,
ändras 3 §, 5 § 2 mom., 9 §, 14 § 4 och 5 mom., 18, 19 och 21 §, 23 § 1 mom., 26 och 27 §, 31 § 4 mom. samt 32, 40 och 41 §,
av dem 5 § 2 mom., 14 § 4 och 5 mom. och 21 § sådana de lyder i lag 404/2015, 32 § sådan den lyder i lagarna 404/2015, 1643/2015 och 807/2017 samt 40 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 397/2015 och 404/2015, samt
fogas till 1 § ett nytt 2 mom., till lagen nya 19 a och 25 a §, till 31 § ett nytt 5 mom. samt till lagen nya 31 a–31 c och 40 a § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Bestämmelser om grunderna för god förvaltning vid bemötandet av dem som har placerats i övervakad frihet på prov och om förfarandet i förvaltningsärenden finns förutom i denna lag i förvaltningslagen (434/2003).

3 §

Förutsättningar för placering i övervakad frihet på prov

Utöver vad som föreskrivs i 2 c kap. 8 § i strafflagen kan en fånge placeras i övervakad frihet på prov, om

1) friheten på prov främjar genomförandet av den i 4 kap. 6 § i fängelselagen (767/2005) avsedda planen för strafftiden,

2) det utifrån uppgifterna om fångens beteende under strafftiden samt hans eller hennes person och kriminalitet kan anses sannolikt att villkoren för frihet på prov iakttas,

3) fången till sitt förfogande har en bostad eller något annat i 2 § i denna lag avsett ställe som lämpar sig för verkställigheten av friheten på prov,

4) fången samtycker till att han eller hon placeras i övervakad frihet på prov,

5) fången samtycker till att Brottspåföljdsmyndigheten i frågor som gäller utredning av förutsättningarna för friheten på prov eller iakttagandet av villkoren, efter behov står i kontakt med de myndigheter, privata sammanslutningar och enskilda personer som berörs av verkställigheten av friheten på prov, samt att dessa trots sekretessbestämmelserna kan underrätta Brottspåföljdsmyndigheten om brott mot villkoren, samt

6) fången samtycker till att Brottspåföljdsmyndigheten reder ut om den bostad som avses i 2 § i denna lagen och det ställe för deltagande i verksamhet som avses i 7 § 3 mom. lämpar sig för verkställigheten av friheten på prov.

En förutsättning för placering i frihet på prov är dessutom att de i samma bostad som fången boende personer som uppnått myndighetsåldern av sin egen bestämda vilja har samtyckt till att friheten på prov verkställs i bostaden. Samtycket ska ges skriftligen. Åsikten hos en person under 18 år som bor i samma bostad som fången om att övervakad frihet på prov verkställs i bostaden ska redas ut. Minderåriga ska höras i samarbete med barnskyddsmyndigheterna med iakttagande av 20 § i barnskyddslagen (417/2007). Övervakad frihet på prov får inte börja verkställas i bostaden, om en minderårig av grundad anledning motsätter sig verkställigheten och med hänsyn till sin ålder och utvecklingsnivå är mogen att bedöma saken.

5 §

Verksamhetsskyldighet

Antalet timmar i veckan för arbete och annan verksamhet som det bestäms att ska ingå i den i 14 § avsedda planen för strafftiden är minst 5 och högst 40 timmar. Det kan bestämmas att skyldigheten att delta i arbete eller annan verksamhet är större än detta, men högst 50 timmar i veckan, om det finns särskilda skäl till det som beror på verksamhetens innehåll eller någon annan motsvarande omständighet.

9 §

Utredning av förutsättningarna för övervakad frihet på prov

I fängelset ska förutsättningarna för placering av en fånge i övervakad frihet på prov utredas i god tid före den eventuella placeringen i övervakad frihet på prov, om inte en placering är uppenbart onödig på grund av straffets kortvarighet. Placering i frihet på prov behöver inte behandlas på nytt förrän två månader har förflutit från det föregående beslutet, om inte en väsentlig förändring har skett i fråga om fångens arbete, bostad, familj eller andra motsvarande förhållanden.

Innan det fattas beslut om placering i övervakad frihet på prov ska det utredas om förutsättningarna enligt 3 § 1 mom. 1–3 punkten uppfylls samt om fången ger de samtycken som avses i 3 § 1 mom. 4–6 punkten. Bestämmelser om övervakning av drogfrihet för utredning av förutsättningarna för övervakad frihet på prov finns i 16 kap. 7 § i fängelselagen. Om de övriga förutsättningarna uppfylls ska de samtycken som avses i 3 § 2 mom. och en minderårigs åsikt utredas.

Fången ska ges en noggrann utredning av betydelsen av de bestämmelser och begränsningar som hänför sig till övervakad frihet på prov samt påföljderna av brott mot dessa.

14 §

Plan för strafftiden

Till planen för strafftiden ska fogas de samtycken som avses i 3 §.

Planen för strafftiden ska också innehålla ett tidsschema för genomförandet av den övervakade friheten på prov.

18 §

Drogfrihet

Under den övervakade friheten på prov får den som har placerats i frihet på prov inte använda alkohol, andra berusningsmedel eller sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen eller vara påverkad av ett berusningsmedel.

19 §

Kontroll av drogfrihet

Den som har placerats i frihet på prov kan förpliktas att lämna utandnings-, saliv- eller urinprov för kontroll av drogfrihet enligt 18 §.

Det kan bestämmas att blodprov ska tas på den som har placerats i frihet på prov, om det behövs på grund av vägran att lämna ett i 1 mom. avsett prov, för att trygga kontrollen av drogfrihet eller för att få ett tillförlitligt provresultat.

Om berusningstillståndet av yttre tecken att döma är uppenbart, behöver saliv-, urin- eller blodprov inte tas, om inte den som har placerats i frihet på prov kräver det.

Bestämmelser om behandling av ett vid kontroll av drogfrihet konstaterat brott mot skyldigheten avseende drogfrihet finns i 25 a, 26 och 27 §.

19 a §

Genomförande av kontroll av drogfrihet

Provtagning i samband med kontroll av drogfrihet ska ske i lämpliga lokaler och under kontrollerade förhållanden så att integritetsskyddet för den som testas säkerställs. Om kontrollen av drogfrihet förutsätter att den dömda ska klä av sig, ska den som utför kontrollen vara av samma kön som den som kontrolleras.

Den som har placerats i frihet på prov kan förpliktas att besöka en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, en hälsovårdscentral eller en enhet som avses i lagen om missbrukarvård (41/1986) för att lämna urinprov. Blodprov ska tas vid en för detta ändamål lämplig enhet inom hälso- och sjukvården. Endast yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården får ta blodprov.

Provtagningen och behandlingen av provet ska utföras på ett tekniskt tillförlitligt sätt så att

- 1) proverna från olika personer som testas inte kan blandas,
- 2) orenheter inte kan hamna i provet, och
- 3) provet inte kan förfälskas.

Ett saliv-, urin- eller blodprov ska sändas till ett laboratorium för undersökning eller verifiering, om inte resultatet av ett snabbtest av saliv- eller urinprovet visar att den som har placerats i frihet på prov inte har använt berusningsmedel. Laboratoriet ska uppfylla kvalitetskraven för narkotikatest.

Den som har placerats i frihet på prov ska underrättas om grunden för kontrollen av drogfrihet så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

21 §

Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden

Den som har placerats i frihet på prov kan i ett enskilt fall få tillstånd att låta bli att följa en bestämmelse i den plan för strafftiden som avses i 14 §, om det behövs av en orsak som hänför sig till hans eller hennes familj, hälso- och sjukvård, försörjning eller skötsel av arbets-, utbildnings-, social- eller bostadsärenden eller av någon annan godtagbar orsak.

Den som har placerats i frihet på prov får i ett enskilt fall utan föregående tillstånd låta bli att följa en i 1 mom. avsedd bestämmelse, om det är nödvändigt på grund av att han eller hon insjuknat eller på grund av någon annan oförutsedd och tvingande omständighet som påverkar verkställigheten. Den som har placerats i frihet på prov ska utan dröjsmål anmäla detta till Brottspåföljdsmyndigheten. Brottspåföljdsmyndigheten kan efter att ha fått anmälan bevilja tillstånd i efterskott.

23 §

Återkallelse av samtycke till läkemedelsbehandling

Om den som har placerats i frihet på prov återkallar sitt samtycke till läkemedelsbehandling enligt 4 §, ska han eller hon anmäla detta till Brottspåföljdsmyndigheten. I dessa fall kan friheten på prov återkallas med iakttagande i 25 a § 2 och 3 mom. samt 26 och 27 §.

25 a §

Brott mot skyldigheter

Den som har placerats i frihet på prov kan ges en anmärkning eller varning, om han eller hon bryter mot sina skyldigheter enligt 17 eller 18 §.

Övervakad frihet på prov kan återkallas för viss tid eller helt och hållet, dock högst till den del den ännu inte har fullgjorts, om den som har placerats i övervakad frihet på prov grovt bryter mot sina skyldigheter. Brott mot skyldigheterna är grovt, om den som har placerats i frihet på prov

- 1) gör sig skyldig till brott, eller
- 2) trots varning upprepade gånger bryter mot sina skyldigheter.

Ett brott mot skyldigheterna är grovt också om den som har placerats i frihet på prov bryter mot sina skyldigheter på ett sätt som visar uppenbar likgiltighet för tillbörligt avtjänande av straffet.

26 §

Utredning av brott mot skyldigheter

Om den som har placerats i frihet på prov misstänks ha brutit mot sina skyldigheter på det sätt som avses i 25 a §, ska Brottspåföljdsmyndigheten utreda brottet mot skyldigheterna på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

Om den som har placerats i frihet på prov misstänks ha brutit mot sina skyldigheter grovt på det sätt som avses i 25 a § 2 eller 3 mom. och frågan inte omedelbart kan redas ut, kan en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten förpassa den som har placerats i frihet på prov till fängelse för den tid som krävs för att reda ut brottet mot skyldigheterna och bestämma påföljden. På bemötandet i fängelset av den som förpassats till fängelse med stöd av detta moment tillämpas fängelselagen.

27 §

Behandling av brott mot skyldigheter

Om det konstateras att den som har placerats i frihet på prov har brutit mot sina skyldigheter på det sätt som avses i 25 a §, beslutar Brottspåföljdsmyndigheten om påförande av påföljd.

När en varning ges ska den som har placerats i frihet på prov underrättas om vad fortsatt brott mot skyldigheterna kan leda till.

Om frihet på prov återkallas, ska den som har placerats i frihet på prov återförpassas till fängelset för att avtjäna den del av friheten på prov som har återkallats. Om den som har placerats i frihet på prov gör sig skyldig till brott, iakttas dessutom 2 kap. 13 § 2 mom. i strafflagen.

31 §

Användning av maktmedel

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har i sin tjänsteutövning dessutom rätt till nödvärn i enlighet med 4 kap. 4 § i strafflagen. När det bedöms hur försvarligt nödvärnet varit ska de krav beaktas som kan ställas på en tjänsteman utifrån dennes utbildning och erfarenhet.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen samt om excess i nödvärn i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i den lagen.

31 a §

Beredskap för och varning om användning av maktmedel

Den som utför ett tjänsteuppdrag och har anledning att befara motstånd eller ett obehörigt angrepp enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ska på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt bereda sig på användning av maktmedel.

Den som är föremål för ett tjänsteuppdrag ska varnas för risken att bli utsatt för maktmedel, om det är möjligt och ändamålsenligt att varna denne. Varningen ska ges på ett för ändamålet lämpligt och begripligt sätt.

31 b §

Användning av fängsel

Den omedelbara rörelsefriheten för den som har placerats i frihet på prov får begränsas med handbojor, knippförband av plast, skydd som förhindrar spottning eller andra motsvarande medel, om det i samband med ett tjänsteuppdrag är nödvändigt för att trygga att den som har placerats i frihet på prov förpassas till fängelse, för att tygla våldsamt uppträdande eller för att avvärja överhängande risk för våld.

Fängsel får inte användas längre än nödvändigt.

31 c §

Förfarandet

Kontroll av drogfrihet, utredning av brott mot skyldigheterna, användning av maktmedelsredskap och fängsel ska registreras.

Den som har placerats i frihet på prov ska underrättas om grunden för användningen av fängsel så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

32 §

Beslutanderätt

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om placering av en fänge som avtjänar fängelse på livstid i övervakad frihet på prov. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om tillstånd enligt 21 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden, om tillståndet gäller att personen i fråga avlägsnar sig från Finlands territorium.

Fängelsedirektören fattar beslut om placering i övervakad frihet på prov av andra fångar än de som avses i 1 mom. Fängelsedirektören fattar också beslut om de verkningar som ett i 22 § 3 mom. avsett nytt straff som ska verkställas har på fortsatt verkställighet av frihet på prov samt om återkallelse av övervakad frihet på prov för viss tid eller helt och hållet och om återförpassning till fängelse enligt 25 § och 25 a § 2 eller 3 mom.

En läkare vid Enheten för hälso- och sjukvård för fångar fattar beslut om påbörjande, övervakning och upphörande av sådan läkemedelsbehandling och annan behandling och stöd som avses i 4 §. I brådskande fall kan också en läkare vid ett sjukhus eller en enhet inom den specialiserade sjukvården som avses i 20 § avbryta läkemedelsbehandlingen tillfälligt. En läkare vid Enheten för hälso- och sjukvård för fångar ska omedelbart informeras om att behandlingen avbrutits tillfälligt. Denna läkare fattar det slutliga beslutet om läkemedelsbehandlingen.

Fängelsedirektören, direktören för byrån för samhällspåföljder, den biträdande direktören enligt arbetsordningen eller brottspåföljdschefen fattar beslut om planen för strafftiden enligt 14 §, ändring av planen för strafftiden enligt 16 §, blodprov enligt 19 §, tillstånd enligt 21 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden, följderna av återkallelse av samtycke enligt 23 § och anmärkning och varning enligt 25 a § 1 mom.

Verkställighetschefen eller en annan i arbetsordningen förordnad tjänsteman fattar beslut om beräkningen av strafftiden och om inräkningen i strafftiden enligt 28 §. En tjänsteman som svarar för verkställigheten eller en annan i arbetsordningen förordnad tjänsteman vid verkställighetsenheten beslutar om utfärdande och återkallande av en efterlysning enligt 37 §.

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten fattar beslut om annan kontroll av drogfrihet enligt 19 § än blodprov, tillstånd enligt 21 § 2 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden, säkerhetskontroll enligt 24 § och fräntagande av föremål och ämnen som påträffats vid säkerhetskontroll enligt 24 §, förpassning till fängelse enligt 22 § 2 mom. och 26 §, användning av fängsel enligt 31 b § samt ersättning för resekostnader enligt 33 §.

40 §

Sökande av ändring

Den som har placerats i övervakad frihet på prov får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

- 1) placering i frihet på prov enligt 2 §,
- 2) planen för strafftiden enligt 14 § och ändring av planen för strafftiden enligt 16 §,
- 3) tillstånd enligt 21 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa en skyldighet som ingår i planen för strafftiden,
- 4) återkallelse av övervakad frihet på prov enligt 22 § 3 mom.,
- 5) återkallelse av övervakad frihet på prov enligt 25 §,
- 6) anmärkning, varning eller återkallelse av övervakad frihet på prov enligt 25 a §,
- 7) inräkning i strafftiden enligt 28 §,

- 8) ersättning av resekostnader enligt 33 §,
9) något annat avgörande enligt 6 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) som träffats med stöd av denna lag än vad som avses i 1–8 punkten, om inte sökande av ändring har förbjudits med stöd av 40 a § i denna lag.

Vid behandlingen av begäran om omprövning och besvär iakttas i övrigt 20 kap. 3–9 § i fängelselagen.

40 a §

Förbud mot att söka ändring

Den som har placerats i övervakad frihet på prov får inte begära omprövning eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller ett i 21 § 2 mom. avsett tillstånd att tillfälligt låta bli att följa en skyldighet som ingår i planen för strafftiden.

41 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

- Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om
- 1) övervakningen av hur förordnanden om läkemedelsbehandling iakttas,
 - 2) förfarandet när biträdande övervakare förordnas,
 - 3) utarbetandet och hanteringen av samt innehållet i handlingarna i anslutning till övervakad frihet på prov,
 - 4) säkerhetskontroll och registrering av den,
 - 5) registrering av kontroll av drogfrihet,
 - 6) utredning och registrering av brott mot villkoren för övervakad frihet på prov,
 - 7) verksamhet som kan godkännas som i 5 § avsedd verksamhetsskyldighet,
 - 8) maktmedelsredskap, fängslan och registrering av användning av maktmedelsredskap och fängsel,
 - 9) ersättning av resekostnader som uppkommit för den som har placerats i frihet på prov.
- Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet får meddela närmare föreskrifter om
- 1) beredning av övervakad frihet på prov,
 - 2) förfarandet vid utredning av minderåriga barns åsikt,
 - 3) situationer som avses i 9 § där en placering i övervakad frihet på prov är uppenbart onödig,
 - 4) utförande av övervakning och det förfarande som ska iakttas vid kontroll av drogfrihet,
 - 5) grunderna för avvikelse från verksamhetsskyldigheten,
 - 6) sådana tvingande och oförutsedda situationer som avses i 28 § 2 mom.,
 - 7) innehållet i en anmälan enligt 39 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av lagen om verkställighet av kombinationsstraff

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verkställighet av kombinationsstraff (801/2017) 5 §, 8 § 3 mom., 10 § 2 mom., 13, 14, 18 och 19 §, 21 § 4 mom., 23 § 2 mom., 26 § 1 mom., 29 §, 35 § 1 mom., 36 och 38 §, av dem 35 § 1 mom. sådan den lyder delvis ändrad i lag 863/2020, samt
fogas till 1 § ett nytt 3 mom., till lagen nya 13 a och 17 a §, till 21 § ett nytt 5 mom. och till lagen nya 21 a–21 § c § som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Bestämmelser om grunderna för god förvaltning vid bemötandet av den övervakade och om förfarandet i förvaltningsärenden finns förutom i denna lag i förvaltningslagen (434/2003).

5 §

Drogfrihet

Den övervakade får inte vara påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel under övervakarmötena eller på platsen för arbete, rehabilitering, utbildning eller någon annan verksamhet som hänför sig till verkställigheten av övervakningstiden eller under sådana sammankomster som verkställigheten förutsätter.

8 §

Plan för strafftiden och tidsplan

Plan för strafftiden ska också innehålla ett tidsschema för avtjänandet av övervakningstiden.

10 §

Hörande av andra än fången

Även personer under 18 år som bor i bostaden i fråga ska tillfrågas om sin åsikt. En minderårig ska höras i samarbete med barnskyddsmyndigheterna med iakttagande av 20 § i barnskyddslagen.

gen (417/2007). Övervakningstiden får inte verkställas i bostaden, om den minderårige av grundad anledning motsätter sig verkställigheten och med hänsyn till sin ålder och utvecklingsnivå är mogen att bedöma saken.

13 §

Kontroll av drogfrihet

Den övervakade kan förpliktas att lämna utandning, saliv- eller urinprov för att säkerställa att den övervakade inte är påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel på det sätt som avses i 5 §.

Det kan bestämmas att blodprov ska tas på den övervakade, om det behövs på grund av vägran att delta i ett prov som avses i 1 mom., för att trygga kontroll av drogfrihet eller för att få ett tillförlitligt provresultat.

Om berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar, ska saliv-, urin- eller blodprov inte fordras, om inte den övervakade kräver det.

13 a §

Genomförande av kontroll av drogfrihet

Provtagningen i samband med kontroll av drogfrihet ska ske i lämpliga lokaler och under kontrollerade förhållanden så att integritetsskyddet för den som testas säkerställs. Om kontrollen av drogfrihet förutsätter att den dömda ska klä av sig, ska den som utför kontrollen vara av samma kön som den kontrolleras.

Den övervakade kan förpliktas att besöka en enhet vid Brottsförklaringsmyndigheten, en hälso- och sjukvårdscentral eller en enhet som avses i lagen om missbrukarvård (41/1986) för att lämna urinprov. Blodprov ska tas vid en för detta ändamål lämplig enhet inom hälso- och sjukvården. Endast yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården får ta blodprov.

Provtagningen och behandlingen av provet ska utföras på ett tekniskt tillförlitligt sätt så att

- 1) proverna från olika personer som testas inte kan blandas,
- 2) orenheter inte kan hamna i provet,
- 3) provet inte kan förfälskas.

Ett saliv-, urin- eller blodprov ska sändas till ett laboratorium för undersökning eller verifiering, om inte resultatet av ett snabbtest av saliv- eller urinprovet visar att den övervakade inte har använt berusningsmedel. Laboratoriet ska uppfylla kvalitetskraven för narkotikatest.

Den övervakade ska underrättas om grunden för kontrollen av drogfrihet så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

14 §

Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden

Den övervakade kan i enskilda fall ges tillstånd att låta bli att följa en bestämmelse i planen för strafftiden, om det behövs av en orsak som hänför sig till hans eller hennes familj, hälso- och sjukvård, försörjning eller skötsel av arbets-, utbildnings-, social- eller bostadsärenden eller av någon annan motsvarande godtagbar orsak.

Den övervakade får i enskilda fall utan föregående tillstånd låta bli att följa en i 1 mom. avsedd bestämmelse, om det är nödvändigt på grund av att han eller hon insjuknat eller på grund av

någon annan oförutsedd och tvingande omständighet som påverkar verkställigheten. Den övervakade ska utan dröjsmål anmäla detta till Brottspåföljdsmyndigheten. Brottspåföljdsmyndigheten kan efter att ha fått anmälan bevilja tillstånd i efterskott.

17 a §

Brott mot skyldigheter

Den övervakade kan ges en anmärkning eller varning, om han eller hon bryter mot sina skyldigheter enligt 12 eller 13 §.

Övervakningstiden kan förvandlas till ovillkorligt fängelse, om den övervakade grovt bryter mot sina skyldigheter. Ett brott mot skyldigheterna är grovt, om den övervakade trots varning upprepade gånger

1) anländer påverkad av berusningsmedel till en sammankomst som hör till övervakningstiden,

2) försöker hindra att de tekniska övervakningsanordningarna fungerar,

3) uppehåller sig på ett annat än i planen för strafftiden tillåtet område.

Ett brott mot skyldigheterna är grovt också om den övervakade bryter mot sina skyldigheter på ett sätt som visar uppenbar likgiltighet för tillbörligt avtjänande av övervakningstiden.

18 §

Utredning av brott mot skyldigheter

Om den övervakade misstänks ha brutit mot sina skyldigheter på det sätt som avses i 17 a §, ska Brottspåföljdsmyndigheten utreda brottet mot skyldigheterna på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

Myndigheter och privata sammanslutningar som berörs av verkställigheten av övervakningstiden får trots sekretessbestämmelserna underrätta Brottspåföljdsmyndigheten om att den övervakade brutit mot bestämmelserna i planen för strafftiden.

Om den övervakade misstänks ha grovt brutit mot sina skyldigheter, kan han eller hon tas i förvar i enlighet med 24 §.

19 §

Behandling av brott mot skyldigheter

Om den övervakade konstateras ha brutit mot sina skyldigheter på det sätt som avses i 17 a § 1 mom., beslutar Brottspåföljdsmyndigheten om anmärkning eller varning. När en varning ges ska den övervakade underrättas om vad fortsatt brott mot skyldigheterna kan leda till.

Om den övervakade misstänks ha brutit mot sina skyldigheter grovt på det sätt som avses i 17 a § 2 eller 3 mom., ska Brottspåföljdsmyndigheten lämna i 18 § avsedd utredning till åklagaren. Om åklagaren anser att den övervakade grovt brutit mot sina skyldigheter, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till domstol för avgörande. Om domstolen konstaterar att den övervakade grovt brutit mot sina skyldigheter, ska den förvandla den oavtjänade delen av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse. Bestämmelser om förfarandet i domstolen finns i 26 §.

21 §

Användning av maktmedel

En tjänsteman vid Brottsåtgärdsmyndigheten har i sin tjänsteutövning dessutom rätt till nödvärn i enlighet med 4 kap. 4 § i strafflagen. När det bedöms hur försvarligt nödvärnet varit ska de krav beaktas som kan ställas på en tjänsteman utifrån dennes utbildning och erfarenhet.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen samt om excess i nödvärn i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i den lagen.

21 a §

Beredskap för och varning om användning av maktmedel

Den som utför ett tjänsteuppdrag och har anledning att befara motstånd eller ett obehörigt angrepp enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ska på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt bereda sig på användning av maktmedel.

Den som är föremål för ett tjänsteuppdrag ska varnas för risken att bli utsatt för maktmedel, om det är möjligt och ändamålsenligt att varna denne. Varningen ska ges på ett för ändamålet lämpligt och begripligt sätt.

21 b §

Användning av fängsel

En övervakads omedelbara rörelsefrihet får begränsas med handbojor, knippförband av plast, skydd som förhindrar spottning eller andra motsvarande medel, om det är nödvändigt för att i samband med ett tjänsteuppdrag tygla våldsamt uppträdande eller avvärja överhängande risk för våld.

Fängsel får inte användas längre än nödvändigt.

21 c §

Förfarandet

Kontroll av drogfrihet, utredning av brott mot skyldigheterna, användning av maktmedelsredskap och fängsel ska registreras.

Den övervakade ska underrättas om grunden för användningen av fängsel så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

23 §

Hänvisningsbestämmelser

Vid behandling av uppgifter som gäller verkställigheten av den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff ska lagen om behandling av personuppgifter vid Brottsåtgärdsmyndigheten (/) iakttas.

26 §

Förvandling av övervakningstid till fängelse

Bestämmelser om grunderna för förvandling av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse finns i 16 och 17 a §. Den minimitid som kan förvandlas är fyra dagar.

29 §

Beslutanderätt

Brottspåföljdsmyndighetens bedömningscentrum beslutar om planen för strafftiden enligt 8 § och om ändring av planen för strafftiden enligt 15 §.

Verkställighetsdirektören, verkställighetschefen eller en annan i arbetsordningen förordnad tjänsteman beslutar om beräkning av strafftiden och om i 22 § avsedd inräkning i strafftiden. En tjänsteman som svarar för verkställigheten eller en annan i arbetsordningen förordnad tjänsteman vid verkställighetsenheten beslutar om utfärdande och återkallande av en efterlysning enligt 34 §.

Fängelsedirektören, en i arbetsordningen förordnad tjänsteman som svarar för sysselsättningen eller säkerheten i fängelset, direktören för byrån för samhällspåföljder eller den i arbetsordningen förordnade biträdande direktören beslutar om

- 1) tagande av blodprov enligt 13 § 2 mom.,
- 2) tillstånd enligt 14 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden,
- 3) utredning och framställning till åklagaren enligt 16 §,
- 4) anmärkning och varning enligt 17 a § 1 mom.,
- 5) lämnande av utredning om grovt brott mot skyldigheter enligt 19 § 2 mom. till åklagaren,
- 6) anmälan till tingsrätten enligt 24 § 2 mom.

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten beslutar om annan kontroll av drogfrihet enligt 13 § än blodprov, om tillstånd enligt 14 § 2 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden, om säkerhetskontroll enligt 17 §, om framtagna av föremål och ämnen som påträffats vid säkerhetskontrollen enligt 17 §, om utredning enligt 18 § 1 mom., om användning av fängsel enligt 21 b § och om ersättning av resekostnader enligt 33 §.

En tjänsteman som enligt 2 kap. 9 § i tvångsmedelslagen är anhållningsberättigad beslutar på begäran av Brottspåföljdsmyndigheten om hämtning enligt 20 § i denna lagen samt om tagande i förvar enligt 16 och 18 § i denna lagen.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar på framställning av fängelsedirektören om att den dömd ska avtjäna återstoden av övervakningstiden enligt 28 §.

35 §

Sökande av ändring

Den övervakade får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om

- 1) planen för strafftiden enligt 8 § och ändring av planen för strafftiden enligt 15 §,
 - 2) tillstånd enligt 14 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa en skyldighet i planen för strafftiden,
 - 3) anmärkning eller varning enligt 17 a § 1 mom.,
 - 4) inräkning i övervakningstiden och strafftiden enligt 22 §,
 - 5) ersättning av resekostnader enligt 33 §,
 - 6) något annat än i 1–6 punkten avsett avgörande enligt 6 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) som träffats med stöd av denna lag, om inte sökande av ändring har förbjudits med stöd av 36 § i denna lag.
-

36 §

Förbud mot att söka ändring

En övervakad får inte begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om

- 1) tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden enligt 14 § 2 mom.,
- 2) fortsatt avtjänande av övervakningstid enligt 28 §.

38 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) upprättandet och behandlingen av samt innehållet i de handlingar som hänför sig till övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff,
 - 2) säkerhetskontroller och registrering av dem,
 - 3) registrering av kontroll av drogfrihet,
 - 4) utredning och registrering av den övervakades brott mot skyldigheter,
 - 5) verksamhet som kan godkännas som verksamhet enligt 6 §,
 - 6) registrering av föremål och ämnen som överlämnas till polisen,
 - 7) formen för och innehållet i beslut om tagande i förvar,
 - 8) tillåtna maktmedelsredskap och fängsel samt om registrering av användning av maktmedelsredskap och fängsel,
 - 9) ersättning för resekostnader till den övervakade,
 - 10) hur tidpunkten för frigivning bestäms.
- Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet får meddela närmare föreskrifter om
- 1) beredning av övervakningstid,
 - 2) avtjänande av övervakningstid och om det förfarande som ska iakttas vid kontroll av drogfrihet,
 - 3) grunderna för avvikelse från verksamhetsskyldigheten,
 - 4) tvingande och oförutsedda situationer enligt 14 § 2 mom. och om innehållet i anmälan enligt det momentet,
 - 5) det förfarande som ska iakttas vid frigivning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 8 kap. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 8 kap. 12 §, sådan den lyder i lag 297/2003, och
fogas till 8 kap. en ny 12 b § som följer:

8 kap.

Om preskription

12 §

När verkställighet av utdömt straff förfaller i vissa fall

Om verkställigheten av fängelsestraff, kombinationsstraff, övervakningsstraff, samhällstjänststraff, ungdomsstraff, övervakning som förenats med villkorligt fängelse eller förvandlingsstraff för böter har avbrutits eller om en villkorligt frigiven har förverkat sin frihet, ska 10, 10 a och 11, 12 a och 12 b § på motsvarande sätt tillämpas på den fortsatta verkställigheten. Den tid som leder till att fängelsestraff på viss tid, kombinationsstraff, övervakningsstraff och samhällstjänststraff förfaller bestäms enligt det återstående straffet, och om flera straff har sammanräknats vid verkställigheten av dem, enligt den tid som återstår av det sammanräknade straffet. Tiden ska räknas från den dag då verkställigheten avbröts och, om en villkorlig frihet har förverkats eller om ett villkorligt straff har förordnats gå i verkställighet, från den dag då den lagakraftvunna domen om förverkandet eller verkställigheten gavs.

12 b §

När övervakning som förenats med villkorligt fängelse förfaller

Övervakning som förenats med villkorligt fängelse förfaller, om inte verkställigheten har börjat inom tre år från den dag då den lagakraftvunna domen gavs.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 16 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) 16 § 1 mom. 2 punkten som följer:

16 §

Polisens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har polisen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register genom en teknisk anslutning eller som en datamängd få information för att utföra sina uppgifter och föra sina personregister, på det sätt det avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:

2) ur det brottspåföljdsregister som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (/), i enlighet med 19 § i den lagen, för skötseln av myndighetens lagstadgade uppgifter enligt 1 § i dataskyddslagen avseende brottmål, samt i enlighet med 20 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten, uppgifter om brottsmisstänkta, dömda, fångar, häktade eller personer som avtjänar en samhällspåföljd, för sådana tillstånd eller godkännanden från polisen som förutsätter att personen i fråga är tillförlitlig, eller för behandling av ett ärende som gäller vistelse i landet, internationellt skydd, avlägsnande ur landet, medborgarskap eller meddelande eller återkallande av inreseförbud,

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av 16 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019) 16 § 1 mom. 7
punkten som följer:

16 §

Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har Tullen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register genom en teknisk anslutning eller som en datamängd få information för att utföra sina uppgifter och föra sina personregister, på det sätt som avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:

7) ur det brottspåföljdsregister som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (/), i enlighet med 19 § i den lagen, för skötseln av myndighetens lagstadgade uppgifter enligt 1 § i dataskyddslagen avseende brottmål,

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om Enheten för hälso- och sjukvård för fångar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för hälso- och sjukvård för fångar (1635/2015) det inledande stycket i 6 § 1 mom., 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten, 7 § 3 mom. och 11 § 2 mom.,
av dem 6 § 1 mom. sådan den lyder i lag 189/2019 och 7 § 3 mom., sådan den lyder i lagen 941/2019 som följer:

6 §

Utlämnande av uppgifter ur patientregistret

Utöver vad som föreskrivs om utlämnande av patientuppgifter utan patientens skriftliga samtycke i 13 § 3 och 4 mom. i lagen om patientens ställning och rättigheter eller i någon annan lag, får en läkare som svarar för hälso- och sjukvården för fångar eller häktade, eller enligt läkarens instruktion någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, lämna ut uppgifter som lagrats i patientregistret enligt följande:

1) till direktören för ett bedömningscentrum eller en fängelsedirektör eller en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som utsetts av någondera av dem, sådana uppgifter om risk för våld, självmord eller smittsam sjukdom eller andra motsvarande, sjukdomsrelaterade risker som gäller en fånge eller en häktad och som är nödvändiga för att skydda personens liv, hälsa eller säkerhet eller för att förhindra att andra personers liv, hälsa eller säkerhet äventyras,

2) till direktören för ett bedömningscentrum eller en fängelsedirektör eller en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som utsetts av någondera av dem och som svarar för ordnandet av sysselsättning, sådana uppgifter som anknyter till säkerställandet av arbetarskyddet och som är nödvändiga för bedömning av arbetsförmågan hos en fånge eller en häktad när han eller hon ska placeras i arbete samt sådana uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av funktionsförmågan hos en fånge eller en häktad när han eller hon ska placeras i studier eller annan verksamhet,

7 §

Rätt att få uppgifter av andra verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård och av andra myndigheter

Enheten för hälso- och sjukvård för fångar har rätt att få uppgifter som ingår i Brottspåföljdsmyndighetens brottspåföljdsregister till den del det är nödvändigt för att de personer som är verksamma vid enheten ska kunna utföra sina uppgifter.

11 §

Inspektionsrätt

Inspektören ska ges tillträde till fängelset och alla lokaler i verksamhetsstället för Enheten för hälso- och sjukvård för fångar. Vid inspektionen ska, trots sekretessbestämmelserna, alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram, och inspektören ska avgiftsfritt ges de kopior han eller hon begär. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektionsrätten gäller inte lokaler och utrymmen som används för boende av permanent natur. Rätten att fotografera gäller inte fångar och häktade.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 17 december 2020

Statsminister

Sanna Marin

Justitieminister Anna-Maja Henriksson

2.

Lag

om ändring av fängelselagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i fängelselagen (767/2005) 1 kap. 7 §, 2 kap. 8 §, 3 kap. 7 a § 3 mom., 12 kap. 10 §, 14 kap. 8 § 2 mom. samt 15 kap. 14 och 15 §,

av dem 3 kap. 7 a § 3 mom., 12 kap. 10 § samt 15 kap. 14 och 15 § sådana de lyder i lag 393/2015,

ändras 1 kap. 5 § 2 mom. och 9 § 1 mom., 2 kap. 1 § 1 och 2 mom., 7 och 10 §, 3 kap. 7 § 3 mom. och 8 § 2 mom., 4 kap. 2 § 3 mom., 5–7 §, 9 § 1 mom. och 11 §, 5 kap. 4 § och 9 § 2 mom., 6 kap. 1 och 2 § samt rubriken för 6 § och 6 § 4 mom., 7 kap. 7 § 2 mom., 8 kap. 10 § 3 mom. och 14 §, 9 kap. 9 § 2 mom., 11 kap. 8 § 2 mom., 12 kap. 11 § 2 mom., 14 kap. 2 och 8 §, 11 § 1 mom. och 12 §, 15 kap. 4, 9–13 § och 16 § 4 mom. samt 18 §, 16 kap. 7 och 9 § samt 10 § 1 och 2 mom. 17 kap. 6 § 3 mom., 7 §, 8 § 1 mom. och 9 §, 18 kap. 6 § 3 och 4 mom. och 9 § 1 mom., 19 kap. 11 § 2 mom. samt 20 kap. 1 § 1 mom., 2, 8 och 14 punkten och 2 § 4–6 punkten,

av dem 1 kap. 9 § 1 mom., 3 kap. 8 § 2 mom., 4 kap. 7 § och 9 § 2 mom., rubriken för 6 kap. 6 § och 6 § 4 mom., 7 kap. 7 § 2 mom., 15 kap. 4 §, 16 kap. 10 § 2 mom., 18 kap. 9 § 1 mom. och 20 kap. 1 § 1 mom. 2, 8 och 14 punkten och 2 § 4–6 punkten sådana de lyder i lag 393/2015, 2 kap. 1 § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 33/2015, 2 kap. 10 § och 4 kap. 11 § sådana de lyder i lagarna 33/2015 och 383/2017, 4 kap. 2 § 3 mom. sådan den lyder i lag 1070/2015, 4 kap. 5 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 809/2011, 4 kap. 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 403/2015, 5 kap. 9 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1640/2015, 6 kap. 2 § och 15 kap. 10 § sådana de lyder delvis ändrade i lagarna 735/2011 och 383/2015, 8 kap. 14 § sådan den lyder i lagarna 393/2015, 383/2017 och 804/2017, 9 kap. 9 § 2 mom., 12 kap. 11 § 2 mom. och 19 kap. 11 § 2 mom. sådana de lyder i lag 383/2017, 14 kap. 11 § 1 mom. sådant det lyder i lag 804/2017, 14 kap. 12 § sådan den lyder i lag 735/2011, 15 kap. 18 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 735/2011, 15 kap. 18 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 735/2011, 16 kap. 7 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 393/2015, 16 kap. 9 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 735/2011, 809/2011 och 507/2019 samt 16 kap. 10 § 1 mom. sådant det lyder i lag 507/2019, samt

fogas till 1 kap. 1 § ett nytt 2 mom., till 16 kap. nya 9 a och 11 §, till 18 kap. 6 §§, sådan den lyder delvis ändrad i lag 735/2011 ett nytt 5 mom., till kapitlet nya 6 a och 6 b § samt till 8 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Föreslagen lydelse

1 kap.

Gällande lydelse

**Allmänna bestämmelser om verkställighet
av fängelse**

1 §

Tillämpningsområde

nytt 2 mom.

5 §

Bemötandet av fångar

Fångar får inte utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av ras, nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg, språk, kön, ålder, familjeförhållanden, sexuell läggning, hälsotillstånd, funktionshinder, religion, samhällslig åsikt, politisk eller facklig verksamhet eller av någon annan orsak som gäller fångens person.

7 §

Hörande av fångar

En fånge skall med iakttagande av 34 § i förvaltningslagen (434/2003) höras då beslut om boende, placering i fängelset och i sysselsättning och disciplin samt andra beslut som gäller honom eller henne fattas.

9 §

Behörighet utom tjänstetid

Fängelsedirektörens beslutanderätt får, om saken inte tål uppskov, utom tjänstetid utövas även av den jourhavande tjänstemannen inom brottspåföljdsregionen i ärenden som gäller

- 1) förvägran av vistelse utomhus,
- 2) överföring av fångar till temporär undersökning och vård utanför fängelset,
- 3) permission av synnerligen viktigt skäl,

Föreslagen lydelse

**Allmänna bestämmelser om verkställighet
av fängelse**

1 §

Tillämpningsområde

Bestämmelser om grunderna för god förvaltning vid bemötandet av fångar och om förfarandet i förvaltningsärenden finns förutom i denna lag i förvaltningslagen (434/2003).

5 §

Bemötandet av fångar

Fångar får inte utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, facklig verksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller av någon annan orsak som gäller fångens person.

upphävs 7 §

9 §

Behörighet utom tjänstetid

Fängelsedirektörens beslutanderätt får, om saken inte tål uppskov, utom tjänstetid utövas även av den jourhavande tjänstemannen inom brottspåföljdsregionen i ärenden som gäller

- 1) förvägran av vistelse utomhus,
- 2) överföring av fångar till temporär undersökning och vård utanför fängelset,
- 3) permission av viktigt eller synnerligen viktigt skäl,

Gällande lydelse

- 4) specialgranskning,
- 5) kroppsbesiktning,
- 6) hållande i förvar,
- 7) anmälningar som avses i 19 kap. 1, 2, 4, 5 och 8 §,
- 8) villkorlig frigivning av en fånge.

Föreslagen lydelse

- 4) återkallande av permission,
- 5) förflyttning av en fånge från en öppen anstalt till ett slutet fängelse med stöd av 6 kap. 2 § 2 mom.,
- 6) specialgranskning,
- 7) kroppsbesiktning,
- 8) hållande i förvar,
- 9) avskildhet som avses i 18 kap. 5 §,
- 10) anmälningar som avses i 19 kap. 1, 2, 4, 5 eller 8 §,
- 11) villkorlig frigivning av en fånge eller frigivning av en person som dömts till förvaltningsstraff för böter.

2 kap.

Inledande av verkställighet

1 §

Inledande av verkställighet av fängelsestraff

Ett straff ska verkställas utan ogrundat dröjsmål när en dom som avser fängelsestraff har vunnit laga kraft eller kan verkställas såsom en lagakraftvunnen dom.

Brottspåföljdsmyndigheten ska förelägga den dömden en anmälningstidpunkt och ett fängelse där den dömden ska anmäla sig. Den dömden ska höras om anmälningstidpunkten, fängelset och utarbetandet av planen för strafftiden.

7 §

Beviljande av betalningstid i ett fängelse

2 kap.

Inledande av verkställighet

1 §

Inledande av verkställighet av fängelsestraff

Domstolen ska utan obefogat dröjsmål underrätta Brottspåföljdsmyndigheten om sitt avgörande genom vilket den har dömt ut ett ovillkorligt fängelsestraff. Uppgifterna om avgörandet registreras i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem. Bestämmelser om registreringen finns i lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010). Ett straff ska verkställas utan ogrundat dröjsmål när en dom som avser fängelsestraff har vunnit laga kraft eller kan verkställas såsom en lagakraftvunnen dom.

Brottspåföljdsmyndigheten ska förelägga den dömden en anmälningstidpunkt och ett fängelse där den dömden ska anmäla sig.

7 §

Betalning av böter i ett fängelse

Gällande lydelse

Innan verkställigheten av ett förvandlingsstraff inleds får högst två månader beviljas för betalning av böterna, om

1) en fånge som är i fängelse skall avtjäna ett förvandlingsstraff, eller

) en fånge som anländer till ett fängelse skall avtjäna ett förvandlingsstraff utöver något annat straff.

Betalningstid får inte beviljas för så lång tid att verkställigheten av förvandlingsstraffet inte kan inledas innan fången frigges från fängelset.

Bestämmelsen om betalningstid i fråga om förvandlingsstraff skall också tillämpas på de som häktats enligt häktningsslagen (768/2005).

8 §

Betalning av böter i ett fängelse

Ett förvandlingsstraff förfaller om den som dömts till förvandlingsstraff senast inom fem vardagar efter ankomsten till fängelset betalar hela det obetalda beloppet av de böter som förvandlats till fängelse. Om flera förvandlingsstraff skall verkställas, har den dömda rätt att betala de böter som hänförs till ett av förvandlingsstraffen, varvid detta förvandlingsstraff förfaller.

10 §

Beslutanderätt

Föreslagen lydelse

När den som dömts till förvandlingsstraff för böter anländer till fängelset för att avtjäna förvandlingsstraffet, reserveras för honom eller henne de fem följande vardagarna för betalning av böterna.

Om en fånge som är i fängelse ska avtjäna ett förvandlingsstraff eller om en fånge som anländer till ett fängelse ska avtjäna ett förvandlingsstraff utöver något annat straff, reserveras för fången efter delgivningen av förvandlingsstraffet eller ankomsten till fängelset de fem följande vardagarna för betalning av böterna innan verkställigheten av förvandlingsstraffet inleds. Betalningstid reserveras dock inte för så lång tid att verkställigheten av förvandlingsstraffet inte kan inledas innan fången frigges från fängelset.

Ett förvandlingsstraff förfaller om den som dömts till förvandlingsstraff inom den tid som avses i 1 eller 2 mom. betalar hela bötesbeloppet. Om flera förvandlingsstraff ska verkställas, har den dömda rätt att betala de böter som hänförs till ett av förvandlingsstraffen, varvid detta förvandlingsstraff förfaller.

På dem som häktats enligt häktningsslagen (768/2005) tillämpas bestämmelserna om betalning av böter i denna paragraf.

upphävs 8 §

10 §

Beslutanderätt

Gällande lydelse

Direktören för ett bedömningscentrum eller den tjänsteman som i arbetsordningen förordnats till direktörens ställföreträdare beslutar om i 3 § avsett uppskov med fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter, i 4 § 1 och 2 mom. avsett uppskov med fängelsestraff och i 6 § avsett återkallande av uppskov. En utmätningsman beslutar om uppskov med i 4 § 3 mom. avsett förvandlingsstraff för böter och om återkallande av sådant uppskov. När uppskov med verkställigheten ansöks på grund av hälsoskäl ska utlåtande begäras av Enheten för hälso- och sjukvård för fångar.

Den verkställighetsansvarige beslutar om den betalningstid som avses i 7 §.

Beslut om efterlysning av den dömda och om återkallande av efterlysning fattas av den verkställighetsansvarige eller av en sådan tjänsteman vid verkställighetsenheten som förordnats av verkställighetsdirektören.

3 kap.

Beräkning av strafftid

7 §

Inräkning i strafftiden

Om inledandet av ett straff utan fångens förskyllan har blivit försenat av någon annan orsak än den som avses i 2 kap. 1 § 3 mom. eller verkställigheten har avbrutits utan fångens förskyllan, inräknas denna tid i strafftiden.

7 a §

Straffidsbeslut

Straffidsbeslutet ska delges fången utan dröjsmål.

8 §

Beslutanderätt

Föreslagen lydelse

Direktören för ett bedömningscentrum eller den tjänsteman som i arbetsordningen förordnats till direktörens ställföreträdare beslutar om i 3 och 4 § avsett uppskov med fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter och om i 6 § avsett återkallande av uppskov. När uppskov med verkställigheten ansöks på grund av hälsoskäl ska utlåtande begäras av Enheten för hälso- och sjukvård för fångar.

Beslut om efterlysning av den dömda och om återkallande av efterlysning fattas av den verkställighetsansvarige eller av en annan i arbetsordning förordnad tjänsteman vid verkställighetsenheten.

3 kap.

Beräkning av strafftid

7 §

Inräkning i strafftiden

Om inledandet av ett straff utan fångens förskyllan har blivit försenat av någon annan orsak än den som avses i 2 kap. 1 § 4 mom. eller verkställigheten har avbrutits utan fångens förskyllan, inräknas denna tid i strafftiden.

upphävs 7 a § 3 mom.

8 §

Beslutanderätt

En verkställighetsansvarig beslutar om villkorlig frigivning och om *ställande under*

Gällande lydelse

En verkställighetsansvarig beslutar om villkorlig frigivning i det fall där den dömda avtjänat den andel av straffet som avses i 2 c kap. 5 § i strafflagen före ankomsten till fängelset.

4 kap.

Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset

2 §

Intagning i fängelse

Uppgift om att en fånge intagits i fängelse ska antecknas i det *verkställighetsregister* som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015).

5 §

Ankomstgranskning

En fånge som anlänt till ett fängelse skall granskas i närvaro av ett vittne (*ankomstgranskning*). Ankomstgranskningen omfattar identifiering, antecknande av identiteten, upptagande av signalement samt katalogisering och granskning av den egendom som fången medför. I slutna fängelser omfattar ankomstgranskningen klädbyte. Bestämmelser om egendomsförteckning finns i 9 kap. 2 §. *Bestämmelser om säkerhetskontroll av fångar finns i 16 kap. 3 §.*

En fängelsemyndighet får ta de signalement på fångar som avses i tvångsmedelslagen (806/2011).

6 §

Plan för strafftiden

En individuell plan för avtjänandet av straffet, frigivningen och den villkorliga friheten skall utarbetas för varje fånge (*plan för strafftiden*).

Föreslagen lydelse

övervakning enligt 70 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) om den dömda avtjänat den andel av straffet som avses i 2 c kap. 5 § i strafflagen före ankomsten till fängelset.

4 kap.

Ankomst till ett fängelse och placering i fängelset

2 §

Intagning i fängelse

Uppgift om att en fånge intagits i fängelse ska antecknas i det *brottspåföljdsregister* som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (/).

5 §

Ankomstgranskning

En fånge som anlänt till ett fängelse ska granskas i närvaro av ett vittne (*ankomstgranskning*). Ankomstgranskningen omfattar identifiering, registrering av identiteten, upptagande av signalement samt katalogisering och granskning av den egendom som fången medför. I slutna fängelser omfattar ankomstgranskningen klädbyte. Bestämmelser om uppgörande av egendomsförteckning finns i 9 kap. 2 §. *Bestämmelser om säkerhetskontroll finns i 16 kap. 3 § och bestämmelser om kroppsvisitation finns i 16 kap. 4 §.*

Brottspåföljdsmyndigheten får på fångar ta de signalement som avses i tvångsmedelslagen (806/2011).

6 §

Plan för strafftiden

En individuell plan för avtjänandet av straffet, frigivningen och den villkorliga friheten

Gällande lydelse

Planen för strafftiden omfattar placeringen av fången, verksamheten under strafftiden, den övervakade friheten på prov och den villkorliga frigivningen samt en permissionsplan. I god tid innan fången sannolikt frigges ska planen kompletteras med en frigivningsplan och en övervakningsplan. När frigivningsplanen utarbetas ska i behövlig utsträckning fångens förutsättningar att klara sig i frihet och behovet av tjänster utredas. Bestämmelser om planen för strafftiden med avseende på övervakningen av den villkorligt frigivne finns i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015).

I innehållet och omfattningen av planen för strafftiden beaktas längden av fångens strafftid, tidigare fängelsestraff, fångens arbets- och handlingsförmåga samt uppgifter som fåtts om hans eller hennes person, brottslighet och förhållanden.

7 §

Förfarandet vid utarbetandet av planen

Planen för strafftiden ska utarbetas i bedömningscentrumet eller i någon annan enhet som svarar för inledandet av verkställighetsåtgärderna. Planen preciseras i det fängelse i vilket fången i fråga placeras.

Planen ska beredas i samarbete med den som dömts till fängelsestraff. Planen för strafftiden och den frigivningsplan som ingår i den ska med den dömdes samtycke i behövlig utsträckning utarbetas i samarbete med socialvårds-, hälsovårds-, boende- och arbetskraftsmyndigheterna i den dömdes hem- eller

Föreslagen lydelse

ska utarbetas för varje fånge (plan för strafftiden). Planen för strafftiden innehåller uppgifter om

- 1) placeringen av fången,*
- 2) sysselsättning och stödåtgärder som främjar den dömdes livshantering under strafftiden,*
- 3) kontakter utanför fängelset,*
- 4) frigivningen och stödåtgärder under frigivningsskedet.*

I innehållet i och omfattningen av planen för strafftiden beaktas arten av fångens brott och straffets längd, fångens arbets- och handlingsförmåga, omständigheter som inverkar på återfall i brott samt uppgifter som fåtts om fångens person, tidigare brottslighet och förhållanden.

Bestämmelser om planen för strafftiden för den som placerats i övervakad frihet på prov finns i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013). Bestämmelser om planen för strafftiden med avseende på övervakningen av den villkorligt frigivne finns i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

7 §

Förfarande för utarbetande av planen för strafftiden

Brottspåföljdsmyndigheten utarbetar en plan för strafftiden för den som dömts till fängelse. Brottspåföljdsmyndigheten kan ändra planen för strafftiden om förhållandena förändras eller av något annat jämförbart godtagbart skäl.

Under strafftiden preciseras planen med uppgifter om hur den har genomförts och genomförandet av planen följs regelbundet upp i det fängelse där fången placeras.

Gällande lydelse

boningskommun, andra myndigheter samt privata sammanslutningar och enskilda personer.

Den tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som utsetts för detta uppdrag ska svara för att genomförandet av planen följs. Genomförandet av planen ska följas och planen ska hållas uppdaterad. Planen ska tas till ny behandling tillsammans med fången med regelbundna intervaller, samt även om den inte iakttas.

9 §

Placering i öppen anstalt

En dömd kan från frihet placeras direkt i en öppen anstalt om han eller hon tillsammans eller separat ska avtjäna ett förvandlingsstraff för böter eller ett fängelsestraff på högst två år. Den dömd kan åläggas att anmäla sig i ett slutet fängelse innan han eller hon förpassas till öppen anstalt. Ett villkor för placering i öppen anstalt är att fången förbinder sig till drogfrihet och att genomgå sådan kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § 3 mom.

11 §

Beslutanderätt

Beslut om planen för strafftiden, placeringen av en fänge i fängelse och tidpunkten för anmälan till fängelset samt om ersättning för resekostnaderna för en fänge som kommer till fängelset eller resekostnader som uppstår av hörande av en fänge fattas av direktören för ett bedömningscentrum, av en tjänsteman som i arbetsordningen förordnats till direktörens ställföreträdare, av en i brottspåföljdsregionens arbetsordning förordnad direktör för en byrå för samhällspåföljder eller av en tjänsteman som är ställföreträdare för direktören för en byrå för samhällspåföljder. Beslut om ersättning för resekostnaderna för en fänge som kommer till fängelset kan också fattas av nå-

Föreslagen lydelse

Planen för strafftiden utarbetas i samarbete med den som dömts till fängelsestraff. Planen för strafftiden ska med den dömdes samtycke i behövlig utsträckning utarbetas i samarbete med socialvårds-, hälsovårds-, boende- och Arbetskraftsmyndigheterna i den dömdes hem- eller boningskommun, andra myndigheter samt privata sammanslutningar och enskilda personer. Genomförandet av planen för strafftiden följs upp tillsammans med fången.

9 §

Placering i öppen anstalt

En dömd kan från frihet placeras direkt i en öppen anstalt om han eller hon tillsammans eller separat ska avtjäna ett förvandlingsstraff för böter eller ett fängelsestraff på högst två år. Den dömd kan åläggas att anmäla sig i ett slutet fängelse innan han eller hon förpassas till öppen anstalt. Ett villkor för placering i öppen anstalt är att fången förbinder sig till drogfrihet och att genomgå sådan kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 §.

11 §

Beslutanderätt

Beslut om planen för strafftiden, placeringen av en fänge i fängelse och tidpunkten för anmälan till fängelset fattas av direktören för ett bedömningscentrum, av en tjänsteman som i arbetsordningen förordnats till direktörens ställföreträdare, av en i brottspåföljdsregionens arbetsordning förordnad direktör för en byrå för samhällspåföljder eller av en tjänsteman som är ställföreträdare för direktören för en byrå för samhällspåföljder.

Gällande lydelse

gon annan i brottspåföljdsregionens arbetsordning förordnad tjänsteman vid ett bedömningscentrum eller en byrå för samhällspåföljder. En sysselsättningsansvarig eller en i fängelsets arbetsordning förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om ersättning för resekostnaderna för en fånge som frigges från fängelset och för i 3 § 2 mom. avsedda resekostnader.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar om de öppna anstalter och öppna avdelningar där fångar övervakas tekniskt med hjälp av anordningar enligt 1 § 2 mom.

Föreslagen lydelse

Beslut om ersättning för resekostnaderna för en fånge fattas av en i arbetsordning förordnad tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar om de öppna anstalter och öppna avdelningar där fångar övervakas tekniskt med hjälp av anordningar enligt 1 § 2 mom.

5 kap.

Placering i fängelset

4 §

Kontraktsavdelning

Fångar ska ges tillfälle att bo på en avdelning där fångarna förbinder sig att delta i den sysselsättning som ordnas för fångarna på avdelningen samt att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § 3 mom. (kontraktsavdelning).

9 §

Beslutanderätt

En sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om placering av fångar på avdelningar, så som bestäms i fängelsets arbetsordning. En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om avskilt boende på en fånges egen begäran. Den överläkare som svarar för verksamheten på ett sjukhus vid Enheten för hälso-

5 kap.

Placering i fängelset

4 §

Kontraktsavdelning

Fångar ska ges tillfälle att bo på en avdelning där fångarna förbinder sig att delta i den sysselsättning som ordnas för fångarna på avdelningen samt att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 §. (kontraktsavdelning).

9 §

Beslutanderätt

En sysselsättningsansvarig eller en i fängelsets arbetsordning förordnad tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en i fängelsets arbetsordning förordnad tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om placering av fångar på avdelningar. En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om avskilt boende på en

Gällande lydelse

och sjukvård för fångar eller en av överläkaren förordnad läkare beslutar om intagning på sjukhuset och utskrivning därifrån.

Föreslagen lydelse

fånges egen begäran. Den överläkare som svarar för verksamheten på ett sjukhus vid Enheten för hälso- och sjukvård för fångar eller en av överläkaren förordnad läkare beslutar om intagning på sjukhuset och utskrivning därifrån.

6 kap.

Förflyttning från ett fängelse till ett annat

1 §

Förflyttning från slutet fängelse till öppen anstalt

En fånge kan oberoende av straffets längd med iakttagande av 4 kap. 8 § förflyttas från ett slutet fängelse till en öppen anstalt för en viss tid eller för att avtjäna den återstående delen av straffet, om

- 1) förflyttningen till öppen anstalt främjar genomförandet av planen för strafftiden,
- 2) den sysselsättning som ordnas i den öppna anstalten eller någon annan sysselsättning som den öppna anstalten godkänner är lämplig för fången,
- 3) det kan anses sannolikt att fången iakttar ordningen i den öppna anstalten, inte gör sig skyldig till något brott eller utan tillstånd avlägsnar sig från den öppna anstalten, och
- 4) fången förbinder sig att avstå från berusningsmedel och sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen samt förbinder sig att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § 3 mom.

2 §

Förflyttning från öppen anstalt till slutet fängelse

En fånge kan förflyttas från en öppen anstalt till ett slutet fängelse, om

- 1) fången gör sig skyldig till ett brott som enligt 2 kap. 13 § i strafflagen inte får behandlas vid disciplinärt förfarande eller gör sig skyldig till en ordningsförseelse som avses i 15 kap. 3 § i denna lag,

6 kap.

Förflyttning från ett fängelse till ett annat

1 §

Förflyttning från slutet fängelse till öppen anstalt

En fånge kan oberoende av straffets längd med iakttagande av 4 kap. 8 § förflyttas från ett slutet fängelse till en öppen anstalt för en viss tid eller för att avtjäna den återstående delen av straffet, om

- 1) förflyttningen till öppen anstalt främjar genomförandet av planen för strafftiden,
- 2) den sysselsättning som ordnas i den öppna anstalten eller någon annan sysselsättning som den öppna anstalten godkänner är lämplig för fången,
- 3) det kan anses sannolikt att fången iakttar ordningen i den öppna anstalten, inte gör sig skyldig till något brott eller utan tillstånd avlägsnar sig från den öppna anstalten, och
- 4) fången förbinder sig att avstå från berusningsmedel och sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen samt förbinder sig att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 §.

2 §

Förflyttning från öppen anstalt till slutet fängelse

En fånge kan förflyttas från en öppen anstalt till ett slutet fängelse, om

- 1) fången gör sig skyldig *eller misstänks ha gjort sig skyldig* till ett brott som enligt 2 kap. 13 § i strafflagen inte får behandlas vid disciplinärt förfarande eller fången gör sig skyldig

Gällande lydelse

2) fången vägrar att delta i sysselsättning enligt planen för strafftiden, eller den sysselsättning som ordnas eller godkänns av den öppna anstalten i övrigt inte är lämplig för fången,

3) fången vägrar att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § 3 mom.,

4) fången häktas på grund av något annat brott eller konstateras ha före ankomsten till den öppna anstalten gjort sig skyldig till ett brott som medför att de villkor som avses i 1 § 3 punkten inte längre uppfylls,

5) förflyttningen är motiverad för att skydda fångens eller någon annans säkerhet eller för att förhindra brottslig verksamhet,

6) ett nytt fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter skall verkställas och de villkor som avses i 1 § därför inte längre uppfylls, eller

7) fången begär detta.

En fånge kan omedelbart förflyttas till ett slutet fängelse för den tid som inledandet av förundersökning av det brott som avses i 1 mom. 1 punkten eller utredningen av en ordningsförseelse kräver. En fånge kan också förflyttas till ett slutet fängelse för att de förutsättningar som avses i 1 mom. 6 punkten ska kunna utredas eller för att avtjäna ett sådant straff i enrum som avses i 15 kap. 4 § 1 mom. 3 punkten. *En fånge kan också förflyttas till ett slutet fängelse om fången är berusad vid ankomsten till en öppen anstalt i enlighet med en placering enligt 4 kap. 9 §.*

En fånge som utan giltigt skäl underlåter att anlända till öppen anstalt inom utsatt tid ska förpassas till bedömningscentrumet eller till ett fängelse som bedömningscentrumet anvisat.

Föreslagen lydelse

eller misstänks ha gjort sig skyldig till en ordningsförseelse som avses i 15 kap. 3 § i denna lag,

2) fången vägrar att delta i sysselsättning enligt planen för strafftiden, eller den sysselsättning som ordnas eller godkänns av den öppna anstalten i övrigt inte är lämplig för fången,

3) fången vägrar att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § *eller lämnar ett positivt prov vid kontrollen av drogfrihet när han eller hon anländer till en öppen anstalt med stöd av en sådan placering som avses i 4 kap. 9 § eller återvänder till en öppen anstalt i situationer som avses i 8 kap. 6 §, 9 § 1 eller 3 mom. eller 14 kap.,*

4) fången häktas på grund av något annat brott eller konstateras ha före ankomsten till den öppna anstalten gjort sig skyldig till ett brott som medför att de villkor som avses i 1 § 3 punkten inte längre uppfylls,

5) förflyttningen är motiverad för att skydda fångens eller någon annans säkerhet eller för att förhindra brottslig verksamhet,

6) ett nytt fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter ska verkställas och de villkor som avses i 1 § därför inte längre uppfylls, eller

7) fången begär detta *själv*.

En fånge kan omedelbart förflyttas till ett slutet fängelse för den tid som inledandet av förundersökning av det brott eller utredningen av den ordningsförseelse som avses i 1 mom. 1 punkten, *undersökning eller säkerställande av resultatet av ett prov från den drogkontroll som avses i 1 mom. 3 punkten eller uppföljning av en berusad fånges hälsotillstånd kräver.* En fånge kan också förflyttas till ett slutet fängelse för att de förutsättningar som avses i 1 mom. 6 punkten ska kunna utredas eller för att avtjäna ett sådant straff i enrum som avses i 15 kap. 4 § 1 mom. 3 punkten.

En fånge som utan giltigt skäl underlåter att anlända till öppen anstalt inom utsatt tid ska förpassas till bedömningscentrumet eller till ett fängelse som bedömningscentrumet anvisat.

Gällande lydelse

6 §

Beslut om förflyttning

Direktören för det mottagande fängelset eller en säkerhetsansvarig i det mottagande fängelset beslutar om en sådan kortvarig förflyttning av en fånge till ett annat fängelse som avses i 3 a §, efter att ha hört direktören för placeringsfängelset.

7 kap.

Basvård och boende

7 §

Beslutanderätt

Regiondirektören beslutar om att begränsa en fånges rätt att använda egna kläder enligt 2 § 2 mom. En säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om att förvägra överlämnande av egna kläder till en fånges förfogande enligt 2 § 3 mom. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana egna kläder till en fånges förfogande som det är tillåtet att inneha i fängelset.

8 kap.

Sysselsättning

10 §

Förutsättningar för tillstånd

Tillståndet eller placeringen kräver dessutom att
1) fången förbinder sig att avstå från berusningsmedel och sådana dopningsmedel som

Föreslagen lydelse

6 §

Beslutanderätt

Direktören för det mottagande fängelset eller en säkerhetsansvarig i det mottagande fängelset beslutar om *omedelbar förflyttning av en fånge till ett annat fängelse enligt 2 § 2 mom.* och om kortvarig förflyttning av en fånge till ett annat fängelse enligt 3 a §, efter att ha hört direktören för placeringsfängelset.

7 kap.

Basvård och boende

7 §

Beslutanderätt

Regiondirektören beslutar om att begränsa en fånges rätt att använda egna kläder enligt 2 § 2 mom. En säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om att förvägra överlämnande av egna kläder till en fånges förfogande enligt 2 § 3 mom. *Fängelsedirektören beslutar om att begränsa en fånges rätt att använda egna kläder enligt 2 § 4 mom.* En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana egna kläder till en fånges förfogande som det är tillåtet att inneha i fängelset.

8 kap.

Sysselsättning

10 §

Förutsättningar för tillstånd

Tillståndet eller placeringen kräver dessutom att
1) fången förbinder sig att avstå från berusningsmedel och sådana dopningsmedel som

Gällande lydelse

avses i 44 kap. 16 § i strafflagen och förbinder sig att genomgå kontroll av drogfrihet enligt 16 kap. 7 § 3 mom. i denna lag, och

2) fången förbinder sig att iaktta andra nödvändiga skriftliga villkor som hänför sig till vistelsen utanför fängelset och deltagandet i sysselsättning än de som avses i 1 punkten.

14 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören, en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om placering enligt 4 §, deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 6 och 9 § samt om återkallande av tillstånd eller placering enligt 11 §.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar dock om tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier och placering i anstalt utanför fängelset för fångar som avtjänar livstids fängelse samt för fångar som avtjänar kombinationsstraff enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen. (1.12.2017/804)

Genom ett beslut av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet kan den beslutanderätt som avses i 2 mom. överföras på den tjänsteman som avses i 1 mom.

Fängelsedirektören, en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om befrielse från sysselsättningsplikt enligt 13 §.

9 kap.

Fångarnas egendom och inkomster

9 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om i 4 §

Föreslagen lydelse

avses i 44 kap. 16 § i strafflagen och förbinder sig att genomgå kontroll av drogfrihet enligt 16 kap. 7 § i denna lag, och

2) fången förbinder sig att iaktta andra nödvändiga skriftliga villkor som hänför sig till vistelsen utanför fängelset och deltagandet i sysselsättning än de som avses i 1 punkten.

14 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören, en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om placering enligt 4 §, deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 6 och 9 §, tillstånd till eget arbete enligt 7 § samt om återkallande av tillstånd eller placering enligt 11 §.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar dock om tillstånd till civilt arbete, tillstånd till studier, placering i anstalt utanför fängelset och *tillstånd till övervakad verksamhet utanför fängelset* för fångar som avtjänar livstids fängelse samt för fångar som avtjänar kombinationsstraff enligt 2 c kap. 11 § i strafflagen.

Genom ett beslut av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet kan den beslutanderätt som avses i 2 mom. överföras på den tjänsteman som avses i 1 mom.

En sysselsättningsansvarig, en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning *eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter* beslutar om befrielse från sysselsättningsplikt enligt 13 §.

9 kap.

Fångarnas egendom och inkomster

9 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om i 4 § 4 mom. avsett sändande

Gällande lydelse

4 mom. avsett sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför anstalten eller till en annan fånge. Fängelsedirektören eller en *av direktören förordnad* sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om betalning av brukspenning, sysselsättningspenning, lön och arbetsreskostnader, om att sysselsättningspenning lämnas obetald och om ändring av brukspenning och lön.

11 kap.

Fritid

8 §

Beslutanderätt

Tillstånd till fritidsverksamhet som avses i 1 § 2 mom. och sammankomster som avses i 7 § beviljas av fängelsedirektören eller en *av direktören förordnad* sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig.

12 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

10 §

Förfarande vid granskning och kvarhållande

Beslut om läsning, kopiering och kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden, e-postmeddelanden eller mobiltelefonens textmeddelanden samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal ska vara skriftliga.

11 §

Beslutanderätt

En säkerhetsansvarig eller en av denne för uppgiften *särskilt förordnad* tjänsteman i

Föreslagen lydelse

av pengar eller betalningsmedel till någon utanför anstalten eller till en annan fånge. Fängelsedirektören, en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om betalning av brukspenning, sysselsättningspenning, lön och arbetsreskostnader, om att sysselsättningspenning lämnas obetald och om ändring av brukspenning och lön.

11 kap.

Fritid

8 §

Beslutanderätt

Tillstånd till fritidsverksamhet som avses i 1 § 2 mom. och sammankomster som avses i 7 § beviljas av fängelsedirektören eller en sysselsättnings- eller säkerhetsansvarig.

12 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

upphävs 10 §

11 §

Beslutanderätt

Gällande lydelse

chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om läsning av brev, andra postförsändelser eller meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., 8 § 1 mom. eller 9 b §, om utredning av avsändaren enligt 2 § 2 mom., om kopiering enligt 2 § 3 mom., om att underrätta fången om läsning enligt 2 a § 1 mom. samt om kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 §. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten som har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig.

Föreslagen lydelse

En säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om läsning av brev, andra postförsändelser eller meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., 8 § 1 mom. eller 9 b §, om utredning av avsändaren enligt 2 § 2 mom., om kopiering enligt 2 § 3 mom., om att underrätta fången om läsning enligt 2 a § 1 mom. samt om kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 §. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten som har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig. *Beslut om avbrytande eller förvägran av användning av telefonen fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter.*

14 kap.

Permission

2 §

Permission på basis av strafftidens längd

Permission på basis av strafftidens längd kan på ansökan beviljas, om

- 1) beviljande av permission främjar genomförandet av planen för strafftiden,
- 2) det utifrån fångens uppförande under strafftiden samt uppgifter om fångens person och brottslighet kan anses sannolikt att villkoren för permissionen kommer att iakttas, och
- 3) fången förbinder sig att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § 3 mom. och annan behövlig kontroll av att villkoren för permissionen iakttas.

8 §

Permissionsvillkor

14 kap.

Permission

2 §

Permission på basis av strafftidens längd

Permission på basis av strafftidens längd kan på ansökan beviljas, om

- 1) beviljande av permission främjar genomförandet av planen för strafftiden,
- 2) det utifrån fångens uppförande under strafftiden samt uppgifter om fångens person och brottslighet kan anses sannolikt att villkoren för permissionen kommer att iakttas, och
- 3) fången förbinder sig att genomgå den kontroll av drogfrihet som avses i 16 kap. 7 § och annan behövlig kontroll av att villkoren för permissionen iakttas.

upphävs 8 § 2 mom.

Gällande lydelse

Permission skall beviljas skriftligen. I beslutet skall permissionsvillkoren samt eventuella påföljder för överträdelser av villkoren anges.

11 §

Beslutanderätt

Beslut om beviljande och återkallande av permission samt om tidigareläggning enligt 3 § 3 mom. och betalning av kostnader för resor under permission enligt 10 § 2 mom. fattas av fängelsedirektören eller en *av direktören förordnad* säkerhets- eller sysselsättningsansvarig.

12 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om restid, ersättande av resekostnader under en permission och permissionsförfarandet utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om beräkning av antalet permissioner och permissionernas längd meddelas av Brottsåtgärdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

15 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

4 §

Disciplinstraff för fångar

Om en tillrättavisning inte anses vara en tillräcklig påföljd, kan fången disciplinärt bestraffas med

- 1) varning,
- 2) begränsning av deltagande i fritidsverksamhet, användning av pengar eller andra betalningsmedel eller innehav av egendom för högst 30 dygn (förlust av rättigheter), eller

Föreslagen lydelse

11 §

Beslutanderätt

Beslut om beviljande och återkallande av permission samt om tidigareläggning enligt 3 § 3 mom. och betalning av kostnader för resor under permission enligt 10 § 2 mom. fattas av fängelsedirektören eller en säkerhets- eller sysselsättningsansvarig.

12 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om restid, ersättande av resekostnader under en permission, permissionsförfarandet och om *villkoren för permission* utfärdas genom förordning av statsrådet. Närmare föreskrifter om beräkning av antalet permissioner och permissionernas längd meddelas av Brottsåtgärdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

15 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

4 §

Disciplinstraff för fångar

Fången kan disciplinärt bestraffas med

- 1) anmärkning,
- 2) varning,

Gällande lydelse

3) placering i enrum för högst tio dygn (straff i enrum).

Förlusten av rättigheter får inte hindra fången att upprätthålla kontakter utom fängelse.

9 §

Utredning av ordningsförseelser

Ordningsförseelser skall utredas utan dröjsmål. Efter att en ordningsförseelse ägt rum, skall en opartisk och objektiv utredning genomföras, varvid förseelsen utreds på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

De som har del i saken och vid behov även andra personer skall höras. Utredningen skall genomföras så att ingen blir grundlöst misstänkt.

I samband med utredningen av en ordningsförseelse skall ett motiverat påstående av fången om att de anställda gjort sig skyldiga till eller varit delaktiga i ett brott överlämnas till en polismyndighet för undersökning.

10 §

Behandling av disciplinärenden och verkställighet av disciplinstraff

Disciplinärenden som gäller fångar skall behandlas utan dröjsmål och disciplinstraff som påförts fångar skall verkställas utan dröjsmål och utan att onödig uppmärksamhet väcks.

Föreslagen lydelse

3) begränsning av deltagande i fritidsverksamhet, användning av pengar eller andra betalningsmedel eller innehav av egendom för högst 30 dygn (förlust av rättigheter), eller

4) placering i enrum för högst tio dygn (straff i enrum).

Förlusten av rättigheter får inte hindra fången att upprätthålla kontakter utom fängelse.

9 §

Utredning av ordningsförseelser

Ordningsförseelser ska utredas utan dröjsmål. Efter att en ordningsförseelse ägt rum, ska en opartisk och objektiv utredning genomföras, varvid förseelsen utreds på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

Fången, andra som har del i saken och vid behov även andra personer ska höras. Utredningen ska genomföras så att ingen blir grundlöst misstänkt.

I samband med utredningen av en ordningsförseelse ska ett motiverat påstående av fången om att de anställda gjort sig skyldiga till eller varit delaktiga i ett brott överlämnas till en polismyndighet för undersökning.

Utredningen av en ordningsförseelse kan avslutas utan att förseelsen förs till i 10 § avsedd behandling av ett disciplinärende, om

- 1) förseelsen är ringa,
- 2) det har framgått att det inte har skett någon förseelse, eller
- 3) det inte finns någon anledning att misstänka fången för förseelsen.

Fången kan ges en anmärkning vid utredningen av en ordningsförseelse, om behandlingen av ärendet avslutas med stöd av 4 mom. 1 punkten.

10 §

Behandling av disciplinärenden

Disciplinärenden som gäller fångar ska behandlas utan dröjsmål och utan att onödig uppmärksamhet väcks. Ärendet ska behandlas vid muntligt förfarande. Fången, ett vittne och

Gällande lydelse

En ordningsförseelse ska behandlas i det fängelse där fången är placerad eller där fången gjort sig skyldig till ordningsförseelsen. En ordningsförseelse som en fånge gjort sig skyldig till under en transport ska dock behandlas i det fängelse dit fången anländer.

Om en fånge på grund av en ordningsförseelse förflyttas från en öppen anstalt till ett slutet fängelse, kan ordningsförseelsen också behandlas och disciplinstraffet påföras i bedömningscentrumet eller i det fängelse till vilket fången förflyttas.

11 §

Hörande av fångar

När en ordningsförseelse utreds skall fången höras. Fången skall ges möjlighet att förbereda sitt försvar och presentera bevis till stöd för sin utredning. Bestämmelser om tolkning finns i 4 kap. 4 § 2 mom.

12 §

Protokoll

Protokoll skall föras över utredning av ordningsförseelser och påförande av disciplinstraff.

Föreslagen lydelse

någon annan person kan höras via videolänk eller med något annat motsvarande kommunikationsmedel om det är ändamålsenligt på grund av ett långt avstånd eller av någon annan motsvarande orsak.

Fången ska ges tillfälle att förbereda sitt försvar och lägga fram sin egen utredning samt bevis till stöd för den. Bestämmelser om tolkning finns i 4 kap. 4 § 2 mom.

En ordningsförseelse ska behandlas i det fängelse där fången är placerad eller där fången gjort sig skyldig till ordningsförseelsen. En ordningsförseelse som en fånge gjort sig skyldig till under en transport ska dock behandlas i det fängelse dit fången anländer. Om en fånge på grund av en ordningsförseelse förflyttas från en öppen anstalt till ett slutet fängelse, kan ordningsförseelsen också behandlas och disciplinstraffet påföras i bedömningscentrumet eller i det fängelse till vilket fången förflyttas.

11 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsförseelse utreds och slutet om disciplinstraff inväntas, kan fången hållas avskild från övriga fångar, om det behövs för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. Avskildheten får inte räcka längre än nödvändigt och inte överskrida sju dygn. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt underrättas om avskildheten.

Den tid under vilken fången har hållits avskild från övriga fångar ska beaktas som avdrag när disciplinstraffet påförs.

12 §

Registrering

Utredning av ordningsförseelser och handling av disciplinärenden ska registreras.

Gällande lydelse

13 §

När disciplinstraff förfaller

Om en fånge åtalas vid domstol för ett brott för vilket han eller hon påförts disciplinstraff, förfaller disciplinstraffet till den del det inte har verkställts.

14 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsförseelse som begåtts av en fånge utreds och beslutet om disciplinstraff inväntas, kan fången hållas avskild från övriga fångar, om det behövs för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. Avskildheten får inte räcka längre än nödvändigt och inte överskrida sju dygn. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt underrättas om avskildheten.

Den tid under vilken fången har hållits avskild från övriga fångar ska beaktas som avdrag när disciplinstraffet påförs.

15 §

Påförande av disciplinstraff

Ett ärende som gäller disciplinstraff ska behandlas vid muntligt förfarande i närvaro av fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, fången och ett ojävigt vittne. Fången, ett vittne och någon annan person kan höras via videolänk eller med något annat motsvarande kommunikationsmedel om det är ändamålsenligt på grund av ett långt avstånd eller av någon annan motsvarande orsak.

Fången ska ges tillfälle att lägga fram egen utredning samt bevis till stöd för den.

Föreslagen lydelse

13 §

Hur disciplinstraff verkställs och när disciplinstraff förfaller

Disciplinstraff som påförts fångar ska verkställas utan dröjsmål och utan att onödig uppmärksamhet väcks.

Om en fånge åtalas vid domstol för ett brott för vilket han eller hon påförts disciplinstraff, förfaller disciplinstraffet till den del det inte har verkställts.

upphävs 14 §

upphävs 15 §

Gällande lydelse

16 §

Beslutanderätt

En säkerhetsansvarig beslutar om tillrättavisning och utredning av ordningsförseelser. En säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om avskildhet enligt 14 §.

18 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om utredning och antecknande av ordningsförseelser utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om verkställigheten av disciplinstraff meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

16 kap.

Granskning av fängelselokaler och fångar

7 §

Kontroll av drogfrihet

Om det finns skäl att misstänka att en fånge är påverkad av alkohol, något annat berusningsmedel eller ett sådant dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen, kan han eller hon åläggas att lämna urin-, saliv- eller utandningsprov.

Föreslagen lydelse

16 §

Beslutanderätt

En säkerhetsansvarig beslutar om utredning av ordningsförseelser, om avslutande av behandlingen av disciplinärenden under utredningen med stöd av 9 § 4 mom. och om utfärdande av anmärkning med stöd av 9 § 5 mom. En säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om avskildhet enligt 11 §.

18 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om utredning av ordningsförseelser och om registrering av utredning av ordningsförseelser och behandling av disciplinärenden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om verkställigheten av disciplinstraff meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

16 kap.

Granskning av fängelselokaler och fångar

7 §

Kontroll av drogfrihet

En fånge kan åläggas att lämna utandnings-, saliv- eller urinprov

1) om det finns skäl att misstänka att fången är påverkad av alkohol, något annat berusningsmedel eller ett sådant dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen, eller

2) för utredning av förutsättningarna för eller kontroll av skyldigheten avseende drogfrihet i samband med oövervakade besök, besök av barn, placering på en kontraktsavdelning, permission, tillstånd som avser studier, civilt arbete övervakad verksamhet utanför fängelset eller för placering i en öppen anstalt, i en

Gällande lydelse

Om berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar, skall prov inte fordras, om inte fången kräver det.

Ett villkor för oövervakade besök, besök av barn, placering på en kontraktsavdelning och för permission samt för tillstånd som avser studier, civilt arbete och övervakad verksamhet utanför fängelset samt för placering i en öppen anstalt eller i en anstalt utanför fängelset är att fången på begäran lämnar urin-, saliv- eller utandningsprov.

Det kan bestämmas att blodprov skall tas på en fånge som utan giltig orsak vägrar lämna urin-, saliv- eller utandningsprov.

9 §

Förfarande och protokoll

Kroppsvsitation ska utföras i närvaro av ett vittne. Om kroppsvsitationen kräver att fången ska klä av sig, ska den som utför visitationen och den som är vittne vara av samma kön som den visiterade. När fången befinner sig utanför fängelset under direkt bevakning av en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten, får kroppsvsitation dock utföras utan närvaro av ett vittne, om saken inte tål uppskov.

Om kroppsbesiktning utförs av någon som inte hör till hälso- och sjukvårdspersonalen, ska ett vittne vara närvarande. Bestämmelserna i 8 kap. 33 § 3 och 4 mom. i tvångsmedelslagen ska i övrigt iakttas vid utförande av kroppsbesiktning.

Ett beslut om kroppsbesiktning och specialgranskning skall vara skriftligt. Fången skall underrättas om grunden för åtgärden.

Protokoll, vars närmare innehåll anges genom förordning av statsrådet, ska föras över ingripande i obemannade fordons eller far-

Föreslagen lydelse

anstalt utanför fängelset eller placering i övervakad frihet på prov.

Det kan bestämmas att blodprov ska tas på en fånge, om det behövs på grund av vägran att lämna ett i 1 mom. avsett prov, för att trygga kontrollen av drogfrihet eller för att få ett tillförlitligt provresultat.

Om berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar, behöver utandnings-, saliv-, urin- eller blod prov inte tas, om inte fången kräver det.

9 §

Förfarande och registrering

Kroppsvsitation ska utföras i närvaro av ett vittne. Om kroppsvsitationen *eller kontrollen av drogfrihet* kräver att den fången ska klä av sig, ska den som utför kroppsvsitationen *eller kontrollen av drogfrihet* och den som är vittne till kroppsvsitationen vara av samma kön som den visiterade. När fången befinner sig utanför fängelset under direkt bevakning av en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten, får kroppsvsitation dock utföras utan närvaro av ett vittne, om saken inte tål uppskov.

Om kroppsbesiktning utförs av någon som inte hör till hälso- och sjukvårdspersonalen, ska ett vittne vara närvarande. I övrigt ska i 8 kap. 33 § 3 och 4 mom. i tvångsmedelslagen iakttas vid utförande av kroppsbesiktning.

Fången ska underrättas om grunden för kroppsvsitationen, specialgranskningen, kroppsbesiktningen och kontrollen av drogfrihet så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

Ingripande i obemannade fordons eller farkosters färd, kroppsvsitation, kontroll av drogfrihet, specialgranskning och kroppsbesiktning ska registreras.

Gällande lydelse

kosters färd, kroppsvisitation, kroppsbesiktning och specialgranskning. Observationer om berusning och genomförande av säkerhetskontroll under transport ska antecknas på en blankett enligt ett formulär som fastställts av Brottpåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

Föreslagen lydelse

9 a §

ny 9 a §

Genomförande av kontroll av drogfrihet

Provtagning i samband med kontroll av drogfrihet ska ske i lämpliga lokaler och under kontrollerade förhållanden så att integritetsskyddet för den som testas säkerställs. Blodprov ska tas vid en för detta ändamål lämplig enhet inom hälso- och sjukvården. Endast yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården får ta blodprov.

Provtagningen och behandlingen av provet ska utföras på ett tekniskt tillförlitligt sätt så att

- 1) proverna från olika personer som testas inte kan blandas,*
- 2) orenheter inte kan hamna i provet, och*
- 3) provet inte kan förfälskas.*

Ett saliv-, urin- eller blodprov ska sändas till ett laboratorium för undersökning eller verifiering, om inte resultatet av ett snabbtest av saliv- eller urinprovet visar att fången inte har använt berusningsmedel. Laboratoriet ska uppfylla kvalitetskraven för narkotikatest.

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll av en fånge. En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om ingripande i obemannade fordon eller farkosters färd, om kroppsvisitation av en fånge och om kontroll av drogfrihet.

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll av en fånge. En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om ingripande i obemannade fordon eller farkosters färd, kroppsvisitation av en fånge och om annan kontroll av drogfrihet än sådan

Gällande lydelse

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om specialgranskning. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet har i enskilda fall rätt att besluta om specialgranskning.

Föreslagen lydelse

blodprovstagning som avses i 7 §. Fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om sådant blodprov som avses i 7 §.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om specialgranskning. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet har i enskilda fall rätt att besluta om specialgranskning.

11 §

ny 11 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om registrering av ingripande i obemannade fordons eller farkosters färd, kroppsvisitation, kontroll av drogfrihet, specialgranskning och kroppsbesiktning utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om det förfarande som ska tillämpas vid kontroll av drogfrihet meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

17 kap.

Granskning av andra personer

6 §

Gripande och hållande i förvar

Beslut om hållande i förvar skall vara skriftligt. Den som grips eller hålls i förvar skall underrättas om grunden för åtgärden.

7 §

Förfarande och protokoll

Säkerhetskontroll och kroppsvisitation skall utföras finkänsligt. Åtgärderna får inte orsaka onödig olägenhet för den granskade eller skada på egendom.

Den granskade skall underrättas om grunden för åtgärden. Vid kroppsvisitation skall ett

17 kap.

Granskning av andra personer

6 §

Gripande och hållande i förvar

Den som grips eller hålls i förvar ska underrättas om grunden för åtgärden.

7 §

Förfarande och registrering

Säkerhetskontroll och kroppsvisitation ska utföras finkänsligt. Åtgärderna får inte orsaka onödig olägenhet för den granskade eller skada på egendom.

Den granskade ska underrättas om grunden för åtgärden. Vid kroppsvisitation ska ett

Gällande lydelse

vittne vara närvarande. Om kroppsvisitationen kräver att den granskade klär av sig, skall visitationen utföras i ett avskilt rum, och den som utför visitationen och den som är vittne skall vara av samma kön som den visiterade.

Protokoll skall föras över kroppsvisitation.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, *om saken inte tål uppskov*, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll och förvägran av tillträde till fängelset.

9 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om *protokoll över kroppsvisitation samt antecknande av beslut om avlägsnande från fängelseområdet, gripande och hållande i förvar* utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 kap.

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

6 §

Användning av maktmedel

Den som på begäran eller med samtycke av en tjänsteman som avses i 1 mom. tillfälligt bistår denne i en situation där det är nödvändigt att anlita utomstående för att använda maktmedel vid en ytterst viktig och brådskande tjänsteförrättning som avses i denna paragraf har rätt att under tjänstemannens uppsikt använda de nödvändiga maktmedel som med

Föreslagen lydelse

vittne vara närvarande. Om kroppsvisitationen kräver att den granskade klär av sig, ska visitationen utföras i ett avskilt rum, och den som utför visitationen och den som är vittne ska vara av samma kön som den granskade.

Kroppsvisitation, avlägsnande från fängelseområdet, gripande och hållande i förvar av besökare ska registreras.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll och förvägran av tillträde till fängelset.

9 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om *registrering av kroppsvisitation, avlägsnande från fängelseområdet, gripande och hållande i förvar av besökare* utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 kap.

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

6 §

Användning av maktmedel

En tjänsteman vid Brottsförklaringsmyndigheten har i sin tjänsteutövning dessutom rätt till nödvärn i enlighet med 4 kap. 4 § i strafflagen. När det bedöms hur försvarligt nödvärnet varit ska de krav beaktas som kan ställas på en tjänsteman utifrån dennes utbildning och erfarenhet.

Gällande lydelse

hänsyn till omständigheterna kan anses försvarliga.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

Föreslagen lydelse

Den som på begäran eller med samtycke av en i 1 mom. avsedd tjänsteman tillfälligt bistår denne i en situation där det är nödvändigt att anlita hjälp av utomstående för att använda maktmedel vid en ytterst viktig och bråds-kande tjänsteförrättning enligt denna paragraf har rätt att under tjänstemannens uppsikt använda de nödvändiga maktmedel som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarliga.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen samt om excess i nödvärn i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i den lagen.

6 a §

uusi 6 a §

Beredskap för och varning om användning av maktmedel

Den som utför ett tjänsteuppdrag och har anledning att befara motstånd eller ett obehörigt angrepp enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ska på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt bereda sig på användning av maktmedel.

Den som är föremål för ett tjänsteuppdrag ska varnas för risken att bli utsatt för maktmedel, om det är möjligt och ändamålsenligt att varna denne. Varningen ska ges på ett för ändamålet lämpligt och begripligt sätt.

6 b §

uusi 6 b §

Användning av skjutvapen

En tjänsteman vid Brottsförklaringsmyndigheten får använda skjutvapen endast om det är fråga om att stoppa en persons verksamhet som orsakar direkt och allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att stoppa verksamheten. Skjutvapen får dessutom användas i bråds-kande och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål eller motsvarande hinder.

Med användning av skjutvapen avses varning för användning av ett i 2 § i skjutvapen-

Gällande lydelse

7 §

Förfarandet

Ett beslut om att ställa en fånge under observation i isolering och om avskildhet för fångar skall vara skriftligt. När ett beslut om avskildhet fattas skall fången höras. Fången skall underrättas om grunderna för åtgärden.

När beslut om användning av fängsel enligt 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten, om användning av maktmedelsredskap eller om ställande under observation i isolering fattas, skall orsaken till och varaktigheten av åtgärden antecknas.

8 §

Beslutanderätt

nytt 2 mom.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighet av och förhållandena under observation, observation i isolering och avskildhet samt om maktmedelsredskap, fängslen och antecknande av beslut som avses i 8 § utfärdas genom förordning av statsrådet.

Föreslagen lydelse

lagen (1/1998) avsett skjutvapen, hot om användning av skjutvapen och avlossande av skott. Det betraktas inte som användning av skjutvapen att ta fram ett skjutvapen och göra det skjutklart.

7 §

Förfarandet

Fången ska underrättas om grunden för användningen av fängsel så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

Användning av fängsel, verkställighet av observation, observation i isolering och avskildhet samt användning av maktmedelsredskap ska registreras.

8 §

Beslutanderätt

Beslut om vapenhot och avlossande av skott ska fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter.

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighet av och förhållandena under observation, observation i isolering och avskildhet samt om maktmedelsredskap, fängslen och registrering av användning av fängsel och maktmedelsredskap utfärdas genom förordning av statsrådet.

Gällande lydelse

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

11 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en i arbetsordningen *angiven* säkerhetsansvarig eller sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om anmälningar enligt 5 § 1 mom. En verkställighetsansvarig eller en *av verkställighetsdirektören förordnad* annan tjänsteman vid verkställighetsenheten beslutar om anmälningar enligt 5 § 2 mom.

20 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En fånge eller en dömd får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottsåpföljdsmyndighetens beslut som gäller

2) uppskov med verkställigheten av hälsoskäl enligt 2 kap. 3 §, uppskov med verkställigheten på andra grunder än av hälsoskäl enligt 2 kap. 4 §, återkallande av uppskov enligt 2 kap. 6 § *eller beviljande av betalningstid enligt 2 kap. 7 §,*

8) befrielse från sysselsättningsplikten enligt 8 kap. 2 § 2 mom., tillstånd till civilt arbete enligt 8 kap. 6 §, tillstånd till deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 8 kap. 9 § 1 eller 2 mom., återkallande av tillstånd eller placering enligt 8 kap. 11 § eller befrielse från sysselsättningsplikt för viss tid enligt 8 kap. 13 §,

Föreslagen lydelse

19 kap.

Anmälningar och lämnande av upplysningar

11 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören, en i arbetsordningen *förordnad* säkerhetsansvarig eller sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om anmälningar enligt 5 § 1 mom. En verkställighetsansvarig eller en annan i arbetsordningen förordnad tjänsteman vid verkställighetsenheten beslutar om anmälningar enligt 5 § 2 mom.

20 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En fånge eller en dömd får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottsåpföljdsmyndighetens beslut som gäller

2) uppskov med verkställigheten av hälsoskäl enligt 2 kap.3 §, uppskov med verkställigheten på andra grunder än av hälsoskäl enligt 2 kap. 4 § *och* återkallande av uppskov enligt 2 kap. 6 §,

8) befrielse från sysselsättningsplikten enligt 8 kap. 2 § 2 mom., tillstånd till civilt arbete enligt 8 kap. 6 §, tillstånd till deltagande i sysselsättning utanför fängelset enligt 8 kap. 9 § 1 eller 2 mom., *beslut enligt 8 kap. 11 § om återkallande av tillstånd eller placering enligt 8 kap. 6 § eller 9 § 1 eller 2 mom.* eller befrielse från sysselsättningsplikt för viss tid enligt 8 kap. 13 §,

Gällande lydelse

14) varning, förlust av rättigheter eller straff i enrum enligt 15 kap. 4 §,

2 §

Förbud mot att söka ändring

En fänge eller en dömd får inte begära omprövning av eller anföra besvär över Brottsåtgärdsmyndighetens beslut som gäller

4) förflyttning av en fänge från ett slutet fängelse till en öppen anstalt enligt 6 kap. 1 §, förflyttning av en fänge från ett slutet fängelse till ett annat slutet fängelse eller från en öppen anstalt till en annan öppen anstalt enligt 6 kap. 3 §, kortvarig förflyttning av en fänge till ett annat fängelse enligt 6 kap. 3 a § eller tillåtelse för en fänge att avlägsna sig från fängelset för att höras hos någon annan myndighet än en domstol enligt 6 kap. 5 §,

5) begränsning av användning av egna kläder enligt 7 kap. 2 § 2 mom.,

6) placering i sysselsättning enligt 8 kap. 4 §, tillstånd till eget arbete enligt 8 kap. 7 § eller tillstånd till sysselsättning under övervakning utanför fängelset enligt 8 kap. 9 § 3 mom.,

Föreslagen lydelse

14) *anmärkning*, varning, förlust av rättigheter eller straff i enrum enligt 15 kap. 4 § eller avskildhet enligt 15 kap. 11 §.

2 §

Förbud mot att söka ändring

En fänge eller en dömd får inte begära omprövning av eller anföra besvär över Brottsåtgärdsmyndighetens beslut som gäller

4) förflyttning av en fänge från ett slutet fängelse till en öppen anstalt enligt 6 kap. 1 §, *omedelbar förflyttning av en fänge från en öppen anstalt till ett slutet fängelse enligt 6 kap. 2 § 2 mom.*, förflyttning av en fänge från en sluten anstalt till en annan sluten anstalt eller från en öppen anstalt till en annan öppen anstalt enligt 6 kap. 3 §, kortvarig förflyttning av en fänge till ett annat fängelse enligt 6 kap. 3 a § eller tillåtelse för en fänge att avlägsna sig från fängelset för att höras hos någon annan myndighet än en domstol enligt 6 kap. 5 §,

5) begränsning av användning av egna kläder enligt 7 kap. 2 § 2 och 4 mom.,

6) placering i sysselsättning enligt 8 kap. 4 §, tillstånd till eget arbete enligt 8 kap. 7 § eller *tillstånd till sysselsättning under övervakning utanför fängelset enligt 8 kap. 9 § 3 mom. eller beslut enligt 8 kap. 11 § att återkalla ett tillstånd enligt 8 kap. 9 § 3 mom.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av häktninglagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i häktningsslagen (768/2005) 1 kap. 6 §, 8 kap. 8 §, 10 kap. 14 och 15 §, av dem 8 kap. 8 § sådan den lyder i lag 394/2015, och 10 kap. 14 och 15 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 394/2015,

ändras 1 kap. 5 § 2 mom., 2 kap. 2 § 5 mom. och 4 §, 3 kap. 3 och 9 §, 4 kap. 4 §, 5 kap. 8 §, 8 kap. 9 §, 10 kap. 4 och 9–13 §, 16 § 4 mom. och 18 §, 11 kap. 7, 9 och 10 §, 12 kap. 6 § 3 mom., 7 §, 8 § 1 mom. och 9 §, 13 kap. 6 § 3 och 4 mom., 7 § och 9 § 1 mom. samt 15 kap. 1 § 1 mom. 6 punkten,

av dem 2 kap. 2 § 5 mom. sådant det lyder i lag 15/2016, 3 kap. 9 § sådan den lyder i lagarna 736/2011, 394/2015 och 384/2017, 4 kap. 4 § sådan den lyder i lag 384/2017, 5 kap. 8 § sådan den lyder i lagarna 394/2015 och 384/2017, 8 kap. 9 §, 11 kap. 10 §, 13 kap. 9 § 1 mom. och 15 kap. 1 § 1 mom. 6 punkten sådana lyder i lag 394/2015, 10 kap. 4 § och 11 kap. 7 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 394/2015, 10 kap. 18 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 736/2011 och 11 kap. 9 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 736/2011 och 808/2011, samt

fogas till 1 kap. 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 394/2015, ett nytt 5 mom., till 3 kap. nya 3 a och 3 b §, till 11 kap. en ny 9 a och 11 §, till 13 kap. 6 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 736/2011, ett nytt 5 mom. och till kapitlet nya 6 a och 6 b § samt till 8 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 kap.

Allmänna principer för verkställighet av häktning

1 §

Tillämpningsområde

nytt 5 mom.

5 §

Bemötande av häktade

Häktade får inte utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av ras, nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg, språk, kön, ålder, familjeförhållanden, sexuell läggning, hälsotillstånd, funktionshinder, religion, samhällelig åsikt, politisk eller facklig verksamhet eller av någon annan orsak som gäller den häktades person.

Föreslagen lydelse

1 kap.

Allmänna principer för verkställighet av häktning

1 §

Tillämpningsområde

Bestämmelser om grunderna för god förvaltning vid bemötandet av häktade och om förfarandet i förvaltningsärenden finns förutom i denna lag i förvaltningslagen (434/2003).

5 §

Bemötande av häktade

Häktade får inte utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, nationalitet, språk, religion, övertygelse, åsikt, politisk verksamhet, facklig verksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller av någon annan orsak som gäller den häktades person.

Gällande lydelse

6 §

Hörande av häktade

Den häktade skall med iakttagande av 34 § i förvaltningslagen (434/2003) höras då beslut om placering i fängelse, boende, disciplin samt andra beslut som gäller honom eller henne fattas.

2 kap.

Ankomst till ett fängelse

2 §

Intagning i fängelse

Uppgift om att en häktad tagits in i ett fängelse ska antecknas i det *verkställighetsregister* som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015).

4 §

Ankomstgranskning

En häktad som har anlänt till ett fängelse skall granskas i närvaro av ett vittne (*ankomstgranskning*). Ankomstgranskningen omfattar identifiering, antecknande av identiteten, tagning av signalement samt katalogisering och granskning av den egendom som den häktade medför samt vid behov klädbyte. Bestämmelser om egendomsförteckning finns i 5 kap. 2 §. Bestämmelser om säkerhetskontroll *av häktade finns i 11 kap. 3 §.*

En fängelsemyndighet får ta de signalement som avses i tvångsmedelslagen på de häktade.

3 kap.

Placering i fängelset, basvård och förflyttning

3 §

Föreslagen lydelse

upphävs 6 §

2 kap.

Ankomst till ett fängelse

2 §

Intagning i fängelse

Uppgift om att en häktad tagits in i ett fängelse ska antecknas i det *brottspåföljdsregister* som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (/).

4 §

Ankomstgranskning

En häktad som har anlänt till ett fängelse ska granskas i närvaro av ett vittne (*ankomstgranskning*). Ankomstgranskningen omfattar identifiering, registrering av identiteten, tagning av signalement samt katalogisering och granskning av den egendom som den häktade medför samt vid behov klädbyte. Bestämmelser om uppgörande av egendomsförteckning finns i 5 kap. 2 §. Bestämmelser om säkerhetskontroll finns i 11 kap. 3 § *och bestämmelser om kroppsvisitation och finns i 11 kap. 4 §.*

Brottspåföljdsmyndigheten får ta de signalement som avses i tvångsmedelslagen på de häktade.

3 kap.

Placering i fängelset, basvård och förflyttning

3 §

Gällande lydelse

Klädsel

En häktad får använda egna kläder, om det inte äventyrar syftet med häktningen, ordningen i fängelset eller den häktades hälsa. De häktade svarar för vården av de egna kläder som de använder. Fängelset skall ge de häktade tillfälle att tvätta sina egna kläder eller att få dem tvättade i fängelset eller på den häktades bekostnad utanför fängelset genom anstaltens förmedling.

Häktade som inte använder egna kläder skall ges lämplig klädsel för användning i fängelset samt för domstolsbesök eller för andra besök utanför fängelset.

De häktade skall sköta om sin egen personliga hygien och bostadsrummets snygghet.

ny 3 a §

Föreslagen lydelse

Klädsel

En häktad får använda sina egna kläder.

En förutsättning för överlämnande av egna kläder till den häktades förfogande är att kläderna är i gott skick och att de kan granskas på ett tillförlitligt sätt utan att skadas. Överlämnande av egna kläder till en häktads förfogande kan förvägras, om kläderna äventyrar ordningen eller säkerheten i fängelset eller om användningen av kläderna kan försvåra identifieringen av den häktade. Antalet klädesplagg som överlämnas till den häktades förfogande kan begränsas av skäl som hänför sig till möjligheterna att granska bostadsrummen, brandsäkerheten och de begränsade förvaringsutrymmena.

Användningen av egna kläder kan begränsas också om det är behövt på grund av arbetarskyddet. Häktade som inte får använda sina egna kläder i arbetet eller som på grund av arbetets natur behöver skyddskläder ska ges lämplig klädsel.

Häktade som saknar ändamålsenliga egna kläder ska ges lämplig klädsel för användning i fängelset samt för domstolsbesök och andra besök utanför fängelset.

3 a §

Klädvård

De häktade svarar för vården av de egna kläder som de använder. En häktad ska hålla den klädsel som tillhandahållits av fängelset i behörigt skick.

Fängelset ska ge de häktade möjlighet att tvätta sina egna kläder eller att få dem tvättade i fängelset eller på den häktades bekostnad utanför fängelset genom anstaltens förmedling.

Gällande lydelse

ny 3 b §

9 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören beslutar om att förvägra en häktad vistelse utomhus. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om en häktads klädsel. Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad sysselsättningsansvarig beslutar om avvikelse från den normala kosten.

En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om avskilt boende på en häktads egen begäran och om placering på kontraktavdelning. Direktören för bedömningscentrumet eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för direktören beslutar om förflyttning av en häktad. Om en häktad förflyttas till en annan brottspåföljdsregion, förutsätter förflyttningen samtycke av direktören för bedömningscentrumet i den mottagande brottspåföljdsregionen eller av den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för den direktören. Direktören för det mottagande fängelset eller en säkerhetsansvarig i det mottagande fängelset beslutar om kortvarig förflyttning av en häktad enligt 6 a §, efter att ha hört direktören för placeringsfängelset.

Fängelsedirektören beslutar om den häktade ska tillåtas avlägsna sig från fängelset enligt 8

Föreslagen lydelse

3 b §

Renhållning

De häktade ska på fritiden sköta om städning och renhållning av de egna bostadsrummen och de allmänna lokalerna samt om hushållsarbeten.

9 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om att förvägra en häktad vistelse utomhus. En säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om att förvägra överlämnande av egna kläder till en häktads förfogande enligt 3 § 2 mom. Fängelsedirektören beslutar om att begränsa en häktads rätt att använda egna kläder enligt 3 § 3 mom. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana egna kläder till en häktads förfogande som det är tillåtet att inneha i fängelset. En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig beslutar om avvikelse från den normala kosten.

En sysselsättningsansvarig eller säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om avskilt boende på en häktads egen begäran och om placering på kontraktavdelning. Direktören för bedömningscentrumet eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för direktören beslutar om förflyttning av en häktad. Om en häktad förflyttas till en annan brottspåföljdsregion, är en förutsättning för förflyttningen samtycke av direktören för bedömningscentrumet i den mottagande brottspåföljdsregionen eller av den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för den direktören. Direktören för det mottagande fängelset eller en säkerhetsansvarig i det mottagande fängelset beslutar om kortvarig förflyttning av en häktad enligt 6 a §, efter att ha hört direktören för placeringsfängelset.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig eller sysselsättningsansvarig beslutar om

Gällande lydelse

§. Om vistelsen utanför fängelset varar över sju dygn, fattas beslutet av direktören för bedömningscentrumet.

4 kap.

Sysselsättning

4 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören, en *av direktören förordnad* sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om en häktads deltagande i sysselsättning och om eget arbete som avses i 2 §.

5 kap.

De häktades egendom och inkomster

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning fattar beslut om att inte överlämna egendom till en häktads förfogande. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana föremål och ämnen till en häktads förfogande som det är tillåtet att inneha i fängelset.

Fängelsedirektören eller en *av direktören förordnad* säkerhetsansvarig beslutar om i 4 § 3 mom. avsedd begränsning av rätten att använda pengar eller betalningsmedel och om i 4 § 4 mom. avsett sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför anstalten eller till en annan fånge. Fängelsedirektören eller en *av direktören förordnad* sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om betalning av brukspenning och sysselsättningspenning.

Föreslagen lydelse

den häktade ska tillåtas avlägsna sig från fängelset enligt 8 §. Om vistelsen utanför fängelset varar över sju dygn, fattas beslutet av direktören för bedömningscentrumet *eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för direktören*.

4 kap.

Sysselsättning

4 §

Beslutanderätt

Fängelsedirektören, en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om en häktads deltagande i sysselsättning och om eget arbete som avses i 2 §.

5 kap.

De häktades egendom och inkomster

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning fattar beslut om att inte överlämna egendom till en häktads förfogande. En tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter får överlämna sådana föremål och ämnen till en häktads förfogande som det är tillåtet att inneha i fängelset.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om i 4 § 3 mom. avsedd begränsning av rätten att använda pengar eller betalningsmedel och om i 4 § 4 mom. avsett sändande av pengar eller betalningsmedel till någon utanför anstalten eller till en annan fånge. Fängelsedirektören eller en sysselsättningsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om betalning av brukspenning och sysselsättningspenning.

Gällande lydelse

8 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

8 §

Förfarande vid granskning och kvarhållande

Beslut om läsning, kopiering och kvarhållande av brev, andra postförsändelser eller meddelanden eller e-postmeddelanden samt om avlyssning och inspelning av telefonsamtal ska vara skriftliga.

9 §

Beslutanderätt

En i arbetsordningen förordnad tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om granskning av brev och andra postförsändelser med stöd av 1 § 2 mom. samt om öppnande av en sådan försändelse och granskning av dess innehåll med stöd av 1 § 3 mom. eller 4 § 2 mom.

En säkerhetsansvarig eller en *av denne för uppgiften särskilt förordnad* tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om läsning av brev, andra postförsändelser eller meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., om utredning av avsändaren enligt 2 § 2 mom., om kopiering enligt 2 § 3 mom., om att underrätta den häktade om läsning enligt 2 a § 1 mom. samt om kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 §. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om tillstånd till användning av e-post och internet och om återkallande av sådana tillstånd.

Föreslagen lydelse

8 kap.

Brevväxling, telefonsamtal och elektronisk kommunikation

upphävs 8 §

9 §

Beslutanderätt

En i arbetsordningen förordnad tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om granskning av brev och andra postförsändelser med stöd av 1 § 2 mom. samt om öppnande av en sådan försändelse och granskning av dess innehåll med stöd av 1 § 3 mom. eller 4 § 2 mom.

En säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om läsning av brev, andra postförsändelser och meddelanden med stöd av 2 § 1 mom., om utredning av avsändaren enligt 2 § 2 mom., om kopiering enligt 2 § 3 mom., om att underrätta den häktade om läsning enligt 2 a § 1 mom. samt om kvarhållande av försändelser eller meddelanden enligt 5 §. Ett meddelande får dock även lämnas för läsning till en sådan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som har rätt att behandla uppgifter i säkerhetsregistret. Beslut om avlyssning och inspelning av telefonsamtal fattas av en säkerhetsansvarig. *Beslut om avbrytande eller förvägran att använda telefonen fattas av en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller av en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter.*

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig eller en sysselsättningsansvarig beslutar om tillstånd till användning av e-post eller internet och om återkallande av sådana tillstånd.

Gällande lydelse

10 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

4 §

Disciplinstraff för häktade

Om en tillrättavisning inte anses vara en tillräcklig påföljd, kan den häktade disciplinärt bestraffas med

- 1) varning,
- 2) begränsning av deltagande i fritidsverksamhet, användning av pengar eller andra betalningsmedel eller innehav av egendom för högst 30 dygn (förlust av rättigheter), eller
- 3) placering i enrum för högst tio dygn (straff i enrum).

Förlusten av rättigheter får inte hindra den häktade att upprätthålla kontakter utom fängelset.

9 §

Utredning av ordningsföreseelser

Ordningsföreseelser skall utredas utan dröjsmål. Efter att en ordningsföreseelse ägt rum, skall en opartisk och objektiv utredning genomföras, varvid förseelsen utreds på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

De som har del i saken och vid behov även andra personer skall höras. Utredningen skall genomföras så att ingen blir grundlöst misstänkt.

I samband med utredningen av en ordningsföreseelse skall ett motiverat påstående av den häktade om att de anställda gjort sig skyldiga till eller varit delaktiga i ett brott överlämnas till en polismyndighet för undersökning.

Föreslagen lydelse

10 kap.

Ordningen och disciplinen i ett fängelse

4 §

Disciplinstraff för häktade

En häktad kan disciplinärt bestraffas med

- 1) anmärkning,
- 2) varning,
- 3) begränsning av deltagande i fritidsverksamhet, användning av pengar eller andra betalningsmedel eller innehav av egendom för högst 30 dygn (förlust av rättigheter), eller
- 4) placering i enrum för högst tio dygn (straff i enrum).

Förlusten av rättigheter får inte hindra den häktade att upprätthålla kontakter utom fängelset.

9 §

Utredning av ordningsföreseelser

Ordningsföreseelser ska utredas utan dröjsmål. Efter att en ordningsföreseelse ägt rum, ska en opartisk och objektiv utredning genomföras, varvid förseelsen utreds på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

De häktade, andra som har del i saken och vid behov även andra personer ska höras. Utredningen ska genomföras så att ingen blir grundlöst misstänkt.

I samband med utredningen av en ordningsföreseelse ska ett motiverat påstående av den häktade om att de anställda gjort sig skyldiga till eller varit delaktiga i ett brott överlämnas till en polismyndighet för undersökning.

Utredningen av en ordningsföreseelse kan avslutas utan att förseelsen förs till i 10 § avsedd behandling av ett disciplinärende, om

- 1) förseelsen är ringa,
- 2) det har framgått att det inte har skett någon förseelse, eller
- 3) det inte finns skäl att misstänka den häktade för förseelsen.

Gällande lydelse

10 §

Behandling av disciplinärenden och verkställighet av disciplinstraff

Disciplinärenden som gäller häktade skall behandlas utan dröjsmål och disciplinstraff som påförts häktade skall verkställas utan dröjsmål och utan att onödig uppmärksamhet väcks.

En ordningsförseelse skall behandlas i det fängelse i vilket den häktade är placerad. En ordningsförseelse som en häktad gjort sig skyldig till under en transport skall behandlas i det fängelse dit den häktade anländer.

11 §

Hörande av häktade

När en ordningsförseelse utreds skall den häktade höras. Den häktade skall ges möjlighet att förbereda sitt försvar och presentera bevis till stöd för sin utredning. Bestämmelser om tolkning finns i 2 kap. 3 §.

Föreslagen lydelse

Den häktade kan ges en anmärkning vid utredning av en ordningsförseelse, om behandlingen av ärendet avslutas med stöd av 4 mom. 1 punkten.

10 §

Behandling av disciplinärenden

Disciplinärenden som gäller häktade ska behandlas utan dröjsmål och utan att onödig uppmärksamhet väcks. Ärendet ska behandlas vid muntligt förfarande. Den häktade, ett vittne och någon annan person kan höras via videolänk eller med något annat motsvarande kommunikationsmedel om det är ändamålsenligt på grund av ett långt avstånd eller av någon annan motsvarande orsak.

Den häktade ska ges tillfälle att förbereda sitt försvar och lägga fram sin egen utredning samt bevis till stöd för den. Bestämmelser om tolkning finns i 2 kap. 3 § 2 mom.

En ordningsförseelse ska behandlas i det fängelse där den häktade är placerad eller där den häktade gjort sig skyldig till ordningsförseelsen. En ordningsförseelse som en häktad gjort sig skyldig till under en transport ska dock behandlas i det fängelse dit den häktade anländer. Om en häktad på grund av en ordningsförseelse förflyttas från en öppen anstalt till ett slutet fängelse, kan ordningsförseelsen också behandlas och disciplinstraffet påföras i bedömningscentrumet eller i det fängelse till vilket den häktade förflyttas.

11 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsförseelse utreds och beslutet om disciplinstraff inväntas, kan den häktade hållas avskild från övriga fångar och häktade, om det behövs för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. Avskildheten får inte räcka längre än nödvändigt och inte överskrida sju dygn. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt underrättas om avskildheten.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Den tid under vilken den häktade har hållits avskild från övriga fångar och häktade ska beaktas som avdrag när disciplinstraffet påförs.

12 §

12 §

Protokoll

Registrering

Protokoll skall föras över utredning av ordningsförelser och påförande av disciplinstraff.

Utredning av ordningsförelser och behandling av disciplinärenden ska registreras.

13 §

13 §

När disciplinstraff förfaller

Hur disciplinstraff verkställs och när disciplinstraff förfaller

Om en häktad åtalas vid domstol för ett brott för vilket han eller hon påförts ett disciplinstraff, förfaller disciplinstraffet till den del det inte har verkställts.

Disciplinstraff som påförts häktade ska verkställas utan dröjsmål och utan att onödig uppmärksamhet väcks.

Om en häktad åtalas vid domstol för ett brott för vilket han eller hon påförts disciplinstraff, förfaller disciplinstraffet till den del det inte har verkställts.

14 §

upphävs 14 §

Avskildhet vid utredning

Medan en ordningsförelse som begåtts av en häktad utreds och beslutet om disciplinstraff inväntas, kan den häktade hållas avskild från övriga fångar och häktade, om det behövs för att bevara ordningen eller av andra särskilda skäl. Avskildheten får inte räcka längre än nödvändigt och inte överskrida sju dygn. En läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska så snart som möjligt underrättas om avskildheten.

Den tid under vilken den häktade har hållits avskild från övriga fångar och häktade skall beaktas som avdrag när disciplinstraffet påförs.

15 §

upphävs 15 §

Påförande av disciplinstraff

Gällande lydelse

Ett ärende som gäller disciplinstraff ska behandlas vid muntligt förfarande i närvaro av fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig, den häktade och ett ojävigt vittne. Den häktade, ett vittne och någon annan person kan höras via videolänk eller med något annat motsvarande kommunikationsmedel, om det är ändamålsenligt på grund av ett långt avstånd eller av någon annan motsvarande orsak.

Den häktade skall ges tillfälle att lägga fram sin egen utredning samt bevis till stöd för den.

16 §

Beslutanderätt

En säkerhetsansvarig beslutar om tillrättavisning och utredning av ordningsförseelser. En säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om avskildhet enligt 14 §.

18 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om utredning och antecknande av ordningsförseelser utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om verkställigheten av disciplinstraff meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

11 kap.

Granskning av fängelselokaler och häktade

7 §

Kontroll av drogfrihet

Föreslagen lydelse

16 §

Beslutanderätt

En säkerhetsansvarig beslutar om utredning av ordningsförseelser, om avslutande av behandlingen av disciplinärenden under utredningen med stöd av 9 § 4 mom. och om utfärdande av anmärkning med stöd av 9 § 5 mom. En säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen beslutar om avskildhet enligt 11 §.

18 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om utredning av ordningsförseelser samt om registrering av utredning av ordningsförseelser och behandling av disciplinärenden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om verkställigheten av disciplinstraff meddelas av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

11 kap.

Granskning av fängelselokaler och häktade

7 §

Kontroll av drogfrihet

Gällande lydelse

Om det finns skäl att misstänka att en häktad är påverkad av alkohol, något annat berusningsmedel eller ett sådant dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen, kan han eller hon åläggas att lämna urin-, saliv- eller utandningsprov.

Om berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar, skall prov inte fordras, om inte den häktade kräver det.

Ett villkor för oövervakade besök, besök av barn och placering på en kontraktsavdelning är att den häktade på begäran lämnar urin-, saliv- eller utandningsprov.

Det kan bestämmas att blodprov skall tas på en häktad som utan giltig orsak vägrar att lämna urin-, saliv- eller utandningsprov.

9 §

Förfarande och registrering

Kroppsvisitation ska utföras i närvaro av ett vittne. Om kroppsvisitationen kräver att den häktade ska klä av sig, ska den som utför visitationen och den som är vittne vara av samma kön som den visiterade. När den häktade befinner sig utanför fängelset under direkt bevakning av en tjänsteman vid Brottsförhållandenmyndigheten, får kroppsvisitation dock utföras utan närvaro av ett vittne, om saken inte tål uppskov.

Om kroppsbesiktning utförs av någon som inte hör till hälso- och sjukvårdspersonalen, ska ett vittne vara närvarande. Bestämmelserna i 8 kap. 33 § 3 och 4 mom. i tvångsmedelslagen ska i övrigt iakttas vid utförande av kroppsbesiktning.

Ett beslut om kroppsbesiktning och specialgranskning skall vara skriftligt. Den häktade skall underrättas om grunden för åtgärden.

Föreslagen lydelse

En häktad kan åläggas att lämna utandnings-, saliv- eller urinprov

1) om det finns skäl att misstänka att den häktade är påverkad av alkohol, något annat berusningsmedel eller ett sådant dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen eller

2) för utredning av förutsättningarna för eller för kontroll av skyldigheten avseende drogfrihet i fråga om oövervakade besök, besök av barn och placering på en kontraktsavdelning.

Det kan bestämmas att blodprov ska tas på den häktade, om det behövs på grund av vägran att lämna ett i 1 mom. avsett prov, för att trygga kontrollen av drogfrihet eller för att få ett tillförlitligt provresultat.

Om berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar, behöver saliv-, urin- eller blodprov inte tas, om inte den häktade kräver det.

9 §

Förfarande och registrering

Kroppsvisitation ska utföras i närvaro av ett vittne. Om kroppsvisitation eller kontroll av drogfrihet kräver att den häktade ska klä av sig, ska den som utför kroppsvisitationen och kontrollen av drogfrihet samt den som är vittne till kroppsvisitationen vara av samma kön som den visiterade. När den häktade befinner sig utanför fängelset under direkt bevakning av en tjänsteman vid Brottsförhållandenmyndigheten, får kroppsvisitation dock utföras utan närvaro av ett vittne, om saken inte tål uppskov.

Om kroppsbesiktning utförs av någon som inte hör till hälso- och sjukvårdspersonalen, ska ett vittne vara närvarande. I övrigt ska 8 kap. 33 § 3 och 4 mom. i tvångsmedelslagen iakttas vid utförande av kroppsbesiktning.

Den häktade ska underrättas om grunden för kroppsvisitationen, specialgranskningen, kroppsbesiktningen och kontrollen av drogfrihet så snart det är möjligt med beaktande av

Gällande lydelse

Protokoll, vars närmare innehåll anges genom förordning av statsrådet, ska föras över kroppsvisitation, kroppsbesiktning och specialgranskning. Observationer om berusning och genomförande av säkerhetskontroll under transport ska antecknas på en blankett enligt ett formulär som fastställts av Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

ny 9 a §

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll av en häktad.

Föreslagen lydelse

personens tillstånd och övriga omständigheter.

Ingripande i obemannade fordons eller farkosters färd, kroppsvisitation, kontroll av drogfrihet, specialgranskning och kroppsbesiktning ska registreras.

9 a §

Genomförande av kontroll av drogfrihet

Provtagning i samband med kontroll av drogfrihet ska ske i lämpliga lokaler och under kontrollerade förhållanden så att integritetsskyddet för den som testas kan säkerställs. Blodprov ska tas vid en för detta ändamål lämplig enhet inom hälso- och sjukvården. Endast yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården får ta blodprov.

Provtagningen och behandlingen av provet ska utföras på ett tekniskt tillförlitligt sätt så att

1) proverna från olika personer som testas inte kan blandas,

2) orenheter inte kan hamna i provet, och

3) provet inte kan förfälskas.

Ett saliv-, urin- eller blodprov ska sändas till ett laboratorium för undersökning eller verifiering, om inte resultatet av ett snabbtest av saliv- eller urinprovet visar att fången inte har använt berusningsmedel. Laboratoriet ska uppfylla kvalitetskraven för narkotikatest.

10 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll av en häktad. *En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om kroppsvisitation av en häktad och om annan kontroll av drogfrihet än sådan blodprovstagning som avses i 7 §.*

Gällande lydelse

En tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om kroppsvisitation av en häktad och om kontroll av drogfrihet.

Fängelsedirektören eller en av direktören förordnad säkerhetsansvarig beslutar om specialgranskning. I enskilda fall har Brottsåtgärdsmyndighetens centralförvaltningsenhet rätt att besluta om specialgranskning.

Fängelsedirektören beslutar om kroppsbesiktning.

Föreslagen lydelse

Fängelsedirektören, en säkerhetsansvarig eller en tjänsteman i chefsuppgifter inom styrning eller övervakning beslutar om sådant blodprov som avses i 7 §.

Fängelsedirektören eller en säkerhetsansvarig beslutar om specialgranskning. Brottsåtgärdsmyndighetens centralförvaltningsenhet har i enskilda fall rätt att besluta om specialgranskning.

Fängelsedirektören beslutar om kroppsbesiktning.

11 §

ny 11 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om registrering av ingripande i obemannade fordon eller farkosters färd, kroppsvisitation, kontroll av drogfrihet, specialgranskning och kroppsbesiktning utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om det förfarande som ska tillämpas vid kontroll av drogfrihet meddelas av Brottsåtgärdsmyndighetens centralförvaltningsenhet.

12 kap.

Granskning av andra personer

6 §

Gripande och hållande i förvar

Beslut om hållande i förvar skall vara skriftligt. Den som grips eller hålls i förvar skall underrettas om grunden för åtgärden.

7 §

Förfarande och protokoll

Säkerhetskontroll och kroppsvisitation skall utföras finkänsligt. Åtgärderna får inte orsaka onödig olägenhet för den granskade eller skada på egendom.

12 kap.

Granskning av andra personer

6 §

Gripande och hållande i förvar

Den som grips eller hålls i förvar ska underrettas om grunden för åtgärden.

7 §

Förfarande och registrering

Säkerhetskontroll och kroppsvisitation ska utföras finkänsligt. Åtgärderna får inte orsaka onödig olägenhet för den granskade eller skada på egendom.

Gällande lydelse

Den granskade skall underrättas om grunden för åtgärden. Vid kroppsvisitation skall ett vittne vara närvarande. Om kroppsvisitationen kräver att den granskade klär av sig, skall visitationen utföras i ett avskilt rum, och den som utför visitationen och den som är vittne skall vara av samma kön som den visiterade.

Protokoll skall föras över kroppsvisitation.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller, *om saken inte tål uppskov*, en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll och förvägran av tillträde till fängelset.

9 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om *protokoll över kroppsvisitation samt registrering av beslut om avlägsnande från fängelseområdet, gripande och tagande i förvar* utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 kap.

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

6 §

Användning av maktmedel

Den som på begäran eller med samtycke av en tjänsteman som avses i 1 mom. tillfälligt bistår denne i en situation där det är nödvändigt att anlita utomstående för att använda maktmedel vid en ytterst viktig och brådskande tjänsteförrättning som avses i denna paragraf

Föreslagen lydelse

Den granskade ska underrättas om grunden för åtgärden. Vid kroppsvisitation ska ett vittne vara närvarande. Om kroppsvisitationen kräver att den granskade klär av sig, ska visitationen utföras i ett avskilt rum, och den som utför visitationen och den som är vittne ska vara av samma kön som den granskade.

Kroppsvisitation, avlägsnande från fängelseområdet, gripande och hållande i förvar av besökare ska registreras.

8 §

Beslutanderätt

En tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter beslutar om säkerhetskontroll och förvägran av tillträde till fängelset.

9 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om *registrering av kroppsvisitation, avlägsnande från fängelseområdet, gripande och hållande i förvar av besökare* utfärdas genom förordning av statsrådet.

13 kap.

Säkerhetsåtgärder och användning av maktmedel

6 §

Användning av maktmedel

En tjänsteman vid Brottsförhållanden har i sin tjänsteutövning dessutom rätt till nödvärn i enlighet med 4 kap. 4 § i strafflagen. Vid bedömningen av om nödvärn kan försvaras ska de krav beaktas som kan ställas på en tjänsteman utifrån dennes utbildning och erfarenhet.

Gällande lydelse

har rätt att under tjänstemannens uppsikt använda de nödvändiga maktmedel som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarliga.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

Föreslagen lydelse

Den som på begäran eller med samtycke av en i 1 mom. avsedd tjänsteman tillfälligt bistår denne i en situation där det är nödvändigt att anlita hjälp av utomstående för att använda maktmedel vid en ytterst viktig och bråds-kande tjänsteförrättning enligt denna paragraf har rätt att under tjänstemannens uppsikt använda de nödvändiga maktmedel som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarliga.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen samt om excess i nödvärn i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i den lagen.

6 a §

ny 6 a §

Beredskap för och varning om användning av maktmedel

Den som utför ett tjänsteuppdrag och har anledning att befara motstånd eller ett obehörigt angrepp enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ska på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt bereda sig på användning av maktmedel.

Den som är föremål för ett tjänsteuppdrag ska varnas för risken att bli utsatt för maktmedel, om det är möjligt och ändamålsenligt att varna denne. Varningen ska ges på ett för ändamålet lämpligt och begripligt sätt.

6 b §

ny 6 b §

Användning av skjutvapen

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten får använda skjutvapen endast om det är fråga om att stoppa en persons verksamhet som orsakar direkt och allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att stoppa verksamheten. Skjutvapen får dessutom användas i bråds-kande och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål eller motsvarande hinder.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Med användning av skjutvapen avses varning för användning av ett i 2 § i skjutvapenlagen (1/1998) avsett skjutvapen, hot om användning av skjutvapen och avlossande av skott. Det betraktas inte som användning av skjutvapen att ta fram ett skjutvapen och göra det skjutklart.

7 §

7 §

Förfarandet

Förfarandet

Ett beslut om att ställa en häktad under observation i isolering och om avskildhet för en häktad skall vara skriftligt. När ett beslut om avskildhet fattas, skall den häktade höras. Den häktade skall underrättas om grunderna för åtgärden.

Den häktade ska underrättas om grunden för användningen av fängsel så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

När beslut om användning av fängsel enligt 2 § 1 mom. 2 eller 3 punkten, användning av maktmedel eller ställande under observation i isolering fattas, skall orsaken till och varaktigheten av åtgärden antecknas.

Användning av fängsel, verkställighet av observation, observation i isolering och avskildhet samt användning av maktmedelsredskap ska registreras.

8 §

8 §

Beslutanderätt

Beslutanderätt

nytt 2 mom.

Beslut om vapenhot och avlossande av skott ska fattas av en säkerhetsansvarig eller, om saken inte tål uppskov, en tjänsteman i chefsuppgifter inom övervakningen eller en tjänsteman som utför styrnings- eller övervakningsuppgifter.

9 §

9 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om verkställighet av och förhållandena under observation, observation i isolering och avskildhet samt om maktmedelsredskap, fängslen och antecknande av beslut som avses i 8 § utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare bestämmelser om verkställighet av och förhållandena under observation, observation i isolering och avskildhet samt om maktmedelsredskap, fängslen och registrering av användning av fängsel och maktmedelsredskap utfärdas genom förordning av statsrådet.

Gällande lydelse

15 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En häktad får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottsförmyndighetens beslut som gäller

6) varning, förlust av rättigheter eller straff i enrum enligt 10 kap. 4 §,

Föreslagen lydelse

15 kap.

Ändringssökande

1 §

Beslut i vilka ändring får sökas

En häktad får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottsförmyndighetens beslut som gäller

6) *anmärkning*, varning, förlust av rättigheter eller straff i enrum enligt 10 kap. 4 mom. eller avskildhet enligt 11 §,

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om verkställighet av samhällspåföljder

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) 5, 29, 31, 74 och 81 §, av dem 31 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 273/2019, *ändras* 14–20 §, 22, 23, 25, 26, 27 och 30 §, 38 § 2 mom., 39 och 46 §, 49 § 2 mom., 54 §, 55 § 1 mom., 62 §, 66 § 2 mom., 67 § 1 mom. samt 75, 86, 87 och 91 §, av dem 18 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 385/2017 och 273/2019, 19 och 30 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 385/2017, 26 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 273/2019 samt 66 § sådan den lyder i lag 273/2019, samt *fogas* till 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 273/2019, ett nytt 5 mom., till lagen nya 22 a, 24 a och 26 a §, till 47 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 86 a §, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

nytt 5 mom.

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Gällande lydelse

5 §

Den dömdes allmänna skyldigheter

Den som dömts till en samhällspåföljd ska iaktta kravet på drogfrihet och delta i den verksamhet som hör till samhällspåföljden samt fullgöra övriga skyldigheter som anges i planen för strafftiden.

14 §

Precisering, komplettering, fastställelse och delgivning av planen för strafftiden

Brottspåföljdsmyndigheten ska utan dröjsmål utarbeta och fastställa en preciserad plan för strafftiden när den dom genom vilken samhällstjänst, övervakningsstraff, villkorligt fängelse förenat med övervakning eller ungdomsstraff dömts ut har vunnit laga kraft eller blivit verkställbar enligt 16 § eller när Brottspåföljdsmyndigheten har ställt en fänge som ska frigges villkorligt under övervakning enligt 70 §. Den preciserade och fastställda planen för strafftiden ska innehålla mer detaljerade uppgifter och bestämmelser om hela den tid verkställigheten av samhällspåföljden omfattar än vad som ingår i den plan för strafftiden som utarbetats i utredningsskedet i enlighet med 11 §. I planen ska finnas uppgifter och bestämmelser om

- 1) den dag verkställigheten inleds,*
- 2) övervakarmötena,*
- 3) de stödåtgärder som behövs för att främja den sociala anpassningen,*
- 4) de platser där samhällspåföljden ska avtjänas, vilket innebär den bostad som anvisats den dömda, tjänstgöringsplatsen för samhällstjänst, den vårdplats som tillhandahålls av en offentlig eller privat aktör inom social- och hälsovården eller någon annan plats där verksamhetsskyldigheten ska fullgöras,*

Föreslagen lydelse

Bestämmelser om grunderna för god förvaltning vid bemötandet av dem som dömts till samhällspåföljder och om förfarandet i förvaltningsärenden finns förutom i denna lag i förvaltningslagen (434/2003).

upphävs 5 §

14 §

Påbörjande av verkställigheten

Domstolen ska utan ogrundat dröjsmål underrätta Brottspåföljdsmyndigheten om sitt avgörande genom vilket den har dömt ut samhällstjänst, övervakningsstraff, villkorligt fängelse förenat med övervakning eller ungdomsstraff. Uppgifterna om avgörandet registreras i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem. Bestämmelser om registreringen finns i lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010).

Gällande lydelse

5) de arbetsuppgifter som hör till verksamhetsskyldigheten eller innebörden av annan verksamhet,

6) begränsningar av rörelsefriheten och andra särskilda villkor för avtjänandet av samhällspåföljden samt sådana villkor som tjänstgöringsplatsen och förhållandena i anslutning till uppgifterna kräver,

7) ett detaljerat tidsschema,

8) den dag avtjänandet av påföljden upphör,

9) tryggnad av kontinuiteten för de stödgärder som främjar den dömdes livshantering när straffet har avtjänats,

10) andra motsvarande uppgifter, bestämmelser och villkor som är nödvändiga för verkställigheten av samhällspåföljden.

Planen för strafftiden ska utarbetas i samarbete med den dömda. Brottspåföljdsmyndigheten ska dessutom utarbeta ett tidsschema för avtjänandet av samhällspåföljden.

Planen för strafftiden ska delges den dömda personligen. Detaljerna i planen för strafftiden och påföljderna för brott mot bestämmelserna i den ska i behövlig omfattning gås igenom i samband med delgivningen.

Om en detalj som berör en sådan uppgift eller bestämmelse som avses i 1 mom. klarnar senare än vad som förutsätts för att verkställigheten ska kunna inledas utan ogrundat dröjsmål, kan Brottspåföljdsmyndigheten komplettera planen för strafftiden till denna del efter det att planen har fastställts och delgetts. Vid kompletteringen av planen iakttas det som bestäms i 2 och 3 mom.

15 §

Ändring av planen för strafftiden

Brottspåföljdsmyndigheten får ändra planen för strafftiden, om förhållandena förändras väsentligt eller det finns någon annan därmed jämförbar godtagbar orsak till det. När planen ändras ska 14 § 2 och 3 mom. iakttas.

Föreslagen lydelse

Verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff, villkorligt fängelse förenat med övervakning och ungdomsstraff ska påbörjas och påföljden verkställas utan ogrundat dröjsmål när en dom som gäller straffet har vunnit laga kraft eller kan verkställas på samma sätt som en lagakraftvunnen dom.

Brottspåföljdsmyndigheten ska förelägga den dömda en tidpunkt när avtjänandet av straffet ska inledas.

15 §

Begynnelsepunkten för avtjänandet av straff

Avtjänandet av samhällstjänst och ungdomsstraff börjar den dag då det första övervakarmötet ordnas, den första arbetstjänstdagen infaller, deltagandet i annan verksamhet inleds eller då annan övervakning som hänförs till samhällspåföljdens verkställighet inleds i enlighet med den preciserade planen för

Gällande lydelse

16 §

Verkställighet innan domen vunnit laga kraft

Verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff, villkorligt fängelse förenat med övervakning och ungdomsstraff får på grundval av tingsrättens dom inledas innan domen har vunnit laga kraft, om den dömda skriftligen samtycker till verkställigheten och har nöjt sig med domen till den del han eller hon har dömts till en samhällspåföljd.

Föreslagen lydelse

strafftiden. Bestämmelser om begynnelse- och avtjänandet av övervakningsstraff finns i 47 §.

Övervakningstiden för villkorligt fängelse som förenats med övervakning börjar löpa den dag då det första övervakarmötet ordnas i enlighet med den preciserade planen för strafftiden.

Om den som ska frigges villkorligt ställs under övervakning för en provotid, inleds övervakningen den dag då han eller hon frigges villkorligt från fängelset.

16 §

Uppskov med eller avbrott i verkställigheten

Brottspåföljdsmyndigheten får för viss tid skjuta upp eller avbryta verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff, ungdomsstraff eller övervakningen av villkorligt fängelse, om

1) avtjänande av samhällspåföljd skulle äventyra värden av den dömdes allvarliga sjukdom eller svåra skada,

2) det finns ett tillfälligt hinder för avtjänande av samhällspåföljden på grund av att den dömda deltar i missbrukarrehabilitering, fullgör värnplikt eller frivillig militärtjänst för kvinnor eller civiltjänst, vårdar sitt barn under en moderskaps-, särskild moderskaps, faderskaps- eller föräldrapenningsperiod enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) eller av någon annan därmed jämförbar godtagbar orsak,

3) ändrade förhållanden hos den dömda förutsätter nya arrangemang i fråga om verksamhetsskyldigheten eller skyldigheten att stanna på en viss plats,

4) det finns ett hinder för avtjänandet av samhällspåföljden med anledning av avtjänande av ett ovillkorligt fängelsestraff eller någon annan samhällspåföljd eller med anledning av verkställigheten av häktning.

I de fall som avses i 1 mom. 1 punkten ska verkställigheten skjutas upp eller avbrytas tills det inte längre finns några hinder för inledandet av verkställigheten som beror på den dömdes hälsotillstånd. I de fall som avses i 1 mom. 2–4 punkten får uppskov eller avbrott

Gällande lydelse

17 §

Påbörjande av verkställigheten

Verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff, villkorligt fängelse förenat med övervakning och ungdomsstraff ska påbörjas utan ogrundat dröjsmål och påföljden ska avtjänas inom ett år och tre månader från det att domen blivit verkställbar. När flera samhällspåföljder verkställs är tidsfristen emellertid ett år och sex månader räknat från den sista domen som blivit verkställbar. Till tidsfristerna räknas inte den tid under vilken påbörjandet av verkställigheten varit uppskjuten eller verkställigheten varit avbruten enligt 18 eller 26 §.

Avtjänandet av samhällstjänst och övervakningsstraff börjar den dag då det första övervakarmötet ordnas, den första arbetstjänstdagen infaller, deltagandet i annan verksamhet inleds eller då annan övervakning som hänför sig till samhällspåföljdens verkställighet inleds i enlighet med den preciserade planen för strafftiden. Avtjänandet av sådan samhällstjänst som den dömden i påföljdsutredningen konstaterats vara lämpad för med hjälp av stödåtgärder och avtjänandet av ungdomsstraff inleds den dag då den dömden och övervakaren möts första gången efter det att domen blivit verkställbar. Övervakningstiden för villkorligt fängelse som förenats med övervakning börjar löpa då den dömden har gett sitt samtycke till att verkställigheten av övervakningen inleds eller då domen har vunnit laga kraft till den del den gäller övervakningen. Om den som ska frigges villkorligt ställs under övervakning för en provotid, inleds övervakningen den dag då han eller hon frigges villkorligt från fängelset.

Föreslagen lydelse

fortgå i sammanlagt högst ett år från den tidpunkt då den dömden ska börja avtjäna straffet.

Strafftiden löper inte under uppskovet eller avbrottet.

Brottspåföljdsmyndigheten ska återkalla ett uppskov med eller avbrott i verkställigheten, om det framgår att det inte längre finns grunder för uppskovet eller avbrottet.

17 §

Preciserad plan för strafftiden

Brottspåföljdsmyndigheten ska utarbeta en preciserad plan för strafftiden för att en samhällspåföljd ska kunna verkställas. Den preciserade planen för strafftiden ska innehålla mer detaljerade uppgifter om hela den tid verkställigheten av samhällspåföljden omfattar än vad som ingår i den plan för strafftiden som utarbetats i utredningsskedet i enlighet med 11 § samt tidpunkten för när verkställigheten av påföljden inleds och upphör och ett detaljerat tidsschema.

Gällande lydelse

18 §

Uppskov med eller avbrott i verkställigheten

Brottspåföljdsmyndigheten får för viss tid skjuta upp eller avbryta verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff, ungdomsstraff och övervakning av villkorligt fängelse för den som hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet, om det finns ett tillfälligt hinder för avtjänande av samhällspåföljden på grund av att den dömda har en sjukdom som inte är kortvarig, deltar i missbrukarrehabilitering, fullgör värnplikt eller frivillig militärtjänst för kvinnor eller civiltjänst, vårdar sitt barn under en moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenningsperiod enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) eller av någon annan därmed jämförbar godtagbar orsak. Strafftiden löper inte under uppskovet eller avbrottet.

Verkställigheten av ett i 1 mom. avsett straff får skjutas upp eller avbrytas också när avtjänandet av ett ovillkorligt fängelsestraff eller någon annan samhällspåföljd eller verkställigheten av häktning utgör ett hinder för att inleda eller fortsätta verkställigheten. Dessutom får verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff eller ungdomsstraff för en person som inte hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet skjutas upp eller avbrytas på grundval av att den dömda inte anträffas och det inte går att få reda på var han eller hon vistas. (16.6.2017/385)

Uppskov eller avbrott som avses i 1 eller 2 mom. får fortgå i sammanlagt högst ett år efter det att domen blivit verkställbar.

Verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff och ungdomsstraff kan avbrytas eller uppskjutas för viss tid, om ändrade förhållanden hos den dömda förutsätter nya arrangemang i fråga om verksamhetsskyldigheten eller skyldigheten att stanna på en viss plats. Samhällstjänst, övervakningsstraff och ungdomsstraff kan likaså avbrytas för viss tid om den dömda misstänks ha brutit mot sina skyldigheter och ärendet inte kan utredas

Föreslagen lydelse

18 §

Utarbetande och ändring av en preciserad plan för strafftiden

Brottspåföljdsmyndigheten utarbetar en preciserad plan för strafftiden i samarbete med den dömda.

Brottspåföljdsmyndigheten får ändra den preciserade planen för strafftiden, om förhållandena förändras väsentligt eller det finns någon annan därmed jämförbar godtagbar orsak till det. När den preciserade planen ändras ska bestämmelserna i 1 och 3 mom. iakttas.

Detaljerna i den preciserade planen för strafftiden och påföljderna för brott mot bestämmelserna i den ska på ett ändamålsenligt sätt gås igenom med den dömda.

Gällande lydelse

omedelbart. Avbrottet får fortgå högst en månad.

Brottspåföljdsmyndigheten ska återkalla ett uppskov med eller avbrott i verkställigheten, om det framgår att det inte längre finns grunder för uppskovet eller avbrottet.

19 §

Förlängning av avtjäningstiden genom domstolsbeslut

Om samhällspåföljden av någon annan orsak än ett i 26 § avsett grovt brott mot skyldigheter inte kan avtjänas inom den maximitid som anges i 17 § 1 mom., ska Brottspåföljdsmyndigheten underrätta den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömden bor eller stadigvarande vistas om saken.

Domstolen får i de situationer som avses i 1 mom. förlänga den tid under vilken samhällspåföljden ska verkställas eller förvandla den icke avtjänade delen av samhällstjänst till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff och den icke avtjänade delen av ett övervakningsstraff till ett ovillkorligt fängelsestraff. Den samhällstjänst, det övervakningsstraff eller det ungdomsstraff som redan har avtjänats kan betraktas som fullt avtjänat straff om den tid som ännu inte avtjänats är kort, den dömden är allvarligt sjuk eller har drabbats av ett olycksfall eller det finns någon annan motsvarande orsak som inte kan tillräknas den dömden.

Vid prövning av förvandling enligt 2 mom. av den icke avtjänade delen av samhällstjänst till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff, eller den icke avtjänade delen av ett övervakningsstraff till ett ovillkorligt fängelsestraff, ska åklagaren vara närvarande vid ärendets behandling.

20 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) inledande av verkställigheten,
- 2) verkställigheten av en dom som inte vunnit laga kraft,

Föreslagen lydelse

19 §

Beräkning av strafftider och tidsfrister

De strafftider som avses i denna lag och maximitiden för uppskov och avbrott enligt 16 § beräknas i dagar. De tider som anges i år och månader omvandlas till dagar så att ett år blir 365 dagar och en månad blir 30 dagar.

20 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) inledande av verkställigheten,
- 2) innehållet i och förfarandet för utarbetandet av en preciserad plan för strafftiden,

Gällande lydelse

3) verksamhet som kan godkännas som verksamhetsskyldighet,

4) registrering av att verkställigheten inleds, skjuts upp eller avbryts.

22 §

Kontroll av drogfrihet

Den dömd ska på uppmaning lämna utandningsprov för kontroll av drogfriheten. Den som avtjänar samhällstjänst, övervakningsstraff eller villkorligt fängelse förenat med övervakning ska på uppmaning lämna urin- eller salivprov. I samband med detta kan den dömd förpliktas besöka en enhet vid Brottsförhållandenmyndigheten, en hälsovårdscentral eller en enhet som avses i lagen om missbrukarvård (41/1986) för att lämna urinprov.

Om den dömd under ett övervakningsbesök eller vid fullgörandet av annan verksamhetsskyldighet av yttre tecken att döma sannolikt är påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel, ska en tjänsteman vid Brottsförhållandenmyndigheten registrera observationerna om berusningstillståndet. Om berusningstillståndet av yttre tecken att döma är uppenbart behöver ett i 1 mom. avsett prov inte tas, om inte den dömd kräver det.

Om den dömd utan giltig orsak vägrar lämna utandnings-, urin- eller salivprov, kan det bestämmas att blodprov ska tas på honom eller henne.

Om den dömd på basis av ett utandningsprov konstateras vara alkoholpåverkad, ska Brottsförhållandenmyndigheten vidta åtgärder som avses i 25 eller 26 §. Om den dömd på basis av ett urin- eller salivprov konstateras ha använt berusningsmedel, ska resultatet verifieras av ett laboratorium som uppfyller kvalitetskraven för narkotikatest. Detsamma gäller trots att resultatet av ett snabbtest är negativt, om det finns grundad anledning att misstänka berusningstillstånd. Om det verifierade resultatet visar att den dömd har använt i 3 § 1 mom. i narkotikalagen (373/2008) avsedd narkotika, eller läkemedel som han eller hon inte har rätt att använda, ska

Föreslagen lydelse

3) verksamhet som kan godkännas som innehåll verksamhetsskyldigheten.

22 §

Kontroll av drogfrihet

Den dömd kan åläggas att lämna utandnings-, saliv- eller urinprov

1) om det finns skäl att misstänka att den dömd är påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel på det sätt som avses i 38, 61, 65 eller 72 §, eller

2) för övervakning av skyldigheten avseende drogfrihet i fråga om övervakningsstraff.

Det kan bestämmas att blodprov ska tas på den dömd, om det behövs på grund av vägran att lämna ett i 1 mom. avsett prov, för att trygga kontrollen av drogfrihet eller för att få ett tillförlitligt provresultat.

Om berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar, behöver saliv-, urin- eller blodprov inte tas, om inte den dömd kräver det.

Bestämmelser som behandling av ett vid kontroll av drogfrihet konstaterat brott mot skyldigheten avseende drogfrihet finns i 24 a, 25 och 26 §.

Gällande lydelse

Brottspåföljdsmyndigheten vidta åtgärder enligt 26 § i denna lag.

Föreslagen lydelse

22 a §

ny 22 a §

Genomförande av kontroll av drogfrihet

Provtagningen i samband med kontroll av drogfrihet ska ske i lämpliga lokaler och under kontrollerade förhållanden så att integritetsskyddet för den som testas kan säkerställs. Om kontrollen av drogfrihet förutsätter att den dömda ska klä av sig, ska den som utför kontrollen vara av samma kön som den som kontrolleras.

Den dömda kan förpliktas att besöka en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, en hälsovårdscentral eller en enhet som avses i lagen om missbrukarvård (41/1986) för att lämna urinprov. Blodprovet ska tas vid en för detta ändamål lämplig enhet inom hälso- och sjukvården. Endast yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården får ta blodprov.

Provtagningen och behandlingen av provet ska utföras på ett tekniskt tillförlitligt sätt så att

1) proverna från olika personer som testas inte kan blandas,

2) orenheter inte kan hamna i provet, och

3) provet inte kan förfälskas.

Ett saliv-, urin- eller blodprov ska sändas till ett laboratorium för undersökning eller verifiering, om inte resultatet av ett snabbtest av saliv- eller urinprovet visar att den dömda inte har använt berusningsmedel. Laboratoriet ska uppfylla kvalitetskraven för narkotikatest.

Den dömda ska underrättas om grunden för kontrollen av drogfrihet så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

23 §

Tillfällig avvikelse från skyldigheten att delta i verksamhet eller stanna i bostaden

Den dömda kan i ett enskilt fall beviljas tillstånd till att tillfälligt avvika från en skyldighet som anges i den plan för strafftiden som

23 §

Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa den preciserade planen för strafftiden

Den dömda kan få tillstånd att i enskilda fall låta bli att följa en bestämmelse i den preciserade plan för strafftiden som avses i 17 §, om

Gällande lydelse

avses i 14 § 1 mom., om det är nödvändigt på grund av att den dömda insjuknat eller på grund av någon annan oförutsedd händelse som inverkar på verkställigheten. Den dömda ska utan dröjsmål underrätta Brottsförklaringsmyndigheten om orsaken.

Den dömda får utan förhandstillstånd avvisa frågan om en skyldighet som anges i den plan för strafftiden som avses i 14 § 1 mom., om det av tvingande skäl är nödvändigt i en situation som avses i 1 mom. i denna paragraf. Den dömda ska utan dröjsmål underrätta Brottsförklaringsmyndigheten om orsaken.

Föreslagna lydelse

det behövs av en orsak som hänför sig till hans eller hennes familj, hälso- och sjukvård, försörjning eller skötsel av arbets-, utbildnings-, social- eller bostadsärenden eller av någon annan motsvarande godtagbar orsak.

Den dömda får i ett enskilt fall utan förhandstillstånd låta bli att följa en i 1 mom. avsedd bestämmelse, om det är nödvändigt på grund av att den dömda insjuknat eller på grund av någon annan oförutsedd och tvingande orsak som inverkar på verkställigheten. Den dömda ska utan dröjsmål anmäla detta till Brottsförklaringsmyndigheten. Brottsförklaringsmyndigheten kan efter att ha fått anmälan bevilja tillstånd i efterskott.

24 a §

ny 24 a §

Brott mot skyldigheter

Den dömda kan ges en anmärkning eller varning, om han eller hon bryter mot sina skyldigheter enligt 21, 22, 38, 49, 72 eller 73 §.

Den dömda kan påföras en påföljd enligt 39, 55, 62, 67 och 75 §, om han eller hon grovt bryter mot sina skyldigheter. Ett brott mot skyldigheterna är grovt, om den dömda

1) trots varning upprepade gånger bryter mot sina skyldigheter, eller

2) underlåter att inleda eller avbryter avtjänandet av påföljden.

Ett brott mot skyldigheterna är grovt också om den dömda bryter mot sina skyldigheter på ett sätt som visar uppenbar likgiltighet för tillbörligt avtjänande av straffet.

25 §

Brott mot skyldigheter

Om den dömda misstänks ha brutit mot sina skyldigheter enligt 21 eller 22 § på något annat än ett i 26 § avsett grovt sätt ska Brottsförklaringsmyndigheten utreda saken. Om den dömda på grundval av utredningen konstateras ha handlat i strid med sina föreskrivna skyldigheter, ska Brottsförklaringsmyndigheten ge honom eller henne en skriftlig varning. När

25 §

Utredning av brott mot skyldigheter

Om den dömda misstänks ha brutit mot sina skyldigheter på det sätt som avses i 24 a §, ska Brottsförklaringsmyndigheten utreda brottet mot skyldigheterna på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

Gällande lydelse

en varning ges ska den dömda underrättas om vad fortsatt brott mot skyldigheterna kan leda till. Om brottet mot skyldigheterna konstateras vara ringa och det inte är upprepat, kan den dömda ges en anmärkning.

Föreslagen lydelse

Brottspåföljdsmyndigheten kan förbjuda att verkställigheten av samhällstjänst, övervakningsstraff, övervakning av villkorligt fängelse som påförts en person som fyllt 21 år eller ungdomsstraff inleds eller avbryta verkställigheten för den tid som brott mot skyldigheterna utreds, om ärendet inte kan utredas omedelbart.

26 §

Grovt brott mot skyldigheter

Om den dömda inte börjar avtjäna sin påföljd eller avbryter avtjänandet och det inte finns någon godtagbar orsak till detta, eller trots en skriftlig varning på nytt eller annars uppsåtligen och grovt bryter mot de skyldigheter som föreskrivs i 21, 22, 38, 49, 72 eller 73 §, ska Brottspåföljdsmyndigheten vidta åtgärder för att föra saken till åklagarens och domstolens behandling. Om det är fråga om samhällstjänst, övervakningsstraff, ungdomsstraff eller övervakning av villkorligt fängelse för den som hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet, ska Brottspåföljdsmyndigheten förbjuda påbörjandet av verkställighet eller avbryta verkställigheten om den redan har påbörjats.

Vid behandling av grovt brott mot skyldigheter eller sådan förlängning av avtjäningstiden som avses i 19 § ska domstolen ge den dömda tillfälle att bli hörd innan saken avgörs. Dessutom ska en representant för Brottspåföljdsmyndigheten ges tillfälle att ge ett utlåtande i saken, om det inte är uppenbart onödigt med avseende på ärendets behandling. Ärendet kan avgöras även om den dömda inte infinner sig vid domstolen. Tingsrätten är domför med ordföranden ensam. I övrigt ska bestämmelserna om rättegång i brottmål iakttagas.

26 §

Behandling av brott mot skyldigheter

Om den dömda konstateras ha brutit mot sina skyldigheter på det sätt som avses i 24 a § 1 mom., beslutar Brottspåföljdsmyndigheten om anmärkning eller varning. När en varning ges ska den dömda underrättas om vad fortsatt brott mot skyldigheterna kan leda till.

Om den dömda misstänks ha brutit mot sina skyldigheter grovt på det sätt som avses i 24 a § 2 eller 3 mom., ska Brottspåföljdsmyndigheten lämna i 25 § avsedd utredning till åklagaren. Om åklagaren anser att den dömda brutit mot sina skyldigheter på ett grovt sätt, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till domstol för avgörande. Brottspåföljdsmyndigheten ska förbjuda påbörjandet av verkställighet eller avbryta verkställigheten om det är fråga om samhällstjänst, övervakningsstraff, övervakning av villkorligt fängelse som påförts en person som fyllt 21 år eller ungdomsstraff.

Vid behandling av grovt brott mot skyldigheter ska domstolen ge den dömda tillfälle att

Gällande lydelse

Besvär över ett avgörande som domstolen träffat med stöd av denna paragraf ska behandlas skyndsamt.

Föreslagen lydelse

bli hörd innan saken avgörs. En representant för Brottsförhållanden ska också ges tillfälle att ge utlåtande i saken, om det inte är uppenbart onödigt med avseende på ärendets behandling. Ärendet kan avgöras även om den dömde inte infinner sig vid domstolen. Tingsrätten är domför med ordföranden ensam. I övrigt ska bestämmelserna om rättegång i brottmål iakttas. Besvär över ett avgörande som domstolen träffat med stöd av denna paragraf ska behandlas skyndsamt.

26 a §

ny 26 a §

Registrering

Kontroll av drogfrihet och utredning av brott mot skyldigheter ska registreras.

27 §

27 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om hur ett misstänkt berusningstillstånd konstateras och registreras, hur brott mot skyldigheter utreds och registreras samt om förfarandet vid brott mot skyldigheter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare bestämmelser om registrering av kontroll av drogfrihet, om utredning och registrering av brott mot skyldigheter samt om förfarandet vid brott mot skyldigheter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare föreskrifter om det förfarande som ska tillämpas vid kontroll av drogfrihet meddelas av Brottsförhållanden myndighetens centralförvaltningsenhet.

29 §

Hörande av den dömde

upphävs 29 §

Bestämmelser om tillfälle för den dömde att bli hörd när beslut fattas om förutsättningarna för verkställighet av en samhällspåföljd, om verkställighetens innebörd och villkor samt om brott mot skyldigheter finns i 34 § i förvaltningslagen (434/2003).

30 §

30 §

Beslutanderätt

Beslutanderätt

Direktören för byrån för samhällspåföljder beslutar om åtgärder som föranleds av grovt

Gällande lydelse

Direktören för Brottspåföljdsmyndighetens byrå för samhällspåföljder beslutar om åtgärder som föranleds av grovt brott mot skyldigheter enligt 26 §.

Direktören för byrån för samhällspåföljder beslutar om inledande av verkställigheten av en samhällspåföljd enligt 17 § 1 mom., uppskov med eller avbrott i verkställigheten enligt 18 §, tagande av blodprov enligt 22 §, begäran om hämtning enligt 24 §, givande av en skriftlig varning enligt 25 §, ersättning för resekostnader enligt 32 §, givande av en skriftlig uppmaning enligt 74 § samt avslutande av övervakning enligt 60 § 3 mom. och 76 §. Om saken inte kan vänta, kan besluten fattas av en i arbetsordningen angiven fängelsedirektör, biträdande direktör eller en brottspåföljdschef. Beslut om ersättning för resekostnader kan också fattas av en i arbetsordningen angiven annan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten.

En tjänsteman som svarar för verkställigheten svarar för beräkandet av strafftiden för övervakningsstraff och beslutar om villkorlig frigivning från övervakningsstraff. En tjänsteman som svarar för verkställigheten eller en av verkställighetsdirektören förordnad annan tjänsteman vid Brottspåföljdmyndighetens verkställighetsenhet beslutar om utfärdande och återkallande av en efterlysning enligt 34 §.

Övervakaren eller en i arbetsordningen angiven annan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten beslutar om annan kontroll av drogfrihet enligt 22 § än blodprov, om rätten enligt 23 § att inte fullgöra en skyldighet som ingår i planen för strafftiden, om givande av en anmärkning enligt 25 § och om säkerhetskontroll enligt 50 §.

Föreslagen lydelse

brott mot skyldigheter enligt 24 a § 2 eller 3 mom.

Direktören för byrån för samhällspåföljder beslutar om

1) *begynnelse*tidpunkten för straff enligt 15 §,

2) uppskov med och avbrott i verkställigheten samt återkallande av uppskovet med och avbrott i verkställigheten enligt 16 §,

3) en preciserad plan för strafftiden enligt 17 och 46 §,

4) blodprov enligt 22 §,

5) begäran om hämtning enligt 24 §,

6) en i 24 a § 1 mom. avsedd anmärkning och varning,

7) avslutande av övervakning enligt 60 § 4 mom. och 76 §.

Om saken inte kan vänta, kan besluten fattas av en i arbetsordningen förordnad fängelsedirektör, biträdande direktör eller en brottspåföljdschef.

En tjänsteman som svarar för verkställigheten beslutar om beräkandet av strafftiden för övervakningsstraff och om villkorlig frigivning från övervakningsstraff. En tjänsteman som svarar för verkställigheten eller en i arbetsordningen förordnad annan tjänsteman vid verkställighetsenheten beslutar om utfärdande och återkallande av en efterlysning enligt 34 §.

Övervakaren eller en i arbetsordningen förordnad annan tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten beslutar om

1) ändring av en preciserad plan för strafftiden enligt 18 §,

2) annan i 22 § avsedd kontroll av drogfrihet än blodprov,

3) rätten enligt 23 § att på grund av förhinder inte fullgöra en skyldighet som ingår i planen för strafftiden,

4) anmärkning enligt 24 a 1 1 mom.,

5) ersättning för resekostnader enligt 32 §,

6) säkerhetskontroll enligt 50 §.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

31 §

upphävs 31 §

Rätt till information

Bestämmelser om Brottspåföljdsmyndighetens rätt att trots sekretessbestämmelserna för det utlåtande som ska ges till domstolen om förutsättningarna för utdömande av en samhällspåföljd och för verkställigheten av samhällspåföljden få den information som hänför sig till en vård-, rehabiliterings- eller serviceplan och som social- och hälsovårdsmyndigheten har om den dömdes levnadsförhållanden, bruk av berusningsmedel, missbrukarrehabilitering, mentala hälsa och anlitande av mentalvårdstjänster samt annan motsvarande information som behövs för verkställigheten av samhällspåföljden och samordnandet av de stödåtgärder som främjar den dömdes livshantering och avtjänandet av straffet finns i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015).

Brottspåföljdsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna rätt att för sina i denna lag föreskrivna uppdrag av de aktörer som avses i 20 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) få den information som behövs för det utlåtande som ska ges till domstolen om förutsättningarna för utdömande av en samhällspåföljd och för verkställigheten av samhällspåföljden samt för samordnandet av de stödåtgärder som främjar den dömdes livshantering och avtjänandet av straffet.

38 §

38 §

Den dömdes särskilda skyldigheter

Den dömdes särskilda skyldigheter

När verkställigheten av samhällstjänsten har inletts får den dömda inte använda narkotika som avses i 3 § 1 mom. i narkotikalagen. Den dömda får inte vara påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel på platsen

Den dömda får inte vara påverkad av alkohol eller på platsen för något annat berusningsmedel på platsen för arbete, rehabilitering, utbildning eller någon annan verksamhet

Gällande lydelse

för arbete, rehabilitering, utbildning eller någon annan verksamhet som hänför sig till samhällstjänstens verkställighet, eller under sådana sammankomster som verkställigheten kräver.

39 §

Påföljd för grovt brott mot skyldigheter

Om åklagaren bedömer att samhällstjänsten ska förvandlas till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff på grund av sådant handlande som avses i 26 §, ska åklagaren utan dröjsmål framställa ett yrkande om det hos den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömda bor eller stadigvarande vistas.

Om domstolen konstaterar att den dömda har handlat på det sätt som avses i 26 §, kan domstolen förvandla den icke avtjänade delen av samhällstjänsten till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff. Minimitiden för förvandlingsstraffen är fyra dagar. Domstolen kan förvandla också sådan samhällstjänst vars verkställighet ännu inte inletts till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff.

46 §

Precisering av planen för strafftiden

Utöver vad som föreskrivs i 14 § ska planen för strafftiden för ett övervakningsstraff innehålla närmare uppgifter och bestämmelser om

- 1) den dömdes bostad eller någon annan plats som anvisats den dömda,
- 2) innehållet i den verksamhet som avses i 21 § 4 punkten samt dess timantal per vecka och behövliga restider,
- 3) övervakningen och de tekniska övervakningsanordningar som övervakningen kräver,

Föreslagen lydelse

som hänför sig till samhällstjänstens verkställighet, eller under sådana sammankomster som verkställigheten kräver.

39 §

Påföljd för grovt brott mot skyldigheter

Om åklagaren bedömer att samhällstjänsten ska förvandlas till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff på grund av sådant handlande som avses i 24 a § 2 eller 3 mom., ska åklagaren utan dröjsmål framställa ett yrkande om det hos den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömda bor eller stadigvarande vistas.

Om domstolen konstaterar att den dömda har handlat på det sätt som avses i 24 a § 2 eller 3 mom., kan domstolen förvandla den icke avtjänade delen av samhällstjänsten till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff. Minimitiden för förvandlingsstraffen är fyra dagar. Domstolen kan förvandla också sådan samhällstjänst vars verkställighet ännu inte inletts till ett övervakningsstraff eller ett ovillkorligt fängelsestraff.

46 §

Precisering av planen för strafftiden

När ett övervakningsstraff ska verkställas utarbetar Brottsförvaltningsmyndigheten en preciserad plan för strafftiden i enlighet med 17 och 18 §. En preciserad plan för strafftiden för ett övervakningsstraff ska dessutom innehålla uppgifter och bestämmelser om

- 1) den dömdes bostad eller någon annan plats som anvisats den dömda,
- 2) den tid som den dömda är skyldig att stanna i sin bostad eller på någon annan plats som anvisats den dömda samt om när denna tid infaller,
- 3) den dömdes rätt att röra sig utanför sin bostad eller någon annan plats som anvisats honom eller henne.

Gällande lydelse

4) den tid som den dömden är skyldig att stanna i sin bostad eller på någon annan plats som anvisats den dömden samt när denna tid infaller,

5) den dömdes rätt att röra sig utanför sin bostad eller någon annan plats som anvisats honom eller henne,

6) den tid som reserveras för att den dömden ska kunna sköta sina personliga angelägenheter,

7) övriga villkor som är nödvändiga för verkställigheten av övervakningsstraffet.

47 §

Begynnelse-tidpunkten för avtjänandet av övervakningsstraff och beräkningen av straffets längd

nytt 3 mom.

49 §

Den dömdes särskilda skyldigheter

Under den tid verkställigheten pågår får den dömden inte använda *narkotika* som avses i 3 § 1 mom. i *narkotikalagen*, alkohol eller något annat berusningsmedel eller vara påverkad av berusningsmedel.

54 §

Behandling av grovt brott mot skyldigheter

Om åklagaren anser att den dömden har handlat på det sätt som avses i 26 eller 51 §, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till behandling hos den tingsrätt som har behandlat

Föreslagen lydelse

47 §

Begynnelse-tidpunkten för avtjänandet av övervakningsstraff och beräkningen av straffets längd

Den som avtjänar ett övervakningsstraff ska meddelas ett beslut som innefattar de uppgifter som avses i 1 och 2 mom. samt information om tidpunkten för frigivningen. Sak-, skriv- och räknefel i ett straffidsbeslut får rättas utan den dömdes samtycke, om inte rättelsen leder till ett oskäligt slutresultat för den dömden med beaktande av frigivningstidpunktens närhet, felets obetydlighet eller någon annan därmed jämförbar orsak.

49 §

Den dömdes särskilda skyldigheter

Under den tid verkställigheten pågår får den dömden inte använda alkohol eller något annat berusningsmedel eller vara påverkad av berusningsmedel.

54 §

Behandling av grovt brott mot skyldigheter

Om åklagaren anser att den dömden har handlat på det sätt som avses i 24 a § 2 eller 3 mom. eller 51 §, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till behandling hos den tingsrätt som har

Gällande lydelse

brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömden bor eller stadigvarande vistas.

55 §

Straff som döms ut i stället för övervakningsstraff

Om domstolen konstaterar att den dömden har handlat på det sätt som avses i 26 eller 51 §, ska domstolen förvandla den icke avtjänade delen av övervakningsstraffet till ett ovillkorligt fängelsestraff vars minimitid är fyra dagar.

62 §

Påföljd för grovt brott mot skyldigheter

Om den som dömts till villkorligt fängelse förenat med övervakning bryter mot sina till övervakningen hörande skyldigheter på ett i 26 § avsett grovt sätt, ska Brottsförvaltningsmyndigheten utan dröjsmål underrätta åklagaren om saken, om det inte är uppenbart onödigt för att syftet med övervakningen ska nås.

Om åklagaren på grund av ett i 26 § avsett grovt brott mot skyldigheter bedömer att övervakningstiden ska förlängas eller, i fråga om den som hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet, att den icke avtjänade övervakningstiden ska förvandlas till ovillkorligt fängelse, ska åklagaren utan dröjsmål framställa ett yrkande om detta hos den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömden bor eller stadigvarande vistas.

Om domstolen konstaterar att den dömden har brutit mot de skyldigheter som hör till övervakningen på ett i 26 § avsett grovt sätt och det med hänsyn till den dömdes person och orsakerna till överträdelsen enligt en helhetsbedömning finns särskilda skäl till det, kan domstolen förlänga övervakningstiden med sammanlagt högst sex månader eller, i fråga om den som hade fyllt 21 år när han eller

Föreslagen lydelse

behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömden bor eller stadigvarande vistas.

55 §

Straff som döms ut i stället för övervakningsstraff

Om domstolen konstaterar att den dömden har handlat på det sätt som avses i 24 a § 2 eller 3 mom. eller 51 §, ska domstolen förvandla den icke avtjänade delen av övervakningsstraffet till ett ovillkorligt fängelsestraff vars minimitid är fyra dagar.

62 §

Påföljd för grovt brott mot skyldigheter

Om den som dömts till villkorligt fängelse förenat med övervakning bryter mot sina till övervakningen hörande skyldigheter på ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt sätt, ska Brottsförvaltningsmyndigheten utan dröjsmål underrätta åklagaren om saken, om det inte är uppenbart onödigt för att syftet med övervakningen ska nås.

Om åklagaren på grund av ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt brott mot skyldigheter bedömer att övervakningstiden ska förlängas eller, i fråga om den som hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet, att den icke avtjänade övervakningstiden ska förvandlas till ovillkorligt fängelse, ska åklagaren utan dröjsmål framställa ett yrkande om detta hos den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömden bor eller stadigvarande vistas.

Om domstolen konstaterar att den dömden har brutit mot de skyldigheter som hör till övervakningen på ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt sätt och det med hänsyn till den dömdes person och orsakerna till överträdelsen enligt en helhetsbedömning finns särskilda skäl till det, kan domstolen förlänga övervakningstiden med sammanlagt högst sex månader eller, i fråga om den som hade fyllt

Gällande lydelse

hon begick brottet, förvandla den icke avtjänade övervakningstiden till ovillkorligt fängelse i minst fyra och högst 14 dagar. En månad icke avtjänad övervakningstid motsvarar en dag fängelse när övervakningstid förvandlas till ovillkorligt fängelse. Om en del av en månad som hör till övervakningstiden har avtjänats ska den månaden anses vara helt och hållet avtjänad.

På förlängd övervakningstid tillämpas 60 § 2 mom. För den som hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet kan övervakningen dessutom omfatta deltagande i rehabilitering eller öppen vård enligt 60 § 3 mom. i den omfattning som sådan ingått i planen för strafftiden men ännu inte genomförts.

66 §

Behandling av grovt brott mot skyldigheter

Om åklagaren anser att den som dömts till ungdomsstraff har brutit mot sina skyldigheter på ett i 26 § avsett grovt sätt, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till behandling hos den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömden bor eller stadigvarande vistas.

67 §

Påföljd för grovt brott mot skyldigheter

Om domstolen konstaterar att den som dömts till ungdomsstraff har brutit mot sina skyldigheter på ett i 26 § avsett grovt sätt, ska domstolen döma ut ett annat straff i stället för den icke avtjänade delen av ungdomsstraffet.

74 §

Brott mot villkor om läkemedelsbehandling eller annan behandling och stöd

Om den som har ställts under övervakning med stöd av 70 § 1 mom. 4 punkten underlåter

Föreslagen lydelse

21 år när han eller hon begick brottet, förvandla den icke avtjänade övervakningstiden till ovillkorligt fängelse i minst fyra och högst 14 dagar. En månad icke avtjänad övervakningstid motsvarar en dag fängelse när övervakningstid förvandlas till ovillkorligt fängelse. Om en del av en månad som hör till övervakningstiden har avtjänats ska den månaden anses vara helt och hållet avtjänad.

På förlängd övervakningstid tillämpas 60 § 2 mom. För den som hade fyllt 21 år när han eller hon begick brottet kan övervakningen dessutom omfatta deltagande i rehabilitering eller öppen vård enligt 60 § 3 mom. i den omfattning som sådan ingått i planen för strafftiden men ännu inte genomförts.

66 §

Behandling av grovt brott mot skyldigheter

Om åklagaren anser att den som dömts till ungdomsstraff har brutit mot sina skyldigheter på ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt sätt, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till behandling hos den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömden bor eller stadigvarande vistas.

67 §

Påföljd för grovt brott mot skyldigheter

Om domstolen konstaterar att den som dömts till ungdomsstraff har brutit mot sina skyldigheter på ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt sätt, ska domstolen döma ut ett annat straff i stället för den icke avtjänade delen av ungdomsstraffet.

upphävs 74 §

Gällande lydelse

att iaktta sådana villkor om läkemedelsbehandling eller annan behandling och stöd som har antecknats i planen för strafftiden, ska Brottpåföljdsmyndigheten skriftligen uppmana den dömda att iaktta planen för strafftiden.

Om den dömda trots uppmaningen underlåter att iaktta de villkor om läkemedelsbehandling eller annan behandling och stöd som ingår i planen för strafftiden, eller avslutar läkemedelsbehandlingen, ska det som bestäms i 26 § iakttagas.

75 §

Påföljd för grovt brott mot skyldigheter

Om åklagaren bedömer att en del av reststraffet ska verkställas på grund av ett i 26 § avsett grovt brott mot skyldigheter, ska åklagaren utan dröjsmål framställa ett yrkande om det hos den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömda bor eller stadigvarande vistas.

Om domstolen konstaterar att den dömda har brutit mot sina skyldigheter på ett i 26 § avsett grovt sätt och om det med hänsyn till den dömdes person och orsakerna till överträdelsen enligt en helhetsbedömning finns särskilda skäl till det, kan domstolen bestämma att minst fyra och högst 14 dagar av reststraffet ska verkställas.

81 §

Domstolens meddelande om en samhällspåföljd

Domstolen ska meddela Brottpåföljdsmyndigheten om sitt avgörande genom vilket den dömt ut samhällstjänst, övervakningsstraff, villkorligt fängelse förenat med övervakning eller ungdomsstraff genom att registrera uppgifter om avgörandet i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem. Bestämmelser om registrering av

Föreslagen lydelse

75 §

Påföljd för grovt brott mot skyldigheter

Om åklagaren bedömer att en del av reststraffet ska verkställas på grund av ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt brott mot skyldigheter, ska åklagaren utan dröjsmål framställa ett yrkande om det hos den tingsrätt som har behandlat brottmålet i första instans eller inom vars domkrets den dömda bor eller stadigvarande vistas.

Om domstolen konstaterar att den dömda har brutit mot sina skyldigheter på ett i 24 a § 2 eller 3 mom. avsett grovt sätt och om det med hänsyn till den dömdes person och orsakerna till överträdelsen enligt en helhetsbedömning finns särskilda skäl till det, kan domstolen bestämma att minst fyra och högst 14 dagar av reststraffet ska verkställas.

upphävs 81 §

Gällande lydelse

meddelanden finns i lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010) och i författningar som utfärdats med stöd av den.

86 §

Beslut i vilka ändring får sökas

Den dömden får begära omprövning av Brottsförvaltningsmyndighetens beslut om

1) uppskov med eller avbrott i verkställigheten enligt 18 § 1, 2 och 4 mom. samt återkallelse av uppskov med eller avbrott i verkställigheten enligt 18 § 5 mom.,

2) en skriftlig varning enligt 25 §,

3) ersättning för resekostnader enligt 32 §,

4) ställande under övervakning enligt 70 §,

5) strafftiden för övervakningsstraff enligt 47 § 2 mom.

ny 86 a §

Föreslagen lydelse

86 §

Beslut i vilka ändring får sökas

Den dömden får begära omprövning av *eller anförda besvär över* Brottsförvaltningsmyndighetens beslut om

1) uppskov med eller avbrott i verkställigheten enligt 16 § 1 mom. samt återkallelse av uppskov med eller avbrott i verkställigheten enligt 16 § 5 mom.,

2) en preciserad plan för strafftiden enligt 17 och 46 § eller om ändring av en preciserad plan för strafftiden enligt 18 §,

3) tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden enligt 23 § 1 mom.,

4) anmärkning eller varning enligt 24 a § 1 mom.,

5) ersättning för resekostnader enligt 32 §,

6) strafftiden över övervakningsstraff enligt 47 § 2 mom.,

7) ställande under övervakning enligt 70 § och avslutande av övervakning enligt 76 §,

8) något annat avgörande enligt 6 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) som träffats med stöd av denna lag än vad som avses i 1–7 punkten, om inte sökande av ändring har förbjudits med stöd av 86 a § i denna lagen.

86 a §

Förbud mot att söka ändring

Den dömden får inte begära omprövning av eller anförda besvär över Brottsförvaltningsmyndighetens beslut om

1) begynnelsepunkten för straffet enligt 15 §,

2) tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden enligt 23 § 2 mom.

Gällande lydelse

87 §

Beslutanderätt och behandling av begäran om omprövning

Regiondirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten avgör begäran om omprövning av beslut som avses i 86 § 1–4 punkten. Verkställighetsdirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten avgör begäran om omprövning av beslut som avses i 86 § 5 punkten.

Begäran om omprövning ska framställas skriftligen inom sju dagar från delfäendet av beslutet. Omprövningsbegäran ska lämnas till regiondirektören, direktören för byrån för samhällspåföljder eller fängelsedirektören. Om det är fråga om ett i 86 § 5 punkten avsett beslut om strafftiden för övervakningsstraff, ska omprövningsbegäran lämnas till verkställighetsdirektören. Begäran om omprövning ska behandlas skyndsamt.

I andra beslut som fattas av Brottspåföljdsmyndighetens verkställighetsenhet än i 86 § 5 punkten avsedda beslut om strafftiden för övervakningsstraff får omprövning inte begäras, utan de överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen i enlighet med vad föreskrivs i 88 §.

91 §

Hur begäran om omprövning och besvär påverkar verkställigheten

Begäran om omprövning eller anförande av besvär avbryter inte verkställigheten av beslut som avses i 86 § 4 eller 5 punkten, om inte den regiondirektör eller verkställighetsdirektör som behandlar begäran om omprövning eller den domstol som behandlar besvären beslutar något annat.

Föreslagen lydelse

87 §

Beslutanderätt och behandling av begäran om omprövning

Regiondirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten avgör begäran om omprövning av beslut som avses i 86 § 1–5 samt 7 och 8 punkten. Verkställighetsdirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten avgör begäran om omprövning av beslut som avses i 86 § 6 punkten.

Begäran om omprövning ska framställas skriftligen inom sju dagar från delfäendet av beslutet. Omprövningsbegäran ska lämnas till regiondirektören, direktören för byrån för samhällspåföljder eller fängelsedirektören. Om det är fråga om ett i 86 § 6 punkten avsett beslut om strafftiden för övervakningsstraff, ska omprövningsbegäran lämnas till verkställighetsdirektören. Begäran om omprövning ska behandlas skyndsamt.

I andra beslut som fattas av Brottspåföljdsmyndighetens verkställighetsenhet än i 86 § 6 punkten avsedda beslut om strafftiden för övervakningsstraff får omprövning inte begäras, utan de överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen i enlighet med vad föreskrivs i 88 §.

91 §

Hur begäran om omprövning och besvär påverkar verkställigheten

Begäran om omprövning eller anförande av besvär avbryter inte verkställigheten av beslut som avses i 86 § 6 eller 7 punkten, om inte den regiondirektör eller verkställighetsdirektör som behandlar begäran om omprövning eller den domstol som behandlar besvären beslutar något annat.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Vid bestämmandet av begynnelse tidpunkten för övervakning som förenats med villkorligt fängelse tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, om övervakningen har bestämts som straff för ett

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

brott som har begåtts före ikraftträdandet. Till övriga delar tillämpas i ärenden som gäller utdömande, förberedelse eller verkställighet av en samhällspåföljd de bestämmelser som gällde när beslutet fattades. Bestämmelserna i denna lag tillämpas emellertid om ärendet tas till ny behandling på grund av överträdelse av villkor, förändrade förutsättningar eller av någon annan motsvarande orsak efter det ikraftträdandet av denna lag.

5.

Lag

om ändring av lagen om övervakad frihet på prov

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013) 10 och 11 §, 14 § 2 mom., 15 § och 16 § 2 mom., av dem 14 § 2 mom. och 15 § sådana de lyder i lag 404/2015,
ändras 3 §, 5 § 2 mom., 9 §, 14 § 4 och 5 mom., 18, 19 och 21 §, 23 § 1 mom., 26 och 27 §, 31 § 4 mom. samt 32, 40 och 41 §,
av dem 5 § 2 mom., 14 § 4 och 5 mom. och 21 § sådana de lyder i lag 404/2015, 32 § sådan den lyder i lagarna 404/2015, 1643/2015 och 807/2017 samt 40 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 397/2015 och 404/2015, samt
fogas till 1 § ett nytt 2 mom., till lagen nya 19 a och 25 a §, till 31 § ett nytt 5 mom. samt till lagen nya 31 a–31 c och 40 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Tillämpningsområde

Tillämpningsområde

ny 2 mom.

Bestämmelser om grunderna för god förvaltning vid bemötandet av dem som har placerats i övervakad frihet på prov och om förfarandet i förvaltningsärenden finns förutom i denna lag i förvaltningslagen (434/2003).

3 §

3 §

Gällande lydelse

Förutsättningar för placering i övervakad frihet på prov

Utöver det som föreskrivs i 2 c kap. 8 § i strafflagen, är förutsättningarna för att en fånge ska placeras i frihet på prov att

1) friheten på prov främjar genomförandet av planen för strafftiden enligt 4 kap. 6 § i fängelselagen (767/2005) *och fången samtycker till den övervakning som avses i 7 § i denna lag,*

2) det utifrån uppgifterna om fångens beteende under strafftiden samt hans eller hennes person och kriminalitet kan anses vara sannolikt att villkoren för frihet på prov iakttas,

3) fången till sitt förfogande har en bostad eller något annat ställe som avses i 2 § som lämpar sig för verkställigheten av friheten på prov,

4) *fången förbinder sig att iaktta förordnanden enligt 4 § om läkemedelsbehandling och eventuellt tillhörande annan behandling och stöd om detta ställs som villkor för friheten på prov,*

5) fången ger sitt skriftliga samtycke till att Brottspåföljdsmyndigheten i frågor som gäller utredning av förutsättningarna för friheten på prov eller iakttagandet av villkoren, efter behov står i kontakt med de myndigheter, privata sammanslutningar och enskilda personer som berörs av verkställigheten av friheten på prov, samt att dessa trots sekretessbestämmelserna kan underrätta Brottspåföljdsmyndigheten om brott mot villkoren,

6) *fången förbinder sig att iaktta vad som bestämts om att hålla kontakt och andra nödvändiga skriftliga villkor som hänför sig till vistelse utanför den bostad som avses i 2 § och till verksamheten,*

7) *fången förbinder sig att under friheten på prov avhålla sig från berusningsmedel och sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen samt förbinder sig till kontroll av drogfrihet enligt denna lag, och*

8) *fången samtycker till att Brottspåföljdsmyndigheten reder ut om den bostad som avses i 2 § och det ställe för deltagande i verksamhet som avses i 7 § 3 mom. lämpar sig för verkställigheten av friheten på prov.*

Föreslagen lydelse

Förutsättningar för placering i övervakad frihet på prov

Utöver vad som föreskrivs i 2 c kap. 8 § i strafflagen kan en fånge placeras i övervakad frihet på prov, om

1) friheten på prov främjar genomförandet av den i 4 kap. 6 § i fängelselagen (767/2005) avsedda planen för strafftiden,

2) det utifrån uppgifterna om fångens beteende under strafftiden samt hans eller hennes person och kriminalitet kan anses sannolikt att villkoren för frihet på prov iakttas,

3) fången till sitt förfogande har en bostad eller något annat i 2 § i denna lag avsett ställe som lämpar sig för verkställigheten av friheten på prov,

4) *fången samtycker till att han eller hon placeras i övervakad frihet på prov,*

5) fången samtycker till att Brottspåföljdsmyndigheten i frågor som gäller utredning av förutsättningarna för friheten på prov eller iakttagandet av villkoren, efter behov står i kontakt med de myndigheter, privata sammanslutningar och enskilda personer som berörs av verkställigheten av friheten på prov, samt att dessa trots sekretessbestämmelserna kan underrätta Brottspåföljdsmyndigheten om brott mot villkoren, samt

6) *fången samtycker till att Brottspåföljdsmyndigheten reder ut om den bostad som avses i 2 § i denna lagen och det ställe för deltagande i verksamhet som avses i 7 § 3 mom. lämpar sig för verkställigheten av friheten på prov.*

Gällande lydelse

En placering i frihet på prov förutsätter dessutom att de i samma bostad som fången boende personer som uppnått myndighetsåldern av sin egen bestämda vilja har samtyckt till att friheten på prov verkställs i bostaden. *Samtycket ska ges skriftligen. Bestämmelser om utredning av en under 18-årig persons åsikt och hörande av denna finns i 9 §.*

5 §

Verksamhetsskyldighet

Minst fem timmar arbete eller annan verksamhet per vecka ska ingå på det sätt som bestäms i planen för strafftiden enligt 14 §.

9 §

Utredning av förutsättningarna för övervakad frihet på prov

I fängelset ska fångens förutsättningar för övervakad frihet på prov redas ut i tillräckligt god tid före den eventuella placeringen i övervakad frihet på prov, om det inte med tanke på straffets kortvarighet är uppenbart onödigt. *Det bör i synnerhet bedömas hur fången för binder sig att iakttä bestämmelser och begränsningar som ställs för verksamhet, kontakter, drogfrihet och vistelse utanför bostaden.*

Föreslagen lydelse

En *förutsättning* för placering i frihet på prov är dessutom att de i samma bostad som fången boende personer som uppnått myndighetsåldern av sin egen bestämda vilja har samtyckt till att friheten på prov verkställs i bostaden. *Samtycket ska ges skriftligen. Åsikten hos en person under 18 år som bor i samma bostad som fången om att övervakad frihet på prov verkställs i bostaden ska redas ut. Minderåriga ska höras i samarbete med barnskyddsmyndigheterna med iakttagande av 20 § i barnskyddslagen (417/2007). Övervakad frihet på prov får inte börja verkställas i bostaden, om en minderårig av grundad anledning motsätter sig verkställigheten och med hänsyn till sin ålder och utvecklingsnivå är mogen att bedöma saken.*

5 §

Verksamhetsskyldighet

Antalet timmar i veckan för arbete och annan verksamhet som det bestäms att ska ingå i den i 14 § avsedda planen för strafftiden är minst 5 och högst 40 timmar. Det kan bestämmas att skyldigheten att delta i arbete eller annan verksamhet är större än detta, men högst 50 timmar i veckan, om det finns särskilda skäl till det som beror på verksamhetens innehåll eller någon annan motsvarande omständighet.

9 §

Utredning av förutsättningarna för övervakad frihet på prov

I fängelset ska förutsättningarna för placering av en fånge i övervakad frihet på prov utredas i god tid före den eventuella placeringen i övervakad frihet på prov, om inte en placering är uppenbart onödig på grund av straffets kortvarighet. *Placering i frihet på prov behöver inte behandlas på nytt förrän två månader har förflutit från det föregående beslutet, om inte en väsentlig förändring har skett i fråga*

Gällande lydelse

Om fången har förutsättningar för att bli placerad i övervakad frihet på prov, utreds om fångens boendeförhållanden och stället där fången ska delta i verksamhet enligt 5 § är lämpliga för verkställighet av övervakad frihet på prov. När verkställigheten planeras utreds dessutom om de i samma bostad boende personer som uppnått myndighetsåldern samtycker till att friheten på prov verkställs och till att övervakningsbesök i anslutning till verkställigheten görs i bostaden. Samtycket ska innehålla en försäkran om att det har getts av egen bestämd vilja. Personer under 18 år ska tillfrågas om sin åsikt. Den minderårige ska vid behov höras i samarbete med barnskyddsmyndigheterna på det sätt som föreskrivs i 20 § i barnskyddslagen (417/2007). Övervakad frihet på prov får inte börja verkställas i bostaden, om en minderårig av grundad anledning motsätter sig verkställigheten och med hänsyn till sin ålder och utvecklingsnivå är mogen att bedöma saken.

10 §

Fångens samtycke

Fången ska ges en noggrann utredning av betydelsen av bestämmelserna och begränsningarna i anslutning till övervakad frihet på prov samt påföljderna av brott mot dessa.

Fången ska för beredningen och verkställigheten av den övervakade friheten på prov skriftligen lämna de utfästelser och samtycken som avses i 3 §.

11 §

Utredning av förutsättningarna för frihet på prov på fångens initiativ

Brottpåföljdsmyndigheten ska behandla en fångens ansökan om placering i frihet på prov,

Föreslagen lydelse

om fångens arbete, bostad, familj eller andra motsvarande förhållanden.

Innan det fattas beslut om placering i övervakad frihet på prov ska det utredas om förutsättningarna enligt 3 § 1 mom. 1–3 punkten uppfylls samt om fången ger de samtycken som avses i 3 § 1 mom. 4–6 punkten. Bestämmelser om övervakning av drogfrihet för utredning av förutsättningarna för övervakad frihet på prov finns i 16 kap. 7 § i fängelselagen. Om de övriga förutsättningarna uppfylls ska de samtycken som avses i 3 § 2 mom. och en minderårigs åsikt utredas.

Fången ska ges en noggrann utredning av betydelsen av de bestämmelser och begränsningar som hänför sig till övervakad frihet på prov samt påföljderna av brott mot dessa.

10 § uphävs

11 § uphävs

Gällande lydelse

även om placeringen inte ingår i planen för strafftiden. Fångens ansökan behöver inte behandlas på nytt förrän två månader har förflutit sedan föregående beslut, om inte någon väsentlig förändring har skett i fångens arbets-, bostads- eller familjeförhållanden eller i andra motsvarande förhållanden.

14 §

Plan för strafftiden

Planen för strafftiden ska innehålla uppgifter om hur den som placerats i frihet på prov försörjer sig ekonomisk under friheten på prov.

Till planen för strafftiden ska fogas de skriftliga samtycken enligt 3 § genom vilka de i bostaden boende personer som uppnått myndighetsåldern samtycker till att friheten på prov verkställs och övervakningsbesök i anslutning till verkställigheten görs i bostaden.

Brottspåföljdsmyndigheten sammanställer ett separat veckoschema för genomförandet av den övervakade friheten på prov.

15 §

Fastställande av planen för strafftiden

Fängelsedirektören eller i det fall som avses i 13 § Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fastställer planen för strafftiden, och till den fogas fångens skriftliga samtycke enligt 10 §. Planen för strafftiden ska ges till fången i skriftlig form.

16 §

Ändring av planen för strafftiden

När planen ändras ska den som har placerats i frihet på prov höras.

18 §

Drogfrihet

Föreslagen lydelse

14 §

Plan för strafftiden

2 mom. uphävs

Till planen för strafftiden ska fogas de samtycken som avses i 3 §.

Planen för strafftiden ska också innehålla ett tidsschema för genomförandet av den övervakade friheten på prov.

15 § uphävs

16 § 2 mom. uphävs

18 §

Drogfrihet

Gällande lydelse

Under den övervakade friheten på prov får den som har placerats i frihet på prov inte använda narkotika som avses i 3 § 1 mom. i narkotikalagen (373/2008), alkohol eller andra berusningsmedel eller sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen eller vara påverkad av ett berusningsmedel.

19 §

Kontroll av drogfrihet

Den som har placerats i frihet på prov är för kontroll av drogfriheten skyldig att på uppmaning lämna urin-, saliv- eller utandningsprov. Den som har placerats i frihet på prov kan också förpliktas att infinna sig vid en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, en hälsovårdscentral eller en enhet enligt lagen om missbrukarvård (41/1986) för att lämna urinprov.

Om den som har placerats i frihet på prov under ett övervakningsbesök eller annars i samband med övervakningen eller verksamhet enligt 5 § av yttre tecken att döma sannolikt är påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel, ska en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten anteckna observationerna om berusningstillståndet. Om berusningstillståndet av yttre tecken att döma är uppenbart, behöver något prov inte tas, om inte den som har placerats i frihet på prov kräver det. Det kan bestämmas att blodprov ska tas på den som har placerats i frihet på prov, om han eller hon utan giltig orsak vägrar lämna utandnings-, urin- eller salivprov.

Om den som har placerats i frihet på prov på basis av ett utandningsprov konstateras vara alkoholphäverkad, ska Brottspåföljdsmyndigheten vidta de åtgärder som avses i 26 eller 27 §. Om den som har placerats i frihet på prov på basis av urin- eller salivprov konstateras ha använt berusningsmedel, ska resultatet verifieras av ett laboratorium som uppfyller kvalitetskraven för narkotikatest. Förfarandet är detsamma även om resultatet av snabbtestet är negativt, om det finns grundad anledning att misstänka berusningstillstånd. Om det verifierade resultatet visar att den som har placerats i frihet på prov har använt narkotika som avses i 3 § i narkotikalagen eller läkemedel som han eller hon inte har

Föreslagen lydelse

Under den övervakade friheten på prov får den som har placerats i frihet på prov inte använda alkohol, andra berusningsmedel eller sådana dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen eller vara påverkad av ett berusningsmedel.

19 §

Kontroll av drogfrihet

Den som har placerats i frihet på prov kan förpliktas att lämna utandnings-, saliv- eller urinprov för kontroll av drogfrihet enligt 18 §.

Det kan bestämmas att blodprov ska tas på den som har placerats i frihet på prov, om det behövs på grund av vägran att lämna ett i 1 mom. avsett prov, för att trygga kontrollen av drogfrihet eller för att få ett tillförlitligt provresultat.

Om berusningstillståndet av yttre tecken att döma är uppenbart, behöver saliv-, urin- eller blodprov inte tas, om inte den som har placerats i frihet på prov kräver det.

Gällande lydelse

rätt att använda, ska Brottspåföljdsmyndigheten vidta de åtgärder som avses i 26 § i denna lag.

Föreslagen lydelse

Bestämmelser om behandling av ett vid kontroll av drogfrihet konstaterat brott mot skyldigheten avseende drogfrihet finns i 25 a, 26 och 27 §.

19 a §

ny 19 a §

Genomförande av kontroll av drogfrihet

Provtagning i samband med kontroll av drogfrihet ska ske i lämpliga lokaler och under kontrollerade förhållanden så att integritetsskyddet för den som testas säkerställs. Om kontrollen av drogfrihet förutsätter att den dömda ska klä av sig, ska den som utför kontrollen vara av samma kön som den som kontrolleras.

Den som har placerats i frihet på prov kan förpliktas att besöka en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, en hälsovårdscentral eller en enhet som avses i lagen om missbrukarvård (41/1986) för att lämna urinprov. Blodprov ska tas vid en för detta ändamål lämplig enhet inom hälso- och sjukvården. Endast yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården får ta blodprov.

Provtagningen och behandlingen av provet ska utföras på ett tekniskt tillförlitligt sätt så att

1) proverna från olika personer som testas inte kan blandas,

2) orenheter inte kan hamna i provet, och

3) provet inte kan förfalskas.

Ett saliv-, urin- eller blodprov ska sändas till ett laboratorium för undersökning eller verifiering, om inte resultatet av ett snabbtest av saliv- eller urinprovet visar att den som har placerats i frihet på prov inte har använt berusningsmedel. Laboratoriet ska uppfylla kvalitetskraven för narkotikatest.

Den som har placerats i frihet på prov ska underrättas om grunden för kontrollen av drogfrihet så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §

Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden

Den som har placerats i frihet på prov kan i ett enskilt fall få tillstånd att låta bli att följa en bestämmelse i den plan för strafftiden som avses i 14 §, om det behövs av en orsak som hänför sig till hans eller hennes familj, hälsovård, försörjning eller skötsel av arbets-, utbildnings-, social- eller bostadsärenden eller av någon annan godtagbar orsak. *Den som har placerats i frihet på prov är skyldig att hos Brottspåföljdsmyndigheten i god tid på förhand ansöka om tillstånd att låta bli att följa planen.*

Den som har placerats i frihet på prov får utan föregående tillstånd låta bli att följa en bestämmelse i planen för strafftiden, om det i ett enskilt fall är nödvändigt på grund av att han eller hon insjuknat eller på grund av någon annan oförutsedd och tvingande omständighet som påverkar verkställigheten av den övervakade friheten på prov. *I dessa fall är den som har placerats i frihet på prov skyldig att utan dröjsmål anmäla detta till Brottspåföljdsmyndigheten. Bestämmelser om det beslut som ska fattas med anledning av anmälan finns i 32 §.*

23 §

Återkallelse av samtycke till läkemedelsbehandling

Om den som har placerats i frihet på prov återkallar sitt samtycke till läkemedelsbehandling enligt 4 §, ska han eller hon anmäla detta till Brottspåföljdsmyndigheten. I dessa fall *iakttas bestämmelserna om förpassning till fängelse i 27 § 3 mom. och om påföljder i 26 §.*

21 §

Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden

Den som har placerats i frihet på prov kan i ett enskilt fall få tillstånd att låta bli att följa en bestämmelse i den plan för strafftiden som avses i 14 §, om det behövs av en orsak som hänför sig till hans eller hennes familj, hälso- och sjukvård, försörjning eller skötsel av arbets-, utbildnings-, social- eller bostadsärenden eller av någon annan godtagbar orsak.

Den som har placerats i frihet på prov får i ett enskilt fall utan föregående tillstånd låta bli att följa en i 1 mom. avsedd bestämmelse, om det är nödvändigt på grund av att han eller hon insjuknat eller på grund av någon annan oförutsedd och tvingande omständighet som påverkar verkställigheten. *Den som har placerats i frihet på prov ska utan dröjsmål anmäla detta till Brottspåföljdsmyndigheten. Brottspåföljdsmyndigheten kan efter att ha fått anmälan bevilja tillstånd i efterskott.*

23 §

Återkallelse av samtycke till läkemedelsbehandling

Om den som har placerats i frihet på prov återkallar sitt samtycke till läkemedelsbehandling enligt 4 §, ska han eller hon anmäla detta till Brottspåföljdsmyndigheten. I dessa fall kan friheten på prov återkallas med iakttagande i 25 a § 2 och 3 mom. samt 26 och 27 §.

Gällande lydelse

ny 25 a §

Föreslagen lydelse

25 a §

Brott mot skyldigheter

Den som har placerats i frihet på prov kan ges en anmärkning eller varning, om han eller hon bryter mot sina skyldigheter enligt 17 eller 18 §.

Övervakad frihet på prov kan återkallas för viss tid eller helt och hållet, dock högst till den del den ännu inte har fullgjorts, om den som har placerats i övervakad frihet på prov grovt bryter mot sina skyldigheter. Brott mot skyldigheterna är grovt, om den som har placerats i frihet på prov

1) gör sig skyldig till brott, eller

2) trots varning upprepade gånger bryter mot sina skyldigheter.

Ett brott mot skyldigheterna är grovt också om den som har placerats i frihet på prov bryter mot sina skyldigheter på ett sätt som visar uppenbar likgiltighet för tillbörligt avtjänande av straffet.

26 §

Påföljder av brott mot skyldigheterna

Om den som har placerats i frihet på prov gör sig skyldig till ett brott eller grovt och uppsåtligt bryter mot sina skyldigheter enligt denna lag, kan friheten på prov återkallas för viss tid eller helt och hållet, dock högst till den del den ännu inte har avtjänats. Personen i fråga ska i detta fall återförpassas till fängelse för att avtjäna den del av friheten på prov som har återkallats.

Om den som har placerats i frihet på prov begår ett brott, iakttas dessutom 2 kap. 13 § 2 mom. i strafflagen.

Om den som har placerats i frihet på prov handlar i strid med sina skyldigheter enligt

26 §

Utredning av brott mot skyldigheter

Om den som har placerats i frihet på prov misstänks ha brutit mot sina skyldigheter på det sätt som avses i 25 a §, ska Brottspåföljdsmyndigheten utreda brottet mot skyldigheterna på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

Om den som har placerats i frihet på prov misstänks ha brutit mot sina skyldigheter grovt på det sätt som avses i 25 a § 2 eller 3 mom. och frågan inte omedelbart kan redas ut, kan en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten förpassa den som har placerats i frihet på prov till fängelse för den tid som krävs för att reda ut brottet mot skyldigheterna och bestämma påföljden. På bemötandet i fängelset av den som förpassats till fängelse med stöd av detta moment tillämpas fängelselagen.

Gällande lydelse

denna lag på något annat sätt än vad som avses i 1 mom., ska han eller hon ges en muntlig anmärkning, eller om en sådan inte anses tillräcklig, en skriftlig varning.

27 §

Utredning av brott mot skyldigheterna

Om den som har placerats i frihet på prov misstänks ha brutit mot sina skyldigheter, ska Brottspåföljdsmyndigheten reda ut frågan. Till utredningen ska fogas ett förslag till påföljder på grund av brottet mot villkoren. Vid utredningen ska den som har placerats i frihet på prov ges tillfälle att bli hörd.

Utredningen ska sändas till fängelsedirektören, den biträdande direktören enligt arbetsordningen eller brottspåföljdschefen och, om den som har placerats i frihet på prov misstänks ha brutit mot sina skyldigheter enligt denna lag på det sätt som avses i 26 § 3 mom., också till direktören för byrån för samhällspåföljder.

Om den som har placerats i frihet på prov misstänks ha brutit mot sina skyldigheter på ett sådant grovt sätt som avses i 26 § 1 mom. och frågan inte omedelbart kan redas ut, kan en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten förpassa den som har placerats i frihet på prov till fängelse för den tid som krävs för att reda ut brottet mot skyldigheterna och bestämma påföljden.

31 §

Användning av maktmedel

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

Föreslagen lydelse

27 §

Behandling av brott mot skyldigheter

Om det konstateras att den som har placerats i frihet på prov har brutit mot sina skyldigheter på det sätt som avses i 25 a §, beslutar Brottspåföljdsmyndigheten om påförande av påföljd.

När en varning ges ska den som har placerats i frihet på prov underrättas om vad fortsatt brott mot skyldigheterna kan leda till.

Om frihet på prov återkallas, ska den som har placerats i frihet på prov återförpassas till fängelset för att avtjäna den del av friheten på prov som har återkallats. Om den som har placerats i frihet på prov gör sig skyldig till brott, iakttas dessutom 2 kap. 13 § 2 mom. i strafflagen.

31 §

Användning av maktmedel

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har i sin tjänsteutövning dessutom rätt till nödvärn i enlighet med 4 kap. 4 § i strafflagen. När det bedöms hur försvarligt nödvärnet varit ska de krav beaktas som kan ställas på en tjänsteman utifrån dennes utbildning och erfarenhet.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen samt om excess i nödvärn i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i den lagen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ny 31 a §

31 a §

*Beredskap för och varning om användning
av maktmedel*

Den som utför ett tjänsteuppdrag och har anledning att befara motstånd eller ett obehörigt angrepp enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ska på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt bereda sig på användning av maktmedel.

Den som är föremål för ett tjänsteuppdrag ska varnas för risken att bli utsatt för maktmedel, om det är möjligt och ändamålsenligt att varna denne. Varningen ska ges på ett för ändamålet lämpligt och begripligt sätt.

ny 31 b §

31 b §

Användning av fängsel

Den omedelbara rörelsefriheten för den som har placerats i frihet på prov får begränsas med handbojor, knippförband av plast, skydd som förhindrar spottning eller andra motsvarande medel, om det i samband med ett tjänsteuppdrag är nödvändigt för att trygga att den som har placerats i frihet på prov förpassas till fängelse, för att tygla våldsamt uppträdande eller för att avvärja överhängande risk för våld.

Fängsel får inte användas längre än nödvändigt.

ny 31 c §

31 c §

Förfarandet

Kontroll av drogfrihet, utredning av brott mot skyldigheterna, användning av maktmedelsredskap och fängsel ska registreras.

Den som har placerats i frihet på prov ska underrättas om grunden för användningen av

Gällande lydelse

32 §

Beslutanderätt

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om placering av en fånge som avtjänar fängelse på livstid i övervakad frihet på prov. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om tillstånd enligt 21 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden, om tillståndet gäller att personen i fråga avlägsnar sig från Finlands territorium.

Fängelsedirektören fattar beslut om placering i övervakad frihet på prov av andra fångar än de som avses i 1 mom. Fängelsedirektören fattar också beslut om de verkningar som ett i 22 § 3 mom. avsett nytt straff som ska verkställas har på fortsatt verkställighet av frihet på prov, *om återkallelse av övervakad frihet på prov för viss tid eller helt och hållet och om återförpassning till fängelse enligt 26 §.*

En läkare vid Enheten för hälso- och sjukvård för fångar fattar beslut om påbörjande, övervakning och upphörande av sådan läkemedelsbehandling och annan behandling och stöd som avses i 4 §. I brådskande fall kan också en läkare vid ett sjukhus eller en enhet inom den specialiserade sjukvården som avses i 20 § avbryta läkemedelsbehandlingen tillfälligt. En läkare vid Enheten för hälso- och sjukvård för fångar ska omedelbart informeras om att behandlingen avbrutits tillfälligt. Denna läkare fattar det slutliga beslutet om läkemedelsbehandlingen.

Fängelsedirektören, direktören för byrån för samhällspåföljder, den biträdande direktören enligt arbetsordningen eller brottspåföljdschefen fattar beslut om ändring av planen för strafftiden enligt 16 §, tagande av blodprov enligt 19 §, tillstånd enligt 21 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att iaktta planen för strafftiden, följderna av återkallelse av samtycke enligt 23 §, *givande av varning enligt 26 § och ersättning av resekostnader enligt 33 §.*

Föreslagen lydelse

fängsel så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

32 §

Beslutanderätt

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om placering av en fånge som avtjänar fängelse på livstid i övervakad frihet på prov. Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet fattar beslut om tillstånd enligt 21 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden, om tillståndet gäller att personen i fråga avlägsnar sig från Finlands territorium.

Fängelsedirektören fattar beslut om placering i övervakad frihet på prov av andra fångar än de som avses i 1 mom. Fängelsedirektören fattar också beslut om de verkningar som ett i 22 § 3 mom. avsett nytt straff som ska verkställas har på fortsatt verkställighet av frihet på prov samt *om återkallelse av övervakad frihet på prov för viss tid eller helt och hållet och om återförpassning till fängelse enligt 25 § och 25 a § 2 eller 3 mom.*

En läkare vid Enheten för hälso- och sjukvård för fångar fattar beslut om påbörjande, övervakning och upphörande av sådan läkemedelsbehandling och annan behandling och stöd som avses i 4 §. I brådskande fall kan också en läkare vid ett sjukhus eller en enhet inom den specialiserade sjukvården som avses i 20 § avbryta läkemedelsbehandlingen tillfälligt. En läkare vid Enheten för hälso- och sjukvård för fångar ska omedelbart informeras om att behandlingen avbrutits tillfälligt. Denna läkare fattar det slutliga beslutet om läkemedelsbehandlingen.

Fängelsedirektören, direktören för byrån för samhällspåföljder, den biträdande direktören enligt arbetsordningen eller brottspåföljdschefen fattar beslut om planen för strafftiden enligt 14 §, ändring av planen för strafftiden enligt 16 §, blodprov enligt 19 §, tillstånd enligt 21 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden, följderna av återkallelse av samtycke enligt 23 § *och anmärkning och varning enligt 25 a § 1 mom.*

Gällande lydelse

Verkställighetschefen eller någon annan tjänsteman som bestäms i arbetsordningen fattar beslut om beräkningen av strafftiden och om inräkningen i strafftiden enligt 28 §.

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten fattar beslut om annan kontroll av drogfrihet enligt 19 § än tagande av blodprov, tillstånd enligt 21 § 2 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden, säkerhetskontroll enligt 24 § och frångående av föremål och ämnen som påträffats vid säkerhetskontroll enligt 24 §, en muntlig anmärkning enligt 26 § 3 mom. samt förpassning till fängelse enligt 22 § 2 mom. och 27 § 3 mom.

40 §

Ändringssökande

Omprövning får begäras hos regiondirektören vid Brottspåföljdsmyndigheten i fråga om beslut som gäller

- 1) en fånges ansökan om placering i frihet på prov enligt 11 §,
- 2) tillstånd enligt 21 § att tillfälligt låta bli att följa en bestämmelse i planen för strafftiden, (10.4.2015/404)
- 3) varning som avses i 26 § 3 mom.,
- 4) återkallelse av frihet på prov enligt 25 § och 26 § 1 mom.,
- 5) inräkning i strafftiden enligt 28 §,
- 6) ersättning av resekostnader enligt 33 §.

Föreslagen lydelse

Verkställighetschefen eller en annan i arbetsordningen förordnad tjänsteman fattar beslut om beräkningen av strafftiden och om inräkningen i strafftiden enligt 28 §. En tjänsteman som svarar för verkställigheten eller en annan i arbetsordningen förordnad tjänsteman vid verkställighetsenheten beslutar om utfärdande och återkallande av en efterlysning enligt 37 §.

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten fattar beslut om annan kontroll av drogfrihet enligt 19 § än blodprov, tillstånd enligt 21 § 2 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden, säkerhetskontroll enligt 24 § och frångående av föremål och ämnen som påträffats vid säkerhetskontroll enligt 24 §, förpassning till fängelse enligt 22 § 2 mom. och 26 §, användning av fängelse enligt 31 b § samt ersättning för resekostnader enligt 33 §.

40 §

Sökande av ändring

Den som har placerats i övervakad frihet på prov får begära omprövning av eller anförda besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller

- 1) placering i frihet på prov enligt 2 §,
- 2) planen för strafftiden enligt 14 § och ändring av planen för strafftiden enligt 16 §,
- 3) tillstånd enligt 21 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa en skyldighet som ingår i planen för strafftiden,
- 4) återkallelse av övervakad frihet på prov enligt 22 § 3 mom.,
- 5) återkallelse av övervakad frihet på prov enligt 25 §,
- 6) anmärkning, varning eller återkallelse av övervakad frihet på prov enligt 25 a §,
- 7) inräkning i strafftiden enligt 28 §,
- 8) ersättning av resekostnader enligt 33 §,
- 9) något annat avgörande enligt 6 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) som träffats med stöd av denna lag än vad som avses i 1–8 punkten, om inte sökande av ändring har förbjudits med stöd av 40 a § i denna lag.

Gällande lydelse

Vid behandlingen av begäran om omprövning och besvär iakttas i övrigt 20 kap. 3–9 § i fängelselagen. (10.4.2015/397)

Föreslagen lydelse

Vid behandlingen av begäran om omprövning och besvär iakttas i övrigt 20 kap. 3–9 § i fängelselagen.

ny 40 a §

40 a §

Förbud mot att söka ändring

Den som har placerats i övervakad frihet på prov får inte begära omprövning eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut som gäller ett i 21 § 2 mom. avsett tillstånd att tillfälligt låta bli att följa en skyldighet som ingår i planen för strafftiden.

41 §

41 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) övervakningen av hur förordnanden om läkemedelsbehandling iakttas,
- 2) förfarandet när biträdande övervakare förordnas,
- 3) utarbetandet och hanteringen av samt innehållet i handlingarna i anslutning till övervakad frihet på prov,
- 4) säkerhetskontroll och registrering av den,
- 5) konstaterande av och anteckningar som gäller misstänkt berusningstillstånd hos den som har placerats i frihet på prov,
- 6) utredning och registrering av brott mot villkoren för övervakad frihet på prov,
- 7) verksamhet som kan godkännas som verksamhetsskyldighet enligt 5 §,
- 8) maktmedelsredskap,

9) ersättning av resekostnader som uppkommit för den som har placerats i frihet på prov.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet får meddela närmare föreskrifter om

- 1) beredningen av övervakad frihet på prov,
- 2) förfarandet vid utredande av ett minderårigt barns åsikt,

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) övervakningen av hur förordnanden om läkemedelsbehandling iakttas,
- 2) förfarandet när biträdande övervakare förordnas,
- 3) utarbetandet och hanteringen av samt innehållet i handlingarna i anslutning till övervakad frihet på prov,
- 4) säkerhetskontroll och registrering av den,
- 5) registrering av kontroll av drogfrihet,
- 6) utredning och registrering av brott mot villkoren för övervakad frihet på prov,
- 7) verksamhet som kan godkännas som i 5 § avsedd verksamhetsskyldighet,
- 8) maktmedelsredskap, *fängslen och registrering av användning av maktmedelsredskap och fängsel*,

9) ersättning av resekostnader som uppkommit för den som har placerats i frihet på prov.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet får meddela närmare föreskrifter om

- 1) beredning av övervakad frihet på prov,
- 2) förfarandet vid utredning av minderåriga barns åsikt,
- 3) situationer som avses i 9 § där en placering i övervakad frihet på prov är uppenbart onödig,

Gällande lydelse

3) situationer som avses i 9 § där placering i övervakad frihet på prov är uppenbart onödig,

4) genomförandet av övervakningen,

5) grunderna för avvikelser från verksamhetsskyldigheten,

6) tvingande och oförutsedda situationer som avses i 28 § 2 mom.,

7) innehållet i den anmälan som avses i 39 §.

Föreslagen lydelse

4) utförande av övervakning och det förfarande som ska iakttagas vid kontroll av drogfrihet,

5) grunderna för avvikelse från verksamhetsskyldigheten,

6) sådana tvingande och oförutsedda situationer som avses i 28 § 2 mom.,

7) innehållet i den anmälan enligt 39 §.

_____ Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av lagen om verkställighet av kombinationsstraff

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om verkställighet av kombinationsstraff (801/2017) 5 §, 8 § 3 mom., 10 § 2 mom., 13, 14, 18 och 19 §, 21 § 4 mom., 23 § 2 mom., 26 § 1 mom., 29 §, 35 § 1 mom., 36 och 38 §, av dem 35 § 1 mom. sådan den lyder delvis ändrad i lag 863/2020, samt

fogas till 1 § ett nytt 3 mom., till lagen nya 13 a och 17 a §, till 21 § ett nytt 5 mom. och till lagen nya 21 a–21 § c § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

ny 3 mom.

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Bestämmelser om grunderna för god förvaltning vid bemötandet av den övervakade och om förfarandet i förvaltningsärenden finns förutom i denna lag i förvaltningslagen (434/2003).

Gällande lydelse

5 §

Drogfrihet

Den övervakade får inte vara påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel under övervakarmötena eller på platsen för arbete, rehabilitering, utbildning eller någon annan verksamhet som hänför sig till verkställigheten av övervakningstiden eller under sådana sammankomster som verkställigheten förutsätter.

Under övervakningstiden får den övervakade inte använda narkotika som avses i 3 § 1 mom. i narkotikalagen (373/2008).

8 §

Plan för strafftiden och tidsplan

Brottspåföljdsmyndigheten sammanställer dessutom ett veckoschema för avtjänandet av övervakningstiden.

10 §

Hörande av andra än fången

Även personer under 18 år som bor i bostaden i fråga ska tillfrågas om sin åsikt. En minderårig ska *vid behov* höras i samarbete med barnskyddsmyndigheterna *på det sätt som föreskrivs* i 20 § i barnskyddslagen (417/2007). Övervakningstiden får inte verkställas i bostaden, om den minderåriga av grundad anledning motsätter sig verkställigheten och med hänsyn till sin ålder och utvecklingsnivå är mogen att bedöma saken.

13 §

Kontroll av drogfrihet

Föreslagen lydelse

5 §

Drogfrihet

Den övervakade får inte vara påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel under övervakarmötena eller på platsen för arbete, rehabilitering, utbildning eller någon annan verksamhet som hänför sig till verkställigheten av övervakningstiden eller under sådana sammankomster som verkställigheten förutsätter.

8 §

Plan för strafftiden och tidsplan

Plan för strafftiden ska också innehålla ett tidsschema för avtjänandet av övervakningstiden.

10 §

Hörande av andra än fången

Även personer under 18 år som bor i bostaden i fråga ska tillfrågas om sin åsikt. En minderårig ska höras i samarbete med barnskyddsmyndigheterna *med iakttagande av* 20 § i barnskyddslagen (417/2007). Övervakningstiden får inte verkställas i bostaden, om den minderåriga av grundad anledning motsätter sig verkställigheten och med hänsyn till sin ålder och utvecklingsnivå är mogen att bedöma saken.

13 §

Kontroll av drogfrihet

Gällande lydelse

Den övervakade ska för kontroll av drogfriheten på uppmaning lämna utandnings-, saliv- eller urinprov. I samband med detta kan den övervakade också förpliktas att infinna sig vid en lämplig enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, Enheten för hälso- och sjukvård för fångar, en hälsovårdscentral eller en enhet enligt lagen om missbrukarvård (41/1986) för att lämna urinprov.

Om den övervakade under ett övervakarmöte som avses i 5 § eller på platsen för någon verksamhet eller under en sådan sammankomst som verkställigheten av övervakningstiden förutsätter, av yttre tecken att döma sannolikt är påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel, ska en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten registrera observationerna om berusningstillståndet. Om berusningstillståndet av yttre tecken att döma är uppenbart, behöver något prov enligt 1 mom. inte tas, om inte den dömden kräver det. Om den övervakade vägrar lämna utandnings-, urin- eller salivprov utan giltig orsak, kan det bestämmas att blodprov ska tas på honom eller henne.

Om den övervakade på basis av ett saliv- eller urinprov konstateras ha använt berusningsmedel, ska resultatet verifieras av ett laboratorium som uppfyller kvalitetskraven för narkotikatest. Förfarandet är detsamma även om resultatet av snabbtestet är negativt, om det finns anledning att misstänka att resultatet är felaktigt.

ny 13 a §

Föreslagen lydelse

Den övervakade kan förpliktas att lämna utandning, saliv- eller urinprov för att säkerställa att den övervakade inte är påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel på det sätt som avses i 5 §.

Det kan bestämmas att blodprov ska tas på den övervakade, om det behövs på grund av vägran att delta i ett prov som avses i 1 mom., för att trygga kontroll av drogfrihet eller för att få ett tillförlitligt provresultat.

Om berusningen av yttre tecken att döma är uppenbar, ska saliv-, urin- eller blodprov inte fordras, om inte den övervakade kräver det.

13 a §

Genomförande av kontroll av drogfrihet

Provtagningen i samband med kontroll av drogfrihet ska ske i lämpliga lokaler och under kontrollerade förhållanden så att integritetsskyddet för den som testas säkerställs. Om kontrollen av drogfrihet förutsätter att den dömden ska klä av sig, ska den som utför kontrollen vara av samma kön som den kontrolleras.

Den övervakade kan förpliktas att besöka en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten, en hälsovårdscentral eller en enhet som avses i lagen om missbrukarvård (41/1986) för att

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

lämna urinprov. Blodprov ska tas vid en för detta ändamål lämplig enhet inom hälso- och sjukvården. Endast yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården får ta blodprov.

Provtagningen och behandlingen av provet ska utföras på ett tekniskt tillförlitligt sätt så att

1) proverna från olika personer som testas inte kan blandas,

2) orenheter inte kan hamna i provet,

3) provet inte kan förfalskas.

Ett saliv-, urin- eller blodprov ska sändas till ett laboratorium för undersökning eller verifiering, om inte resultatet av ett snabbtest av saliv- eller urinprovet visar att den övervakade inte har använt berusningsmedel. Laboratoriet ska uppfylla kvalitetskraven för narkotikatest.

Den övervakade ska underrättas om grunden för kontrollen av drogfrihet så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

14 §

14 §

Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden

Tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden

Den övervakade kan i *enstaka* fall få tillstånd att låta bli att följa en bestämmelse i planen för strafftiden, om det behövs av en orsak som hänför sig till hans eller hennes familj, hälsovård, försörjning eller skötsel av arbets-, utbildnings-, social- eller bostadsärenden eller av någon annan motsvarande godtagbar orsak. *Den övervakade är skyldig att hos Brottsåtgärdsmyndigheten i god tid på förhand ansöka om tillstånd att låta bli att följa planen.*

Den övervakade får utan föregående tillstånd låta bli att följa en bestämmelse i planen för strafftiden, om det i *ett enskilt fall* är nödvändigt på grund av att han eller hon har insjuknat eller på grund av någon annan oförutsedd och tvingande omständighet som påverkar verkställigheten av kombinationsstraffet. I ett sådant fall är den övervakade skyldig att utan dröjsmål anmäla detta till Brottsåtgärdsmyndigheten. *Bestämmelser om det beslut som ska fattas med anledning av anmälan finns i 29 §.*

Den övervakade kan i *enskilda* fall ges tillstånd att låta bli att följa en bestämmelse i planen för strafftiden, om det behövs av en orsak som hänför sig till hans eller hennes familj, hälso- och sjukvård, försörjning eller skötsel av arbets-, utbildnings-, social- eller bostadsärenden eller av någon annan motsvarande godtagbar orsak.

Den övervakade får i *enskilda fall* utan föregående tillstånd låta bli att följa *en i 1 mom. avsedd bestämmelse*, om det är nödvändigt på grund av att han eller hon insjuknat eller på grund av någon annan oförutsedd och tvingande omständighet som påverkar verkställigheten. Den övervakade ska utan dröjsmål anmäla detta till Brottsåtgärdsmyndigheten. *Brottsåtgärdsmyndigheten kan efter att ha fått anmälan bevilja tillstånd i efterskott.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

17 a §

ny 17 a §

Brott mot skyldigheter

Den övervakade kan ges en anmärkning eller varning, om han eller hon bryter mot sina skyldigheter enligt 12 eller 13 §.

Övervakningstiden kan förvandlas till ovillkorligt fängelse, om den övervakade grovt bryter mot sina skyldigheter. Ett brott mot skyldigheterna är grovt, om den övervakade trots varning upprepade gånger

1) anländer påverkad av berusningsmedel till en sammankomst som hör till övervakningstiden,

2) försöker hindra att de tekniska övervakningsanordningarna fungerar,

3) uppehåller sig på ett annat än i planen för strafftiden tillåtet område.

Ett brott mot skyldigheterna är grovt också om den övervakade bryter mot sina skyldigheter på ett sätt som visar uppenbar likgiltighet för tillbörligt avtjänande av övervakningstiden.

18 §

Brott mot skyldigheter

Om den övervakade bryter mot sina skyldigheter enligt 12 eller 13 §, ska Brottspåföljdsmyndigheten ge honom eller henne en skriftlig varning. När en varning ges ska den övervakade underrättas om vad fortsatt brott mot skyldigheterna kan leda till. Om brottet mot skyldigheterna konstateras vara ringa och det inte är upprepat, kan den övervakade ges en anmärkning i stället för en skriftlig varning.

Vid misstanke om brott mot skyldigheter ska Brottspåföljdsmyndigheten utreda saken.

18 §

Utredning av brott mot skyldigheter

Om den övervakade misstänks ha brutit mot sina skyldigheter på det sätt som avses i 17 a §, ska Brottspåföljdsmyndigheten utreda brottet mot skyldigheterna på det sätt som dess art och allvarlighetsgrad kräver.

Myndigheter och privata sammanslutningar som berörs av verkställigheten av övervakningstiden får trots sekretessbestämmelserna underrätta Brottspåföljdsmyndigheten om att den övervakade brutit mot bestämmelserna i planen för strafftiden.

Gällande lydelse

Myndigheter och privata sammanslutningar som berörs av verkställigheten av övervakningstiden får trots sekretessbestämmelserna underrätta Brottsförhållandenmyndigheten om den övervakade brutit mot bestämmelserna i planen för strafftiden.

19 §

Grovt brott mot skyldigheter

Den övervakade bryter grovt mot sina skyldigheter, om han eller hon upprepade gånger

- 1) anländer påverkad av berusningsmedel till en sammankomst som hör till övervakningstiden,

- 2) försöker hindra att de tekniska övervakningsanordningarna fungerar,

- 3) uppehåller sig på ett annat än i planen för strafftiden tillåtet område.

Ett brott mot skyldigheterna betraktas som grovt också när den övervakade bryter mot sina skyldigheter enligt 12 eller 13 § på ett sätt som uppvisar uppenbar likgiltighet för tillbörligt avtjänande av övervakningstiden.

Om den övervakade på det sätt som avses i 1 eller 2 mom. grovt bryter mot sina skyldigheter, kan han eller hon tas i förvar i enlighet med 24 §.

Vid misstanke om ett grovt brott mot skyldigheterna ska Brottsförhållandenmyndigheten utan dröjsmål göra en utredning i saken och, om den anser att ett grovt brott mot skyldigheterna har begåtts, lämna utredningen till åklagaren. Om åklagaren anser att den övervakade har brutit mot sina skyldigheter på ett grovt sätt, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till domstol för avgörande. Om domstolen konstaterar att den övervakade grovt brutit mot sina skyldigheter, ska den förvandla den oavtjänade delen av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse. Bestämmelser om förfarandet i domstolen finns i 26 §.

21 §

Användning av maktmedel

Föreslagen lydelse

Om den övervakade misstänks ha grovt brutit mot sina skyldigheter, kan han eller hon tas i förvar i enlighet med 24 §.

19 §

Behandling av brott mot skyldigheter

Om den övervakade konstateras ha brutit mot sina skyldigheter på det sätt som avses i 17 a § 1 mom., beslutar Brottsförhållandenmyndigheten om anmärkning eller varning. När en varning ges ska den övervakade underrättas om vad fortsatt brott mot skyldigheterna kan leda till.

Om den övervakade misstänks ha brutit mot sina skyldigheter grovt på det sätt som avses i 17 a § 2 eller 3 mom., ska Brottsförhållandenmyndigheten lämna i 18 § avsedd utredning till åklagaren. Om åklagaren anser att den övervakade grovt brutit mot sina skyldigheter, ska åklagaren utan dröjsmål föra saken till domstol för avgörande. Om domstolen konstaterar att den övervakade grovt brutit mot sina skyldigheter, ska den förvandla den oavtjänade delen av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse. Bestämmelser om förfarandet i domstolen finns i 26 §.

21 §

Användning av maktmedel

Gällande lydelse

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

ny 5 mom.

ny 21 a §

ny 21 b §

ny 21 c §

Föreslagen lydelse

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har i sin tjänsteutövning dessutom rätt till nödvärn i enlighet med 4 kap. 4 § i strafflagen. När det bedöms hur försvarligt nödvärnet varit ska de krav beaktas som kan ställas på en tjänsteman utifrån dennes utbildning och erfarenhet.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen samt om excess i nödvärn i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i den lagen.

21 a §

Beredskap för och varning om användning av maktmedel

Den som utför ett tjänsteuppdrag och har anledning att befara motstånd eller ett obehörigt angrepp enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ska på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt bereda sig på användning av maktmedel.

Den som är föremål för ett tjänsteuppdrag ska varnas för risken att bli utsatt för maktmedel, om det är möjligt och ändamålsenligt att varna denne. Varningen ska ges på ett för ändamålet lämpligt och begripligt sätt.

21 b §

Användning av fängsel

En övervakads omedelbara rörelsefrihet får begränsas med handbojor, knippförband av plast, skydd som förhindrar spottning eller andra motsvarande medel, om det är nödvändigt för att i samband med ett tjänsteuppdrag tygla våldsamt uppträdande eller avvärja överhängande risk för våld.

Fängsel får inte användas längre än nödvändigt.

21 c §

Förfarandet

Kontroll av drogfrihet, utredning av brott mot skyldigheterna, användning av maktmedelsredskap och fängsel ska registreras.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Den övervakade ska underrättas om grunden för användningen av fängsel så snart det är möjligt med beaktande av personens tillstånd och övriga omständigheter.

23 §

23 §

Hänvisningsbestämmelser

Hänvisningsbestämmelser

Vid behandling av uppgifter som gäller verkställigheten av den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff ska 6 § 3–5 mom. i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1069/2015) iakttas.

Vid behandling av uppgifter som gäller verkställigheten av den övervakningstid som ingår i ett kombinationsstraff ska *lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (/)* iakttas.

26 §

26 §

Förvandling av övervakningstid till fängelse

Förvandling av övervakningstid till fängelse

Bestämmelser om grunderna för förvandling av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse finns i 16 och 19 §. Den minimitid som kan förvandlas är fyra dagar.

Bestämmelser om grunderna för förvandling av övervakningstiden till ovillkorligt fängelse finns i 16 och 17 a §. Den minimitid som kan förvandlas är fyra dagar.

29 §

29 §

Beslutanderätt

Beslutanderätt

Brottspåföljdsmyndighetens bedömningscentrum *fastställer* planen för strafftiden enligt 8 § och *beslutar* om ändring av planen för strafftiden enligt 15 §.

Brottspåföljdsmyndighetens bedömningscentrum *beslutar* om planen för strafftiden enligt 8 § och om ändring av planen för strafftiden enligt 15 §.

Verkställighetsdirektören, verkställighetschefen eller någon annan i arbetsordningen angiven tjänsteman svarar för beräkning av strafftiden och för i 22 § avsedd inräkning i strafftiden.

Verkställighetsdirektören, verkställighetschefen eller en annan i arbetsordningen förordnad tjänsteman beslutar om beräkning av strafftiden och om i 22 § avsedd inräkning i strafftiden. *En tjänsteman som svarar för verkställigheten eller en annan i arbetsordningen förordnad tjänsteman vid verkställighetsenheten beslutar om utfärdande och återkallande av en efterlysning enligt 34 §.*

Fängelsedirektören, i arbetsordningen angivna tjänstemän som svarar för sysselsättningen eller säkerheten i fängelset, direktören

Fängelsedirektören, en i arbetsordningen förordnad tjänsteman som svarar för sysselsättningen eller säkerheten i fängelset, direktören för byrån för samhällspåföljder eller den

Gällande lydelse

för byrån för samhällspåföljder eller den i arbetsordningen angivna biträdande direktören beslutar om

- 1) tagande av blodprov enligt 13 § 2 mom.,
- 2) tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden enligt 14 § 1 mom.,
- 3) beslut som ska fattas med anledning av anmälan enligt 14 § 2 mom.,
- 4) utredning och framställning till åklagaren enligt 16 §,
- 5) skriftlig varning enligt 18 § 1 mom.,
- 6) att göra en utredning enligt 19 § och om att lämna den till åklagaren,
- 7) anmälan till tingsrätten enligt 24 § 2 mom.,

8) ersättning av resekostnader enligt 33 §.
Direktören för byrån för samhällspåföljder eller den i arbetsordningen angivna biträdande direktören beslutar om efterlysning enligt 34 §.

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten beslutar om annan kontroll av drogfrihet enligt 13 § än tagande av blodprov och om säkerhetskontroll samt om fråntagande av föremål och ämnen som påträffats vid säkerhetskontrollen enligt 17 § och om utredning enligt 18 § 2 mom.

En tjänsteman som enligt 2 kap. 9 § i tvångsmedelslagen är anhållningsberättigad beslutar på begäran av Brottspåföljdsmyndigheten om hämtning enligt 20 § samt om tagande i förvar enligt 16 och 19 §.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar på framställning av fängelsedirektören om att den dömda ska avtjäna återstoden av övervakningstiden enligt 28 §.

35 §

Ändringssökande

Den övervakade får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om

Föreslagen lydelse

i arbetsordningen förordnade biträdande direktören beslutar om

- 1) tagande av blodprov enligt 13 § 2 mom.,
- 2) tillstånd enligt 14 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden,
- 3) utredning och framställning till åklagaren enligt 16 §,
- 4) anmärkning och varning enligt 17 a § 1 mom.,
- 5) lämnande av utredning om grovt brott mot skyldigheter enligt 19 § 2 mom. till åklagaren,
- 6) anmälan till tingsrätten enligt 24 § 2 mom.

En tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten beslutar om annan kontroll av drogfrihet enligt 13 § än blodprov, om tillstånd enligt 14 § 2 mom. att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden, om säkerhetskontroll enligt 17 §, om fråntagande av föremål och ämnen som påträffats vid säkerhetskontrollen enligt 17 §, om utredning enligt 18 § 1 mom., om användning av fängsel enligt 21 b § och om ersättning av resekostnader enligt 33 §.

En tjänsteman som enligt 2 kap. 9 § i tvångsmedelslagen är anhållningsberättigad beslutar på begäran av Brottspåföljdsmyndigheten om hämtning enligt 20 § i denna lagen samt om tagande i förvar enligt 16 och 18 § i denna lagen.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet beslutar på framställning av fängelsedirektören om att den dömda ska avtjäna återstoden av övervakningstiden enligt 28 §.

35 §

Sökande av ändring

Den övervakade får begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om

Gällande lydelse

- 1) tillstånd till att tillfälligt avvika från en skyldighet som anges i planen för strafftiden enligt 14 §,
- 2) fråntagande av föremål och ämnen som påträffats vid säkerhetskontroller enligt 17 §,
- 3) skriftlig varning enligt 18 §,
- 4) inräkning i strafftiden enligt 22 §,
- 5) ersättning för resekostnader enligt 33 §,
- 6) något annat avgörande enligt 5 § i förvaltningsprocesslagen (586/1996) som träffats med stöd av denna lag, om inte överklagande har förbjudits med stöd av 36 § i denna lag.

36 §

Förbud mot att söka ändring

En övervakad får inte begära omprövning av eller anföra besvär över följande beslut av Brottspåföljdsmyndigheten:

- 1) planen för strafftiden enligt 8 §,
- 2) ändring av planen för strafftiden enligt 15 §,
- 3) ett beslut enligt 28 § om fortsatt avtjänande av övervakningstid eller fortsättande av övervakningstid som förvandlats till fängelse.

38 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) hur de handlingar som hänför sig till övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff ska upprättas och behandlas samt om innehållet i handlingarna,
- 2) säkerhetskontroller och registrering av dem,
- 3) hur ett misstänkt berusningstillstånd hos den övervakade ska konstateras och registreras,
- 4) hur den övervakades brott mot sina skyldigheter ska utredas och registreras,

Föreslagen lydelse

- 1) planen för strafftiden enligt 8 § och ändring av planen för strafftiden enligt 15 §,
- 2) tillstånd enligt 14 § 1 mom. att tillfälligt låta bli att följa en skyldighet i planen för strafftiden,
- 3) anmärkning eller varning enligt 17 a § 1 mom.,
- 4) inräkning i övervakningstiden och strafftiden enligt 22 §,
- 5) ersättning av resekostnader enligt 33 §,
- 6) något annat än i 1–6 punkten avsett avgörande enligt 6 § i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) som träffats med stöd av denna lag, om inte sökande av ändring har förbjudits med stöd av 36 § i denna lag.

36 §

Förbud mot att söka ändring

En övervakad får inte begära omprövning av eller anföra besvär över Brottspåföljdsmyndighetens beslut om

- 1) tillstånd att tillfälligt låta bli att följa planen för strafftiden enligt 14 § 2 mom.,
- 2) fortsatt avtjänande av övervakningstid enligt 28 §.

38 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) upprättandet och behandlingen av samt innehållet i de handlingar som hänför sig till övervakningstiden som ingår i ett kombinationsstraff,
- 2) säkerhetskontroller och registrering av dem,
- 3) registrering av kontroll av drogfrihet,

Gällande lydelse

5) *hurdan verksamhet som kan godkännas som verksamhet enligt 6 §,*

6) *säkerhetskontroller och registrering av föremål och ämnen som överlämnas till polisen,*

7) *formen för och innehållet i beslut om tagande i förvar,*

8) *tillåtna maktmedelsredskap,*

9) *ersättning av resekostnader för den övervakade,*

10) *hur tidpunkten för frigivning bestäms.*

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet får meddela närmare föreskrifter om

1) *beredning av övervakningstid,*

2) *avtjänande av övervakningstid,*

3) *grunderna för avvikelse från verksamhetsskyldigheten,*

4) *tvingande och oförutsedda situationer enligt 14 § 2 mom. och om innehållet i anmälan enligt det momentet,*

5) *det förfarande som ska iakttas vid frigivning.*

Föreslagen lydelse

4) *utredning och registrering av den övervakades brott mot skyldigheter,*

5) *verksamhet som kan godkännas som verksamhet enligt 6 §,*

6) *registrering av föremål och ämnen som överlämnas till polisen,*

7) *formen för och innehållet i beslut om tagande i förvar,*

8) *tillåtna maktmedelsredskap och fängsel samt om registrering av användning av maktmedelsredskap och fängsel,*

9) *ersättning för resekostnader till den övervakade,*

10) *hur tidpunkten för frigivning bestäms.*

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet får meddela närmare föreskrifter om

1) *beredning av övervakningstid,*

2) *avtjänande av övervakningstid och om det förfarande som ska iakttas vid kontroll av drogfrihet,*

3) *grunderna för avvikelse från verksamhetsskyldigheten,*

4) *tvingande och oförutsedda situationer enligt 14 § 2 mom. och om innehållet i anmälan enligt det momentet,*

5) *det förfarande som ska iakttas vid frigivning.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 8 kap. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i strafflagen (39/1889) 8 kap. 12 §, sådan den lyder i lag 297/2003, och fogas till 8 kap. en ny 12 b § som följer:

Gällande lydelse

8 kap.

Om preskription

12 §

När verkställighet av utdömt straff förfaller i vissa fall

Om verkställigheten av fängelsestraff, *samhällstjänststraff* eller förvandlingsstraff för böter har avbrutits eller om en villkorligt frigiven har förverkat sin frihet, skall 10 och 11 § på motsvarande sätt tillämpas på den fortsatta verkställigheten. Den tid som leder till att fängelsestraff på viss tid och *samhällstjänststraff* förfaller bestäms enligt det återstående straffet, och om flera straff har sammanräknats vid verkställigheten av dem, enligt den tid som återstår av det sammanräknade straffet. Tiden skall räknas från den dag då verkställigheten avbröts och, om en villkorlig frihet har förverkats eller om ett villkorligt straff har förordnats gå i verkställighet, från den dag då den lagakraftvunna domen om förverkandet eller verkställigheten gavs.

ny 12 b §

Föreslagen lydelse

8 kap.

Om preskription

12 §

När verkställighet av utdömt straff förfaller i vissa fall

Om verkställigheten av fängelsestraff, *kombinationsstraff*, *övervakningsstraff*, *samhällstjänststraff*, *ungdomsstraff*, *övervakning som förenats med villkorligt fängelse* eller förvandlingsstraff för böter har avbrutits eller om en villkorligt frigiven har förverkat sin frihet, ska 10, 10 a och 11, 12 a och 12 b § på motsvarande sätt tillämpas på den fortsatta verkställigheten. Den tid som leder till att fängelsestraff på viss tid, *kombinationsstraff*, *övervakningsstraff* och samhällstjänststraff förfaller bestäms enligt det återstående straffet, och om flera straff har sammanräknats vid verkställigheten av dem, enligt den tid som återstår av det sammanräknade straffet. Tiden ska räknas från den dag då verkställigheten avbröts och, om en villkorlig frihet har förverkats eller om ett villkorligt straff har förordnats gå i verkställighet, från den dag då den lagakraftvunna domen om förverkandet eller verkställigheten gavs.

12 b §

När övervakning som förenats med villkorligt fängelse förfaller

Övervakning som förenats med villkorligt fängelse förfaller, om inte verkställigheten har börjat inom tre år från den dag då den lagakraftvunna domen gavs.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 16 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) 16 § 1 mom. 2 punkten som följer:

Gällande lydelse

16 §

Polisens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har polisen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register genom en teknisk anslutning eller som en datamängd få information för att utföra sina uppgifter och föra sina personregister, på det sätt det avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:

2) ur Brottspåföljdsmyndighetens informationssystem enligt lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdmyndigheten (1069/2015), i enlighet med 14 § 1 och 2 mom. i den lagen, uppgifter som gäller dömda, fångar, intagna i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten eller personer som avtjänar en samhällspåföljd, för förhindrande eller utredning av brott eller förande av brott till åtalsprövning, gripande av efterlysta personer eller för sådana tillstånd eller godkännanden från polisen som förutsätter att personen i fråga är tillförlitlig, eller för behandling av ett ärende som gäller vistelse i landet, internationellt skydd, avlägsnande ur landet, medborgarskap eller meddelande eller återkallande av inreseförbud,

Föreslagen lydelse

16 §

Polisens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har polisen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register genom en teknisk anslutning eller som en datamängd få information för att utföra sina uppgifter och föra sina personregister, på det sätt det avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:

2) ur det brottspåföljdsregister som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdmyndigheten (/), i enlighet med 19 § i den lagen, för skötseln av myndighetens lagstadgade uppgifter enligt 1 § i dataskyddslagen avseende brottmål, samt i enlighet med 20 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten, uppgifter om brottsmisstänkta, dömda, fångar, häktade eller personer som avtjänar en samhällspåföljd, för sådana tillstånd eller godkännanden från polisen som förutsätter att personen i fråga är tillförlitlig, eller för behandling av ett ärende som gäller vistelse i landet, internationellt skydd, avlägsnande ur landet, medborgarskap eller meddelande eller återkallande av inreseförbud,

Denna lag träder i kraft den 20

9.

Lag

om ändring av 16 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019) 16 § 1 mom. 7
punkten som följer:

Gällande lydelse

16 §

Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har Tullen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register genom en teknisk anslutning eller som en datamängd få information för att utföra sina uppgifter och föra sina personregister, på det sätt som avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:

7) ur Brottspåföljdsmyndighetens informationssystem enligt lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdmyndigheten (1069/2015), i enlighet med 20 § i den lagen, uppgifter som gäller för brott misstänkta eller dömda personer, fångar samt intagna i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten och de som avtjänar en samhällspåföljd, för förhindrande, avslöjande, utredning eller överlämnande för åtalsprövning av brott,

Föreslagen lydelse

16 §

Tullens rätt att få uppgifter ur vissa register och informationssystem

Utöver vad som föreskrivs annanstans i lag har Tullen trots sekretessbestämmelserna rätt att ur vissa register genom en teknisk anslutning eller som en datamängd få information för att utföra sina uppgifter och föra sina personregister, på det sätt som avtalas om tillvägagångssättet med den personuppgiftsansvarige, enligt följande:

7) ur det brottspåföljdsregister som avses i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdmyndigheten (/), i enlighet med 19 § i den lagen, för skötseln av myndighetens lagstadgade uppgifter enligt 1 § i dataskyddslagen avseende brottmål,

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om Enheten för hälso- och sjukvård för fångar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för hälso- och sjukvård för fångar (1635/2015) det inledande stycket i 6 § 1 mom., 6 § 1 mom. 1 och 2 punkten, 7 § 3 mom. och 11 § 2 mom.,
 av dem 6 § 1 mom. sådan den lyder i lag 189/2019 och 7 § 3 mom., sådan den lyder i lagen 941/2019 som följer:

Gällande lydelse

6 §

Utlämnande av uppgifter ur patientregistret

Utöver vad som föreskrivs om utlämnande av patientuppgifter utan patientens skriftliga samtycke i 13 § 3 och 4 mom. i lagen om patientens ställning och rättigheter eller i någon annan lag, får en läkare som svarar för hälso- och sjukvården för fångar eller *intagna i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten*, eller enligt läkarens instruktion någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, lämna ut uppgifter som lagrats i patientregistret enligt följande:

1) till direktören för ett bedömningscentrum eller en fängelsedirektör eller en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som utsetts av någondera av dem, sådana uppgifter om risk för våld, självmord eller smittsam sjukdom eller andra motsvarande, sjukdomsrelaterade risker som gäller en fänge eller *intagen i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten* och som är nödvändiga för att skydda personens liv, hälsa eller säkerhet eller för att förhindra att andra personers liv, hälsa eller säkerhet äventyras,

2) till direktören för ett bedömningscentrum eller en fängelsedirektör eller en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som utsetts av någondera av dem och som svarar för ordnandet av sysselsättning, sådana uppgifter som anknyter till säkerställandet av arbetarskyddet och som är nödvändiga för bedömning av arbetsförmågan hos en fänge eller *intagen i en enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten* när han eller hon ska placeras i arbete samt sådana uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av funktionsförmågan hos en fänge eller *intagen i enhet vid Brottspåföljdsmyndigheten* när han eller hon ska placeras i studier eller annan verksamhet,

Föreslagen lydelse

6 §

Utlämnande av uppgifter ur patientregistret

Utöver vad som föreskrivs om utlämnande av patientuppgifter utan patientens skriftliga samtycke i 13 § 3 och 4 mom. i lagen om patientens ställning och rättigheter eller i någon annan lag, får en läkare som svarar för hälso- och sjukvården för fångar eller *häktade*, eller enligt läkarens instruktion någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, lämna ut uppgifter som lagrats i patientregistret enligt följande:

1) till direktören för ett bedömningscentrum eller en fängelsedirektör eller en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som utsetts av någondera av dem, sådana uppgifter om risk för våld, självmord eller smittsam sjukdom eller andra motsvarande, sjukdomsrelaterade risker som gäller en fänge eller *en häktad* och som är nödvändiga för att skydda personens liv, hälsa eller säkerhet eller för att förhindra att andra personers liv, hälsa eller säkerhet äventyras,

2) till direktören för ett bedömningscentrum eller en fängelsedirektör eller en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten som utsetts av någondera av dem och som svarar för ordnandet av sysselsättning, sådana uppgifter som anknyter till säkerställandet av arbetarskyddet och som är nödvändiga för bedömning av arbetsförmågan hos en fänge eller *en häktad* när han eller hon ska placeras i arbete samt sådana uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av funktionsförmågan hos en fänge eller *en häktad* när han eller hon ska placeras i studier eller annan verksamhet,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Rätt att få uppgifter av andra verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård och av andra myndigheter

Enheten för hälso- och sjukvård för fångar har rätt att få uppgifter som ingår i Brottså-följdsmyndighetens *verkställighetsregister, samhällspåföljdsregister samt övervaknings- och verksamhetsregister* till den del det är nödvändigt för att de personer som är verksamma vid enheten ska kunna utföra sina uppgifter.

11 §

Inspektionsrätt

Inspektören ska ges tillträde till fängelset och alla lokaler i verksamhetsstället för Enheten för hälso- och sjukvård för fångar. Vid inspektionen ska, trots sekretessbestämmelserna, alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram, och inspektören ska avgiftsfritt ges de kopior han eller hon begär. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektionsrätten gäller inte lokaler och utrymmen som används för boende av permanent natur. Rätten att fotografera gäller inte fångar och *intagna i en enhet vid Brottså-följdsmyndigheten*.

7 §

Rätt att få uppgifter av andra verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård och av andra myndigheter

Enheten för hälso- och sjukvård för fångar har rätt att få uppgifter som ingår i Brottså-följdsmyndighetens *brottsåföljdsregister* till den del det är nödvändigt för att de personer som är verksamma vid enheten ska kunna utföra sina uppgifter.

11 §

Inspektionsrätt

Inspektören ska ges tillträde till fängelset och alla lokaler i verksamhetsstället för Enheten för hälso- och sjukvård för fångar. Vid inspektionen ska, trots sekretessbestämmelserna, alla handlingar som inspektören begär och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram, och inspektören ska avgiftsfritt ges de kopior han eller hon begär. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Inspektionsrätten gäller inte lokaler och utrymmen som används för boende av permanent natur. Rätten att fotografera gäller inte fångar och *häktade*.

Denna lag träder i kraft den 20 .